

SÓJA MIKLÓS
GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA ÉS
ÁLTALÁNOS ISKOLA

4400 NYÍREGYHÁZA

Huszár tér 5.

OM:201829

NEVELÉSI – PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉS HELYI
TANTERV

Nyíregyháza, 2023. szeptember 01.

Szokolné Nagy Ágnes
Készítette: Szokolné Nagy Ágnes
igazgató

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	11
AZ INTÉZMÉNY TÖRTÉNETE	12
A PEDAGÓGIAI PROGRAM TÖRVÉNYI HÁTTERE	14
I. AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA	16
1. AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI, JOGI STÁTUSZA	17
2. BEVEZETÉS, ELŐTÖRTÉNET	18
2.1. A KATOLIKUS ÓVODÁKKÜLDETÉSE	18
3. AZ INTÉZMÉNY HELYZETELEMZÉSE	19
3.1. TÁRSADALMI KÖRNYEZETE.....	19
3.2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	19
3.3. FEJLESZTENDŐ TERÜLETEK.....	20
3.4. TÁRGYI, ESZKÖZBELI FELTÉTELEK.....	21
4. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM	22
4.1. ALAPELVEK.....	22
5. A LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE ÓVODAI PROGRAM MODELLJE	23
6. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP	25
6.1. KATOLIKUS GYERMEKKÉP	25
6.2. KATOLIKUS ÓVODAKÉP.....	25
6.3. KATOLIKUS PEDAGÓGUSKÉP	26
7. AZ ÓVODA CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE	27
7.1. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	29
7.1.1. <i>A Lelki percek erősítése</i>	29
7.2. A SZOCIALIZÁLÁS EGYEDI SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL TÖRTÉNŐ MEGVALÓSÍTÁSA.....	29
7.2.1. <i>Alapelvként meghatározható</i>	29
7.2.2. <i>Az egyedi személyiségfejlesztés elvei</i>	30
7.2.3. <i>Egyedi fejlesztés a játékban</i>	30
7.2.4. <i>Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játék során</i>	30
8. ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	31
8.1. AZ EGYÉN, A SZEMÉLYISÉG TISZTELETÉNEK JELEI.....	31
8.2. A SZABÁLYOK ALKALMAZÁSA SORÁN.....	31
8.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI AZ ERKÖLCSI, ÉRZELMI FEJLESZTÉS TÁMOGATÁSÁBAN	32
9. HAGYOMÁNYOK	33

9.1. A CSOPORT HAGYOMÁNYAI IGÉN GAZDAGGÁ TEHETŐK:	33
9.2. ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK	34
9.3. EGYHÁZI ÜNNEPEINK	36
9.4. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	37
9.4.1. <i>Az óvodapedagógus feladatai</i>	38
9.4.2. <i>A szülők bevonásának lehetőségei</i>	38
9.4.3. <i>A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére</i>	38
10. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI	38
10.1. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSA	38
10.2. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOK RENDSZERE	39
10.3. SZEMPONTOK A TÉR BERENDEZÉSÉHEZ, A KÖZPONTOK KIALAKÍTÁSÁHOZ	39
10.4. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK A KÖZPONTOK BERENDEZÉSÉHEZ	39
11. A HÉT TEVÉKENYSÉGGÖZPONT	40
11.1. A CSALÁDI ÉS SZIMBOLIKUS SZEREPJÁTÉKOK KÖZPONTJA	40
11.2. VERSELÉS, MESÉLÉS, ÉNEK, ZENE, ÉNEKESJÁTÉK, GYERMEKTÁNC TEVÉKENYSÉGEK, MIKROCSPORTOS MOZGÁSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK KEZDEMÉNYEZÉSÉNEK KÖZPONTJA	41
11.3. HOMOK-VÍZ ASZTALI TEVÉKENYSÉGEK, MODELLEZÉSEK, TEREPASZTALI JÁTÉKOK KÖZPONTJA	43
11.4. ÉPÍTŐJÁTÉKOK, MATEMATIKA, SZEREPJÁTÉKOK KÖZPONTJA	44
11.5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA TEVÉKENYSÉGEK KÖZPONTJA	45
11.6. MANIPULÁCIÓS, ASZTALI, TÁRSAS- ÉS SZABÁLYJÁTÉKOK KÖZPONTJA	46
11.7. A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK TEVÉKENYSÉGGÖZPONTJA	47
12. A JÁTÉK	49
12.1. A SZABADJÁTÉK JELLEMZŐI	50
12.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS SZEREPE, FELADATAI:	50
13. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS PROJEKTEK FORMÁJÁBAN	52
13.1. A TEMATIKUS PROJEKT JELLEMZŐI	53
13.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE	53
13.2.1. <i>Választható tevékenységek:</i>	54
13.2.2. <i>Kötelezően választható tevékenységek</i>	54
13.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL FELAJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI:	55
13.4. KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK:	55
14. TERVEZÉS, A TEVÉKENYSÉGEK IDŐKERETEI	56
14.1. TERVEZÉS HOSSZABB TÁVRA	56
14.2. TERVEZÉS RÖVIDEBB TÁVRA	56
14.3. NAPIREND AZ ÉLETKORI ÖSSZETÉLTŐL FÜGGŐEN	57
14.4. HETIREND ÉS HETI TERV	58
14.5. A PROJEKTEK IDŐTARTAMA	59
15. A FEJLESZTÉS TARTALMA, FELADATRENDSZERE	59

15.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA ÉS A TESTI NEVELÉS	59
15.2. MOZGÁS	60
16. ÉRZELMI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ	62
17. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	64
17.1. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	65
17.2. BÁBJÁTÉK – DRAMATIZÁLÁS	67
18. MŰVÉSZETI NEVELÉS.....	67
18.1. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	67
18.2. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	69
18.3. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	70
18.3.1. Természetismeret.....	71
18.3.2. Társadalomismeret.....	71
18.3.3. Környezetvédelem.....	71
19. MATEMATIKAI NEVELÉS.....	73
19.1. KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGGÖZPONTOKKAL:.....	73
20. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	74
21. GYERMEK-, ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	76
21.1. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	76
21.2. A GYERMEKVÉDELMI FELELŐS SPECIÁLIS FELADATAI:	76
21.3. A GYERMEKVÉDELEM HATÉKONYSÁGÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK, CSALÁDGONDOZÁS	77
21.4. SAJÁTOS NEVELÉSI GÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE	77
21.5. A SAJÁTOS NEVELÉSI GÉNYŰ GYERMEKEK HÁTRÁNYAINAK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG	79
21.6. SZOCIÁLIS FELADATOK ELLÁTÁSA	82
22. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA, EGYÜTTMŰKÖDÉSE	83
22.1. A SZÜLŐKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS ALAPELVEI:	83
22.2. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TARTALMA:	83
22.3. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	84
23. NEMZETISÉGI NEVELÉS	85
23.1. ALAPELVEK.....	85
23.2. SPECIÁLIS ÓVODAI FELADATOK.....	85
24. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	87
24.1. MOZGÁSFEJLESZTÉS.....	87
25. SZOCIALIZÁCIÓ.....	87
26. MENTÁLHIGIÉNÉ	88

27. ÉRZELMI NEVELÉS	88
28. ÉRTELMI KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE.....	89
29. MŰVÉSZETEK.....	90
30. TANULÁSI FOLYAMATOKBAN EGYÉNI KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	91
31. A BEISKOLÁZÁS SPECIÁLIS FELADATAI.....	91
31.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA	92
II. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA.....	93
1. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	94
1.1. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEL, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	94
1.2. KIEMELT CÉLUNK OLYAN KIEGYENSÚLYOZOTT FIATALOK NEVELÉSE.....	94
1.3. VALLÁSI NEVELÉSÜNK TARTALMA	94
1.4. AZ ISKOLA LEGFONTOSABB NEVELÉSI FELADATAI:.....	96
1.5. KIEMELT FELADATUNK:	97
2. AZ ISKOLA KÉPZÉSI RENDJE.....	98
2.1. ERKÖLCSI ELVÁRÁSOK.....	98
3. AZ ISKOLA VALLÁSI ÉLETE, ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYOK.....	98
3.1. A HAGYOMÁNYOK TOVÁBBADÁSÁNAK MÓDJA:	98
3.2. A TANÉV JELES NAPJAI	99
3.3. EGYHÁZI ÜNNEPEK, MELYEKEN LITURGIÁRA MEGYÜNK:	100
3.4. ÁLLAMI ÜNNEPEK, MELYEK EGYBEN MUNKASZÜNETI NAPOK IS.	100
3.5. AZ ISKOLA ÉLET- ÉS MUNKARENDEJE	101
3.6. AZ ISKOLA TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSI:	102
3.7. ISKOLAI SZOLGÁLTATÁSOK:	102
4. A FEJLESZTENDŐ KULCSKOMPETENCIÁK.....	102
4.1. ANYANYELVI KOMMUNIKÁCIÓ.....	102
4.2. IDEGEN NYELVI KOMMUNIKÁCIÓ.....	102
4.3. MATEMATIKAI KOMPETENCIA.....	102
4.4. TERMÉSZETTUDOMÁNYOS KOMPETENCIA.....	103
4.5. DIGITÁLIS KOMPETENCIA.....	103
4.6. HATÉKONY, ÖNÁLLÓ TANULÁS.....	103
4.7. SZOCIÁLIS ÉS ÁLLAMPOLGÁRI KOMPETENCIA.....	103
4.8. KEZDEMÉNYEZŐKÉPESSÉG ÉS VÁLLALKOZÓI KOMPETENCIA.....	104
4.9. ESZTÉTIKAI-MŰVÉSZETI TUDATOSSÁG ÉS KIFEJEZŐKÉPESSÉG.....	104
4.10. MÓDSZEREK, ELJÁRÁSOK.....	104
5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	106
5.1. A MEGISMERÉS ALAPELVEI.....	106

5.2. A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE, MÓDSZEREK.....	107
6. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	108
6.1. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS ALAPELVE, CÉLJA	109
6.1.1. <i>A szomatikus vagy testi nevelés.....</i>	109
6.1.2. <i>Higiénés készségekre nevelés.....</i>	110
6.1.3. <i>Személyi higiénés nevelés.....</i>	110
6.1.4. <i>Feladatok, tartalmak</i>	110
6.2. A KÖRNYEZET-HIGIÉNÉS NEVELÉS	110
6.3. A BETEGSÉGEK MEGELŐZÉSÉRE NEVELÉS.....	111
6.4. A MOZGÁSOK KIALAKÍTÁSA:.....	112
6.5. A TESTNEVELÉS ÓRA.....	112
6.6. A BALESETEK MEGELŐZÉSÉRE, ÉLETMENTÉSRE NEVELÉS	113
6.7. EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁSRA NEVELÉS.....	113
6.8. PSZICHOHIGIÉNÉS VAGY LELKI, ILLETVE MENTÁLHIGIÉNÉS NEVELÉS	114
6.9. EGÉSZSÉGES ÉLETVEZETÉSRE NEVELÉS	114
6.10. EMBERI KAPCSOLATOK HARMÓNIAJÁRA NEVELÉS	115
6.11. SZOCIOHIGIÉNÉS NEVELÉS, ILLETVE KÖZÖSSÉGI MENTÁLHIGIÉNÉ.....	116
6.12. KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS.....	117
6.13. SZŰRÉSEK, VIZSGÁLATOK:	118
6.14. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSA.....	119
6.15. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS SZERVEZÉSE	119
7. A KÖRNYEZETI NEVELÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	120
7.1. A KÖRNYEZETI NEVELÉS FOGALMA:	120
7.2. HELYZETELEMZÉS, HELYZETKÉP.....	120
7.3. TANÓRÁKON	121
7.4. ISKOLÁN KÍVÜLI EGYÜTTMŰKÖDÉS	122
7.5. ALAPELVEK, JÖVŐKÉP, CÉLOK.....	123
7.6. AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI SZEMLÉLETE.....	124
7.7. AZ ISKOLA JÖVŐKÉPE.....	124
7.8. KONKRÉT CÉLOK	125
8. TANULÁS-SZERVEZÉSI ÉS TARTALMI KERETEK	127
8.1. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK.....	127
8.2. CÉLOK, FELADATOK, MÓDSZEREK	128
9. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK... 129	129
10. A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK.....	131
11. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ISKOLAI OKTATÁSÁNAK IRÁNYELVEI	132

11.1. A NEMZETI ALAPTANTERV ÉS A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ALKALMAZÁS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ISKOLAI OKTATÁSÁBAN	132
11.2. CÉLJAINK.....	135
11.3. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK EGÉSZSÉGÜGYI ÉS PEDAGÓGIAI CÉLÚ HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS ELLÁTÁSA	136
<i>11.3.1. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai</i>	<i>136</i>
<i>11.3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők</i>	<i>137</i>
11.4. A SZÜKSÉGES PEDAGÓGIAI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK SZÁMÁRA ..	138
<i>11.4.1. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, feladatai:</i>	<i>139</i>
11.5. AZ EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVAR ALAPJÁN SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK NEVELÉS-OKTATÁSÁNAK ALAPELVEI.....	140
11.6. HABILITÁCIÓ/REHABILITÁCIÓ	141
12. AZ AUTIZMUS SPEKTRUMZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓ ISKOLAI NEVELÉSÉNEK OKTATÁSÁNAK ALAPELVEI.....	142
12.1. AZ AUTIZMUS SPEKTRUMZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK PEDAGÓGIAI SZEMPONTÚ JELLEMZŐI.....	142
<i>12.1.1. Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során.....</i>	<i>143</i>
<i>12.1.2. Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során.....</i>	<i>143</i>
12.2. AZ AUTIZMUS SPEKTRUMZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK NEVELÉSÉNEK-OKTATÁSÁNAK ALAPELVEI, AZ AKTÍV TANULÁS TÁMOGATÁSA.....	144
12.3. SPECIÁLIS MÓDSZEREK AZ AUTIZMUS SPEKTRUMZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK FEJLESZTÉSÉBEN	146
12.4. TANULÁSI KÖRNYEZET.....	147
<i>12.4.1. A tanulási környezet fizikai feltételei</i>	<i>147</i>
<i>12.4.2. A tanulási környezet társas feltételei</i>	<i>148</i>
12.5. A NAT ALKALMAZÁSA AZ AUTIZMUS SPEKTRUMZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK NEVELÉSE-OKTATÁSA SORÁN	148
12.6. A KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	149
<i>12.6.1. Alapkompetenciák</i>	<i>149</i>
<i>12.6.2. A tanulás kompetenciái</i>	<i>149</i>
<i>12.6.3. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).....</i>	<i>149</i>
<i>12.6.4. A digitális kompetenciák.....</i>	<i>150</i>
<i>12.6.5. A matematikai, gondolkodási kompetenciák.....</i>	<i>150</i>
<i>12.6.6. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....</i>	<i>150</i>
<i>12.6.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái</i>	<i>151</i>
<i>12.6.8. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.....</i>	<i>151</i>
12.7. AZ EGYES TANULÁSI TERÜLETEKRE VONATKOZÓ FELADATOK	151
<i>12.7.1. Magyar nyelv és irodalom.....</i>	<i>151</i>
<i>12.7.2. Matematika.....</i>	<i>151</i>
<i>12.7.3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek.....</i>	<i>152</i>
<i>12.7.4. Erkölc és etika.....</i>	<i>152</i>
<i>12.7.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz</i>	<i>152</i>
<i>12.7.6. Idegen nyelv</i>	<i>152</i>
<i>12.7.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra.....</i>	<i>152</i>

12.7.8. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra.....	153
12.7.9. Testnevelés és egészségfejlesztés.....	153
12.8. AZ ISKOLAI FEJLESZTÉS SZAKASZAI	153
12.8.1. Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai.....	153
12.8.2. Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai.....	155
12.9. ÉRTÉKELÉS, CÉLOK, TANULÁSI EREDMÉNY	156
12.10. ÁLLAPOTMEGISMÉRÉS–SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY	157
12.11. AZ EGÉSZSÉGÜGYTÉS PEDAGÓGIAI CÉLÚ HABILITÁCIÓ, REHABILITÁCIÓ	157
12.12. EGYÜTTMŰKÖDÉS A CSALÁDDAL ÉS MÁS PARTNEREKKEL	158
13. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ISKOLAI FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYELVEI	158
13.1. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓ	158
13.2. AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZEMPONTÚ JELLEMZŐI.....	158
13.3. NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZOK ÉS KIEMELT PEDAGÓGIAI FELADATOK.....	160
13.3.1. Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai.....	160
13.3.2. Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai.....	160
13.4. A NAT ALKALMAZÁSA AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELÉSE-OKTATÁSA SORÁN.....	160
13.4.1. Tanulási és nevelési célok.....	160
13.4.2. Kiemelt kompetenciaterületek.....	162
13.4.3. Tanulási területek.....	164
13.5. DIFFERENCIÁLÁS–EGYÉNI TANULÁSI UTAK–ERŐSSÉGEK–FEJLESZTENDŐ TERÜLETEK.....	175
13.6. ÉRTÉKELÉS (TANULÁSI EREDMÉNY).....	176
13.7. ÁLLAPOTMEGISMÉRÉS, SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY	177
13.8. AZ EGÉSZSÉGÜGYTÉS PEDAGÓGIAI CÉLÚ HABILITÁCIÓ, REHABILITÁCIÓ.....	178
14. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG. A TEHETSÉG, A KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	179
15. A TANULÓI LEMORZSOLÓDÁS MEGELŐZÉSÉT TÁMOGATÓ PROGRAM	181
16. TANULÓI KÖZÖSSÉG, DIÁKÖNKORMÁNYZAT	185
16.1. A DIÁKTANÁCS FELADATAI ÉS JOGKÖREI:.....	186
16.2. AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ TANULÓI RÉSZVÉTEL RENDJE	186
17. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJA ELLENŐRZÉSÉNEK ÉS ÉRTÉKELÉSÉNEK MÓDJAI, A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ELVELI, A TANULÓK MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉSÉNEK SZABÁLYAI.....	187
17.1. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÉRTÉKELÉSE AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON.....	187
17.2. A MAGASABB OSZTÁLYBA LÉPÉS FELTÉTELEI	188
18. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA.....	189

19. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSI ELVEI.....	190
20. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK, EDZETTSÉGÉNEK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK.....	191
21. A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	192
21.1. ÁLTALÁNOS CÉLOK:.....	192
21.2. SZAKMAI CÉLOK.....	192
21.3. AZ INFRASTRUKTURÁLIS FEJLESZTÉS CÉLJAI.....	192
22. TANULÓK JUTALMAZÁSÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSI ELVEI.....	193
22.1. A MAGATARTÁS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELVEI	193
22.2. A SZORGALOM JEGYEK MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK ELVEI.....	195
22.3. A JUTALMAZÁS, FEGYELMEZÉS ISKOLAI ELVEI	195
23. A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	196
23.1. A NEVELŐKKEL KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS ELVÁRÁSOK, TEVÉKENYSÉGÜKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK:.....	197
23.2. AZ OSZTÁLYFŐNÖKÖK TEVÉKENYSÉGÉVEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK ÉS FELADATOK:	198
23.3. A NEVELŐTESTÜLET	199
24. A SZÜLŐKKEL, A TANULÓKKAL, AZ ISKOLAPARTNEREIVEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI	200
24.1. AZ ISKOLA KÉRÉSE, ELVÁRÁSAI A SZÜLŐKTŐL:	202
24.2. AZ INTÉZMÉNY PARTNERI KAPCSOLATAI.....	202
24.2.1. Fontosabb partnereink.....	203
25. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA SZABÁLYZATA	204
25.1. A VIZSGASZABÁLYZAT CÉLJA.....	204
25.2. OSZTÁLYOZÓ VIZSGA	205
25.3. KÜLÖNBÖZETI VIZSGA.....	206
25.4. JAVÍTÓVIZSGA.....	206
25.4. PÓTLÓVIZSGA.....	206
25.5. FÜGGETLEN VIZSGABIZOTTSÁG ELŐTT ZAJLÓ VIZSGA	206
25.6. TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZERVEZÉSÉNEK LEGFONTOSABB ALAPELVEI.....	207
26. AZ ISKOLA VÁLASZTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI	208
26.1. A FELVÉTELI ELJÁRÁS KÜLÖNÖS SZABÁLYAI.....	208
26.2. BELÉPÉS AZ ISKOLA ELSŐ ÉVFOLYAMÁRA.....	209
26.3. KILÉPÉS, A TANULÓI JOGVISZONY MEGSZÜNTETÉSE.....	209

27. A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK.....	210
28. HELYI TANTERV.....	210
28.1. JOGI HÁTTÉR.....	210
28.2. CÉLOK ÉS FELADATOK AZ ALAPFOKÚ NEVELÉSBEN - OKTATÁSBAN.....	210
28.3. ALSÓ TAGOZAT.....	210
28.4. ÉRTÉKKÖZVETÍTŐ SZEREP.....	212
28.5. KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK.....	213
28.5.1. <i>Énkép, önismeret</i>	213
28.5.2. <i>Hon- és népismeret</i>	213
28.5.3. <i>Az európai azonosságtudat</i>	213
28.5.4. <i>Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés</i>	214
28.5.5. <i>Gazdasági nevelés</i>	214
28.5.6. <i>Környezettudatosságra nevelés</i>	215
28.5.7. <i>A tanulás tanítása</i>	215
28.5.8. <i>Testi és lelki egészség</i>	215
28.5.9. <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	216
28.6. FELSŐ TAGOZAT, 5–8. ÉVFOLYAM.....	216
28.6.1. <i>Célok, feladatok</i>	216
28.6.2. <i>Az erkölcsi nevelés</i>	217
28.6.3. <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i>	217
28.6.4. <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i>	218
28.6.5. <i>Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése</i>	218
28.6.6. <i>A családi életre nevelés</i>	218
28.6.7. <i>A testi és lelki egészségre nevelés</i>	218
28.6.8. <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i>	219
28.6.9. <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	219
28.6.10. <i>Pályaorientáció</i>	219
28.6.11. <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i>	220
28.6.12. <i>Médiatudatosságra nevelés</i>	220
28.6.13. <i>A tanulás tanítása</i>	220
28.7. KULCSKOMPETENCIÁK, KOMPETENCIAFEJLESZTÉS.....	220
28.7.1. <i>Anyanyelvi kommunikáció</i>	221
28.7.2. <i>Idegen nyelvi kommunikáció</i>	221
28.7.3. <i>Matematikai kompetencia</i>	221
28.7.4. <i>Természettudományos és technikai kompetencia</i>	221
28.7.5. <i>Digitális kompetencia</i>	222
28.7.6. <i>Szociális és állampolgári kompetencia</i>	222
28.7.7. <i>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</i>	222
28.7.8. <i>Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség</i>	223
28.7.9. <i>A hatékony, önálló tanulás</i>	223
28.7.10. <i>Egységesség és differenciálás</i>	223
28.8. A KÉPZÉS SZAKASZAI.....	224

29. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA	225
30. AZ INTÉZMÉNY TANTÁRGYI ÉS ÓRATERVI SZERKEZETE	226
31. FEJLESZTŐ PROGRAM A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK/TANULÓK SPECIÁLIS FEJLESZTÉSÉHEZ	228
31.1. KIEMELT FELADATOK A NEVELÉS-OKTATÁSSORÁN	229
31.1.1. Olvasási zavar.....	231
31.1.2. Íráskép zavara.....	231
31.1.3. Helyesírás zavara.....	232
31.1.4. Számolási zavar	233
31.1.5. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar	233
31.1.6. Magatartásszabályozási zavar	234
31.2. A NAT ALKALMAZÁSA AZ EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK NEVELÉSE-OKTATÁSA SORÁN	235
31.3. KULCSKOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE.....	236
31.4. EGYESTANULÁSI TERÜLETEKRE VONATKOZÓ FELADATOK.....	238
31.4.1. Magyar nyelv és irodalom	238
31.4.2. Matematika.....	239
31.4.3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek	239
31.4.4. Erkölc és etika.....	240
31.4.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz	240
31.4.6. Idegen nyelv.....	240
31.4.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra	241
31.4.8. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra.....	241
31.4.9. Testnevelés és egészségfejlesztés.....	241
31.5. AZ ISKOLAI FEJLESZTÉS SZAKASZAI (ALAPOZÓ [ELSŐ FÉLÉV, ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET], ALSÓ TAGOZAT, FELSŐ TAGOZAT)	242
31.6. ÉRTÉKELÉS (TANULÁSI CÉLOK, TANULÁSI EREDMÉNY)	242
32. PROJEKTOKTATÁS	242
32.1. PROJEKTMUNKA AZ INTEGRÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN.....	243
32.2. A TÉMAHÉT, MINT A PROJEKTOKTATÁS EGYIK FORMÁJA.....	243
32.3. INTÉZMÉNYÜNKBEN TERVEZETT PROJEKTEK:.....	243
33. AZ INFORMÁLIS TANULÁS SZÍNTEREI.....	244
34. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI.....	245
34.1. A TANKÖNYVVÁLASZTÁS, TANESZKÖZ VÁLASZTÁS ELVEI.....	246
34.2. A VÁLTOZTATÁSSAL KAPCSOLATOS ELVEK:	247
35. BEFEJEZŐ GONDOLATOK.....	247

III. KÉPESSÉG-KIBONTAKOZTATÓ ÉS INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉS PROGRAM.....	248
1. AZ ALKALMAZÁS FELTÉTELEI.....	249
1.1. AZ INTEGRÁCIÓS STRATÉGIA KIALAKÍTÁSA	249
1.2. HELYZETELEMZÉS	249
2. ALAPELVEK, CÉLOK, ELJÁRÁSOK.....	252
3. FELADATOK.....	254
4. EREDMÉNYESSÉGI MUTATÓK.....	255
5. A RENDSZER ELEMEIHEZ KAPCSOLT FELADATOK (1.).....	255
5.1. AZ ISKOLÁBA VALÓ BEKERÜLÉS ELŐKÉSZÍTÉSE.....	255
5.2. EGYÜTTMŰKÖDÉSEK-PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK KIÉPÍTÉSE	256
6. A RENDSZER ELEMEIHEZ KAPCSOLT FELADATOK (2.).....	258
6.1. KULCSKOMPETENCIÁKAT FEJLESZTŐ PROGRAMOK ÉS PROGRAMELEMELK.....	258
6.2. AZ INTEGRÁCIÓT SEGÍTŐ TANÓRÁN KÍVÜLI PROGRAMOK, SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK	260
6.3. AZ INTEGRÁCIÓT ELŐSEGÍTŐ MÓDSZERTANI ELEMELK.....	260
6.4. MŰHELYMUNKA - A TANÁRI EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI.....	260
6.5. A HÁROMHAVONTA KÖTELEZŐ KOMPETENCIA-ALAPÚ ÉRTÉKELÉSI RENDSZERESZKÖZEI.....	261
6.6. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA.....	261
7. ELVÁRHATÓ EREDMÉNYEK	261
8. INTÉZMÉNYI ÖNÉRTÉKELÉS.....	261
MELLÉKLET: „Kiút a sport által” projekt	

BEVEZETŐ

Pedagógiai programunkat az Óvodai nevelés országos Alapprogramjára és a Nemzeti Alaptanterv alapján választott kerettantervre építettük a helyi igények (fenntartó, szülők, tanulók) és a lehetőségek figyelembevételével, hogy reális és megvalósítható legyen.

Mindannyian érzékeljük az utóbbi években, hogy a társadalom fokozott mértékben differenciálódott. Növekszik a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyerekek száma, felborulnak a normális értékrendek.

A szülők és a tanulók egy része alig rendelkezik vallási háttérrel. Hiányosak és hamisak az információik az egyházzól, a hitről. A vallásgyakorlat egyes területeire az iskolának fokozatosan kell bevezetni azon diákjainkat, akiket a szülők azért íratnak be az iskolába, hogy hitüket megismerjék, illetve abban növekedjenek.

Iskolánk speciális helyi adottságait figyelembe véve, a Huszár-telep családi légkörét tekintve, törekszünk ezt a hitbeli fokozatosságot a szülőkkel is elérni. Tanulóink nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, s szüleik között számos roma szülő is van. Így kapcsolódna be iskolának a Nyíregyházi Egyházmegye romapasztorációs tevékenységébe is.

Tudatosan törekszünk a tanulók szüleivel való tartalmas, kölcsönös információ alapuló kapcsolattartásra. Mindent elkövetünk, hogy megszüntessük az esélyegyenlőtlenségeket, megakadályozzuk a lemorzsolódást, s hogy teret adjunk a gyermeki önállóság, a kreativitás, az egyéni értékek és képességek kibontakoztatására.

Pedagógia programunk alapja a családdal, szülőkkel való együttműködés. A nap-nap utáni interakció. Biztosítjuk, hogy minden tanulónk stabil alapkészségekre építse további tanulmányait. Módszertani megújulással, az órák minden percének alapos megtervezésével kívánjuk elérni, hogy felvehessék a versenyt kortársaikkal városi, megyei és országos szinten egyaránt. A későbbiekben pedig szeretnénk egyfajta után követést megvalósítani, ennek módzatait- például pályázatok (Tanoda) vagy a fenntartóval való együttműködésben közösen kidolgozzuk.

Körvonalazódni látszik egyházmegyénk egyéb oktatási intézményeivel való együttműködés, mely mind a továbbtanulást, mind a hitbeli növekedést, ápolást, megerősödést szolgálná. A keresztény szellemiség, a tanúságtétel, az iskola lelki élete szervezése szempontjából elengedhetetlen, hogy minél több hitvalló pedagógus legyen nevelőközösségünkben. Az új pedagógusok felvételénél a kiváló szakmai képzettségen és rátermettségen túl, nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a vallásos háttér (elsősorban és lehetőleg gyakorló görögkatolikus), szociális érzékenység, és empátia együttes követelményeire.

A közös igazgatású, többcélú közoktatási intézmény jelmondata:

„... Ne félj, csak higgy!...”

/Máté 6,25/

Sója Miklós görögkatolikus áldozópap öröksége, a hit és az oktatás fontossága és egysége a nevelésben, a mai napig él. Ebben látjuk a kiutat, ebben látjuk a haladás lehetőségét. Folytatjuk, az Ő örökségét: bízva Istenben, aki betölti minden szükségünket. Iskolánk jelmondataként Urunk Jézusnak szánt biztatását éljük a mindennapokban és elkötelezett célunk közvetíteni a társadalom felé is ezt több mint 2000 éven átívelő nagy erejű gondolatot.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának (ONOAP) pontjait követve és a KPSZTI katolikus igazgatók munkacsoportja által készített segédanyag felhasználásával, az EMMI Kerettantervi ajánlásainak figyelembevételével, módosítottuk a 2020-a elfogadott pedagógiai programunkat és helyi tantervünket.

Az intézmény története

Az isteni gondviselés megengedte, hogy az 1990-es rendszerváltás után az egyházak szabadabban gyakorolhassák vallásukat, megélhessék hitüket, nevelési-oktatási intézményeket tartsanak fenn. Megnőtt a vallási igény. A hívek jó lelkipásztori ellátása érdekében a mamut-egyházközségünket könnyebben áttekinthető, kisebb közösségekre kellett bontani. Épült a jóságosi templom, elképzeléseket szőttünk Örökösöld, Borbánya és Kertváros önállósulásáról. Érintette egyházközségünket az egyház-megye intézményeinek már korábban megkezdett átszervezése, működési és személyi feltételeinek biztosítása is.

Az egyházközség új, különálló épületbe költözött, papjai egyházmegyei feladatoktól mentesültek. A lelkiélet újjászervezését és a leváló közösségek működési feltételeinek megteremtését megelőzte az illegalitásból kiszabadult tenni akarás, a hitbeli és vallásos elkötelezettség életre váltása. Egyházközségünk a karitatív és szociális feladatok ellátását ragadta meg, melyek az egyszemélyes kezdeményezésektől az intézményesig terjedtek, s mindig aktuális feladatokat láttak el.

A megnövekedett, sokrétű feladatok végzésében sokszor nehézséget okozott a megfelelő gazdasági háttér és a személyi feltétel hiánya. Olykor a kellő szakmai ismerethez nem társult

vallásos élet, máskor pedig fordítva. Voltak, akik az egyházak szabadságát nyirbáló támadások miatt rettentek vissza, mások szakmai elégedettségüket, vagy biztos megélhetésüket nem cserélték fel. Nehézséget okozott az is, hogy volt egy réteg, aki csak a szolgáltatásait igényelte az egyháznak, de a közösség életében nem vett részt. Ez a hiány, az üresség betöltéséért kiáltott. Megfogalmazódott, a gondolat, hogy csak akkor tudjuk jól megalapozni közösségünk jövőjét, ha minél sokrétűbben foglaljuk különböző tevékenységű és célú kisebb közösségekbe egyházközségünk tagjait.

A kisebb közösségek tagjai részére egyházközségünknek a vallásos élet ajándékai mellett valamilyen „más ajándékot” is nyújtania kell. A gyermekeket nevelő családok részére ilyen kisebb közösségeket alkothatnak az egyházi óvoda és iskola, mely megformálja és hosszabb időn át megtartja a közösségeket, s életre szólóan kimunkálja az attitűdöt. Elgondolásunkat és a megvalósítás lehetőségét kutató vizsgálódásunkat néhány kitartó szülő sürgető érdeklődése is erősítette, de erre irányította figyelmünket Jézus evangéliumi parancsa is: „tegyetek tanítványommá minden népet...”

A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka, az élet folytonosságának láncszeme. Az Isten adta természet és erkölcs szerint lép az életbe, és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert fejleszteni. A keresztény ember áldásként éli meg a gyermeket. A gyermek a jövő élet hordozója. A lélek megismerésével a gyermekekben lappangó hajlamokat felkeltjük. Ebben a munkában helye van a magvetésnek és a gyomlálásnak is. A közös munka során: nevelés, buzdítás, óvás, intés, mind- mind lehetőség a lélek gazdagítására. A gyermek személyiségének kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a személyi és tárgyi környezetnek.

Minden gyermeket a saját képességei szerint, annak figyelembe vételével neveljük, fejlesztjük. Nevelik, fejlesztik őt az új társkapcsolatok és az óvoda minden dolgozója. Tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, hogy – tisztellek Téged, fontos vagy Nekem, csakis rád figyelek, segítek Neked. Feladatunk az, hogy minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül próbálja elfogadni.

Mi óvoda-iskolapedagógusok arra törekszünk, hogy a ránk bízottak szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket. Az elmúlt évek során Nyíregyháza mélyszegénységben élő gyermekeit befogadó 13-as iskolát bezárták, őket 2007-ben integrálták a város iskoláiba.

Egy évvel a bezárás után elhangzott, hogy az egyházak nem vállaltak be abból a lakókörzetből gyerekeket. Ez alaptalan volt, mert nem jelentkeztek a székhelyintézménybe. A városban megindult a vándorlás: az integrált gyerekek egy része visszament a lakókörnyezet közelebbi iskoláiba. Megemelkedett a mulasztott órák száma. A görögkatolikus egyház 2011. szeptember 1-jével a szülők írásbeli kérésére egy osztállyal indította el a nevelést-oktatást azok számára, akik nem tudják vállalni a gyermekeik beutaztatását, ruházását olyan mértékben, hogy őket az iskolában az öltözködésük miatt negatív megkülönböztetés ne érje. Addig nap mint nap tapasztaljuk, hogy minden kezdet és átmenet nehéz...

Közös törekvésünk a szülőkkel és a fenntartó püspökséggel, hogy Isten segítségével növendékeink kiegyensúlyozott, önmagukat megvalósítani képes teljes értékű „emberekké” váljanak. Feladatunk: Korszerű, tudományos alapokon nyugvó, továbbépíthető ismeretanyag közvetítése. Keresztény értékrenden alapuló, magas szintű nevelőmunkával a teljes ember képzése, nevelése. Elveink növendékeink személyiségébe való beépülésének segítése.

Elvünk:

A jóra való készség, jellemerő, a becsület, tisztesség; felebaráti, család- és hazaszeretet, szolidaritás. Meggyőződésünk, hogy ezen elvek interiorizálódása az egyéni boldogságközösségi felemelkedés zálogai.

A pedagógiai program törvényi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 2023. évi LII. törvény A pedagógusok új életpályájáról
- Az oktatási nyilvántartásról szóló 2018. évi LXXXIX. törvény
- A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 2003. évi CXXV törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény és végrehajtási rendeletei
- Egyházi törvénykönyv, a II. Vatikáni Zsinat dokumentumai
- A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházról 1990. évi IV. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.
- 2005. évi LXXXVIII törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről

- Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek

Az alapkú oktatási intézmények pedagógiai programjáról a Köznevelési törvény rendelkezik az alábbiak szerint:

- "A nevelő és oktatómunka az óvodában, az iskolában, a pedagógiai program szerint folyik.
- A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni". (Knt.26.§ (1))
- „Ha a nevelési-oktatási intézményt egyház tartja fenn:
A nevelési –oktatási intézmény SZMSZ-e, házirendje, valamint a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.”
(Knt.32.§(1))

I. AZ ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA

1. Az intézmény jellemző adatai, jogi státusza

Az óvoda hivatalos neve:	SÓJA MIKLÓS GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLA
Címe:	4400 Nyíregyháza, Dália utca 1.
OM azonosítója	201829
Levelezési címe:	4400 Nyíregyháza, Huszár tér 5.
Telefon:	06 42/512-813
E-mail:	sojaovi@gmail.com
Működési területe:	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Nyíregyházi Egyházmegye területe
Az óvoda fenntartója:	Nyíregyházi Egyházmegye 4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 5.
Az intézmény vezetője:	Szokolné Nagy Ágnes
Az óvoda vezetője:	Garajné Hajagos Andrea intézményegység- vezető
A program készítői:	az óvoda nevelőtestülete

2. Bevezetés, előtörténet

„Minden írás, amit isten sugalmazott, jól használható a tanításra, az érvelésre, a feddésre, az igaz életre való nevelésre, hogy az isten embere tökéletes legyen és minden jóra hajoljon „(2 tim 3,16-17)

A kincs az érték, ami bennünk- emberekben, s a gondjainkra bízott gyermekekben van! E szellemiségben végezzük napi nevelőmunkánkat. A Dália utcai óvoda egyre nehezedő körülmények között élő, halmozottan hátrányos családi környezetben nevelkedő gyermekek óvodai ellátását, iskolai életre való felkészítését végzi. A nevelőire és munkatársaira jellemző az egymás munkájának elismerése, megteremtett értékeinek, tapasztalatainak hasznosítása, a nevelőtestületi egység. A nevelőtestület a lépésről lépésre alternatív program adaptálásával végzi a nevelőmunkát. Ez a gyakorlat elébe ment a programválasztásnak, s a program megírásának is, hiszen azon kiválasztottak voltunk az ország 10 óvodájának egyikeként, akik az alternatív programot kísérleti jelleggel elsőként próbálták ki. A korszerű, reformpedagógiai törekvéseket sajátos egységben ötvözve megjelenítő program tapasztalataink szerint jól illeszthető óvodapedagógiánk gyakorlatába, mely az Alapprogramra épül.

A korszerű, személyiségközpontú, módszereiből, eljárásaiból, szervezeti formáiból eredően gyökeresen új feladatot jelentő program felvállalása komoly feladatot jelentett a nevelőtestület és a munkatársi közösség számára. Az óvoda testülete az útkeresés, megismerés, kipróbálás nehézségét vállalta fel, s ezzel egyidejűleg a szigorú szakmai kontrollt – segítség biztosítása mellett. Az eltelt évek tapasztalatai, az iskolába kerülő neveltjeink helytállása igazolja, hogy jó utat jártunk be, mely az óvodásaink életét szebbé, izgalmasabbá, varázslatosabbá teszi, a mi szakmai munkánkat pedig arra ösztönzi, hogy az újabb és újabb kihívásoknak megfeleljünk. 2012 szeptemberétől újabb kihívás előtt álltunk, hiszen intézményünk fenntartását a Hajdúdorogi Egyházmegye vette át, 2017 szeptemberétől pedig a Nyíregyházi Egyházmegye lett a fenntartónk.

2.1. A katolikus óvodák küldetése

„Menjetez tehát, tegyetez tanítványommá minden népet,...Íme, én veletez vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt 28,19-20b)

Az intézmény a környezet sajátosságaiból és társadalmi elvárásaiból eredően több évtizedes hagyományaira és eredményeire alapozva, valamint az eszközül szolgáló helyi program segítségével - amit a keresztény életszemlélet hat át - elkötelezve kezeli a különbözőségek elfogadására épített egyéni fejlesztést, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésével, az egyenlő hozzáférés biztosításával, a katolikus egyház tanításainak alkalmazásával.

Meggyőződésünk, hogy az óvoda lényegét a légköre fejezi ki legjobban. Arra vállalkozunk, hogy az ide járó gyermekeket görögkatolikus szellemben és görögkatolikus hitre neveljük. Segítünk gyermekkorukat boldoggá tenni, hogy majd az egyház aktív tagjává váljanak,

iskolásként, felnőttként megállják helyüket az életben. Küldetésünk a „kincskeresés”, a gyermekben szunnyadó, apró személyiség értékek felfedezése és az arra alapozott fejlesztés, a katolikus hittel való ismerkedés.

3. Az intézmény helyzetelemzése

3.1. Társadalmi környezete

A Dália utcai óvoda közvetlen mikrokörnyezete sajátos meghatározója az óvodai nevelőmunkának. Az évtizedek folyamán - 1959-től működik, mint óvoda, de az épület maga 100 éves - az egykori magasan képzett, és vezetői beosztásokban dolgozó lakosságot a város új lakótelepeinek megépülésével felcserélte az egyre elszegényedő, alacsonyán kvalifikált munkásréteg, majd a társadalmi változásokkal együtt járó lecsúszó, perifériára szoruló, alacsony jövedelmű és jövedelem nélküli lakosság koncentrált az egyébként is amortizálódott, alacsony komfortfokozatú lakótelepi részen.

A Huszár-telep az alacsony egzisztenciájú, többségében többgyerekes családok lakóhelye, ahol a gyermekek nagy hányada hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű. Beilleszkedésüknek több esetben gátat szab szociális háttérük, életvitelük, életfelfogásuk. Az óvoda családsegítő, együttműködő szerepe hangsúlyos szerepet kap, mely az elmúlt évtizedben kialakított gyakorlatára, eredményeire és hagyományaira alapozható. A gyermekek fejlesztése során kiemelt szerepe van az óvodának a hátránykompenzálásban, az időben történő prevenciónak az esetleges részképesség zavarok feltárásában, a szükséges terápiában, egyéni fejlesztésben. A családok szociális jellemzői az óvoda óvó-védő, szocializáló funkciójának felerősödést követelte meg.

3.2. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. Az óvoda dolgozóinak száma megfelel a törvényes előírásoknak. Az óvodapedagógusok valamennyien rendelkeznek az előírt iskolai végzettséggel, és a hét évenkénti továbbképzési kötelezettségüknek időszerűen eleget tesznek, változatos szakirányú képzéseken vesznek részt.

	TANFOLYAM MEGNEVEZÉSE
1 fő	Népi gyermekjátékok tanfolyami végzettséggel
1 fő	Játsszoházi foglalkozás vezetése
1 fő	Drámapedagógiai 2 éves tanfolyami végzettséggel

1 fő	Szakvizsgázott preventív és differenciáló nevelés fejlesztő pedagógiai specializációval
1 fő	Integrált nevelés az óvodában (90 óra)
1 fő	Kedvesház Pedagógia (2 x 30 óra)
1 fő	GMP diagnosztika és terápia (beszédértés, beszédészlelés) Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola – Budapest
1 fő	Kompetencia alapú program ismerkedésével (30 óra)
1 fő	Kommunikációs képességek fejlesztése Logopédiai gyakorlatok alkalmazásának lehetősége az óvodában (30 óra)
3 fő	Tevékenység és személyiség fejlődés fejlesztő játékok elemzése és készítése (60 óra)
1 fő	Múzeum pedagógia (30 óra)
1 fő	Hiperaktív gyermekek fejlesztése (30 óra)
4 fő	Drámapedagógia (30 óra)
4 fő	Ünnepek a néphagyományban, ünnepek az óvodában és az ált. iskolában (30 óra)
2 fő	Népi játékok, néptánc módszertana az óvodában és az ált. iskolában (30 óra)
4 fő	IPR alkalmazása a közoktatási intézményekben (30 óra)

A nevelőtestület az elmélyült munkavégzés mellett a szakmai megújulást és az újratöltődést fontosnak tartja, amit az előző felsorolás igazol. A sokirányú továbbképzés várhatóan meghozza eredményét a mindennapi nevelőmunkában, a tartalmi elmélyülésben, a közös szakmai feladatok többirányú kezelésében. A dajkai feladatot ellátó munkatársak a nevelőmunka közvetlen segítői. Valamennyien rendelkeznek dajkai szakképesítéssel. Óvodánk több alkalommal biztosított lehetőséget dajkai szakképzésben résztvevők gyakorlatának eltöltésére, tapasztalt munkatársunk közreműködésével.

A nevelőtestület erősségei:

- Nagyfokú gyermek- és hivatásszeretet.
- A helyi alternatív programmal történő azonosulás.
- A folyamatos megújulás igénye, melyet a továbbképzéseken, tanfolyamokon résztvevők száma igazol.
- A környezet igényeire történő odafigyelés, a helyi nevelési gyakorlat felelős alakítása.

3.3. Fejlesztendő területek

- A feladatvállalásban az egyenlő terhelés biztosítása.
- A mérés, értékelés módszereinek rendszeres és tudatos alkalmazása, gyarapítása a programszempontok figyelembevételével.
- A számítástechnikai ismeretek gazdagítása, és azzal egyidejűleg feladatmegosztás az ez irányú intézményi munkában.

- Az új elvárásoknak, pedagógus kompetenciáknak való megfelelésre törekvés mind a gyakorlati munkában, mind a dokumentációban.

A változás jellemzői:

Az óvodaképünk, és küldetésünk általi meghatározottságban látják el dolgozóink a munkájukat, nagyfokú felelősségtudattal.

A gyermeki személyiség tiszteletben tartásával jó légkörben folyik az óvodai élet.

A szervezeti kultúra fejlődése, és a folyamatok szabályozásának alakulása folyamatos belső önkontrollal.

3.4. Tárgyi, eszközbeli feltételek

Intézményünk több mint 100 éves épületbeli múltja ellenére többszöri bővítéssel jó feltételeket biztosít a gyermekek fejlesztéséhez. Az elmúlt évek alatt 1994-1998-ig a Soros Alapítványi támogatás, majd 2000-2003-ban az elnyert PHARE pályázat alapját adta az optimális tárgyi, eszközbeli feltételek megteremtésének. Az Integrált Pedagógiai Rendszerben való részvételünk további lehetőséget ad az eszközök folyamatos pótlására, a hátrányok kompenzálására. A nevelőtestület tagjai – a szakmai kihívást megterhelő feladatainak ellátásán túl – nagy tudatossággal teremtették meg az eszközbeli hátteret. Úgy a bútorzat, berendezés, mint a tárgyi, szakmai eszközök hatékonyan szolgálják a program eredményes megvalósulását. Az ÉAOP-5.1.1/B-09-2f-2012-0002 azonosító számú, „Huszártelep Területi és Társadalmi Reintegrációja” című pályázat keretében 2014. év első felében sor került az óvoda épületének rekonstrukciójára: a külső nyílászárók cseréjére, a tető szigetelésére, az épület külső hőszigetelésére és vakolására, a rácsok felújítására, valamint a bejárat akadálymentesítésére. Az épület hőszigetelésével a fűtésrendszer is nagyobb hatásfokkal és kevesebb energiafelhasználással működik. 2017-18-ban a fenntartó által elnyert pályázat keretében a régi fektetőket műanyagra cseréltük, a nevelői szoba bútorzatát kicseréltük, 1 projektor és kivetítő állvány segítségével emelhetjük a szülői értekezletek, előadások, intézményi rendezvények színvonalát, új mosógép, szárítógép, porszívó könnyíti a dajkák munkáját

Fejlesztés területei:

- Az óvoda udvarrészeinek teljes körű felszerelése EU szabványnak megfelelő udvari játékokkal, az ütécscillapító talajburkolat kicserélése folyami homokról, gumitéglára.
- Vizes blokkok felújítása.
- IKT eszközrendszerünk bővítése.

A pedagógiai program végrehajtásához nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések biztosításának forrásai:

- költségvetés elsődlegesen;
- pályázati források;
- más – átvett támogatások igénybevétele;
- szülői segítség – nem elsődlegesen anyagi – hanem segítő hozzáállásbeli támogatással.

4. HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

4.1. Alapelvek

Óvodai nevelésünk a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésére irányul, a gyermeki személyiség fejlődésének ismeretén alapul, s annak elismerésén, hogy mindegyikük egyedülálló, önálló személyiség. Nevelőmunkánkban szorosan együttműködünk a családdal, elismerve a családi nevelés elsődlegességét.

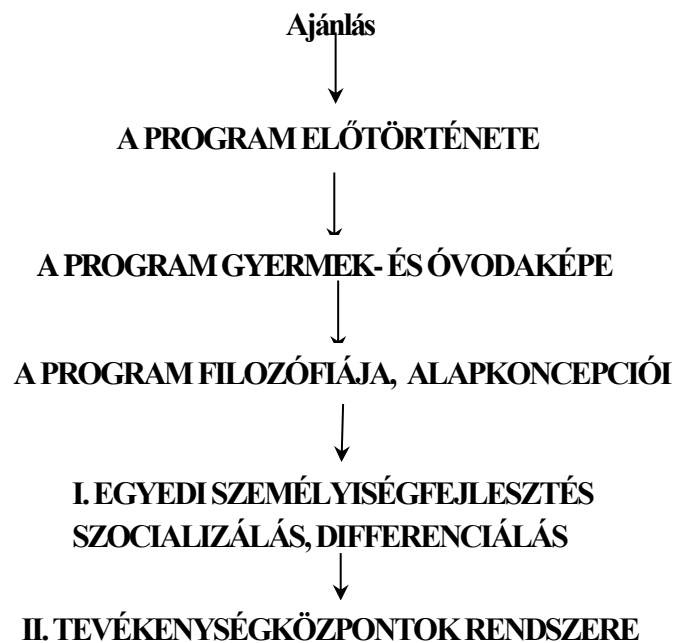
Az óvodapedagógusok pedagógiai felkészültségükből és elkötelezettségükből adódóan tegyenek meg mindent a gyermekek megfelelő, differenciált nevelése, fejlesztése érdekében, innovatív pedagógiai törekvések hasznosításával. Mindennapi nevelőmunkájába építse be a felzárkóztatást és a tehetséggondozást. A tanulás alapja a gyermekeknek azon törekvése, hogy megismerjék a világot maguk körül.

A tanulás egy interaktív folyamat a gyermek és felnőtt aktív részvételével. A gyermeki jogok intézményen belüli, életkornak megfelelő érvényesítése. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Alapvetően meghatározó a nevelőmunkában, hogy a gyermekeket, mint fejlődő személyiségeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

„A katolikus óvodában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek, a gyermekekkel foglalkozóknak ki kell tűnniük helyes magatartásukkal és becsületes életükkel”

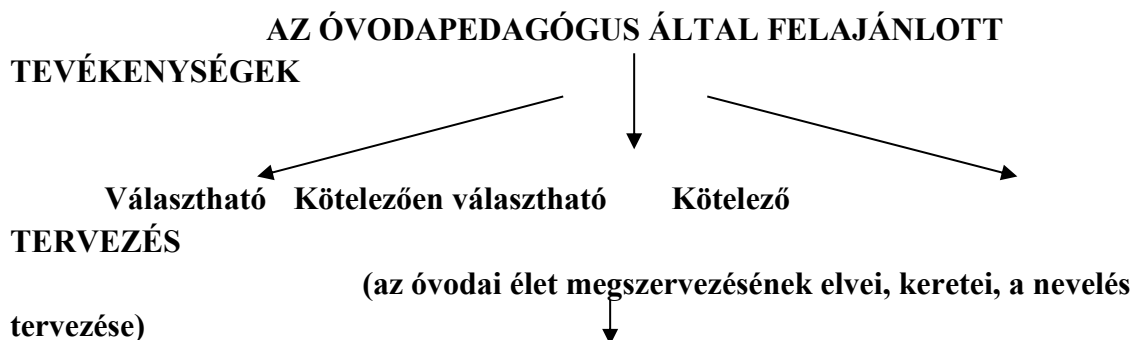
(Egyházi Törvénykönyv C. I.C. 803.2. kánon)

5. A LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE ÓVODAI PROGRAM MODELLJE

1.
Családi,
szituációs és
szimbolikus,
szerepjáték
központ | 2.
Építőjáték,
barkácsolás,
konstruálás
központja | 3.
Manipulációs
tevékenység-
központ | 4.
Homok-víz
asztali
tevékenysé-
gek
központja | 5.
A külső világ,
a környezet
megismerésé-
nek központja
(szobai,
udvari
tevékenységek) | 6.
Verselés,
mesélés,
éneke, zene
énekes játék,
gyermektánc
a mozgás-
fejlesztés
központja | 7.
Művészeti
tevé-
kenységek
központja
(rajzolás,
festés
mintázás,
kézimunka) |
|--|--|--|--|---|---|--|

Szabad játék

A FEJLESZTÉS TARTALMA

(feladatrendszer)

1.	2.	3.	4.	5.
Az egészséges életmód alakítása, mozgásfejlesztés	Érzelmi nevelés, a szocializáció biztosítása	Az anyanyelv fejlesztése	Művészeti nevelés	A külső környezet megismerése
	Társadalmi tapasztalatok	Értelmi fejlesztés, nevelés, megvalósítása	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, kézművesség verselés, mesélés	Természeti környezet megismerése
				Matematikai tapasztalatok

A család bevonása az óvodai életbe

informális, formális
kommunikációs csatornák

Családgondozás, szociális munka
(Szociálpedagógus az óvodában – lehetőség szerint)

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSEK:

Nyíregyházi Egyházmegye
katolikus óvodák
Helyi önkormányzat
Team munka az óvodában
Szolgáltató intézmények
Bölcsőde
Iskola

Nemzetiségi önkormányzat
Szociális intézmények
Civil szervezetek
Közművelődési intézmények

6. Katolikus gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép

6.1. Katolikus gyermekkép

Programunk az Alapprogramban meghatározottak szerint a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi, mással nem helyettesíthető személyiség és szociális lény egyszerre. Nevelésünk a gyermekek fejlődésének támogatására irányul, az eltérő egyéni szükségletek és életkori jellemzők ismeretében. Nevelőmunkánkban alapvetően meghatározó, hogy a gyermekek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerű környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodai nevelésünk befogadó, gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes neveléshez való egyenlő hozzáférést, s a meglévő hátrányainak csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka, a jövő hordozója. Az intézmény életét meghatározzák az evangéliumi eszmék: hit, tudás és nevelés, szeretet. Érzelemgazdag, pozitív beállítódású, kritikai gondolkodásra és választásra képes, problémamegoldó, kreatív, nyitott, érdeklődő, a vallási nevelés, a keresztény értékek befogadására képes gyermekek nevelésére törekszünk. A gyermekek fejlődésének általános tendenciáin túl az egyedit, a különbözőséget értéként fogadjuk el, és ezek ismeretében alakítjuk ki az egyéni fejlesztés stratégiáit.

6.2. Katolikus óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család

Az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játéokra, s e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges tárgyi környezetről.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda, mint intézmény, komplex rendszer,

melynek minden összetevője kölcsönhatásban működik: az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciója egyaránt.

A keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában. Az egyéni képességek, készségek kibontakoztatását szolgáló, a gyermeki személyiséget tisztelő, elfogadó, a gyermekek szeretetére, megbecsülésére és a bizalomra alapozott, aktivitásra ösztönző elvek alapján határozható meg óvodaképünk. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermekek személyiségéhez igazodnak. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket is. Jellemző sajátossága a „nyitott óvoda” modell. A szülőkkel együtt nevelve kívánunk munkálkodni, melynek során a szülő részévé válik az óvodai nevelésnek, és mint résztvevő tevékenykedhet az óvodai élet színesebbé tételében.

Az aktuális feladatok függvényében felerősödik az óvoda óvó-védő, személyiség nevelő-fejlesztő funkciója, illetve érzelmi-szociális funkciója. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását. A nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

6.3. Katolikus pedagóguskép

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek segítőkész, támogató attitűdje, keresztény hitvallása modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Olyan pedagógus, akit elhivatottság, nagyfokú gyermekszeretet, pedagógiai optimizmus és tolerancia jellemez. A feltételrendszer és a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását. A szülőkkel megfelelő együttműködést valósít meg, a családok értékrendjének sokféleségét figyelembe véve. Nem csak a gyermekek, hanem a szülők felé is közvetíti a katolikus értékrendet.

Jellemzi a szakmai megújulás és innováció képessége, valamint a keresztény pedagógiai megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában. Életvitelével példát mutat, értékeket közvetít a gyermekek és a szülők felé.

7. Az óvoda cél- és feladatrendszere

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
<p>Sokoldalú személyiségfejlesztés A Lelki percek megalapozása, erősítése Az iskolai élethez szükséges képességek megalapozása, melynek eredményeként belép a gyermek a hosszú átmenetnek abba az állapotába, melyben az óvodásból iskolássá érik.</p>	<p>Egyedi személyiségfejlesztés, szocializálás: Társas együttműködési készségek kialakítása az egyéni eltérések tolerálásával A katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során Értelmi nevelés: Az iskolai, tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése. Érzelmi nevelés, szocializáció biztosítása Testi nevelés: A mozgás megszerettetése, mozgáskultúra megalapozása, mozgáskoordináció fejlesztése</p>	<p>Az egyéni eltéréseket tiszteletben tartó, toleráló, a társas élet szabályaihoz alkalmazkodó gyermek. A család felé közvetíti az általa megtapasztalt és átélt hitélettel kapcsolatos élményeit, imádságokat Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek, készségek fejlesztése. Pozitív beállítottságú, érzelemgazdag, a különbségeket toleráló, a közösség aktív tagjává váló gyermek.</p>
<p>Egyéni eltéréseket toleráló, differenciált nevelés, tehetség kibontakoztatása, hátránykompenzálás Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben</p>	<p>A különbözőség elfogadása, kezelése, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, készségekre és szokásokra. Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése A fejlődés szintjei a lélektani törvényszerűségek figyelembevételével épülnek egymásra A prevenció, a tehetséggondozás és differenciálás egyéni szükségletekhez igazodó jelenléte a nevelőmunkában.</p>	<p>A fejlődést regisztráló mérőlapon nyomon követhető legyen a gyermekek fejlődése. Társas kapcsolataikban, egymáshoz való viszonyukban megjelennek, beépülnek a Krisztustól tanult erények A család felé közvetítik azokat. A gyermekek határozottak, nyíltak, kreatívak, véleményüket bátran megfogalmazzák, kinyilvánítják, a probléma helyzetet kezelni tudják. A gyerekek rugalmas beiskolázásának biztosítása.</p>

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, speciális ellátása	
Élményen, sokirányú tapasztalatszerzésen és tevékenységeken alapuló óvodai élet szervezése, melyet áthatnak az egyházi, vallási tartalmak, események is.	A kíváncsiság, felfedezési vágy, kísérletező kedv, tudásvágy megalapozása, ismereteik bővülése, mélyítése. Vegyenek részt egyházi szertartáson, tapasztalják meg a helyes viselkedést. A tevékenységközpontok sokoldalú funkciójának kihasználása.	Az új iránt fogékony, érdeklődő, tanulni vágyó gyermek, aki képes a választásra és képes a döntéshozatalra. Az élmények család felé közvetítése
Az egyházi ünnepek, kulturális értékek átadása, közvetítése és az óvodai hagyományok ápolása	Ismerkedjenek a bibliai fogalmakkal, az egyházi zenével, imádságokkal. A mindennapi szokásrendszer részét képezze a vallásos tartalom megjelenése (lelki percek, asztali áldás, bibliai történetek beépítése a témaprojektekbe) A kultúra valós értékeinek átadása, közvetítése az életkori sajátosságoknak megfelelően. Hagyományaink, kulturális értékeink megőrzése, folyamatos megújulással A gyermeket körülvevő környezet, természet szeretetére, megbecsülésére nevelés a jeles napok megőrzésével, közvetítésével. Multikulturális értékek közvetítése a gyermekek felé.	Hagyományainkat tiszteletben tartó, keresztény hitet közvetítő, környezetét megbecsülő, megóvó, szépségét észre vevő gyermeki személyiség, amely közvetítőként hat a család felé.

7.1. A katolikus óvodai nevelés feladatai

7.1.1. A Lelki percek erősítése

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaira építve az egész napot át kell hatnia a keresztény szellemiségnek. A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, képességek fejlesztése az egyéni fejlettség figyelembe vételével, a hit felébresztése, a keresztény hitélet megalapozása és az istenkép kialakítása a kisgyermekekben. A hit csíráját elültetjük a Bibliai ismeretekkel, a kápolna és templomlátogatásokkal, a lelki percekkel. A gyermekek az óvoda lelkészétől megtapasztalják, megtanulják az egyházi imádságokat, szertartási szokásokat, liturgikus énekeket. Az óvodapedagógus feladata a nap folyamán megteremteni a lehetőségét a csendes „lelki”perceknek, ahol beszélgetnek a Krisztustól tanult erényekről / felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség/, az éppen aktuális egyházi ünnepéről, személyekről. Feladatunk Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben, a katolikus embereszmény szerinti élet megalapozása, a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése: öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség. A Lelki percek célja a gyermekek elindítása a keresztény életre, az egész személyiség gazdagítása. Örömmel imádkozzanak mindennap, Jézus iránti szeretetüket a jóra való törekvésben fejezzék ki. Az óvodában tanultakat adják tovább szüleiknek, a család tagjainak. Az óvodás évek hitben és szeretetben teljenek el

7. 2. A szocializálás egyedi személyiségfejlesztéssel történő megvalósítása

Az egyedi személyiségnevelés, fejlesztés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyerekek egyéni különbségként hoznak magukkal. Az óvodapedagógus az egyéni fejlettségekből kiindulva, egyéni különbségeket értéként elfogadva megteremti, tudatosan alakítja a szociális viszonyokat, együttműködéseket.

7.2.1. Alapelvként meghatározható

Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen személyiség, egyéni fejlődési ütemmel, tanulási stílussal, családi háttérrel.

Az egyedi személyiségfejlesztés jelenti a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységek biztosítását, az azonosság mellett a különbözőség felismerését, kezelését. Az óvodai nevelésben a fejlődési szakaszonként jelentkező általános jellemzők mellett az ember egyediségére, a gyermekek között meglévő különbségekre irányul a figyelem. A gyermek egyéni fejlettségétől halad a követelmények felé, a gyermek szükségleteinek, lehetőségeinek, érdeklődésének ismeretében. Az egyes gyermekek eltérő fejlődési szintjét figyelembe véve kell tervezni olyan tevékenységeket, amelyek biztosítják a sikeres tapasztalatszerzést, támogatják a tehetséggondozást. Az egyedi személyiségfejlesztés akkor valósítható meg, ha gyakori személyes kapcsolat jön létre a gyermek és az óvodapedagógus között. Az egyéni eltéréseket toleráló felnőtt magatartás modell értékű a gyermekek számára is.

Az egyedi személyiségnevelés egyszerre erősítse az egyediséget és ösztönözzön az együttműködésre, támogassa a gyermekek szocializációját, az együttélésekre, az együttműködésekre történő felkészítést. Az egyedi személyiségfejlesztés áthatja az egész óvodai életet és annak minden tevékenységét.

7.2.2. Az egyedi személyiségfejlesztés elvei

- A gyermek személyiségének megismerése az óvodába lépés kezdetétől fogva.
- Az erősségek és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítése.
- A személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben az óvodapedagógus és a gyermek között.
- A gyermekek eltérő testi-lelki szükségleteinek figyelembe vétele.
- Az igény szerinti elkülönülés lehetőségeinek biztosítása (a terem berendezésével).
- Az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése (állandó mozgástér biztosítása).
- A személyesség biztosítása a gyermekek munkáinak, személyes tárgyainak tárolásában.
- A gyermekre vonatkozó információk bizalmas kezelése.

7.2.3. Egyedi fejlesztés a játékban

Az óvodába kerülő gyermek eleinte az óvodapedagógus közelségét igényli. Az együttjátszás serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására és mintát ad a társakkal való együttműködéshez. Fontos a személyes kontaktus, mely megnyilvánul a kommunikációban, jelzésekben, tevékenységekben.

A szabadjáték fejlesztő hatását, időtartamát tekintve is a legfontosabb tevékenység a mindennapokban. Itt adják a legtöbb jelzést a gyermekek személyiségükről. Ez az a szocializáló tér, ahol a kortárskapcsolatok is alakulnak. Az óvodai élet megszervezésében tekintettel kell lennünk az életkori eltérésekre és az egyén igényeire.

7.2.4. Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játék során

- A gyermekek jelzéseinek, viselkedésének megfigyelése, az információk értékelése.
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése.
- Egyéni elképzelések, szándékok támogatása.
- Az egyén bevonása a konfliktushelyzetek megoldásába, a szabályalkotásba.
- Az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése.
- Egyénekre irányuló kommunikáció.
- Közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében.
- A gyermek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása.

Az egyedi személyiségfejlesztés eszköze a differenciálás, mely áthatja az óvodai nevelés minden területét.

8. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek megnyilvánulásaiban, tevékenységeiben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek, ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör vegye őket körül. Fontos, hogy már az óvodába lépés pillanatától kedvező érzelmi hatások érijék a gyermekeket. Társas kapcsolataik alakulásához, az érzelmi kötődések kialakulásához, megerősödéséhez időre van szükség. Kezdetben fontosak azok a játékok, tárgyak, amelyek a gyermeket otthonához kötik.

8.1. Az egyén, a személyiség tiszteletének jelei

Az egyéni érdeklődés megjelenítése a tevékenységközpontokban.
Hétvégi családi események, élmények megbeszélése.

A csoportban dolgozó felnőttek segítsék a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, teret engedve önkifejező, önérvényesítő tevékenységének, támogassák a baráti kapcsolatok kialakulását.

Az alkalmazotti közösség és gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Személyes tapasztalataik során alakulnak, formálódnak a gyermekek magasabb rendű érzelmei, szokás és normarendszere megalapozódik. A gyermek erkölcsi, érzelmi fejlődése szempontjából különösen nagy jelentőséggel bírnak a közös élményekre épülő közös tevékenységek.

Meghatározó a családban a szülő szerepe, az óvodában a pedagógus mintája. A családi védettségéből kilépve kitágul a szociális tér, egyre nő a gyermek személyiségére hatást gyakorlók száma. A szülő – gyermek – testvér kapcsolat után a kortársak és nevelők értékeléseikkel, visszajelzéseikkel alakítják a gyermek önmagáról alkotott képét. Tanulja meg megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat. Ha a gyermek ismeri a pontos, egyértelmű szabályokat, az elvárt, állandó értékrendet, egyre inkább tisztában lesz azzal, mi a helyes, s mit várhat el a többiektől is. Elsődleges feladatunk a tényezők figyelembevételével bevonni a gyermekeket a szabályok kialakításába, önmaguk fejlesztésébe, s ha szükséges, újabb szabályok megfogalmazásába. A gyermekek számára világossá, egyértelművé tehetjük a betartandó szabályokat egyszerű rajzos ábrákkal, piktogramokkal (Ne verekedj! Csendesen beszélj! stb.) A kisgyermek személyiségének fejlesztésében egyik fő célkitűzésünk az önfegyelem, önkontroll megtanítása, a különbözőségek elfogadása, tisztelete.

8.2. A szabályok alkalmazása során

Legyen mindig világos, hogy a csoportközösségben mi megengedhető, és mi nem kívánatos.

A felnőttek legyenek következetesek a megkövetelt és elfogadható magatartást illetően.

A követelmények növekedésével egyidejűleg kell a gyermekek által betartandó szabályok körét bővíteni.

A szabályok kialakításakor mindig a megoldandó probléma kerüljön a középpontba, ne a problémát okozó gyermek!

Fontos a gyermek és az óvodapedagógus között kialakuló érzelmi kapcsolat, mert ez befolyásolja a gyermek erkölcsi érzékenységét, közérzetét. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Személyiségüknek minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést, védelmet sugározzon a gyermek felé! A különbözőség elfogadásában mintát adó nevelő könnyebben el tudja fogadtatni a nehezen beilleszkedő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sérült gyermeket. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi-, értelmi- vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén élni kell megfelelő szakemberek segítségével és közreműködésével – pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, drámapedagógus, fejlesztő pedagógus stb.

A csoportszoba berendezése – tevékenységközpont rendszer – lehetővé teszi a kis létszámú csoportok kialakulását, ezáltal leegyszerűsíti a gyermekek számára a szocializációs folyamatokat. A tevékenységközpontok azok a színterek, ahol a gyermekek gyakorolhatják a társakkal való együttműködést, együtt tevékenykedést és megkönnyítik a szocializációt, beilleszkedést. A gyermekek érzelmi kötődései nem ugyanolyanok minden társuk irányába, a szeparálódás, tagolódás lehetősége erősíti a baráti kapcsolatokat.

8.3. Az óvodapedagógus feladatai az erkölcsi, érzelmi fejlesztés támogatásában

- A gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése, alakítása.
- A közös élmények, a társadalmi tapasztalatok körének bővítése.
- A gyermekek nyitottságára építve az óvodapedagógus segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni Isten teremtett világában és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja, a hazaszeretet megalapozása.
- Egyházi, világi ünnepek megélése.
- A gyermekek elképzelései és döntései alapján a csoportélet hagyományainak kialakítása, ápolása a szülők bevonásával.
- Viselkedéskultúra megalapozása.
- A türelem, szociális érzékenység formálása.
- Az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a gyermeki jellem alakítása.
- A szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása, a különbözőség elfogadása és tisztelete
- A kiemelt figyelmet igénylő / hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint kiemelkedő képességű, sajátos nevelési igényű/ gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén segítése megfelelő szakemberek közreműködésével
- Hazaszeretet és szülőföldhöz való kötődés alapozása
- A hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával, a vallási tartalom hangsúlyozásával
- A közösségi élet szokásainak, az együttműködés szabályainak alakításában a gyermekek aktivizálása, egyezkedésekkel, kompromisszumokkal.

- A megkezdett tevékenységek befejezésére ösztönzés.
- A gyermekek által felvállalt feladatokban az akadályok leküzdésére motiválás.

9. Hagyományok

Az egyedi személyiségfejlesztő pedagógia megbecsüli a közösségi lét értékeit. A csoport adta többlet a személyiség alakulásának egyik lehetséges mozgatója. A hagyományok ápolása összetartó erő, mely biztosítja az egyén számára az önértékesítés, a kiemelkedés lehetőségét, és a társakhoz való kötődés, összetartozás élményét.

Fontos, hogy az óvodapedagógusok közösen alakítsák ki a különböző hagyományok, ünnepek rendjét. Legyenek intézményi szinten és csoporton belüli ünnepek egyaránt. A különböző hagyományok megjelenését befolyásolja a település néprajzi hovatartozása, tájjellege. A népi hagyományok köréből a gyermekek életkorának megfelelően válasszunk. A múlt tárgyait, eszközeit az óvodapedagógus felhasználhatja kiállítások létrehozásához, elősegítve ezzel a családi gyökerek ápolását, a fiatalabb és idősebb generációk kapcsolatát. A hazai családok egy részének állapota, az elszürkülő családi élet, a hagyományok feledése szükségessé teszi a családi ünnepek óvodai megrendezését (Mikulás, Karácsony, Anyák napja, születésnap, egyházi ünnepek). Sok gyermek itt élheti meg az érzelmekben gazdag, bensőséges pillanatokot, az ünnepekhez tartozó külsőségek (dekoráció, ünneplő ruha, viselkedéskultúra) mellett. A program szellemiségének megfelelően az óvodapedagógus fektessen nagy hangsúlyt a csoportban tartható rendezvényekre, melyek a szülők, gyerekek ötletei alapján bővíthetők.

9.1. A csoport hagyományai igen gazdaggá tehetők:

- születés- és névnapok megünneplése közösen készített süteménnyel és a társak személyre szóló ajándékaival;
- Gyógyulj meg! tábla használata, imádkozás a beteg társak gyógyulásáért.
- Az iskolába készülők búcsúztatása.
- Óvodás testvér fogadása.
- Madarak, fák napja,
- Adventi ünnepkör (adventi koszorú, adventi naptár, jó cselekedetek gyűjtése, felajánlása Jézusnak,
- Szent Miklós püspök követének fogadása, Karácsony ünneplése, adventi családi délelőtt, séta az adventi udvarban, látogatás a Mikulás házához, templom látogatása,
- Nagycsoportosok készülődése a kántálásra, karácsonyi műsorra, öregek karácsonya,)
- Vízkeresztkor csoportszentelés.
- Készülődés a farsangra, az azt megelőző több hetes meseprojekt a mindenkori nagycsoportban.
- Március 15-e megünneplése.
- Nagyböjti időszak, felkészülés húsvétra, jó cselekedetek gyűjtése.
- Édesanyák köszöntése.
- Családi délelőtti való felkészülés a nagycsoportokban rövid műsorral.

- Nagycsoportosok búcsúztatása óvodás társak által, búcsúzás az óvodától.

A különböző ünnepek sokféle tevékenységet integrálva témaprojektekben is megjelenhetnek, gazdag tapasztalatokhoz juttatva a gyerekeket (pl. Március 15.).

Az óvodapedagógus adjon a gyermekeknek lehetőséget, időt, és eszközöket a készülődésre, tervezésre, a dekoráció készítésére, vendégvárásra. Az előkészületekben és a rendezvények lebonyolításában nem nélkülözhető a szülők támogató együttműködése.

9.2. Óvodai ünnepek, hagyományok

Az ünnep színesíti meg az emberek életét. Az ünnepi – mind a világi, mind az egyházi – szokásokban, ceremóniákban, tevékenységekben kifejezésre jut az együvé tartozás készsége, a kollektív érzület.

Szeptember – Október

- A volt nagycsoportos óvónők részvétele az iskolai tanévnyitó ünnepségen.
- A kiscsoportos óvónők meglátogatják a leendő kiscsoportosokat a bölcsődében.
- A leendő kiscsoportosok látogatása az óvodában: a gyermekek bölcsődei gondozónőjük kíséretében ismerkednek az óvodai környezettel, az óvodai csoportban dolgozó felnőttekkel.
- A kiscsoportos óvónők meglátogatják a leendő kiscsoportosokat otthonukban, apró ajándékkal kedveskednek nekik.
- Születésnapok folyamatos megünneplése: a csoportokban kialakított hagyományok szerint: pl.: dekoráció, apró ajándékok, dalok, versek, jókívánság doboz, közös táncok, szülők meghívása, közös süteménykészítés, gyümölcssaláta készítés. S valahol egy kis mintát is nyújtunk az otthoni ünneplés kereteihez.
- Látogatás az őszi piacon: az ott vásárolt zöldségeket, gyümölcsöket a csoportokban fel is dolgozzuk: lekvárt, befőttet, savanyúságot, salátát készítünk belőlük. Az elkészült befőtteket az év folyamán közösen elfogyasztjuk.
- Őszi kirándulások, séták szervezése a sóstói erdőbe, az Állatparkba, s minél több olyan helyre, ahol a gyermekekkel megfigyeléseket végezhetünk. Az itt szerzett élmények, tapasztalatok adják a témakörök tartalmát (pl.: állatok készülődése a télre, őszi termések, őszi erdő színei, gombák, gyógynövények, természettudományi központ kiállításaihoz „kincsek” gyűjtése).
- Cigánybúcsú Máriapócscon.

November – December

- November közepétől felkészülés az adventi időszakra: adventi koszorú készítése a görögkatolikus hagyományokhoz híven 6 gyertyával, adventi naptárok a csoport létszámához igazodó apró ajándékokkal, jó cselekedetek gyűjtése, jelölése. Ezzel is igyekszünk még emlékezetesebbé tenni a várakozás idejét, érzelmileg ráhangolni a gyermekeket karácsony eljövételére.

- Szent Miklós ünnepét megelőzően séták szervezése a városközpontban az adventi udvarba, valamint a nagyobb csoportokkal templomlátogatásokat szervezünk.
- Szent Miklós ünnepe: a Szent Atanáz Hittudományi Főiskola hallgatói Szent Miklós követeként végig járnak a csoportokat, a gyermekek énekelnek, verset mondanak, a krampuszok felolvassák a gyerekekről szóló „feljegyzéseket”, s megajándékozzák őket egy-egy mikulás csomaggal.
- Családi délelőtt szervezése az advent jegyében: a szülőknek lehetőséget biztosítunk az együtt tevékenykedésre. Gyermekekkel közösen készíthetnek karácsonyfadíszeket, asztali díszeket, süthetnek mézeskalácsot, stb. Évről évre változatos kézműves tevékenységeket biztosítunk a csoportokban az érdeklődő szülőknek. A program célja az együtt tevékenykedés lehetősége mellett, hogy a szülők egy kicsit érzelmileg is ráhangolódjanak a közelgő ünnepekre, s az általuk készített díszeket felhasználhassák lakásuk díszítésében. A karácsonyi ünnepségre szívesen látjuk a szülőket.

A délelőtt a „kántálással” kezdődik, amikor is az 5-6 évesek végigjárják a csoportokat, rövid kis műsort adnak elő, s meghívják az ott lévöket a közös karácsonyi ünnepségre, amely akkor kezdődik, ha megszólal a csengő. A nagycsoportosok karácsonyi műsorral készülnek.

A közös ünnepség az óvoda lelkészének vezetésével, közös imádsággal kezdődik, majd a nagycsoportosok előadják a karácsonyi műsorukat, s az óvodai ünnepséget közös énekléssel zárjuk, amibe a szülők is bekapcsolódhatnak. Karácsony alkalmából meghívjuk az öregek napközi otthonának lakóit is a szépen feldíszített tornatermünkbe, ahol a két nagycsoport előadja műsorát, és apró ajándékkal kedveskedik a vendégeknek. A nagycsoportosok a kertvárosi Görögkatolikus templom közössége előtt is bemutatják karácsonyi műsorukat a vasárnapi szent liturgiát követően.

Január – Február

- Vízkereszt ünnepén közös szent misén veszünk részt, majd az óvoda lelkésze megáldja a gyermekeket, s megszenteli a csoportszobákat, az óvoda helyiségeit.
- Téli öröme, közös szánkózás, hóemberépítés, hógolyózás az időjárás függvényében.
- Kirándulás a téli erdőbe, ahol a gyermekek megtapasztalhatják az alvó természet csendjét, a téli erdő jellegzetességeit.
- Farsangi bál megszervezése: a jelmezbe öltöztetett gyermekek bevonulnak a tornaterembe, ahol meglepetés műsorral kedveskednek az óvoda dolgozói az adott lehetőségeknek megfelelően. A farsang a közös táncalakkal ér véget, majd minden csoport a saját csoportszobájába vonul. Itt életkornak megfelelő ügyességi játékokkal, tréfás vetélkedőkkel próbálhatják ki ügyességüket.
- Már hagyománnyá vált, hogy az iskolába készülő nagycsoportosok a farsangot megelőző időszakban egy 4-5 hetes meseprojektet dolgoznak fel, amely több hétig tart és a farsangi bállal zárul.

Március – Április

- Március 15. – Nemzeti Ünnepünk kapcsán a csoportok ellátogathatnak a Jósza András Múzeum állandó kiállítására, melynek témája a Huszár lakótelep – mint huszár laktanya – múltja. Elsétálhatnak a Kossuth-, vagy Petőfi szoborhoz, ahová saját készítésű zászlót helyeznek el. A megemlékezés napján a gyermekek ünneplőruhában jönnek, kokárdát tűznek a ruhájukra. Minden csoport a saját csoportszobájában emlékezik meg az ünnepről. A nagycsoportosok számára kiváló projekt téma a szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez, a hazaszeretet megalapozásához.
- Húsvéti hagyományok ápolása, vallási tartalmának kiemelése az óvodalelkész segítségével.
- Áprilisban, az óvodai beíratás előtt OVICALOGATÓT szervezünk a leendő kiscsoportosoknak. Az iskolába készülő nagycsoport rövid kis műsorral kedveskedik a vendégeknek, majd a gyerekek segítségével a majdani kiscsoportos óvónők különböző tevékenységeket szerveznek a kicsiknek: pl.: rajzolás, festés, gyurmázás, építőjáték stb. Miközben a kicsik játszanak és az óvó néikkel ismerkednek, a szülőknek az óvodavezető bemutatja az óvodában folyó munkát, megismerteti a szülőkkel az óvodai életet, s választ ad a felmerülő kérdésekre. Ez a program nagyon jó alkalom az ismerkedésre, s tapasztalataink alapján megkönnyíti a majdani befogadás időszakát.

Május – Június

- Anyák napja: A gyermekek csoportonként rövid kis műsorral, ajándékkal köszöntik édesanyjukat, nagymamájukat.
- A nagycsoportosok búcsúzása. A búcsúzás megszervezése a nagycsoportos óvónők feladata. Feldíszítik a tornatermet az aktualitásnak megfelelően. Az ünnepséget megelőző délelőttön az óvodában maradó gyermekek elbúcsúztatják az iskolába készülő nagycsoportosokat verssel, saját készítésű ajándékkal. Az évszáró műsorra másnap délután kerül sor, ahol a szülők és az óvoda dolgozói vannak jelen. Az ünnepség az óvoda lelkészének vezetésével, közös imádsággal, majd a gyermekek megáldásával kezdődik, ezután kerül sor a gyermekek műsorára.
- Családi délelőtt: Az udvaron kerül megszervezésre, melyet előtte feldíszítünk. A program a gyerekek rövid műsorával kezdődik. A délelőtt folyamán előre megtervezett és kialakított tevékenységközpontokban kézműves foglalkozásokat szervezünk (pl: agyagozás, üvegfestés, barkácsolás, festés, origami, gyöngyfűzés), valamint mozgásos tevékenységekre és arcfestés kipróbálására is biztosítunk lehetőséget. A program szervezésében és lebonyolításában az óvoda minden dolgozója részt vesz. A program nyitott, melyre a szülőket is meghívjuk.
- Kirándulások szervezése a tavaszi természetbe, esetleg bodzavirág gyűjtése, bodza szörp készítése,
- Évszáró kirándulások szervezése Sóstóra, Tokajba az aktualitásoknak megfelelően.

9.3. Egyházi ünnepeink

- Szent Miklós ünnepe

- Karácsony
- Vízkereszt
- Gyertyaszentelő
- Gyümölcsoltó Boldogasszony
- Húsvéti ünnepkör
- Szent György nap
- Gyermekbúcsú
- Pünkösöd
- Pedagógus búcsú

9.4. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodás gyermekek személyiségfejlesztésének fontos eszköze a játékkal és cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka, a munka jellegű játékos tevékenységek. Játékidőben és bármely tevékenységben adódik lehetőség munkavégzésre. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. A gyermekek kezdetben saját szükségleteik kielégítéséért végeznek munkát, később már szívesen teszik ezt társaikért is.

Leggyakoribb munkafajták:

Önkiszolgáló munka, amely az önállóságot, önfegyelmet, kitartást, feladattudatot fejleszt. Ide tartoznak: az öltözködés, a testápolási teendők, az étkezéssel kapcsolatos tevékenységek. Óvodába lépéskor a gyerekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon állnak. Alapul véve eltérő fejlődési ütemüket, célunk, hogy minden gyermek jusson el az optimális szintre a nevelő támogatása, bátorítása mellett.

A játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségletét kielégítő munkák. Ezek alkalmi tevékenységek, amelyek a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszközei a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája - eredménnyel, produkttal zárulnak (pl: saláta készítése, sütemény sütése, takarítás a babaszobában).

Csoport hagyományok ápolásához, a csoport életéhez kapcsolódó munkák (díszítés, teremrendezés, ajándék készítése stb.)

A naposság, mint közösségért vállalt megbízatás feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Az elkezdett tevékenységet be kell fejezni.

A környezet rendjéért végzett munka

Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek és kisebb csoportokban végezhető alkalmi megbízatások (pl. a tevékenységközpontok rendjéért felelősök, mosdó felelősök, előszoba felelős). Segítségnyújtás az óvodapedagógusoknak, más felnőtteknek, társaknak.

A kerti munka is része a gyermekek óvodai életének, besegíthetnek udvarrészük gondozásába, rendbetartásába.

9.4.1. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Gyermekméretű eszközök biztosítása, azok állandó helyének kialakítása.

A munkavégzés ösztönzése, értékelése.

A feladatok differenciálása a fejlettségnek megfelelően

Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségének bemutatása.

A szülők munkájának megismertetése.

A gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése.

Munkavégzés közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti-társadalmi környezetükről. Megtanulják a legszükségesebb szerszámok, eszközök használatát. A munka jellegű tevékenységekben segítőtársuk lehet a szülő is.

9.4.2. A szülők bevonásának lehetőségei

- Alkotó szülők bevonása az óvodai eszközök készítésébe, javításába, a gyerekek alkotó tevékenységébe.
- Salátához szükséges nyersanyagok biztosítása.
- Nagyszülők bevonása régi mesterségek bemutatásába (kosárfonás, kenyérsütés).
- Állatok gondozásának bemutatása.
- Szülő meghívása az óvodai csoportba, ahol bemutathatja munkáját, otthoni tevékenységét (pl. hímzés, sütés, kerti munka, növénygondozás, gyöngyfűzés stb.).

9.4.3. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, segítenek társaiknak.
- Figyelnek környezetük rendjére, saját személyes dolgaik rendezettségére.
- Szívesen vállalják a naposságot, önállóan, igényesen végzik munkájukat.
- Környezetükben lévő növényeket óvják, gondozzák.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- Feladattudatuk kialakul életkoruknak megfelelően.

10. Az óvodai élet megszervezése, a tevékenységek szervezeti keretei

10. 1. Az óvodai csoportok kialakítása

A program egyes életkorú, részben osztott és osztott csoportokban egyaránt megvalósítható. A csoportok életkori összetételének kialakítása az óvodaváltzó lehetőségeitől és a változó igényektől függ. Az óvodai csoportokba bekerülhetnek olyan enyhén sérült gyermekek, akik gyermekorvosi vélemény alapján alkalmasak az óvodai életre, s akiknek fejlesztése az egészséges gyermekkörnyezetben megvalósítható.

10. 2. A tevékenységközpontok rendszere

A tevékenységközpontok azok a sarkok a csoportszobában, amelyek színterei a csoportban folyó egész napos tevékenységeknek: a játéknak, a spontán tanulási folyamatoknak, a munkának. Itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek a játékos tanulást jelentik az óvodapedagógus irányításával. A csoportszoba tevékenységkörökre osztott, melyet a bútorok (tároló polcok, asztalok) elhelyezésével érünk el. A tevékenységközpontok választásokra, elmélyült tevékenységekre ösztönző környezetet jelentenek. A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel, és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségeiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kész és félig kész anyagok állnak rendelkezésükre, melyek fejlesztik a kreativitásukat. A játékot, a gyermek tájékozódását segítik a polcokon elhelyezett jelölő kártyák, melyek jelölik az eszközök helyét, a tárolóedények tartalmát. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A tevékenységközpontok állandó lehetőséget adnak a sokszínű tevékenységekre, a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

A csoportszoba dinamikus és folyamatosan változó környezet, amely tele van interaktív anyagokkal, eszközökkel és olyan tapasztalatszerzési lehetőségekkel, amelyek megfelelnek a gyermekek egyéni érdeklődésének, életkori igényeinek. A térnek és az anyagok körének a szerint kell változnia, hogy milyen új érdeklődés és igény jelenik meg a gyermekek fejlődése során

10.3. Szempontok a tér berendezéséhez, a központok kialakításához

- Megfelelő hely álljon rendelkezésre a különféle tevékenységekhez.
- A berendezésnek mobilnak kell lennie, hogy a csoportszobát az igényekhez igazodóan könnyen átalakíthatóvá tehesük a gyermekek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében.
- A tevékenységközpontok kialakítását meghatározza a csoport életkori összetétele, a nemek aránya, a gyermekek egyéni szükséglete, érdeklődése, fejlettsége, az aktuális igények.
- A csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása során jelenjen meg az évszak, az időjárás, az éppen aktuális témaprojekt.

10.4. Általános szempontok a központok berendezéséhez

- A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó, a körülhatárolt terek nagysága, felszerelése, berendezése változik. A gyermekek a játék folyamán átrendezhetik a tereket, kivételt képez az ábrázolás eszköztára, és a homok-víz asztal.
- A terek határolása alacsony bútorokkal történjen, hogy a tevékenységközpontok a csoportszoba minden pontjáról jól beláthatóak legyenek.
- A gyermekeket és a pedagógus munkáját segíti a szabályokhoz kapcsolódó jelrendszer: a tárgyak, eszközök helyét jelölő kártyák;
- a társas viselkedés szabályait illusztráló piktogramok (Csendesen beszélj! Ne verekedj! stb.);
- a tevékenységközpontban tevékenykedő gyermekek számát jelölő szimbólumok;

- ideiglenesen érvényben lévő szabályokat közvetítő piktogramok.
- A jelrendszert a folyamatos változásoknak megfelelően frissíteni kell!

11. A hét tevékenységközpont

11.1. A családi és szimbolikus szerepjátékok központja

A gyerekek által naponta megélt élmények felidézésének, újrajátszásának helyszíne. Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában. Számukra ismerős eseményeket és személyeket idéznek föl, utánozzák családtagjaik, a felnőttek és a gyerekek viselkedését. Ebben a tevékenységközpontban kapnak helyet a gyermekek saját szükségleteire szervezett munkajellegű tevékenységek: pl. sütemény sütése, salátakészítés, befőzés, lekvár, szörp készítése, stb.

Szemponatok a központ kialakításához:

Félig elkerített, intimitást sugárzó legyen, egyértelműen különüljön el a terem többi részétől. Átjárhatóság szempontjából célszerű az építő központ közelében elhelyezni.

Alapvető kellékek:

- Játéktűzhely,
- hűtőszekrény,
- asztal,
- konyhaszekrény,
- egész alakos tükör,
- nagyméretű lavór,
- babaágy,
- babák,
- telefon,
- eredeti méretű, nem miniatürizált edények, evőeszközök
- gyermekméretű takarítóeszközök,
- akasztók a jelmezek, babaruhák számára,
- konyhaszekrény,
- óra,
- ételkészítéshez elkülönített eszközök
- (süteményformák, tálak, mérőedények, lábas, fakanál, reszelő, tálca, vágódieszka, nyújtófa stb.)
- jelmezek, férfi, női ruhadarabok

Az eszközök bővülnek a játéktémáknak, igényeknek megfelelően.

Pedagógus szerepe:

- a környezet megfelelő kialakítása, berendezése;

- kellékek, eszközök összeválogatása, rendezése;
- idő, hely, helyszín biztosítása és megfelelő csoportlégkör biztosítása;
- élmények biztosítása, élményszerző kirándulások szervezése a szerepjáték gazdagítása érdekében (kirándulás, színház, üzemlátogatás stb.);
- szabályok kialakítása a gyermekek és eszközök védelmében.
- A pedagógus a szabadjáték során csak megfigyelő, feltételeket biztosító, csak a gyermekek igényének megfelelően kapcsolódik be a játékszituációba
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos és elengedhetetlen a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Hatás a gyermek fejlődésére

- A szerepjáték segít a gyermeknek egy én központú lényből másokkal együttműködő személlyé válni.
- Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában.
- Segíti a nyelvi megértést és kifejező képességet, kommunikációt, bővül a szókincs, fejlődik a fogalmi gondolkodás.
- Segíti a kapcsolatok létrehozását, a társas fejlődést, az egymáshoz való alkalmazkodást.
- Segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás fejlődését.
- Fejleszti az érzelem kifejezőképességét.
- Fejldnek a finom- és nagymotoros készségek, a koncentrációképesség.
- Segíti a gyermekek erkölcsi ítélőképességének fejlődését.
- Alapvető matematikai fogalmak elsajátítása: halmazképzés, egy az egyhez megfeleltetés, párosítás, azonosítás, leképezés stb.

11.2. Verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenységek, mikrocsoportos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja

Lehetőség szerint ez egy csendes, meghitt sarok, ahol a gyermekek könyveket (óvodai, könyvtári, otthonról hozott, gyermek által készített) lexikonokat, folyóiratokat stb. nézegethetnek, mesélhetnek egymásnak belőlük, vagy a felnőtt mesél nekik. Itt található a vallási tartalmú könyvek is, amit a gyermekek nap közben nézegethetnek, beszélgetést kezdeményezhetnek a képekről. Ez az a központ, amelyik gyakorlatilag állandóan használatban van, mivel értelemfejlesztő, és szabályjátékok színtere is lehet. A pedagógus általában ebben a központban szervezi a reggeli „lelki percek” eseményeit, reggeli után a beszélgető köröket, drámajátékokat, ez a bábozás helyszíne is. Az énekes játékok, az ének, a zenei nevelés is ebben a központban történik legtöbbször.

Szemponatok a központ kialakításához:

Csendes, meghitt sarok legyen, célszerű a zajos központoktól távolabb kialakítani.

A többi központtól jól elhatárolt legyen.

Alapvető kellékek

- Könyvespolc, amelyen a könyvek elhelyezése kínáló jelleggel (címlappal kifelé) történik.

- Könyvek, lexikonok, életkornak, érdeklődésnek, aktualitásnak és a fejlettségi szintnek megfelelően.
- CD játészó, Cd-k, egyéb hanghordozók változatos felvételekkel.
- Szőnyeg, kispárnák.
- Eszközök bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- Változatos hangszerek.
- Saját készítésű hangszerek (pl. csörgődobozok, sőrös kupakokból készült csörgők stb.).
- Énekes játékok kellékei (fejdíszek, kendők, szalagok stb.).

Pedagógus szerepe

- Helyszín kialakítása, központ berendezése.
- A különböző témakörökhöz kapcsolódó könyvek biztosítása (pl. történhet egy közös könyvtár látogatás keretében, készítheti a pedagógus a gyermekekkel közösen).
- A könyv használatának megtanítása a gyermekekkel!
- Életkorhoz, témához kapcsolódó mese, vers és mondóka élményszerű átadása, érdeklődés felkeltése.
- Közös szabályok alakítása az eszközök védelmében és a nyugodt légkör biztosítása érdekében.
- Irodalmi és zenei kultúra átadása, ízlésformálás, zenehallgatás.
- Beszédre ösztönző szituációk megszervezése, nyelvi játékok, beszélgetések kezdeményezése, ezzel az önkifejezés megalapozása.
- Zenei képességek (hallás, ritmus, mozgás) fejlesztése, játékok szervezése.
- Hangszerekkel ismerkedés, azok használata a ritmusérzék fejlesztéshez.
- Néptáncok, népi játékok, hagyományok megismertetése.
- Egyházi zene, vallásos tartalmú dalokkal ismerkedés.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Az érthető és kifejező beszédképesség fejlődése.
- Önálló versmondás képessége.
- A mesében előforduló kifejezések, szófordulatok beépülése a gyermek szókincsébe.
- Mesehallgatás közben fejlődik képzeletük, a belső képalkotásuk, képessé válnak követni a történet sorrendiségét.
- Kialakul a szerepek megosztásának, az élmények megbeszélésének képessége.
- Gondolkodás, képzelet, auditív figyelem fejlődése, beszédfigyelem kialakulása.
- Figyelemmel hallgatják társuk mesélését, mondanivalóját.
- Zenei élmények befogadásával érzelmi fejlődés.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Ritmusérzék fejlődése, változatos mozgásokkal való érzékeltetése.
- Hangszerek megismerése, felismerése hangjuk alapján is.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Összerendezett, esztétikus mozgások kialakulása.
- Környezetünk hangjainak felismerése, beazonosítása.
- Kialakul a könyv iránti szeretet.

- Felfedezi a könyvet, mint az ismeretszerzés egyik forrását.

11.3. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja

A homok és a víz akár a szabadban, akár a teremben a gyermek tevékenységben megvalósuló tanulásának egyik legelevenebb helyszíne. Lehetőség nyílik minél több érzékszerv egyidejű használatára. A természetes anyagokkal való ismerkedés során a gyermekek szabadon alkothatnak, gondolkodhatnak és kommunikálhatnak.

Szemponatok a központ kialakításához:

A teremnek olyan részében helyezük el, ahol nem zavaró a piszokkal járó játék, könnyű takarítani, kicsi a forgalom, mivel a padló csúszóssá válhat a kicsepegő víztől, kihulló homoktól.

Zajossága miatt lehetőleg távolabb helyezük el az irodalmi központtól.

A játékhoz használt eszközök tárolása az asztal közelében legyen.

Alapvető kellékek:

- a gyermekek méretének megfelelő magasságú terepasztal, ami vízzel és homokkal egyaránt feltölthető és könnyen tisztítható;
- vízhatlan kötények;
- változatos alakú, anyagú eszközök, amik a mindennapi életben is megtalálhatók (szemcseppentő, tölcser, mérőpohár, flakon, szivacs, szita, fadarabok, rongyok, papírhajó, szappan, habosító anyagok, vödörök, változatos méretű lapátok, kanalak, stb.);
- törölköző;
- takarító eszközök.

Pedagógus szerepe

- Feltételteremtés
- Fokozatosság elvének érvényesítése (az érdektelen eszközök kivétele, újak elhelyezése)
- Biztosítson anyagokat, eszközöket a témaprojekthez kapcsolódóan
- A különböző anyagok tulajdonságainak felfedezéséhez változatos eszközök biztosítása
- Kérdéseivel ösztönözze problémamegoldásra és feltevések alkotására a gyermekeket
 - (Mi fog történni, ha ...? Mi történt? Miért történt? kérdés hármasság alkalmazása.)
- Szabályalakítás

Hatás a gyermek fejlődésére

- Matematika, logikai gondolkodás fejlődése, összefüggések felfedeztetése.
- Természettudományos ismeretek, tapasztalatok gyarapodása, „ahá” élmények megélése.
- Finommotorika, szem-kéz koordináció, taktilis érzékelés fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése (kommunikáció, osztozkodás, egyeztetés).
- Élmények felidézése, rekonstruálása.

11.4. Építőjátékok, matematika, szerepjátékok központja

Ebben a központban találhatóak a különböző alakú és méretű építő elemek, amelyek alkotásra, különböző építmények létrehozására ösztönzik a gyermekeket. Eközben matematikai ismereteket szereznek, felfedezik a térbeli kiterjedéseket, összehasonlítanak, számlálnak. Sok tapasztalatot szerezhetnek az építőjátékkal való foglalkozások során. Sok kiegészítő eszköz használható a gyermekek érdeklődésének és élményeinek függvényében. Ezek az eszközök lehetnek gyermekek által önállóan, illetve óvodapedagógus segítségével készítették, melyek elmélyültebb tevékenységekre ösztönöznek, és tovább segítik a gyermeki alkotást.

Szemponatok a központ kialakításához:

Jól elhatárolt terület legyen, ahol nem lesz nagy jövés-menés.

Átjárhatóság biztosítása érdekében célszerű a családi-szerepjáték központ közelében elhelyezni.

A tér nagysága és az elemek mérete, bonyolultsága függ a gyermekek életkorától és a létszámtól.

Alapvető kellékek:

- Változatos formájú és méretű építőelemek.
- Ezek tárolására alkalmas, biztonságos, nyitott polcok.
- Zaj csökkentésére szőnyegborítás.
- Egyéb kiegészítő játékeszközök, saját készítésű kiegészítők (autók, fák, állatok, közlekedési táblák stb.).

Pedagógus szerepe

- A biztonságos játék feltételeinek megteremtése.
- Az építőelemek megfelelő elhelyezése, hogy indirekt módon közvetítse a matematikai ismereteket.
- Teljes hosszában látható legyen.
- Azonos formájú elemek egy polcon legyenek.
- A jelölés a teljes méretű elemet mutassa.
- A rendelkezésre álló eszközök, anyagok folyamatos pótlása, cseréje, a változó igényeknek megfelelően.
- Segítő kérdésekkel ösztönözze a gyermekek tevékenységét.
- Az építőjátékhoz kapcsolódó élmények biztosítása (pl. építkezések, útépitések megfigyelése).
- Ha a körülmények engedik, biztosítson lehetőséget arra, hogy az építmények több napig is megmaradhassanak.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Nyelvi fejlődés: folyamatosan beszél az építményről, matematikai fogalmakkal bővül a szókincse (hosszú, rövid, magas, alacsony stb.), építmények megnevezése.
- Társas kapcsolatok fejlődése: közös tervezés, vita, együttműködés, szabályalakítás, szerepvállalás során.

- Természettudományos és matematikai tapasztalatok szerzése: méret, forma, súly, statikai tapasztalatok.
- Megfigyelőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, csoportosítás, azonosítás, kreatív, fantáziadús gondolkodás fejlődése.
- Motoros fejlődés: finom- és nagymotoros mozgások, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, a rendelkezésre álló térhez való alkalmazkodás, abban való tájékozódás.
- Fejlődnek a matematikai, a gondolkodási, a szociális és problémamegoldó képességek.
- Fejlődik a kreativitás és a koncentrációs képesség.

11.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységek központja

Ez az a tevékenységközpont, ahol a gyermekek szabadon kipróbálhatják és fejleszthetik saját kreativitásukat, megismerkedhetnek új anyagokkal, technikákkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, ragasztó, kréta, textil és a természetes anyagok széles választéka.

Szemponatok a központ kialakításához

- Nyitott, alacsony polcok álljanak rendelkezésre az eszközök tárolására.
- A többi tevékenységközponttól elzárt legyen a nyugodt alkotás érdekében.
- Álljon elegendő hely a rendelkezésre, hogy a gyermekek kényelmesen elférjenek.
- Alapvető kellékek:
 - polcokon különböző eszközök festéshez, barkácsoláshoz, rajzoláshoz, mintázáshoz (zsírkréták, ceruzák, filctollak, táblakráták, ecsetek, festékek, ollók, balkezes ollók, ragasztó, színes papír, rajzpapír, dobozok, dugók, spárgák, újságok, egyéb újrahasznosítható anyagok, gyurma stb.);
 - vízhatlan terítő, a hely függvényében festőállvány;
 - festőköpenyek (lehet régi póló);
 - takarításhoz szükséges eszközök.
- A kéz tisztántartásához feltételek biztosítása.

Pedagógus szerepe:

- Szabályalkotás.
- Az eszközhasználat megtanítása.
- Biztosítsa a mindennapi alkotás lehetőségét.
- Adjon időt és lehetőséget a kísérletezgetésre, próbálkozásra.
- Sokféle tárggyal, ötlettel, eszközzel motiválja a gyermekek művészeti érdeklődését.
- Ösztönözze a gyermekeket az önálló alkotásra, újabb ötletek megvalósítására.
- Minden gyermek alkotására ösztönzőleg reagáljon.
- Minden gyermek esetében önmagához képest értékelje az elkészült munkát. Az igyekezetet, az alkotás folyamatát értékelje, ne a végeredményt minősítse.
- Minden gyermek alkotását tegye ki a falra, hogy a szülők is láthassák.
- Soha ne mondja a gyermek alkotására, hogy szép, ha nem úgy érzi, mivel a gyermek érzékeli a verbalitás és a metakommunikáció ellentmondását, s ez elbizonytalanítja.
- A gyermek által elmondottakat a kész műről írja rá a papírra.

- Az aktuális témát jelenítse meg a központban.
- Ne adjon mintákat, mivel ez frusztráló hatású lehet a gyermek számára.
- Vonja be a gyermekeket a központ helyreállításába, takarításába az alkotó folyamat befejezésekor.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Önjuttalmazó (intrinszing) tevékenység, az alkotás folyamata a fontos a gyermek számára, nem a produktum.
- Az önkifejezés egyik változatára biztosít lehetőséget.
- Ösztönzi a kreativitást, verbális, nonverbális kommunikációt, önértékelést, az intellektuális képességek fejlődését.
- Fejlődik a figyelem, koncentráció, kitartás képessége.
- Fejlődik a finom motorika, a szem-kéz koordináció, vizuális percepció.
- Fejlődik a szín, a formaérzék, a különböző textúrák felismerése.
- Oksági kapcsolatok megértése.
- Kialakul a síkban való tájékozódás képessége.
- Elrendezés, sorrendbe állítás és tervezés elsajátítása.
- Döntéshozásra, problémamegoldásra serkent.
- Önállóságra szoktat.
- A közös alkotás örömmel tölti el, szívesen kapcsolódik be a tevékenységekbe, társai munkáját tiszteletben tartja, megbecsüli.
- Vigyáz a használt eszközök épségére, megbecsüli azokat.
- Kulturális és művészeti örökség tisztelete.
- Kialakul az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadása.

11.6. Manipulációs, asztali, társas- és szabályjátékok központja

Itt a szét- és összeszerelhető-, a kirakós-, a társas-, és egyéb asztali játékok kapnak helyet. Ezekkel a játékokkal tanulnak meg a gyermekek egyeztetni, csoportosítani, sorba rendezni, szabályokat alkotni. Itt zajlik az értelem fejlesztő szabály játékok egy része is.

Szemponatok a központ kialakításához:

Legyen tágas és különüljön el a terem aktívabb részeitől (pl. a szerepjáték központtól).

Az eszközök tárolására álljanak rendelkezésre jól áttekinthető, nyitott polcok.

A játékok állandó helyét piktogramokkal jelöljük, amely segíti a gyermekeket az önálló rendrakásban, s nem kell keresniük a játékokat.

Álljon rendelkezésre elegendő hely, hogy egyszerre több gyermek is kényelmesen tevékenykedhessen.

Alapvető kellékek:

- Asztalok, székek
- Ép, egész, hiánytalan asztali játékok, pl.: Legó, különböző nehézségű kirakók, logikai készlet, dominók, társas játékok, színes gyöngyök, mozaik kirakók, konstrukciós játékok, értelemfejlesztő, képességfejlesztő játékok (memória játékok, kártyák stb.)

Pedagógus szerepe:

- Szabályalkotás.
- Gondoskodjon arról, hogy sok matematikai képességet fejlesztő játék álljon a gyermekek rendelkezésére.
- Használjon ki minden lehetőséget a matematika gyakorlására (pl. két gyermek egyszerre szeretne játszani, javasolja, hogy osszák el úgy, hogy mindkettőjüknek ugyanannyi legyen).
- Használja következetesen a matematikai nyelvet, tegyen fel matematikai tárgyú kérdéseket.
- A pedagógus segítőszerepe érvényesüljön, ne adjon kész megoldásokat, hagyja a gyermeket próbálkozni.
- A témaprojektek feldolgozásához készítsen eszközöket (kártyák, társasjátékok, kirakó játékok stb.)
- A játékeszközök épségét folyamatosan kövesse figyelemmel, szükség esetén javítsa meg, vagy cserélje le.
- A játékeszközöket folyamatosan cserélje, változtassa az érdeklődés fenntartására, az igények kielégítésére.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Matematikai fogalmak megismerése, folyamatos használata.
- Matematikai képességek fejlődése (számlálás - tő-, sorszám -, azonosítás, halmazképzés, analízis, szintetizálás, sorozatok alkotása, szabályfelismerés).
- Geometriai és térbeli viszonyok megismerése.
- Finom motorika, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, Gestalt funkció, analízis, szintetizáló tevékenység fejlődése.
- Logikus gondolkodás, problémamegoldó, kreatív gondolkodás fejlődése.
- Színek, formák felismerése, gyakorlása.
- Figyelem, koncentráció képesség fejlődése.
- Méréssel kapcsolatos tapasztalatok szerzése.
- Szabálytudat, önfegyelm fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése, osztozkodás, együtt játszás képességének fejlődése.
- Egymás tevékenységének tiszteletben tartása (pl. megkérdezi a másik gyermektől, hogy szüksége van-e még az építményre, mielőtt azt szétszedi).

11.7. A természettudományok tevékenységközpontja

Ez a központ alkalmas könyvek, gyűjtemények, metszetek elhelyezésére. Ebben a központban található a nagyítók, térképek, a földgömb, a makettek és modellek, melyek az elmélyült felfedezési tevékenységet segítik. A folyamatos megfigyelések eredményeinek regisztrálására

(időjárás, napszak, hőmérséklet, növekedés, fejlődés, egyéb változások) használhatók a táblázatok, amelyeket a gyermekek működtetnek az óvodapedagógus közreműködésével. A csoport állatai, növényei is itt kaphatnak helyet, amit szintén a gyermekek ápolnak, gondoznak, az óvodapedagógus, dajka segítségével. Itt történnek azok az egyszerű kísérletek, melyek rávilágítanak az ok-okozati összefüggésekre, a miértekre, hogyanokra, s folyamatábrákon ábrázolják az esetleges változásokat (pl. csíráztatás, mi történik a növényvel, ha nem kap vizet). E tevékenységközpont szerves része a külső szabad tér, mely számtalan lehetőséget nyújt a bennünket körülvevő világ megfigyelésére, tapasztalatok szerzésére. A szűkebb és tágabb környezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyermekeknek.

Szemponatok a központ kialakításához:

- A központ koncentrálódhat a terem egy adott területére, de a csoporton belül több helyszínen is megjelenhet.
- Legyen egy hely, ahol a természetben talált dolgokat, a gyermekek által egyénileg és a csoporttal közösen gyűjtött „kincseket” tároljuk, kiállítjuk (egyfajta „mini-múzeum”). Ez lehet egy emelvény, egy polc, vagy kisasztal.
- Legyen állandó helye a megfigyelésekhez használt eszközöknek, szerszámoknak.
- Alakítsunk ki tudományos megfigyelőhelyeket a csoportban, pl. egy napos ablakpárkányon, polcon, ahol a gyerekek a növényeket gondozhatják.

Ötletek a központ felszereléshez:

cipős dobozok	iránytű	nejlonzacskók
csigák	kanalak	növénygyűjtemények
csipeszek	kövek	szappan
ételszínezék	locsolókanna	szivacsok
fémdobozok	madártollak	szódabikarbóna
folyékony szappan	mágnesek	szőrmék
fonalak	magvak, babszemek	sztetoszkóp
földgömb	mérleg	térképek
gumicső	mérőpoharak	termések
gyertyák	mikroszkóp	tojástartók
homokóra	műanyag poharak	tölcsérek
hőmérő	nagyítók	vödörök stb.

Pedagógus szerepe:

- Segítsen a gyermeknek a hétköznapi tárgyakat megfigyelni.
- Biztosítson érdekes alapanyagokat a kísérletezéshez, játékhoz, munkához.
- Biztosítson lehetőséget a kísérletezésekre, felfedezésekre, tapasztalatszerzésre.
- Tartsa tiszteltben a gyermek világképét és figyeljen arra, milyen jelentést tulajdonít az egyes szavaknak.

- A pedagógus nyílt végű kérdésekkel ösztönözze a gyermekeket a problémamegoldó gondolkodásra.
- Bátoríthatja egy olyan kérdés körüljárását, amelyet egy gyermek vetett fel, s mely nyomán kísérletezés kezdődhet.
- A kiállított tárgyakat folyamatosan cserélje, bővítse a gyermekek érdeklődésének, az évszaknak, a témaprojektnek megfelelően.
- Ne kezelje elszigetelt tudományként, építse be a mindennapos tevékenységekbe.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Kialakul a rácsodálkozás képessége, a felfedezés öröme.
- A természettudományos tapasztalatok során ismereteik bővülnek.
- Megismernek ok-okozati kapcsolatokat.
- Gyarapodik ismeretük a világról.
- Segít megérteni, ők hogyan illeszkednek ebbe a világba.
- Megtanulják tisztelni, szeretni, megbecsülni az őket körülvevő környezetet.
- Megtanulják tisztelni és megbecsülni az életet.

12. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékokban tagolja. A játék az óvodáskorú gyermek alapvető szükséglete, spontán tevékenysége, örömforrása.

A gyermek a játékban és a játékon keresztül gyakorolja a tevékenységeket, a nyelvet, a gondolkodást, a szociális viszonyokban a másokkal való együttműködést, a kitarást, és itt éli át a szerepekhez tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket, érzelmeket. A játék integráló tevékenység, amely magába foglalja a tanulás és a munka néhány jellemzőjét, s a spontán tanulás színtere. A gyermeket a játéktevékenységén ismerhetjük meg a legjobban, hiszen a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játék „híd” a gyermek képzelete és a valóság között. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Programunkban a gyermek egész napi tevékenysége a hét tevékenységközpontban zajlik. A tevékenységközpontok egysége rendszerbe integrálja azokat a tevékenységeket, amelyeket az óvodapedagógus tudatosan és átgondoltan ajánl fel választási lehetőségként a gyermekek számára. Itt történik a spontán szabadjáték és itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek

játékosak, de mivel az óvodapedagógus előkészítő, szervező, feltételteremtő szerepe itt módszeresen érvényesül, nem nevezhető csupán szabad játéknak.

Ez két különböző kategóriát jelent, amit úgy közelíthetünk meg, ha abból indulunk ki, hogy a játéknak van:

- spontán formája a tevékenységközpontokban,
- van szervezettebb, tervszerűbb formája, amely az óvodapedagógus oldaláról nézve „irányítottabb”.

Ha ezeket a tevékenységeket a tanulás szempontjából nézzük, akkor beszélhetünk:

- szabad játékban történő spontán tanulásról,
- játékban tanulásról, mely tervszerűen előkészített, felajánlott.

Mindkettő ugyanabban a tevékenységközpont rendszerben folyik, csak az óvodapedagógus és a gyermekek részvételét tekintve tehetünk különbséget. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

12.1. A szabadjáték jellemzői

A szabadjátékban maximális szabadságot élveznek a gyermekek, a korlátokat csak az együttélés szabályai jelentik. Örömteli tevékenység, amelyet a gyermekek spontán, önkéntesen választanak, s amely tevékenység bizonyos élményeken alapuló asszociációkra épül. Az óvodapedagógus csak a játék mennyiségi és minőség kereteit határozza meg, feltételeit tervszerűen biztosítja, illetve a gyermekekkel közösen teremti meg. A szabadjáték a gyermekek kényszerhatás, direkt beavatkozás nélkül végbe menő örömteli tevékenysége, amely azonban nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. A felnőtt figyeli a gyermekek játékát, s ha szükséges, a gyermekek kérésére, vagy ha a helyzet úgy kívánja, indirekt módon nyújt segítséget. Direkt beavatkozás csak a gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében kívánatos.

A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartási módok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik. A mintaadó óvodapedagógus a játékbeli magatartásra is hat elsősorban azzal, ha a gyermekek igényeitől függően maga is bekapcsolódik a játékba. A felnőtt segít a gyermekek közötti megoldatlan konfliktusok rendezésében, a lehetséges megoldások demokratikus megvitatásában.

12.2. Az óvodapedagógus szerepe, feladatai:

A nyugodt játék feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen a megfelelő hely biztosítása. A csoportszobában különüljenek el a mozgalmasabb és csendesebb tevékenységek. A mozgásigény kielégítésére biztosítson megfelelő teret és eszközöket (pl. a csoportszoba előterében).

Biztosítson elegendő időt a szabadjátéokra. A gyermekek érkezésétől, a reggeli gyülekezőtől folyamatosan tart az az időszak, amíg a gyermekek szabadon, elmélyülten játszhatnak a tevékenységközpontokban.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységekre akkor kerül sor, amikor már a szabadjáték során az elmélyült tevékenység megszűnik, vagy olyan helyzet alakul ki valamelyik tevékenységközpontban, mely alkalmas a célirányos továbbfejlesztésre.

A gyermekek játékát az élmények motiválják. A gyermekek élményei változatosak a családi háttér különbségei miatt, ugyanakkor a sok közös óvodai élmény is segíti tartalmas játék kialakulását.

Biztosítsa annak lehetőségét, hogy gyermekekkel közösen beszéljék meg, hová mennének szívesen „élményszerzésre”.

A konfliktushelyzetekben segít a gyermekeknek a helyzet megoldásában, egyszemélyi döntés helyett felkínál, stimulál, alkut köt, alternatívákat kínál. Személyes példaadással segíti a kulturált viselkedés, akár a visszautasítás elsajátítását. (Ne haragudj, de már Pistinek ígértem! Ha befejezem, szólok neked.)

Szabadtér

A gyermekek a kinti környezetben is természetes lelkesedést és kíváncsiságot mutatnak. Itt a gyermekek valamennyi fejlődési területen gyarapodnak, melyet a pedagógus is segít a megfigyelésen, interakción, és tervezett foglalkozásokon keresztül. Az időjárás fontos tényezője az udvari tartózkodásnak. A gyermekek minden évszakban tapasztalatokat gyűjthetnek. A kint töltött idő egyensúlyt ad a napnak, hiszen érzik a friss levegőt, a szabadságot, másképp használva testüket, mint a csoportszobában. A mozgás és környezetváltozás csökkenti a feszültséget, a stresszt. Az udvar kialakítása gondos szervezést igényel.

Szemponatok a tér kialakításához:

- Kijelölt közlekedési útvonalak legyenek a balesetek elkerülése érdekében.
- Változatos tevékenységekre legyen lehetőség:
- Csendes, árnyékos részek a nyugodt tevékenységekhez, mint a könyvolvasás, ábrázolás, természeti jelenségek megfigyelése.
- Beépített mozgásfejlesztő eszközök
- Homokozó
- Kiskert a növényápoláshoz
- Alkotó tevékenységek
- Járművek
- Pancsoló

A pedagógus szerepe:

- A kinti foglalkozásokat hasonlóan tervezze, mint a csoportszobait.
- Az udvaron töltött időt lehetőleg minden nap ugyanarra az időszakra tervezze, biztosítva a napi rutint.
- Tervezzen rugalmasan, hogy az udvari lehetőségeket maximálisan kihasználhassa.
- Vegye figyelembe a biztonsági szempontokat.
- A szabadtéri tevékenységek és a tanulási, ismeretszerzési lehetőségek kapcsolódjanak össze.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermekek udvari öltözéke legyen mindig megfelelő.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Testi fejlődés, összerendezett mozgás.
- A szociális készségek és kulturális ismeretek fejlődéséhez a „kint” és a „bent” különbözőségeinek felismeréséhez, a kölcsönhatások felismeréséhez és egyéb normák elsajátításához járul hozzá.
- Az akadályok leküzdése révén a gyermeki önbecsülés fejlődik, a belső feszültség és szorongás leküzdése könnyebbé, a kapcsolatteremtés zökkenő mentesebbé válik.
- Érzékszervek finomodnak, az esztétikai érzék fejlődik.
- A gyermeki intellektus fejlődik a természeti jelenségek összefüggéseinek felismerésével, megértésével.
- Alkalmazkodva az időjárás változásaihoz teste edződik.

13. Tevékenységekben megvalósuló tanulás projektek formájában

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A projekt sajátos, gyermeki tevékenységben megvalósuló tanulási egység, amelynek középpontjában egy bizonyos témakör, probléma áll. A projekt, illetve azon belül a téma feldolgozása hosszabb-rövidebb időintervallumokban a különböző műveltségtartalmak témához kapcsolódó, tudatosan megtervezett integrálásával történik. Az integrálás mozaikszerű ismeretek helyett a tevékenységekben komplexen megjelenő problémák különböző megközelítését és megoldását jelenti.

Integráló szálak:

- Közös élmény
- Elkészített eszközök
- Kiemelt képességekörök
- Munkafolyamatok
- A tartalom

Az integráló szálakat a pedagógus átgondolja, megtervezi a tevékenységi formákat, eszközöket, a differenciálás módját, a tevékenység tartalmát, de a folyamat a gyakorlatban, a gyermekekkel való együttműködések során alakul, változik. A témakörök kiválasztásában és a témák több szempontú feldolgozásában a gyermekek aktív partnerek, akik élményeikkel, tapasztalataikkal, családjukban a szülők érdeklődéséhez és foglalkozásához is kapcsolódva hozzájárulnak a nagyon izgalmas kreatív tervezéshez. A témák tevékenységekhez kapcsolódnak. Az óvodai életben a tevékenységek jellegét tekintve a különböző központokban, a szabad játékban és a játékban szervezett tanulás helyzeteiben tudjuk feldolgozni a tartalmat. A gyermekek sikerélményhez juthatnak a különböző tevékenységekben, megmutathatják erősségeiket, mert „megszűnik a verbális képességek egyeduralma”, s azok a gyermekek is megélik a felfedezés örömét, akik csendesebbek, visszahúzódóak, manuális síkon tehetségesebbek.

Az óvodapedagógus és a gyermekek együttműködése sokszínűvé válik. A sokféle tapasztalat gazdagabb ismeretekhez juttatja a gyermekeket a kölcsönhatások következtében. A helyzetekben jelen van a közös tervezés, a közös tevékenység, az összehangolt együttműködés és a cselekvéses tanulás ugyanúgy, mint az egyéni élmények, tapasztalatok, az egyedi érdeklődés és ambíció kiélésének lehetőségei. A szabad téma, tevékenység, technika, az eszközválasztás lehetőségei a játék indítékait aktivizálják, ezért a gyermekek a tanulást saját élményként élhetik meg. Ez a pozitív élmény válik aztán belső hajtóerővé. Így kerülnek felszínre irodalmi anyagok, matematikai ismeretek, a környezet megismerése, ének-zenei, ábrázolási tevékenységek. A projektek feldolgozása a tevékenységközpontokban zajlik, élményszerű, gazdag tartalmú, változatos tevékenységi lehetőségekkel. A gyermekek felfedező vágyára, érdeklődésére építve olyan témákat dolgoz fel, amelyek kapcsolják a frissen szerzett tudást a meglévőkhöz.

A nyitott struktúra lehetővé teszi mind a gyermek, mind a pedagógus számára:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulást (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzést,
- a cselekvéses tanulást,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzést,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelést, tapasztalatszerzést, felfedezést,
- a gyakorlati problémamegoldást,
- a bármely oldalról történő megközelítést és belépést,
- a mesterséges korlátok nélküli kommunikációt,
- a környezet különböző szempontokból történő megfigyelését,
- teret ad váratlan módosításoknak, kiegészítéseknek.

A gyermeket be kell vonnunk az általuk fontosnak tartott témák listájának elkészítésébe. Ezután az egyes témákból a tevékenységek és központok, a szabad játék és a felajánlott tevékenységek átgondolásával az óvodapedagógus készíti el a projektet.

13.1. A tematikus projekt jellemzői

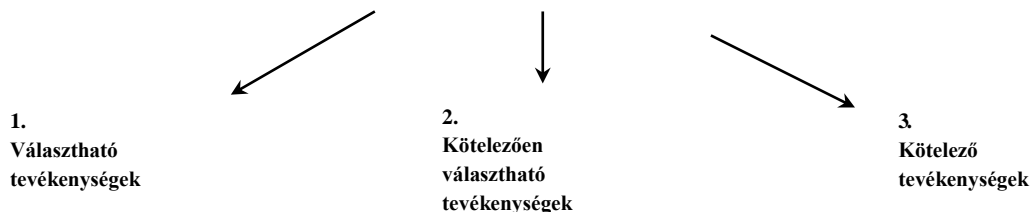
- Nem szűkül le csak évszakrendszerre és témákra.
- Sokféle eljárást, módszert integrál.
- Sokféle tevékenységet, műveltségtartalmat integrál.
- Változatos helyzetekben találkoznak a gyermekek egy-egy témával.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

13.2. Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek rendszere

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Programunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyan abban a tevékenységközpont rendszerben folynak. Ez alól kivételt képez

a rendszeres, életkor függvényében fokozatosan kötelezővé váló nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés: a testnevelés. A felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, közvetlen tapasztalást biztosítanak a tevékenységekbe ágyazva.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

13.2.1. Választható tevékenységek:

A spontán játék közben a gyermekek által éppen nem használt tevékenységközpontban az óvodapedagógus felajánlja a tanulási helyzetet. Az integrált témafeldolgozás keretében akár több tevékenységközpontban szervezett tevékenységet is felajánlhat.

A választhatóság biztosítható:

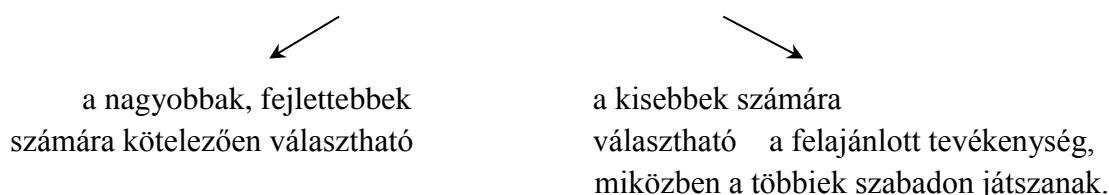
- Egy időben két vagy több egymáshoz kapcsolódó, integrálódó tevékenységgel.
- Egymás után láncszerűen egymáshoz kapcsolódó tevékenységgel.

Az egy időben több központban biztosított választásoknál jó munkamegosztással és előzetes megbeszéléssel a dajka, a szülő is bevonható, értékes segítőtársak lehetnek. Ebben a szervezeti keretben a gyermekek választanak, döntenek, kötelezettségük a felvállalt tevékenység végig vitelére irányul. A 5-7 évesek számára be kell építeni azokat a variációkat is, ahol a választás, döntés lehetősége is megadatik, de a gyermekek irányítottabb tevékenységek közül választhatnak. Ezt szolgálja a következő szervezeti keret:

13.2.2. Kötelezően választható tevékenységek

Ezek a tevékenységek választhatóak, de a választás a felajánlott tevékenységek között kötelező a gyermekek számára.

A kisebbek számára tovább differenciálhatunk:

A választhatóságot célszerű egy szervezettebb együttléből indítani (kötelező mesehallgatás, beszélgető kör, közös mozgásfejlesztő tevékenység stb.) után. A választást követően a gyermekek a tevékenységet szabadon alakíthatják, de fontos követelmény, hogy a megkezdett

tevékenységet végigvigyék, befejezzék. Ezután érdeklődésüknek megfelelően válhatnak. A választható tevékenységek egymáshoz kapcsolódnak. A tevékenységek tartalmukban gyakran megegyeznek, csak az aspektusok különbözőek. A választható és kötelezően választható tevékenységek csak akkor szervezhetők meg, ha a gyermekcsoport már rendelkezik egy fejlettebb játékkultúrával. Ezért az őszi hónapokban a legfontosabb a szocializálás, az elmélyült, tartalmas játéktevékenység feltételeinek biztosítása, a sokféle közös élmény átélése, az új társak megismerése, és az újbóli összeszokás. A kis csoportban a tanulásszervezés november első hetétől, a nagyobb csoportokban október első hetétől kezdődik. A program szellemiségétől távol áll minden erőszakos, kényszerítő megoldás. A tevékenységek főszereplői a gyermekek, és a szükségleteiket megismerő, fejlesztő, támogató, segítő, rendező felnőtt, aki mindezt a gyermekhez igazítja.

13.3. Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek általános jellemzői:

A gyermekek szempontjából:

- A választás, döntés lehetőségét biztosítva kitartásra, feladattartásra nevel.
- A tevékenységekbe ágyazott műveltség-tartalom integráltan vagy projektek keretében kerül sok szempontú megközelítésre, az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztésére.
- A gyermekek a felnőtt és a kortársak mintáját utánozva felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal játékosan tanulnak.

Az óvodapedagógus szempontjából:

- Tervszerű, átgondolt tevékenységeken keresztül formálja a gyermeket.
- A tevékenységközpontokban felajánlott lehetőségek fejlesztő hatása komplex.
- A tevékenységközpontok között a kötelezően választható helyzetekben is szabad az átjárás, ha a gyermekek elképzelése ezt kívánja meg.
- Az óvodapedagógus mintaadó szerepe minden helyzetben megnyilvánul, kiegészíti a gyermek önálló tevékenységeit.
- A választható tevékenység felajánlására találja meg a megfelelő időt (pl. ha már csökken az elmélyülten játszó gyermekek száma.)

13.4. Kötelező tevékenységek:

Kötelező tevékenységek alatt értjük azokat a tanulási helyzeteket, amelyek egyszerre, az egész csoport számára szerveződnek. Ezek nem időhöz, nem életkorhoz kapcsolódnak, hanem a gyermekek fejlesztésének aktuális feladataihoz. Ez a tevékenységforma a mozgásfejlesztésben alkalmazható rendszeresen. Napi rendszerességgel kötelező jellegű a „lelki percek” és a beszélgető körök szervezése, a hétkezdő imádságon való részvétel a nagyobb csoportok számára a nevelési év kezdetétől, a kis csoportosoknak a befogadási időszak végétől. Ennek az időpontját a csoport fejlettségétől függően a csoportban dolgozó óvónők állapítják meg, de legkésőbb december hónaptól kívánatos. Szintén kötelező formában kerül sor az iskola felkészítő nagycsoportban a heti egy alkalommal megszervezett hittan foglalkozásra, melyet az óvoda lelkésze tart. A kötelező tevékenységek folyamata nem hagyományos didaktikai felépítésű. A tanulás szervezés során a kötelezőség nem mindig jelenti a helyhez kötöttséget. A

kötelező tevékenység folyamán is biztosított a gyermekek számára a választás lehetősége (pl. ábrázolás tevékenységben kötelező festeni, de a gyermek döntheti el, mit fest, vagy kötelező a téma, de a gyermek választhat a technikák, vagy az elkészítés időpontja között).

14. Tervezés, a tevékenységek időkeretei

14.1. Tervezés hosszabb távra

Ez a fajta tervezés a célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. Ez a hosszabb távú program is komplex, mert kiterjed a csoportbeli szokások, magatartásformálás és hagyományápolás átgondolására is. A tervezés team munkában végezhető, amelyben részt vesz a csoportban dolgozó váltótárs, más csoportokban dolgozó kolléganő, alkalmanként gondozónő, szülő, akinek bevonását előre meg kell tervezni. Ez a terv mobil, mert folyamatosan alakul, módosul a gyermekek fejlődésétől függően. A terv biztosítja a folyamatok átgondolását, a nevelők zavartalan, konfliktusmentes együttműködését. A hosszabb távú tervezés része a személyiségnapló, amely egy dossziében helyezhető el, a gyermek jelével ellátva. Ebben a naplóban kapnak helyet a gyermek produktumai, azok a mérőlapok, amelyek illusztrálják a gyermek fejlődését, az évenként egy-két alkalommal végzett mérések eredményei, elemzések, valamint a pedagógus feljegyzései, amelyet a gyermek megfigyelése alapján készített.

A mérések módszere és gyakorisága:

Kiscsoportban évente egy alkalommal, második félév elején, a helyi programhoz összeállított és igazított mérőlapokkal. A befogadási időszak megfigyeléseit, tapasztalatait egy adott szempontsor alapján írásban rögzítjük.

Nagyobb csoportokban év elején és félévkor a saját készítésű mérőlapokkal történik. Az iskolába készülő nagycsoportosokkal kimeneti mérést végzünk szintén a sajátkészítésű mérőlapokkal.

14.2. Tervezés rövidebb távra

Napirend és napi terv

- A napirend kialakításának szempontjai:
- a gyermekek életkora,
- az óvodában eltöltött órák száma,
- az évszakok (udvaron tölthető idő aránya),
- a játékidő védelme,
- a rugalmas napirend,
- a gyermekek reggeli gyülekezésének időtartama,
- a gyermekek változó alvási szükséglete
- tervezett programok, élményszerzési lehetőségek

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. A tervezés dokumentuma a helyi pedagógiai program sajátosságait figyelembe vevő Csoportkönyv. Ebben kerülnek dokumentálásra az adott nevelési év hosszú és rövidtávú tervei tekintettel az adott gyermekcsoport életkori és egyéni összetételére.

14.3. Napirend az életkori összetételtől függően

idő keretek	TEVÉKENYSÉGEK			
	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek	6-7 évesek
7.00 órától 12.00 óraig	SZABAD JÁTÉK Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése Folyamatos vagy kötött tízórázás Mindennapos frissítő mozgás Beszélgető kör Heti 1 alkalommal kötelező testnevelés Heti 1 alkalommal hét kezdő imádságon való részvétel Felajánlott, vagy választható tevékenységek	SZABAD JÁTÉK Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése Folyamatos vagy kötött tízórázás Mindennapos frissítő mozgás Beszélgető kör Heti 1 alkalommal kötelező testnevelés Heti 1 alkalommal hét kezdő imádságon való részvétel Felajánlott, vagy választható tevékenységek a tanulás folyamatában	SZABAD JÁTÉK Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése Folyamatos vagy kötött tízórázás Mindennapos frissítő mozgás Beszélgető kör Heti 2 alkalommal kötelező testnevelés Heti 1 alkalommal hét kezdő imádságon való részvétel Választható, vagy kötelezően választható, vagy felajánlott tevékenységek a tanulás	SZABAD JÁTÉK Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése Folyamatos vagy kötött tízórázás Mindennapos frissítő mozgás Beszélgető kör Heti 2 alkalommal kötelező testnevelés Heti 1 alkalommal hét kezdő imádságon való részvétel Heti 1 alkalommal hittan foglalkozás az óvoda lelkészének vezetésével Választható, vagy kötelezően választható, vagy felajánlott tevékenységek a tanulás

	JÁTÉK A SZABADBAN	JÁTÉK A SZABADBAN /séták, megfigyelések/	folyamatában JÁTÉK A SZABADBAN /séták, megfigyelések/	folyamatában JÁTÉK A SZABADBAN /séták, megfigyelések/
--	-------------------	--	---	---

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőtől függően rugalmasan változnak. A napirend a napi tervben realizálódik. A napi terv a pedagógiai program legkisebb egysége, az egy-egy napra tervezett tevékenységek rendszere. Ez a terv rugalmas, blokkokra, tevékenységkörökre tagolódik.

14.4. Heti rend és heti terv

A heti rend a napokra tervezett játékidőn túl azokat az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységeket tartalmazza, amelyek választhatók, kötelezően választhatók és kötelezőek. A heti rendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérően stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, és ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra. A gyermekek életkorától, az óvoda, a családok sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermek fejlődési ütemétől függően a heti rendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges.

A heti rend összeállításának elvei:

Minden hét első napján az óvoda lelkészének vezetésével hétkezdi imádságot tartunk a gyerekek és a felnőttek részvételével a tornateremben. A heti rendben életkortól függően biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezethető be – a gyerekek eltérő fejlettségét tolerálva – a kötelezőség.

A nagyobb csoportokban október első hetétől kötelező jelleggel, heti rendszerességgel, hetente 2 alkalommal kerül megszervezésre. A második foglalkozás tartalma lehet vízhez szoktatás, terápiás foglalkozás (csak szakember vezetésével), táncoktatás a lehetőségeknek megfelelően. Más napokon a mozgásfejlesztő játékok minden nap megszervezésre kerülnek a gyerekek részképességeinek fejlesztésére törekedve. A felajánlott, választható, műveltségtartalmat integráló tevékenységet célszerű úgy alakítani, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség a művészeti tevékenységekre, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők. A kis, középső csoportokban a felajánlott tevékenységek választhatók.

A nagyobb csoportokban fokozatosan jelennek meg a kötelezően választható, kötelező jellegű tevékenységek. Ugyanakkor az óvodapedagógus döntésétől függően a nagyok számára a választható, felajánlott tevékenység is lehet domináns keret. A választható és/vagy kötelezően választható tevékenységek egy-egy napon a személyi feltételektől függően 2 vagy több tevékenységközpontban integrált feldolgozással szervezhetők. A tevékenységek közül az

óvodapedagógus a gyermekek választásai és a résztvevők fejlettsége alapján, valamint a tevékenység jellegétől függően dönti el, hol van közvetlen részvételére, mintájára és segítő közreműködésére szükség.

A gyermekek a felajánlott helyzeteket szabadon tovább fejleszthetik, és összekapcsolhatják más tevékenységközpontban folyó játékkal. A heti rend csak keret, amelyet tartalommal a heti tervben töltünk meg. A heti terv komplex pedagógiai program, melyben a tevékenységközpontokban szervezendő játékot és játékos tanulást biztosító folyamatokat kell megtervezni.

14.5. A projektek időtartama

A projektek a tervezésnél vezérfonalat képeznek. A témák - melyeknek feldolgozása lassú folyamat - tevékenységekhez kapcsolódnak. Egy-egy témaprojekt a gyermekeket akár egy-két hétig, vagy még hosszabb ideig is foglalkoztathatja. Ennek elsődleges meghatározói a gyermekek, akik közben ötleteikkel, gyűjtéseikkel, megfigyeléseikkel, otthonról hozott információikkal tovább építhetik, gazdagíthatják a projektet. A gyermekek a tevékenységekben a spontaneitás, a szabadság, az önállóság, a sikeresség élményét élik meg, s mivel erősebb a motiváltság, hatékonyabbá válik a cselekvéses tanulás.

15. A fejlesztés tartalma, feladatrendszere

Az óvodai nevelés feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógus tudatos nevelő munkájának következtében valósulnak meg és a gyermekek személyiségfejlődését eredményezik.

15. 1. Az egészséges életmód kialakítása és a testi nevelés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése a mozgásigény figyelembe vételével, testedzés, testi nevelés, prevenció biztosítása
- a gyermek egészségének, fizikai állapotának védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, megfelelő egészségügyi szokások elsajátíttatása
- étkezési kultúra alakítása, erősítése
- a higiénés szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása
- a szabadban való tartózkodás és tevékenykedés megszervezése

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges: a gondozás, a testi szükségletek kielégítése, az egészséges életmód feltételeinek biztosítása. Az óvodába kerülő gyermekeknél ki kell alakítani az egészséges életritmust, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel. Ez feltétele a harmonikus testi és szellemi fejlődésnek. A személyes higiéné, a táplálkozás, öltözködés, életmód alakítása során mindvégig tartunk szem előtt az eltérő egyéni szükségleteket, és a személyes intimitás védelmét. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatárssal.

15.2. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A harmonikus mozgás elsősorban a szabad mozgással fejleszhető a leghatékonyabban. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A mozgásos szabályjátékok különböző változatait alkalmazva lehetőséget adunk a kevésbé jól mozgó gyermekeknek is. Mivel a cél a mozgás megszerettetése, a későbbi életmód részévé

tétele, a program nem tűri a vak fegyelmet és a dresszúrát. Az óvodapedagógus biztosítson teret és lehetőséget a sokszori gyakorlásra, tolerálva az eltéréseket. Adjon esélyt arra, hogy minden gyermek önmagához viszonyítva fejlődjön.

A program tág teret biztosít a finom motorikát fejlesztő játékoknak, ahol fejlődik a szem - kéz - láb koordináció. Tartásjavító és egyéb játékos gyakorlatok, a tánc megalapozása beépíthetők a feladatok közé. A pedagógus biztosítson folyamatos lehetőséget a meglévő terápiás eszközök kipróbálására, szabadon választott tevékenységként (értékelés és feladat adása nélkül) örömteli használatra, de megfelelő képzettség hiányában nem vállalhatja fel ezek mélyebb funkcionális tartalmát.

A mozgásfejlesztés feladata:

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a rendszeres felnőttkori mozgásigény megalapozása.
- Rendszeres mozgással az egészséges életmód, és edzettség kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, önbizalom erősítése.
- Az értelmi és szociális képességek formálása.
- Erkölcsi nevelés.
- Baleset megelőzés a megfelelő környezet biztosításával.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Nagymozgás és finommotorika fejlesztése, fegyelmezett mozgás elősegítése.
- Változatos eszközök alkalmazása.
- A tánc alapjai beépíthetők a mindennapi mozgásfejlesztés feladatai közé.

Területei:

A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Kiemelten három területen valósítjuk meg:

1. Szabad játékban: a gyermekek spontán, természetes mozgása közben.
2. Kötelező testnevelési foglalkozáson.
3. Mozgásos játékok, tánc foglalkozások szervezésével, mindennapos mozgás

Pedagógus szerepe

- Az udvar, tornaterem beosztását egyeztesse a többi óvónővel, a gyermekek biztonsága és az optimális kihasználtság érdekében.
- A tudatos mozgásfejlesztés megszervezése.
- A feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz).
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazított mozgások tervezése.
- Tervezzen rugalmasan, hogy ki tudja használni az udvaron adódó lehetőségeket.
- Példamutatással, személyes kisugárzással a mozgásszeretet megerősítése.
- Törekedjen arra, hogy a komplex testmozgások az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is beépüljenek, ezáltal alakítsák a gyermekek pozitív énképét: önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

- Törekedjen a versenyjátékok helyett a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

A fejlődés várható eredményei:

- Mozgásigényük szokássá válik, mozgásszeretetük megerősödik,
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, téri tájékozódásuk, ismerik saját téri kiterjedésüket,
- Megválasztják dominanciájukat,
- Képesek érzékelni, szabályozni mozgásukat, fejlődik mozgáskoordinációjuk
- Fejlődik társas kapcsolatuk, egymáshoz való alkalmazkodó képességük,
- Megerősödik önfegyelmük, figyelmük,
- Edzettekké válnak fizikálisan és szellemileg,
- Növekszik állóképességük, gyorsaságuk, erőnlétük és ügyességük,
- Fejlődik szem-kéz-láb koordinációjuk,
- Előtérbe kerül a finommotorikát fejlesztő eszközök segítségével, a kézi szerek használatával,
- Fejlődik mozgáskultúrájuk, ritmusérzékük, mozgásutánzó képességük.

16. Érzelmi nevelés és szocializáció

Óvodás korban a magatartás megnyilvánulásaiban jelentős szerepet kapnak az érzelmek. Minden tevékenységben ott rejlik a lehetősége az érzelmek kifejezésének, az érzelmekre hatásnak. Az egyes központokban zajló tevékenységek bármelyike alkalmas arra, hogy erősítsük a szeretet, a kötődés szálait, formáljuk az együttérzést, empátiát, segítőkészséget, a szülőket, a kortársakat, a haza szeretetét és a humanista magatartást, megalapozzuk a hithez vezető utat. Széleskörű választást biztosítva a gyermekeknek alkalmas van az egyezkedés, a problémamegoldás gyakorlására, koruknak és képességüknek megfelelő szinten. A nevelő nyújtson mintát a személy tisztelőtére, kialakítva azt, hogy a gyermek is tisztelje a másik ember méltóságát, alapvető jogait. Törekedjenek indulataik, érzelmeik kulturált kifejezésére. A nevelő ösztönözze a gyermeket saját ötleteinek, gondolatainak, érzéseinek kifejezésére. Az egyéni kezdeményezés a demokráciához szorosan kapcsolódó alapelv.

A program lehetőséget teremt a gyermekeknek valódi választásokra, vezető szerep vállalására, felelősségtudat gyakorlására, ahol másokra pozitív hatással lehetnek, ahol elismerik, komolyan veszik őket, ahol kihívásoknak felelhetnek meg. Ezeket a lehetőségeket meleg, elfogadó fizikai környezetben, egyéni szükségleteket figyelembe véve teremthetjük meg. Kiemelt szerepet kapnak a személyes kontaktust, együttműködést igénylő tevékenységek. Biztosítsunk gazdag lehetőségeket közös tevékenységekre, tapasztalatszerzésre, hagyományok teremtésére, közösen átélt örömekre, ezáltal fokozva az összetartozás élményét. A nehezen szocializálható agresszív, más viselkedéskultúrájú gyermekek problémájának kezelésében a nevelő fokozottabban támaszkodjon a szülők együttműködésére. Politikai, gazdasági tényezők eredményezik a különböző kultúrák keveredését, s még az azonos kultúrához tartozó családokban is tapasztalható az értékek sokfélesége. Óvodáskorban könnyebben megy végbe a másokra vonatkozó pozitív hatások belsővé válása. Ezért a programban fontos a különböző kultúrák sajátosságainak megjelenítése. Az óvodapedagógus teremtsen alkalmat a különbözőség

megismerésére (mesék, versek, dalok, könyvek), elősegítve a gyerekek nyitottabbá, toleránsabbá válását.

A pedagógus szerepe:

Fontos a gyermek és az óvodapedagógus között kialakuló érzelmi kapcsolat, mert ez befolyásolja a gyermek szociális érzékenységét, közérzetét. Az óvodapedagógus viselkedése modellértékű.

Személyiségének minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést, bizalmat, védelmet sugározzon a gyermek felé.

- Erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a gyermeki jellem alakítása
- A különbözőség elfogadásában is példaértékű legyen a nevelő, hiszen így könnyebben el tudja fogadtatni a nehezen beilleszkedő, vagy nagyobb hátrányokat – hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű - hordozó, esetleg sérült gyermeket.
- A csoportban dolgozó felnőttek segítsék a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, teret engedve önérvényesítő tevékenységének, és támogassák a baráti kapcsolatok kialakulását.
- A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni Isten teremtett világára és az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Használja ki a „lelki percek”, a hit adta lehetőségeket a gyermekek érzelmi életének, társas kapcsolataik gazdagítására, ahol beszélgetnek a Krisztustól tanult erényekről / felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség/, s hitelesen, személyes példával is közvetítse ezt a gyermekek felé.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.
- Egyházi, világi ünnepek megélése
- Hagyományok ápolása, jeles napok feldolgozása közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával.
- Hazaszeretet, szülőföldhöz kötődés alapozása.

A fejlődés várható eredményei:

- A szabályok közös kijelölésével és elfogadásával, annak betartásával a gyermekek önfegyelmének, önkontrolljának kialakulása,
- A közösségi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak elfogadása és betartása egyezkedésekkel, kompromisszumokkal,
- A gyermekek erkölcsi ítélőképessége megalapozódik.

- A gyermekek társas kapcsolatainak, alkalmazkodó képességüknek, életkoruknak megfelelő konfliktuskezelő képességük kulturált formáinak alakulása, a közösségi szellem erősödése a keresztyéni elvek megalapozásával lelki életük részévé válik az imádság, hálaadás és a hit szerepe a minden napokban
- Multikulturális tolerancia kialakulása.

17. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi fejlesztés bár külön nevelési területként jelenik meg, elválaszthatatlan bármely tevékenységtől, nevelési feladattól. A beszédfejlődés színtere a játék, a különböző spontán helyzetek, és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek. Fontos feladat az érzelmi biztonság, derűs légkör megteremtése. Az óvodapedagógus támogassa a sokrétű önkifejezést, erősítse a játék, a mozgás, a ritmus, az érzelmek és a beszéd kapcsolatát. Teremtse lehetőséget a kreatív rögtönzésekre, improvizálásra, nyelvi játékokra. A gyermekek beszédaktivitását, gondolataikhoz kapcsolódó kérdéseket, teljes odafordulással, aktív figyelemmel ösztönözze. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőséggel bír. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. A gyermekeknek legyen lehetőségük spontán élethelyzetek átélésére, reprodukálására, a felnőtt beszéd mintáinak utánzására. A pedagógus szoktassa hozzá a gyerekeket, hogy szabadon mondják el érzéseiket, gondolataikat. A tevékenységeket kísérő beszélgetések, a szabad önkifejezés a drámajátékokban, a közös társalgások (beszélgető kör) segítik a szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását. Az óvodapedagógus a beszédfejlődés összetevőinek alapján, az egyéni fejlettséget figyelembe véve szűrje ki a speciális szakembert igénylő eseteket. A program szellemiségének megfelelően az egyéni érdeklődést figyelembe véve segíthetjük az írott szöveg megjelenését.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek képesek kifejezni önmagukat, érzéseiket, gondolataikat.
- Az irodalmi élmények, a drámajátékok, szerepjátékok, beszélgető kör hatására bővül, gazdagodik a szókincsük.
- Helyesen használják a grammatikai szabályokat.
- Érdeklődő, aktív, gondolkodó, figyelmes, beszédes gyermekekké válnak.
- Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítja a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása a fejlődést segítő környezetben:
- spontán és szervezeten szerzett tapasztalatok, ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése,

- értelmi képességek / érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet, kreativitás, alkotóképesség/ fejlesztése, ösztönző környezet biztosítása
- egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek bővítése,
- gyakorlás különböző tevékenységekben és élethelyzetekben az életkori sajátosságokra, élményekre és tapasztalatokra építve,
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása.

17.1. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelést megalapozó verselés, mesélés, mondókázás sokféle tevékenységhez kapcsolódhat, építve a gyerekek kezdeményezésére és a pedagógus ösztönzésére. A csoport életkori összetétele, az egyéni érdeklődés és a feldolgozandó témaprojekt határozza meg az irodalmi anyag összeállítását. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, melyek a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan elemei. Jelenjenek meg a népköltészet remekei, a klasszikus- és kortárs gyermekirodalmi alkotások egyaránt. Kapjanak helyet más népek alkotásai, eredeti játékok, altatók, mesék, melynek gyűjtésébe bevonhatók az idősebb generáció tagjai is. Itt kapjanak helyet a vallási tartalmú könyvek, a képes gyermekbiblia. Halljanak a bibliai történetekről, kezdeményezzenek beszélgetéseket a képekről, tanuljanak rövid imádságokat, melyek minden nap elhangzanak. Az irodalmi nevelésen belül a nevelők feladata a korosztálynak megfelelő irodalmi élmény nyújtása, s ezáltal az irodalmi érdeklődés felkeltése, az érthető, kifejező beszéd készségének alakítása, a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, a helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása, a mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése. Az érzelmi biztonság megadásának, az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal nem elvezet, hanem ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatást átélve, eleven belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Az irodalmi nevelés hatékonyságának fontos feltétele egyrészt maga az óvónő, akinek kulturált, a gyerekek számára is érhető nyelvhasználata, artikulációja példaértékű. Legyen nyitott és fogékony az irodalmi művek iránt, előadásmódja figyelem- és érdeklődést keltő. Ismerje az életkori sajátosságokat, a gyermeki gondolkodás fejlődési folyamatát. Másik fontos résztvevője az irodalmi nevelésnek a gyermek, a maga életkori sajátosságaival, érzelmi kötődésével, nyelvi fejlettségével, szociális hátterével.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Egyszerre spontán megnyilvánulás és fejlődési lehetőség, ahol körültekintően kell megadni a szabadságot, és tudatosan fejleszteni a gyermeket. A mondóka, a vers mozgásra ösztönzi a gyermeket, ezért kapjanak támogatást és lehetőséget az improvizálásra. A közös mesehallgatások épüljenek be a mindennapi tevékenységekbe, ami a kisgyermek mentális igényének elmaradhatatlan eleme. Kerüljük a felnőtt által készített illusztrációkat különösen új mese esetében, mert a belső képalkotás a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesék dramatizálásában a pedagógus a gyermekek életkorának és tapasztalatának megfelelően kapcsolódjon be. 5-6 éves korban már megjelenik a személyes történetek iránti érdeklődés, ezért fontos szerepet kell, hogy kapjanak a gyermekek által alkotott mesék, történetek. Az óvodapedagógus teremtsen helyet, időt és változatos eszközöket mesekönyvek készítéséhez, saját történetek illusztrálásához. A gyermekek alkotásai névvel, címmel ellátva elérhetőek legyenek a társaik számára. A mesekönyveket „tematikusan”, jól áttekinthetően, címlapjával kifelé tároljuk.

Kiscsoportban:

- az év végére sajátítsanak el 5-6 mondókát, 3-4 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- 8-10 új mesét ismerjenek meg az év folyamán.

Középső csoportban:

- 5-6 kiolvasó mondókát, 6-7 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- 10-12 új mesét ismerjenek meg, valamint elbeszéléseket, történeteket.

Nagy csoportban:

- 5-6 kiolvasó mondókát, 6-8 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- új mese elmondására 12-14 alkalommal kerüljön sor.
- A többi időt meseisméltések, elbeszélések, novellák, folytatásos regények, történetek töltsék ki.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, mesélnek, önállóan is kezdeményezik a közös mondókázást, mesélést.
- Az irodalmi központban szeretnek könyveket nézegetni.
- Igénylik a rajzolás lehetőségét, maguk is készítenek képeskönyvet, kitalálnak mesét.
- Van „kedvenc” meséjük, amit önállóan is szívesen mesélnek.
- Érdeklődnek a bibliai történetek iránt, képek alapján képesek a történeteket felidézni.
- Természetessé válik számukra az imádságok elmondása, amit a családok felé is közvetítenek.
- Szókincsük bővül, beszédük érhetőbbé, kifejezőbbé válik.
- Megismerkednek a nyelv kifejező erejével, képességével.
- Helyes nyelvhasználattal biztonságosabban fejezik ki magukat.
- Nyelvi fejlettségük pozitívan hat a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi, etikai fejlődésére.

17.2. Bábjáték – dramatizálás

A művészeti tevékenységek sajátos műfajaként integrálja a mozgást, a beszédet, a zenét, az irodalmat és az ábrázolást. A dramatizált irodalom a gyermeki önkifejezés, megismerés, fejlesztés eszköze. A bábjátékba vetített érzelmek, attitűdök, a helyzetekben megnyilvánuló viselkedés jelzés a felnőtt számára a gyermek személyiségéről, világhoz való viszonyáról. Az óvodapedagógus motiváljon olyan szituációkat, melyek folytatásra, megoldásra várnak. Ezek megfigyelésével sok információhoz juthat a közreműködő gyerekekről. A gyermekeknek legyen lehetőségük saját maguk által kitalált mesék, történetek reprodukálásához. A pedagógusnak alkalma adódik különböző szociális minták, szerepek közvetítésére (munkamegosztás, szerepvállalás). A különböző tevékenységközpontokat a gyermekek felhasználhatják a bábozás, dramatizálás feltételeinek megteremtésére. A bábjáték, mivel érzelmeket fejez ki, és kelt életre, alkalmas a mentális sérülések feltárására. Ezek terápiás felhasználására csak az arra felkészített szakember jogosult.

A fejlődés várható eredményei:

- Maradandó élményt nyújt a gyermekek számára a felnőtt példa.
- Maguk a gyermekek is élnek az önkifejezés sajátos formájának lehetőségével, eszközével saját örömeikre.
- Testséma fejlődése
- Személyiségjegyek tükröződése
- Szerepazonosulás
- Metakommunikáció fejlődése
- Nemzeti, keresztényi tudat erősödése
- Ünnepek értékének növelése
- Bibliai történetek ismerete

18. Művészeti nevelés

18.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt a gyermek számára. Programunkban a zenei nevelés a Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épül, és nem szűkül le az ismeretek feldolgozására, hanem érzelmeket aktivizáló, hangulati tevékenység. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások

fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásnak alakításában. A zenei érdeklődést a pedagógus az éneklés, zenélés, mozgás élményével tudja felkelteni és megtartani. A mozgás és ének, illetve mondóka együtt nagyobb élményt jelent, ezért fontos, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük zenei tevékenységüket mozgással kíséni, kifejezve érzelmeiket, ezáltal megélve az önkéntességet és a játék örömét. Az énekléshez, zenéléshez kapcsolódó készség- és képesség fejlesztést meghatározó szempont az életkori sajátosság és egyéni fejlettségi szint.

Az óvodapedagógus szerepe:

- Teremtsen lehetőséget a beszédhanggal való játékra, a környezet hangjainak megismerésére. Az eszközök fontos szerepet töltenek be a tapasztalatszerzésben, ezért a gyermekeknek legyen lehetőségük sokféle zenei hangszer megismerésére, elkészítésére és használatára.
- A zene, a muzsika témaprojektet is jelenthet.
- Ritmusérzék fejlesztésre használjon ki minden lehetőséget a nap folyamán.
- Ismertesse meg a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok sokszínűségével a gyermekeket.
- A zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Törekedjen a megfelelő szelektálásra, az értékek mentésére, továbbéltetésére.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, dalos játékokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Juttassa zenei élményhez a gyermekeket, formálja zenei ízlésüket, neveljen a zene szeretetére, nevelje őket zenehallgatóvá.
- Ismertesse meg a gyermekeket egyházi zenével, vallásos tartalmú dalokkal.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- Ismertesse meg a gyermekeket nemzeti, nemzeti értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal.

A fejlődés várható jellemzői:

- Képesé válnak a különböző zenei élmények befogadására.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Kialakul az énekrepertoárjuk kedvenc dalaikból.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Megismernek hangszereket, tudják azonosítani azok hangját.
- Ritmushangszereket tudnak használni.
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.
- A zenehallgatás szükségletüké válik.
- A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

18.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Programunk az ábrázoló-, kézműves tevékenységet az önkifejezés, személyiségfejlesztés fontos eszközeként tartja. A művészeti tevékenységek – így az ábrázolás is – a teljes szabadság élményét kell, hogy nyújtsák a gyermekek számára. Az óvodapedagógus feladata a kreativitásra ösztönző jó hangulat, oldott légkör megteremtése. Próbálja meg észrevenni a gyerekekkel mindazt, amit az ember és természet létrehozott, ami gyönyörködtető, esztétikus. A vizuális nevelés célja, hogy teret adjon a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének, gazdagítsa a gyermekek tér-, forma-, színeképzését, formálja esztétikai érzékenységüket, képi gondolkodásuk fejlődését, szép iránti nyitottságukat, igényességüket, belső képük gazdagítását. Ez a tevékenység áthatja az óvodai nevelés egészét. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, környezetalakítást. Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége, a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermeki alkotások információt hordoznak a gyermek érzelmeiről, örömeiről, vágyairól, szorongásairól. Megfigyelhetjük, hogyan fejlődik élményviláguk, fantáziájuk, képzeletük, fogalmaik. A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Komplexitása megnyilvánul abban is, hogy egy tevékenységen belül többféle technika alkalmazható. A gyerekek az egész nap folyamán kapják meg a műhelymunka lehetőségét. A szabad alkotás mellett megszervezhetőek – kötelezően választható formában – célirányosabb tevékenységek is, pl. a téma adott, a technika választható; a technika kötött, a feldolgozás tartalma egyéni. A technikák segítségével a gyermekek sok eszközt készíthetnek egyéb tevékenységeikhez – fokozva a sikerélményt.

A felhasználás lehetőségei:

- Kiegészítők építőjátékokhoz – házak, utak, hidak, fák, állatok stb.
- Eszközök bábozáshoz, dramatizáláshoz
- Eszközök szerepjátékokhoz – bolt, orvosi rendelő, babakonyha stb. eszközei
- Maszkok, dekorációk, jelmezek az ünnepekre
- Társasjátékok, kártyák
- Hangszerek
- Képeskönyvek, albumok
- Makettek, modellek

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai

- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Finommotorika fejlesztése.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Az ábrázoló tevékenységekhez élmények, megfigyelési-, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Vizuális tevékenység iránti vágy felkeltése, az alkotás örömeinek megtapasztaltatása
- Ábrázoló képességek fejlesztése.
- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének segítése a kézimunka technikai alapelveivel, anyagaival való megismerkedés során.

- A gyermekek egyszerű művészeti alkotásokkal, kézműves tevékenységekkel való megismertetése.
- Vallásos témák megjelenítése
- Térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása, képi-plasztikai kifejezőkészség fejlesztése
- Biztosítson lehetőséget felhasználható anyagok, eszközök folyamatos gyűjtésére, tárolására.
- A pedagógus a folyamatra, ötletességre, önállóságra, eredetiségre helyezze a hangsúlyt, és ne a végeredményre.
- Biztosítson lehetőséget a szülők bekapcsolódására és közreműködésére, például a környezetalakításban, a kézművességet folytató felnőttek munkájában.
- Törekedjen arra, hogy a csoportszoba külső megjelenésében tükrözze az évszakot, a gyerekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység témájának alakulását.
- A gyermekek alkotásait használja fel a környezet szépítésére, kiállítások szervezésére, az előterek dekorációjához.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A rajzolás, a mintázás, a kézimunka számukra kedves, örömteli tevékenységgé, fantáziájuk, kreativitásuk kifejező eszközévé válik.
- Kezüik ügyesedése lehetővé teszi az egyre precízebb, apró mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Ismerik az ábrázolási technikákat, képesek azokat önállóan is alkalmazni.
- Ismerik, és biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit térben és síkban egyaránt.
- Ismerik az ábrázolás anyagait, azokat biztonsággal, önállóan választják és használják.
- Megismerkednek a népművészettel, kézműves technikákkal, népi motívumokkal.
- Esztétikai érzékük alakul, képesek a szép meglátására a természetben, tárgyi környezetben.
- A gyermeki alkotás a belső képek alakítására épül.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- A gyermekek alkotás közben gazdagodnak, fejlődnek manuálisan, érzékszerveiket tekintve, valamint gondolataikban, érzelmeikben is.
- Edződik akaratuk, kitartásuk.

18.3. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szereznek a közvetlen szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul Isten teremtett világához, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

A természetismeret, környezetismeret vagy tudományos nevelést úgy is meghatározhatjuk, mint a megfigyelés, kísérletezés útján történő ismeretfeldolgozást. A gyermek érdeklődése által vezérelt tevékenységein keresztül kerül közvetlen kapcsolatba a fizikai- és élővilággal. Óvodáskorban különösképpen fontos, hogy a gyermekek maguk is megtapasztalhassanak jelenségeket, folyamatokat. A környezetismeret tág fogalom, mely magába foglalja a természet, a társadalom ismeretét és a környezetvédő szemléletet és magatartást.

18.3.1. Természetismeret

A természetismeret legfontosabb forrása maga a természet. Aktív felfedezés képezze az óvodai természetismereti program vázát. Ezek az élmények életre szóló készségeket fejlesztenek a gyermekekben. Az óvoda udvara, a közeli kertek, parkok, erdők egész évben jó helyszínt biztosítanak a tapasztalatszerzésre. A pedagógus térképezze fel, melyek elérhetők, határozza meg a tevékenységi formákat és a szülői segítséget. Séták, kirándulások alkalmával jó lehetőség adódik a biztonságos közlekedésre, önfegyelemre, egymás óvására való nevelésre. Matematikai tartalmú tapasztalatokat szereznek és alkalmaznak téri tájékozódás közben, mennyiségi, alak, tér és síkbeli fogalmakkal ismerkednek, tájékozódnak. Megismerkednek egyházi épületekkel, szertartásokkal, elsajátítják az ott kívánatos viselkedési szabályokat. A tevékenységeket különböző témák köré csoportosíthatjuk, pl. fák, madarak, stb. A csoportszoba természettudományi központjában kapnak helyet a különböző gyűjtemények (ásványok, növények, madártollak, kagylók stb.). A mozaikszerű megfigyelések rendezését szolgálják a gyermekek által készített tablók, képeskönyvek, megfigyelési és tematikus albumok. A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, színek, a fények, a formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokra adnak lehetőséget.

18.3.2. Társadalomismeret

A társadalmi ismeretek forrást jelentenek a játékhoz, munkához, a különböző szerepek megvalósításához, együttműködésekhez. Feladatunk, hogy a gyermekek ismereteket szerezzenek tágabb és szűkebb környezetükről, lakóhelyükről, a település nevezetességeiről, szüleik foglalkozásáról, mesterségekről. Ezek a tapasztalatok alapozzák meg a szülőföldhöz való kötődéseket, erkölcsi érzelmeket. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Különösen fontosak a kitekintések a periférián élő családok gyermekei számára, akik alig jutnak túl az otthon és az óvoda körén. Folyamatos, rendszeres ismerkedési lehetőségeket kell biztosítani az iskolával, bölcsődével, a település közintézményeivel, üzletekkel, üzemekkel, közlekedéssel. Az előre átgondolt és megtervezett családi találkozások segítik az egyes gyermekek elfogadását, növelhetik népszerűségüket, erősíthetik szociális státuszukat. A társadalmi tapasztalatok bővítésébe bevonhatjuk az érdeklődő szülőket is.

18.3.3. Környezetvédelem

Az óvodás korú gyermekek még nem vesznek részt aktívan a tágabb környezet védelmében, de azt már elvárhatjuk, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, legyenek kíméletesek az állatokkal. A pedagógus juttassa a gyermekeket tapasztalatokhoz a környezetkárosító jelenségeivel kapcsolatban, mint például szemetes környezet, az autók kipufogó gáza által szennyezett levegő, zajártalmak, vegyi anyagok károsító hatása. Hívja fel a figyelmüket az energiával, vízzel való takarékoskodás fontosságára. A szelektív

hulladékgyűjtés témaprojekt lehet. A szemléletformálás módja, eszközei a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődéséhez, tapasztalataikhoz igazodjanak. Meghatározó szempont a szülők, családok bevonása, mert a szemléletformálásban otthon is sok tennivaló akad.

A pedagógus szerepe, feladatai:

- A természetismeret közvetítő pedagógus legyen érdeklődő, lelkesítő, kérdező, mintát adva a gyermekeknek.
- Fontos feladata új ingerek felfedeztetése, biztosítása, a tevékenységek jó megtervezése, anyagok előkészítése. Az új ismeretek nyújtásánál támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, élményeire.
- A közvetlen és tágabb környezetből merítse az ismereteket, mélyítve és rendszerezve azokat.
- Minden gyermek számára biztosítson megfelelő eszközöket, a tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez.
- Érzékeltesse a felfedezés örömét.
- Alakítson ki megfelelő tájékozottsági szintet az emberi, természeti, tárgyi környezet elemeiről.
- Tanítsa meg a gyermekeket a tapasztalatok szempont szerinti rendszerezésére.
- A tevékenységek során fontos feladat még a valóság objektív bemutatása, összefüggések megláttatása, ítélőképesség fejlesztése, az emberi, természeti, tárgyi környezethez való pozitív viszonyulás kialakítása.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői:

- Ismerik közvetlen környezetüket, és ott biztonságban érzik magukat.
- Tudják saját nevüket, születési idejüket, helyüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, környezetük növényeit, azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, formák, melyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához vezetnek.
- Megalapozódik véleményalkotásuk, döntési képességük a környezet alakítására vonatkozóan.
- Tiszteletben tartják a növények, állatok életét,
- A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni, s ha most nem kapnak megfelelő indítást, - tönkretenni.

19. Matematikai nevelés

A matematikai tapasztalatok áthatják az ember egész életét. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek matematikai tapasztalatok szerzésére. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni arról, hogy a csoportszoba berendezései, tárgyai változatos lehetőséget kínáljanak alapvető matematikai készségek fejlődéséhez. A pedagógus ismerje fel a gyermekek által kezdeményezett játék kínált szituációkat a matematikai készségek fejlődéséhez. Konkrét élményeken keresztül fejleszhető legjobban a gyermek. Minél jobb megfigyelője a felnőtt a gyermek tevékenységeinek, annál sikeresebben tudja felhasználni azokat matematikai fogalmak megalapozására.

19.1. Kapcsolódási lehetőségek különböző tevékenységközpontokkal:

Családi, szimbolikus, szerepjáték központ

- A főzőcskézés, terítés, babaöltöztetés közben gyakorolhatják az egy az egyhez megfeleltetést, számolási műveleteket.
- Tényleges sütésnél az alapanyagok mérése, a mérleghasználat, a keverések száma, a sütési idő megállapítása, a receptkönyv készítése mind jó alkalom matematikai fejlesztésre.

Művészeti központ

- A formák, minták használatán keresztül geometriai tapasztalatok szerezhetőek.
- A díszítő elemek sorakoztatása, ritmikussága a gondolkodási műveletek alakulását segíti elő.
- **Építő központ**
- Az erre a célra speciálisan kialakított építőelem készlet használata spontán és tudatos megfigyelésekre, következtetésekre kínál számtalan lehetőséget.

Manipulatív központ

- A szabály-, és társasjátékok a számfogalom alakulását, a konstrukciós játékok pedig a háromdimenziós látásmódot, a forma- és arányérzék fejlődését segíti. A hétköznapi, gyermekekhez közelálló tárgyak (gombok, kagylók, kavicsok, kupakok) alkalmasak számolásra, csoportosításra, halmazképzésre, becslésre.
- Homok-víz asztal
- A különböző edények megtöltése, ürítése jól fejleszti a mérés, összehasonlítás fogalmának alakulását, fejlődését. A változatos anyagokkal (pl. homok, föld, kavics, víz, hó, jég) fizikai törvényszerűségeket tárhat fel.
- Előterek, öltözők
- A padlóra ragasztható ugróiskola, szőnyegből készült lépegetők jól használhatók a számolást igénylő nagymotoros játékokhoz.

Szabad tér

A testmozgás jó alkalom a konkrét tapasztalatszerzésre. Bármely ütemes mozgással kapcsolatos tevékenység (szökdelés, lépcsőjárás, hintázás, labdapattogtatás) felhasználható a számolásra. Az ilyen tevékenységek során a gyermek egész testével érzékeli saját kiterjedését,

tisztában lesz téri lehetőségeivel (meddig ér a karja, mekkorát tud lépni). Kirándulások során bármely tárgy, élőlény alkalmas számlálásra, összehasonlításokra, következtetések levonására (közlekedési eszközök számossága, mérete, fák magassága, vastagsága, formája, állatok mérete, száma stb.) Az óvoda állandó napirendje sok lehetőséget nyújt a konkrét matematikai tapasztalatokra, pl. az idő múlásának mérése kapcsán. Minél többféle időmérő eszköz van jelen a csoportszobában, a gyermeknek annál határozottabb élménye lesz az idő múlásának megfigyelésére. Az időjárást, születésnapokat és a tevékenységeket rögzítő naptárak színekkel, rajzokkal, képekkel illusztrálva segítik felfogni az idő fogalmát. A matematikai fogalmak, jelenségek, témaprojektet jelenthetnek (idő stb.). Ezek megtervezésénél a pedagógus vegye figyelembe a gyermekek fejlettségi szintjét, érdeklődését, meglévő tapasztalatait. Az óvodapedagógus az egyoldalú didaktikai folyamatokat átlépve, különböző tevékenységeket integrálva tegye a matematikai tevékenységeket érdekessé, izgalmassá, változatossá.

A fejlődés várható jellemzői:

- Felismerik környezetükben a matematikai összefüggéseket.
- Kialakul számfogalmuk (10-ig), valamint a gyermekek érdeklődése, igénye, fejlettségi szintje alapján magasabb számfogalommal is rendelkeznek.
- Megértik és használják a matematikai egyszerűbb kifejezéseket.
- Cselekvés közben műveleteket végeznek a halmazok témakörben.
- Tapasztalatokat szereznek a mérések terén.
- Felismerik az egyszerűbb relációkat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

20. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak.:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama: a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
- befogadóvá válik az egyházi tanítások iránt.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ;
- különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, születési helyét, idejét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni;
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg: kitartásnak, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése. A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció pedagógiai munka mellett

érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

21. Gyermek-, és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

21. 1. Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelmi gondoskodás a hatályos törvényeknek és rendeleteknek megfelelően óvodánk pedagógiai programjába szorosan beépül. Gyermekvédelmünk magába foglalja mindazokat a területeket, hatásokat, amelyek a gyermek és a család jólétét, védelmét szolgálják a megelőzés, beavatkozás, kezelés tekintetében. Gyakorlatunkban a gyermekvédelmi tevékenységek közül – intézményhálózatunk sajátosságait figyelembe véve – a preventív és korrekciós feladatokat vállalhatjuk fel.

Prevenció

A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel. A gyermek óvodába lépését megelőző családlátogatáson információ szerzése.

Korrekción

Speciális (szűkebb értelemben vett) gyermekvédelem, a családon belül vagy a családon kívül fejlődésben akadályozott gyermek védelme és nevelése.

Célszerű a hatályos törvények értelmében a hátrányos helyzet, illetve veszélyeztetettség fogalmának rögzítése és ezzel kapcsolatban rendszeres konzultálás a nevelőtestülettel, a gyermekvédelmi felelős irányításával.

Intervenciós gyakorlat alkalmazása a családokkal, sajátos, egyedi problémakezelése érdekében.

Az óvodai nevelőtestület feladata a gyermekvédelem területén:

- A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladata és kötelessége.
- Az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős koordinálja.
- Az óvodapedagógus jelzi az igazolatlan hiányzást.

21.2. A gyermekvédelmi felelős speciális feladatai:

Kapcsolattartás a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, esetmegbeszéléseken való részvétel.

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Szolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Önkormányzat szociális irodája
- Körzeti iskola gyermekvédelmi felelőse
- Körzeti gyermekorvos, védőnő
- Városi Gyámhivatal

- Városi Bíróság
- Rendőrség
- Civilszervezetek
- Segélyszervezetek
- Nemzetiségi Önkormányzat

A szélsőséges esélyegyenlőtlenségek kompenzálásának biztosítása.

- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülésének és rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése.
- A gyermeki jogok érvényesítése az intézményen belül.
- A gyermekek és családok a lehetőségekhez mérten minél jobb megismerése, együttműködő, őszinteségen alapuló kapcsolat kiépítése és mindenekelőtt a titoktartási kötelezettség betartása az őket érintő kérdésekben.
- A hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, segítségnyújtás, közvetítés.
- Az aktuális nevelési évre vonatkozó gyermekvédelmi terv elkészítése, nyilvántartások vezetése, környezettanulmányok elkészítése, év végén értékelés.
- A krízis és válsághelyzetben lévő gyermekek és családok számára történő segítségnyújtás.

21.3. A gyermekvédelem hatékonyságát segítő tevékenységek, családgondozás

- Rendszeres családlátogatások
- Szülői értekezletek, fogadóórák
- Nyílt napok, ünnepélyek
- Lelki napok szervezése külső előadók segítségével
- Szülők részére szervezett tevékenységek, foglalkozások, tanácsadások
- Az óvoda lelkésze által vezetett beszélgetések
- Családi délelőttök
- Szükség esetén jogi segélyszolgálattal történő kapcsolatfelvétel
- A gyermeki és szülői jogokkal, kötelességekkel, azok érvényesítési módjaival történő megismertetés
- Kapcsolat a segítő intézményekkel, esetmegbeszéléseken való részvétel
- Az óvoda lelkészének megkeresése
- Bekapcsolódás a családgondozási tevékenységekbe

21. 4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Óvodánk felvállalja – személyi, tárgyi feltételeit figyelembe véve – azon sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, akik a fenntartó által az alapító okiratban foglalt, és meghatározott fogyatékoság típusának felelnek meg.

A sajátos nevelési igény az az állapot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai olyan mértékben térnek el az általánostól, hogy annak alapján – a lehetséges fejlődés eléréséhez – sajátos pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosítása szükséges.

A sajátos nevelési igény megállapítására a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok és az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet ellátó bizottságok komplex – orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai vizsgálata alapján kerül sor. A gyermek óvodai integrálása a szakértői és rehabilitációs bizottságok által kiállított szakvélemény alapján történik.

Alapelvünk:

- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához.
- Befogadó csoportléggör kialakítására kell törekednünk, melyben a gyermek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, zavarok korai kiszűrése és megelőzése.
- A fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, a gyermeki spontán aktivitásra építve, indirekt nevelési módszerekkel realizáljuk a pszichikus funkciók fejlesztését.
- Arra törekszünk, hogy támaszt nyújtsunk a részképesség – gyengeségekkel küzdő gyermekek részére egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében, az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Feladatunk:

- A bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnáló gyermeknél vissza kell lépünk a gyermek azon szintjére, amelyben még biztosan mozog és a sikerélményekre építve fokozatosan neheztett feladatokkal jutassuk el a következő fejlettségi szintre.
- Időt és lehetőséget kell biztosítanunk a gyakorlásra, korrekcióra.
- Intézményen belül és/vagy kívül speciális fejlesztő tevékenységeket szervezzünk.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, az együttműködő partneri kapcsolat kialakítása.
- A fejlesztés tervezését és gyakorlatát a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs

bizottság javaslatára építjük. Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása a megfelelő szakember feladata.

- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetősége tekintetében figyelembe vesszük a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, a gyermek adott fizikai állapotát.

Tárgyi feltételek:

A szociális és kommunikációs készségek sérülése, valamint a tevékenységek megszervezésének nehézsége miatt a világ kaotikus, átláthatatlan a sérült gyermek számára. Ahhoz, hogy megteremtjük a biztonságos hátteret, átláthatóvá kell tennünk számukra a környezetet. Feladatunk, hogy a gyermeket számára érthető módon informáljuk arról, hogy mikor mit kell, vagy lehet tennie, hol és hogyan történik az adott tevékenység, milyen módon kell egy tevékenységet elkezdenie, befejeznie, milyen eszközöket és hogyan használhat hozzá.

Óvodánkban megoldható a külön fejlesztő szoba kialakítása, ahol a gyermekek egyénre szabott fejlesztése nyugodt körülmények között valósulhat meg. Ahhoz, hogy az óvodapedagógusok a fejlesztő munkába hatékonyan be tudjanak kapcsolódni, bővíthessék szakmai ismereteiket, támogatjuk a differenciálás, integrálás témakörben szervezett továbbképzéseken való részvételt.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek elemi viselkedésének alakítása a következő területeken:

- Szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése
- Fejlődési elmaradások lehetséges, célirányos kompenzálása
- Szociálisan nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, korrekciója
- Önkiszolgálási készségük egyéni ütemben történő fejlesztésének segítése
- Rendszeresség és időbeliség biztosítása
- Elemi készségek, képességek fejlesztése, tanítása

21. 5. A sajátos nevelési igényű gyermekek hátrányainak csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

A Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda Alapító Okirata alapján az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek, valamint a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek integrált nevelését vállalja fel.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. (Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően)

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A

gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása speciális szakmai módszerek alkalmazásával. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex - gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi - szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

- Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségről.
- Elengedhetetlen a szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, melyben érzékeny pedagógusok fejlesztik a gyermeket. Türelemmel, toleranciával kell fordulnia minden alkalmazottnak azokhoz a gyermekekhez is, akiknek erre még nagyobb szükségük van, mint ép társainak.
- Az értelmi sérült gyermek esetében fokozott szerepe van a rendszerességnek, az utánpótlásnak, a gesztusokkal kísért, egyszerű verbális utasításoknak, a zenének, ritmusnak és a sok ismétlésnek. Fontos, hogy sok szeretetet kapjon, testi-lelki szükségletei kielégüljenek, a környezete sem alul-, sem felülterhelést ne rójon rá.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek

Célunk:

- A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Amire törekszünk:

- Az egyenetlen képességprofil közelítsen az átlaghoz. Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása szakember bevonásával.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános irányelvek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk, hogy elősegítsük a gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.
- A rehabilitációs tevékenységünket team munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok, dajkák és pedagógiai asszisztens vesz részt.
- Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően a pedagógiai programban, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakszempontban foglalt valós igényeihez igazodva, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.

21. 6. Szociális feladatok ellátása

Krízishelyzetben lévő gyermekeknek és családjuknak nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújtunk. Szakemberekkel együttműködve életviteli tanácsadást szervezünk. Tájékoztatunk családjogi kérdésekben és a támogatásokhoz való hozzájutásban, erőforrások feltárásban. Érdekképviselőket látunk el a szociális, a nevelő-oktató, egészségügyi, szociálpolitikai, jogi érdekérvényesítő, valamint a gyermekjóléti és védelmi szolgáltatások igénybevétele érdekében. Ellátjuk a szociális és pedagógiai tevékenységek koordinálását, partneri kapcsolatokat ápolunk a különböző szakemberekkel. A gyermekvédelem, a családgondozás és szociális gondoskodás kölcsönösen áthatják egymást.

22. Az óvoda és a család kapcsolata, együttműködése

Óvodai nevelésünk kiemelkedően és érdemi módon épül a családi nevelésre, kiegészítve azt. A kettő összhangjára való törekvés, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Az együttműködés az egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolat kialakításában fontos feladat. Ezen túlmutatóan együttnevelve kívánunk munkálkodni, így a szülő részévé válik az óvodai nevelésnek, maga is résztvevőként tevékenykedve az óvodai munkában.

22.1. A szülőkkel való együttműködés alapelvei:

- Az együttműködést értéknek fogadjuk el.
- Elismerjük a család elsődlegességét, szokás- és szabályrendszerét.
- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósítható meg.
- Az óvodapedagógus vállalja a megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partner szerepét, a képzett szakember felkészültségének felelősségével.
- A kommunikáció, a tisztelet, a különbségek elfogadása és a gyermekek érdeke adja a jó partneri kapcsolat alapját.
- Az óvodapedagógusok ismerjék és tartsák tiszteletben, ugyanakkor fogadtassák el a saját objektív álláspontjukat is a szülők nevelési eljárásainak finomítása során.

22.2. Az együttműködés tartalma:

- Alapozunk arra a tényre, hogy a gyermek viselkedése, viszonyai, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódnak. Az óvoda szükség szerint megerősít, segítséget, mintát nyújt.
- Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereit is (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra kihelyezése).
- Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

A kapcsolattartás lehetőségei:

- A program filozófiájáról még az ovicsalogató alkalmával, illetve beiratkozási időszakban tájékoztatjuk a szülőket.
- Az óvodába kerülő gyermek közvetlen környezetének megismerésére ad lehetőséget a családlátogatás.
- A közös beszoktatás alkalmával találkozik a gyermek először az óvodával, annak értelmi, érzelmi és tárgyi környezetével, mely alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát.

- Az óvodapedagógus használja ki a természetesen adódó alkalmakat a szülőkkel történő beszélgetésre.
- A különböző programok szervezésében a szülő az óvodapedagógus segítőtársaként bekapcsolódhat az ünnepek, séták, kirándulások lebonyolításába, és az óvoda sajátos arculatának kialakításába.
- A közös munka délelőttök megfelelő alkalmat teremthetnek egymás jobb megismerésére.
- A szülői értekezleteken a résztvevők megismerkedhetnek az óvoda munkarendjével, feladataival, elvárásaival, és a szülők is elmondhatják javaslataikat.
- Folyamatosan lehetőséget biztosítunk, hogy a szülők betekinthesse az óvodai nevelőmunka folyamatába, gyermekük mindennapjaiba.
- Lehetőséget biztosítunk az óvodai csoportokban egy-egy vállalkozó kedvű szülőnek, hogy bemutathassa tehetségét, tudását egy adott területen. (pl. tánc, sütés, gyermekápolás, növény-, állatgondozás, horgászás stb.)
- A szülők képviselőt a Szülői Munkaközösség látja el, amely nemcsak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében.

Egyes családok esetében számolni kell a családgondozás szükségességével. A gyermekek érdekében az óvodapedagógus együttműködhet a szülői munkaközösséggel, egészségügyi és szociális szakemberekkel.

22.3. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődése és egyéb szociális intézmények, nevelőotthon), az óvodai élet során/alatt (katolikus óvodák, pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett szervezetekkel, egyesületekkel, nemzetiségi önkormányzatokkal.

Együttműködés tartalma:

Bölcsőde

- Kölcsönös látogatás óvodások – bölcsődések.
- Kölcsönös tájékoztatás az intézmény működésének tartalmáról.
- Beszoktatáskor a bölcsődei gondozónők egy délelőttöt együtt töltenek el a gyermekkel az óvodában.

Óvoda, iskolák

- Iskolacsalogató – szülői értekezlet, ahol az iskolák bemutatkoznak
- Nyílt napok – különböző iskolai rendezvényeken való részvétel
- Rugalmas iskolakezdés körültekintő előkészítése
- Kölcsönös szakmai tapasztalatcserében való érdemi részvétel, gondolatcsere.

- Tanítónők látogatása, ismerkedése a leendő elsősökkel. Az iskolába készülő gyermekek látogatása az iskolában
- Az óvodai nevelés alapprogramjában megfogalmazottak közös értelmezése, mely szerint:
- „az iskolába lépéskor a gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.”
- Az első osztályba bekerült gyermekek nyomon követése, meglátogatásuk.
- Pályázatokon, rendezvényeken való részvétel.

23. Nemzetiségi nevelés

„... Az lesz belőlük később, ahogyan kiskorukban formálódtak, mert ahogyan a fát is csak fiatal korában lehet hajlítani, hogy jó és szép legyen, ugyanúgy az ember is csak kiskorában hajlítható. A fát is, a gyereket is nagyon megviseli, ha későbben fognak hozzá, lehet, hogy több rossz fakad belőle, mint amennyi jó.

Saját tapasztalatból mondom én ezt.”

(Orsós Jakab)

23. 1. Alapelvek

A család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve: A családok elvárásait figyelembe vesszük a pedagógiai program megvalósításában. Figyelemmel kísérjük a gyermek véleményalkotási jogát, biztosítjuk személyi és különleges adatvédelmét.

- **A tolerancia elve:**
Valamennyi együtt járó gyermek körében fellelhető eltérő kultúra, életmód, szokásrendszer kölcsönös elfogadása, valamint az egyéni adottságok, a fejlődési ütem eltéréseinek figyelembe vétele.
- **Az empátia elve:**
Az nemzetiségi kultúra, norma-, szokásrendszerének megértése, az identitászavarok kezelése, a hagyományápolásban rejlő kultúrtörténeti értékek felfedezése.
- **Az életkori sajátosságok figyelembe vételének elve:**
A családi nevelésből fakadó eltérésekre tekintettel a játék, az utánzás, a szülői, az óvónői minta szerepének, a játékosság és aktivitás elvének, az óvodáskor jelentőségének elfogadtatása.
- **Az egyéni eltérésekre figyelés elve:**
A családi nevelésből és öröklött hajlamokból fakadó testi, lelki, szociális szükségletek figyelembe vétele.
- **Pedagógiai hatások összehangolásának elve:**
Az eltérő kultúra, hagyomány, viselkedés, szokásrendszer, metakommunikáció és nyelv együttes hatása járuljon hozzá a gyermek értelmi életének gazdagításához, biztonságérzetének megalapozásához.

23. 2. Speciális óvodai feladatok

Az óvoda az összekötő híd szerepét tölti be a roma családok és a többségi kultúrát és elvárásokat közvetítő iskola között, hiszen pedagógiai programunk segítségével jobban alkalmazkodva a roma családok szokásaihoz, fokozatosan ismerteti meg a gyermekekkel mindazokat az elvárásokat, követelményeket, amelyek a sikeres iskolakezdéshez szükségesek.

Természetesen a legjobb program sem tehet csodát, ha az azt közvetítő pedagógusok hozzáállása nem megfelelő. A program sikerességében nagyon nagy szerepe van az elkötelezett és gyermekeket elfogadó, értük tenni akaró nevelőtestületnek. Valamennyi három évet betöltött hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek felkutatása, rendszeres óvodába járatása – kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel együttműködve, az erőforrások mobilizálásával.

A korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az érzelmi, értelmi, a szocializáció területén – törekedve a családdal és társadalmi környezettel történő együttműködésre a hátrányok leküzdése érdekében. A személyiségfejlesztésben kiemelt szerepet kap a különbözőség, a tolerancia, az identitástudat megalapozása, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően. Az együttérzés, nyitottság, a valós életre orientálás, a pozitív gondolkodás elemi szintű elsajátítása.

A nemzetiségi értékek megismerése, ezek kiegészítése a gyerekek beilleszkedését segítő normákkal, szokásokkal. Az eltérő kultúra befogadásához szükséges érzelmi, képességbeli feltételek megalapozása a családokkal együttműködve. A társas érintkezés, a verbális és nem verbális kommunikációs lehetőségek gyarapítása, bővítése, a szókincs gyarapítása, a személyi feltételek és a tárgyi környezet megteremtésével. A nemzetiség hagyományainak, szokásainak felkutatása, ápolása (szülők, rokonok segítségével), kulturális értékek közvetítése az irodalom, zene, képzőművészet segítségével.

Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemléletének megalapozása. Az érzelmi élet gazdagítása, szocializálás, az eltérő, változó környezetbe való beilleszkedéshez, a kezdeti gátlások feloldása. Az értelmi képességek területén mutató eltérések kiegyenlítése, alapvető tapasztalatok megszerzése, a kiemelkedő képességek felismerése, gondozása, az iskolához szükséges személyiségjegyek, részképességek fejlesztése (kitartás, feladattudat, rendszeresség).

Kiemelt terület a nyelvi fejlesztés, szókincs gazdagítása és az ének-zenei nevelés. Nagy hangsúlyt helyezünk a metakommunikációs helyzetekben történő tájékozódás gyakorlására. A munkajellegű tevékenységet a személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük, megszervezésénél figyelembe vesszük a gyerekek eltérő tapasztalatait. A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek és személyiségjegyek (rendszeresség, igényesség, fokozatosság) megalapozását a családok befolyásolásával végezzük. Együttműködés a tágabb és szűkebb környezettel (családok, Nemzetiségi Önkormányzat, iskolák, bölcsődék, egészségügyi intézmények, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Központ). Kiemelt feladat a családdal való együttnevelés, a család bevonása az óvodai életbe. Arra törekszünk, hogy nagyobb betekintést nyerjenek az óvoda életébe, feladataiba.

24. Egészséges életmód alakítása

A szociális hátrányok leküzdése érdekében szorgalmazzuk a folyamatos, egész napos óvodáztatást. Előfordul, hogy az alapvető feltételek sincsenek meg a családi házban az egészségmegőrzésre (nincs fűtés, nincs miből biztosítani az étkezést), ezért is fontos a gyermekek számára a rendszeres óvodába járatás szorgalmazása. A higiéniai feltételek több családban hiányosak – a tisztálkodás lehetősége leszűkült, ezeket az óvoda próbálja meg kiegészíteni, a hátrányok leküzdésében segíteni, mindezt tapintatosan. Fordítsunk gondot a testi higiénia, hiszen betegségek előzhetők meg ezáltal. Tájékoztassuk a szülőket a higiénia fontosságáról, betegségmegelőző szerepéről, a gondozottság jelentőségéről. A cigányságra jellemző, hogy nem alakult ki az étkezések ritmusa, nincs meghatározó időpontja a napközbeni étkezéseknek, akkor esznek, amikor éhesek. Sok családnál a mai napig élnek a hagyományos szokások, az együttétkezésnek nincs hagyománya. Az étkezési szokások alakítása példamutatással, dicsérettel történik, ami lassú folyamat. Az óvoda feladata: mintát mutatni az kulturált étkezési szokások kialakulásához.

24.1. Mozgásfejlesztés

A gyermekek alkati felépítése különböző, többségükre a túl mozgékonyság jellemző, ezért a csoportszobában megfáradt gyermeknek biztosítsunk lehetőséget a csoportszobán kívüli nagymozgásra. A roma gyermekek mozgáskoordinációja általában fejlett, de fáradékonyabbak a zsúfolt lakáskörülmények miatt, fizikai kondíciójuk gyenge. Kiemelt fejlesztési területek: járás, futás, ugrás, kúszás, mászás, csúszás, egyensúlyozás, célbadobás, labdajáték, fogójáték, illetve egyéb ügyességi játékok. A játékok megszervezésével az egyéni fejlettséget mindig figyelembe kell venni. A tornaszerek biztosítsák a lehetőséget a választásra a jó képességű és a bátortalan gyermeknek egyaránt.

25. Szocializáció

Ahhoz, hogy a közösség működni tudjon, különböző szabályokat, normákat kell betartani minden tagjának. Ha ezek a szabályok az óvodapedagógus által előírtak, a gyermekek nehezebben fogadják el. Különösen így van ez a roma gyermekek esetében, akikre fokozottabban igaz, hogy nehezen fogadják el a kötöttségeket, szabályokat. A gyermekekkel közösen beszéljük meg a csoportra vonatkozó szabályokat és azok betartásának okát, fontosságát. Az alapvető illemszabályok jelenjenek meg a társas érintkezések alkalmával, hiszen ezektől teljes a kapcsolat (légy szíves, köszönöm, kérem, szólítsák egymást keresztnevükön). Törekedjünk arra, hogy érzelmeiket, indulataikat verbálisan fejezzék ki. Beszéljék meg a konfliktust kiváltó okokat. Ilyen alkalmakkor mindig nézzenek egymás szemébe. Ha tisztázódik a helyzet, a pozitív értékelés ne maradjon el a pedagógus részéről. A gyermekek különböző vérmérsékletűek, nem mindig akarják elfogadni egymást. Segítsünk nekik, hogy negatív érzelmeiktől megszabadulhassanak, beszéljék ki magukból bánatukat. Nagyon sokszor az a fájdalma egy-egy gyermeknek, hogy őt nem fogadják be a játszó csoportba. Tisztázzák az elutasítás okát, törekedjenek a konszenzusra. Az óvodapedagógus maradjon a háttérben, de szükség esetén nyújtson segítséget. A gyerekek nehezen vagy végképp nem tudnak uralkodni érzelmeiken, ezért gyakoriak a verekedések, veszekedések. Sok

dicsérettel, drámajátékkal, szituációs helyzetek kipróbálásával gyakorolhatják az önszabályozás, önkontroll alakulását. A barátságok alakulását támogassuk közös tevékenységek, megbízatások lehetőségével. Vegye észre az óvodapedagógus a csoportba nehezen beilleszkedő gyermeket és segítse társas kapcsolatainak alakulását. A közösségi élet szabályaihoz nehezen alkalmazkodó gyermekkel az óvodapedagógus alakítson ki erős érzelmi kötődést, amely során kiemeli a gyerek pozitív tulajdonságait a csoport felé, ezáltal segítve beilleszkedését, elfogadását a többi gyermek részéről. Az óvodapedagógus és a gyermek között létrejövő érzelmi kapcsolat minősége befolyásolja a szociális érzékenységet, közérzetét a csoportban. A jó közérzet növeli a biztonságérzetet, nyitottabbá teszi a gyermeket társai felé.

26. Mentálhigiéné

Az óvodába lépő gyermek magatartását, érdeklődését, a kommunikáció alakulását nagyban befolyásolja – mondhatni, meghatározza – az otthonról való elindulás körülménye. A görcsök, az indulatok kezelése, a gyermek megnyugtatója az óvodapedagógus feladata, hiszen ettől függ, hogy a gyermek mennyire lesz aktív a csoportjában, mennyire lesz képes az új ismeretek befogadására, illetve rögzítésére, mennyire fogja tolerálni csoporttársait. Minden gyermek másfajta közelítést vár el, ezért rendkívül fontos egyéni szükségleteinek ismerete.

Néhány lehetőség ezek kezelésére:

- Az indulatok levezetéséhez nagymozgás biztosítása a csoportszoba nyitásával az előszoba felé, illetve a tornateremben (ugrálhat, rúghatja a szivacs szőnyeget, ütögetheti a labdát stb.).
- A mesélés, a könyv nézegetése eltereli a figyelmét az őt foglalkoztató dolgokról.
- Az ölben ringatás, simogatás jó érzést válthat ki belőle, megnyugtatója az idegeit.
- Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy egy nyugodt sarokban – minden külső zaklatás nélkül – feldolgozza a problémáit.

Az ábrázolás, festés, mintázás gondolatainak kreatív megfogalmazását teszik lehetővé. A színek, a lendületes vonalvezetés, a gyurkálás, papír tépése, gyűrése a feszültség oldását segítik elő.

- A korai reggeli biztosítása is a jó komfortérzetet biztosítja, mert amíg éhes a gyermek, lehetetlen aktivizálni.

27. Érzelmi nevelés

Az érzelmi nevelés áthatja az óvodai nevelés egész folyamatát. A roma emberek nagyon szeretik gyermekeiket. Szeretik ösztönösen, de érzelmi életük szélsőséges. Ez vonatkozik a szülő-gyermek viszonyra is. Egyik pillanatban haragra lobban és megveri a gyermeket, másik pillanatban, ha pl. megüti magát, rohan hozzá, dédelgeti, mindent megtesz érte. Ez a szélsőség a gyermekeken is megfigyelhető. Az otthoni konfliktusok miatt lelhető fel az óvodában a gyerekek között a gyakoribb negatív érzelmi megnyilatkozások. Az érzelmek dinamikáját leggyakrabban rövid, de annál intenzívebben megjelenő düh jellemzi. Az indulatok nehezen csillapodnak. Ezért kiemelt feladat ezen a területen a pozitív érzelmek bővítése, kifejezéseinek gyakoroltatása. A drámajáték oldja a feszültséget, ezért gyakran és többféle lehetőséget

biztosítva alkalmazhatjuk a mindennapokban. Különböző játékok, együttes tevékenységek alkalmával tanuljanak meg érzelmeket leolvasni az arcokról, a testtartásból, mozdulatokból.

A pozitív érzelmek megerősítésének lehetőségei:

- Az óvodapedagógus a reggeli gyülekezés alkalmával köszönti a gyerekeket, és örömet fejez ki annak, hogy itt lehet, hogy mennyire várta a találkozást.
- Te mire gondoltál, mi foglalkoztatott, mikor az óvodába jöttél? (Többszöri alkalom után a gyerekek ráéreznek, és kezdeményezik a beszélgetést.)
- Közös együttlétek alkalmával, testi kontaktus kezdeményezésével az érzelmek kifejezésére ösztönzés. (Simogasd meg a kezét! Mit érzel?)
- Mit fejez ki az arcom, a kézmozdulatom, a testtartásom? (támadás, bezártság, ölelésre vár ...)
- Vegyék észre a pozitív közeledés értékeit.

Az érzelmek kialakulásán, fejlesztésén túl nyelvi kifejezőképességük árnyaltabbá válik, szókincsük bővül, próbálkoznak beszélni, ok-okozati összefüggéseket felismerni, kifejezni.

28. Értelmi képességek, készségek fejlesztése

Motiváltság

Az ingergazdag környezet már maga motiváló erő a gyermekek aktivizálásában. Az eszközök, játékok cserélésével, bővítésével tartjuk fent az egyes tevékenységközpontok motiváló erejét, ahogyan a pedagógiai programunkban is megfogalmaztuk. Gyermekeink többségénél a tartós figyelem fejletlen, ezért a motiváltságnak folyamatosan jelen kell lennie. Az óvodapedagógus tarsolyában mindig legyen valamilyen ötlet, amivel a gyermek figyelmét felkelti, fent tartja, s ezáltal a kitartást, koncentrációt fejleszti.

Nyelvi fejlesztés

Az óvodába járó gyermekek és szüleik csak magyar nyelven beszélnek, de beszédükben fellelhetők bizonyos cigányságra jellemző szófordulatok, szavak. A gyermekek nagy többsége beszédében gátolt, nyelvi fejletlenséggel küzd, több gyermek az óvodában tanult meg beszélni. Az ingerszegény környezet hatására beszédük, kifejezésük, mondatalkotásuk lassan fejlődik, ezért az óvodai nevelés kiemelt feladata a hátrányok kompenzálása. Az óvodapedagógus használjon ki minden lehetőséget a nap folyamán a nyelvi fejlesztésre, beszélgetések kezdeményezésére. Ösztönözzön beszédre az egyéni foglalkozások, könyvnezegetések, ujjjátékok, játékos szóhasználatok alkalmazásával, a helyes kiejtést, hangképzést játékos utánpótlással fejlessze. Játékos keretek között történjen a szókincs-bővítés is (pl. szinonim, rokon értelmű szavak alkalmazása). A helytelen, durva kifejezések gyakran megjelennek a csoportokban. Ilyen esetekben ösztönözzük a gyermeket más szó keresésére, amivel elfogadottabb, kulturáltabb formában fejezheti ki magát. A folyamatos beszéd fejlesztésére – kitalált történetek, reggeli beszélgetések, mesék folytatása, bábozások – a nap bármely szakában biztosítson lehetőséget az óvodapedagógus. Beszélgetések alkalmával kérjük meg a

gyermeket, hogy nézzen annak a szemébe, akihez szól, ugyanis legtöbbször lefelé, vagy oldalra néznek. Beszéljenek minél többet, játszanak a hangokkal, a kiejtésekkel, a nyelvükkel, ismételgessék a szavakat játékosan (pl. boszorkánnyelven).

Spontán és tudatosan szerzett ismeretek

A tevékenységközpontok jó lehetőséget biztosítanak a nehezebben szocializálódó gyermekeknek az elmélyült, nyugodt tevékenységekhez. A gyermekek családi nevelésükből adódóan nehezen viselik a kötöttséget, a kötelező tevékenységeket. Ezért a pedagógiai programunkban megfogalmazott tanulásszervezések változatossága, a gyermekek érdeklődésének figyelembe vétele, a választás lehetőségei, a tárgyi feltételrendszer biztosítása mind – mind tevékenykedésre ösztönzi a gyereket. Az inger gazdag környezet biztosítása lehetővé teszi a spontán szerzett tapasztalatokat, ismereteket.

29. Művészetek

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az alkotó tevékenység minden gyermek kedvencei közé tartozik, hiszen az elkészült mű az egyén része, boldogan éli át a kész munkában való gyönyörködést. A gyerekek közül nagyon sokan az óvodában találkoznak először az ábrázolás eszközeivel, ezért ezek helyes használatának elsajátítására biztosítsunk elég időt. Az egyéni képességek figyelembe vételével biztosítsunk lehetőséget a fejlett, és kevésbé fejlett finommozgással rendelkező gyermekeknek is. A nagyobb felület térkitöltése után a finomabb kézmozgást igénylő technikákkal ismertetjük meg a gyerekeket (pl. hajtogatás, gyöngyfüzés, szövés). A satírozás, a vonalvezetés, a térkitöltés az egyéni fejlődés jellemzője. A gyurma és különböző fajtái legyenek jelen a lehetőségek között, hiszen a finommozgás fejlődését elősegítik, ami sok gyereknél fejletlen. A gyermekek is vegyenek részt az eszközök gyűjtésében, amit barkácsolás során használhatnak majd fel. Törekedjenek az elkezdett munkák befejezésére. Ismertessük meg a gyermekeket a varrás alpműveleteivel, s biztosítsunk lehetőséget azok gyakorlására, egyéni képességekhez mérten bonyolítva azokat.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A roma családok életében nagy hagyománya van a táncolásnak, zenélésnek. Amikor énekelnek és táncolnak, a gyerekek is együtt lehetnek a felnőttekkel, együtt énekelnek, táncolnak velük. Ez az oka annak, hogy a gyerekek is a felnőttek dalait ismerik, már korán elsajátítják a tánc lépéseket, a mozgást. Jelenjen meg jellegzetes hangszerviláguk néhány darabja a zenei központban (pl. kupa, kanál, csörgődob). Legyenek jelen a roma népzenei kultúrát közvetítő hanghordozók.

Verselés, mesélés

A családokban nem jellemző a mesélés, - sajnos ezt a szerepet itt is a TV vette át – a gyerekek válogatás nélkül jutnak a média által közvetített mesékhez, filmekhez. Ezért az óvoda feladata a

mesék, versek, a könyv megszerettetése. A tudatosan válogatott irodalmi anyagban jelenjenek meg a roma kultúrára jellemző mondókák, mesék, eredetmondák, cigány költők, írók, történetei, versei. A mesélés, versmondás akkor éri el a megfelelő fejlesztő hatását, ha előadásmódja megindítja a gyerekekben a képi megjelenítést, együttérzést vált ki belőle a szereplők iránt. Biztassuk a gyermekeket arra, hogy ők is találjanak ki meséket, történeteket, amiket az óvodapedagógus lejegyez, s amiket rajzokkal is megörökíthetnek könyv formájában. A vers megszerettetése, a gyermek gyönyörködtetése, szemléletének formálása, ritmusérzékének, értelmének gazdagítása szintén kiemelt feladat. Szerepeljenek rövid mondókák, élményeket kifejező versek, verses mesék egyaránt a repertoárban. Olyan verseket is tanítsunk, melyek elősegítik a hangképzést, hangutánzást, játékos szóalkotásokat (hasonlatok, ellentétek, jelzős szerkezetek). Ha a vers közel áll a gyermekhez, tetszik a csengése, ritmusa, akkor belső igényévé válhat az irodalom szeretete. A könyv használatára, szeretetére, tiszteletére meg kell tanítani a gyermekeket. Legyen a csoportban különböző vastagságú papírból készült könyv, hogy mindenki megtalálja a neki megfelelőt. A gyermekek válogathassanak sok könyv közül a csoportszobában, s ezek között megtalálhatók legyenek a roma szerzők művei is.

30. Tanulási folyamatokban egyéni képességfejlesztés

A roma gyermekek általában ingerszegény környezetből érkeznek, ismereteik, tapasztalataik hiányosak. Vannak azonban olyan gyerekek is, akiknek szülei fontosnak tartják a velük való foglalkozást, biztosítják fejlődésükhöz a megfelelő feltételeket. Az óvodapedagógus feladata, hogy felismerje és fejlessze a hátrányokkal küzdő gyermek lemaradásait, illetve a tehetséges gyermekeket segítse a további fejlődésben. A gyakran ismétlődő, spontán és irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés emlékezetfejlesztő hatása felbecsülhetetlen. A gyakorlati feladatok megoldása a praktikus gondolkodást alapozza, míg a gyermeki kérdésekre adott válaszokból a gyermek verbális szinten, hallás útján szerez ismereteket. Mindezen tanulási módok, lehetőségek együtthatása szükséges ahhoz, hogy a gyermek elsajátítsa azokat a részképességeket, amelyek a sikeres iskolakezdéshez szükségesek (szándékos figyelem, emlékezet, akarat, kitartás, önfegyelem). A feladatok meghatározásánál mindig figyelembe kell venni a gyermek egyéni értelmi fejlettségét, tűrőképességét, figyelemösszpontosítását, kitartását, feladattudatát, önfegyelmét. A feladat meghatározás során törekedni kell a fokozatosság elvének betartására. A fejlesztés nem rövidülhet le a szervezett tanulás idejére, hanem az egész napot át kell hatnia. Pedagógiai tapintattal kezeljük a felzárkóztatást a hátrányok leküzdése érdekében. Sikerélmény biztosításával ösztönözzük a gyermeket különböző tevékenységek elvégzésére, feladatok megoldására. E tevékenységek során az arra rászoruló gyermeket segítse át az óvodapedagógus néhány célirányos kérdéssel a nehézségen. Gondolatainak megvalósításában bizonyos részképességek hiányát sikertelenségként éli meg, ami erős felindulást vált ki a legtöbb gyerekből. Az óvodapedagógus feladata a gyermek megnyugtató beszélgetés által, hogy megbeszéljük: mi váltotta ki a sikertelenség érzését. Próbálják meg közösen kitalálni a megoldást. A kiemelkedő képességű gyermek számára biztosítsuk az új ismeretek elsajátítását, a meglévők bővítését. Az esetleges részképesség fejletlenségét kezeljük egyéni érzékenységének megfelelően.

31. A beiskolázás speciális feladatai

A családi lehetőségek, hatások, a gyermek fejlődési üteme, fejlettsége határozza meg az iskolára való alkalmasságot. A hátrányok leküzdéséhez, a hiányok pótlásához, az alapvető magatartási, gondolkodási műveletek elsajátításához hosszabb időre van szükség. Ezért a mi gyermekeink nagyon nagy többsége a 7. életévében válik alkalmassá az iskolai élet megkezdésére. Természetesen akadnak olyan gyerekek is, akik 6 éves korukban már érettek az iskolakezdésre. Az óvoda logopédusa a tanév elején minden iskolába készülő gyermeket felmér és kiszűri a diszlexia-veszélyeztetettséget. Az iskolára való alkalmasság eldöntéséhez egyes esetekben speciális szakember segítségét kérjük (pszichológus, logopédus, Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság).

31.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Pedagógiai programunk specifikumaként jelenik meg a családok bevonása az óvodai életbe. Sajátos helyzetünkől adódóan igen kevés szülő nyerhető meg annak, hogy időnként részese legyen az óvodai munkának. Kivételt képeznek az óvodai rendezvények, közös kirándulások, melyek a szülőknek éppen olyan élményt jelentenek, mint a gyermekeknek. Ilyen alkalmakkor közelebb kerül egymáshoz szülő és pedagógus, lehetőség adódik egymás alaposabb megismerésére, beszélgetésekre. Az ünnepeken, megemlékezéseken való részvétel fontos szülőnek, pedagógusnak egyaránt. Ilyen alkalmakkor a szülő nemcsak gyermekében gyönyörködhet, hanem lehetőséget kap arra, hogy megfigyelje a hagyományok, szokások ápolását, megjelenítését, az ünnepi asztal megterítését. Szervezzünk a szülőknek érdeklődésük szerinti előadásokat, amelyeken mindennapi gondjaik megoldásához kaphatnak segítséget (gyermeknevelési problémák, gyermekbetegségek kezelése stb.) Az arra vállalkozó szülőknek lehetőséget adunk tudományaik bemutatására (kosárfonás, cigánytánc stb). Arra kell törekednie minden óvodapedagógusnak, hogy a szülőkkel jó kapcsolatot alakítson ki, mely az őszinteségen, a bizalmon, az egymást kölcsönösen segítő viszonyon alapul. Kapcsolatukat jellemezze az egymás tiszteletben tartása.

Várható eredmények:

- A hátránnyal küzdő gyermekek személyiségükben több irányban megerősödve kerülnek az iskolába, képesek a zökkenőmentes beilleszkedésre.
- A családi háttérből fakadó hátrányokat valamelyest sikerül ellensúlyozni.
- A szülők szemléletének kedvező befolyásolása szülői szerepük és felelőségük tudatosításában.

II. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Az iskola nevelési programja

1.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az egyház tanítása szerint a keresztény nevelésnek példaképe és alapja maga Krisztus. Minden tanítónak, nevelőnek a magatartását, gondolatvilágát Jézus evangéliumi szellemiségének kell áthatnia. Ahogy a növendékfácskát óvjuk a viharoktól, ugyanúgy kell óvni gyermekeinket a romboló tapasztalatoktól. Oda kell tehát figyelni, mit olvas, milyen filmet néz meg, kikkel barátkozik. Kellenek ésszerű korlátok (Tízparancsolat, Házi rend, napi rend), amelyek gátolják, de egyben védik is őt. Biztonságos, szerető légkörben kell felnőnie, nem szabad lerombolni benne a jóba és szépbe vetett bizalmát, játékos kedvét, azt a képességét, hogy tud csodálkozni.

1.2. Kiemelt célunk olyan kiegyensúlyozott fiatalok nevelése

- akik testileg-lelkileg egészségesek,
- képesek a tanulásra,
- elfogadják a társadalmi érintkezés normáit,
- megtanulják az elfogadott viselkedés szabályaihoz való alkalmazkodást,
- toleránsak,
- probléma-érzékenyek,
- családszeretők és - tisztelők,
- szeretik hazájukat, közvetlen környezetüket, iskolájukat.

Az iskolai nevelés lényegét tekintve érték közvetítés, értékalkotás, közösségre orientált tevékenység. Katolikus iskolánkban nem „elit” képzésre törekszünk.

Nevelésünk a keresztény értékrend elfogadását, a keresztény életforma kialakítását segíti elő. Tanítványainkban erősíteni kell azt a tudatot, hogy aki teheti, segítse a gyengét, beteget, szegényt. Ezek remélhetőleg tanítványaink számára maradandó értéket képviselnek felnőtt korukban is. Megvédik őket az alkoholizmustól, a kábítószerrel és egyéb erkölcsi veszélyektől.

1.3. Vallási nevelésünk tartalma

- A gyermek valóságismeretének fejlesztése vallási szemszögből.
- Bizalmat és hitet adni, hogy Isten személyesen ismer és szeret bennünket – Istent és Krisztus küldetését a gyermek befogadási szintjén megismertetni.
- Ösztönözni a gyermeket, hogy élményeit Isten előtt tárja fel.
- Az egyház közösségébe való fokozatos beilleszkedés.

A legfontosabb közvetítendő nevelési értékek:

- a szellemi, fizikai munka megbecsülése,
- erkölcsös, kulturált magatartás,

- segítőkészség,
- természeti és kulturális értékekre irányuló, értékóvó magatartás,
- fegyelmezetttség, magabiztosság,
- ismeretszerző, intellektuális tevékenység,
- az egészséges életmód magatartásformái (mozgás- és higiéniai szabályok betartására való törekvés),
- kötelességtudat,
- a hazához, nemzetéhez való kötődés,
- megbízhatóság, őszinteség, becsületesség,
- humanizmus, szeretet, harmónia,
- felelősség önmagunkért és másokért,
- nagyon fontos – a hitre, reményre, szeretetre nevelés,
- a helyes önértékelés, amely se nem túlozza, se le nem becüli értékeit,
- az értékek felismerése, megbecsülése és a kiállás mellettük,
- józan, megfontolt ítélőképesség,
- a mások felé való nyitottság, befogadóképesség,
- a saját akaratunkról való lemondás mások érdekében;
- a szelídség,
- az alázat,
- a türelem,
- alaposság,
- mértékletesség,
- a bűnbánat (amely mentes kel l legyen a kóros önmarcangolástól) és a megbocsátás,
- a belső csendre, elmélyülésre való igény,
- hűség Istenhez és embertársainkhoz,
- felelősség magunk, mások és a teremtett világ iránt.

Ezt fejezi ki a szeretetparancs hármassága: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magam. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, az fogékony lesz az igazra, a jóra és a szépre.

A fenti értékek megvalósítására irányuló feladatok:

- A diákokat rá kell szoktatnunk a rendezett, fegyelmezett életre, illetve arra, hogy tetteiknek következményei vannak.
- Határozott követelményeket támasztunk a tanulókkal szemben, amit megismertetünk velük, így tudják, mit várunk el tőlük.
- A tanulókat bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában
- és életének egyéb problémáiban.

Az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:

- tanuló és tanuló,
- tanuló és nevelő,
- szülő és nevelő,
- nevelő és nevelő között.

1.4. Az iskola legfontosabb nevelési feladatai:

- Meg kell erősíteni a közösségfejlesztő, vagyis a morális magatartás- és tevékenységformákat, elsősorban a tanórák keretében, valamint a tanórán kívüli tevékenységrendszerben.
- A gyermekeknek el kell sajátítaniuk az alkotó és kritikus gondolkodást, a döntéshozatal képességét,
- Gyakorolniuk kell az alapvető kommunikációs formákat, meg kell tanulniuk levezetni érzelmi feszültségeiket, kezelni a stresszhelyzeteiket, el kell igazodniuk kapcsolatrendszereikben,
- Ki kell alakítaniuk magabiztos fellépésüket, önbizalmukat, hogy ellent tudjanak állni, nemet tudjanak mondani a negatív befolyásolásnak.
- Meg kell értenie a szerhasználat (dohányzás, alkohol, drogok) következményeit és ennek kapcsán felelősségtudatra, kiegyensúlyozott életvezetésre nevelni.

A tanulók ismeretei, készségei, képességei, attitűdjei tapasztalati tanuláson alapulnak.

- A tanulók személyisége minél teljesebben bontakozzon ki a nem formális/informális tanulási környezet és alkalmak adta lehetőségek tudatos pedagógiai kihasználásával.
- A nem formális – tanórán, tantermen kívüli – tanulási alkalmak változatos módszertannal valósuljanak meg, melyekben döntő szerepe van a saját élményeken, tapasztalatokon alapuló aktív tanulásnak, a saját tanulási folyamataiért felelős tanulói magatartásnak és a pedagógus szerepváltásának.
- Az élmény-, kaland- és játékpedagógiai módszerek tudatos, tervszerű használata a tanítási-tanulási folyamatban.
- Kiemelt feladatunk iskolánk környezetének, belső rendjének, otthonosságának, tisztaságának megőrzése.
- A hagyományok ápolása és megőrzése mellett hagyjunk teret ésszerű, új kezdeményezéseknek, amelyek a tanulók személyiségfejlődését elősegítik.
- Tanulóink felkészítése a kultúrált életvitelre, az önállóságra, a reális pályaválasztásra, alkalmazkodásra nevelés.
- A tanulók munkaképességének alakítása, fejlesztése (rend, felelősség az iskoláért, családjáért, városunkért, a hazáért).
- Pozitív gondolkodásmód elsajátíttatása, a demokratikus szemléletre való érzékenység fejlesztése, becsületességre, megbízhatóságra nevelés.
- Erősíteni kívánjuk az osztályközösségek és a tanórán kívüli tevékenységek szerepét a személyiség formálásában.

- Ki kell alakítanunk az önművelődéshez, a munkavégzéshez, a testi és lelki fejlődéshez szükséges képességeket és készségeket.
- Minden tantárgy tanításánál kiemelten gondot kell fordítani a magyar nyelv helyes használatára, a tanultak értelmes kifejezésére, a trágár beszéd elleni küzdelemre.
- Törekednünk kell arra, hogy gyermekeinkben alakuljon ki a szép iránti igény. Ízléses gyermekmunkák, rajzok díszítsék a folyosókat, tantermeket.
- Rendszeressé kívánjuk tenni a tömegsport-foglalkozásokat, a mindennapos testnevelést, lehetőség szerint a szabadban való tartózkodást, túrákon, kirándulásokon, táborokban való részvételt az egészséges életmódra nevelés érdekében.
- A Diákönkormányzat jog- és hatáskörének kibővítésével, valamint a felelőshálózat rendszerének működtetésével (hetes, ügyeletes, szertáros, stb.) a felelősségvállalást erősítjük.
- Legyen az iskolánk nevelési-, művelődési centrum, a könyvtári órák megtartásával, olvasóvá neveléssel, vers-, mese- és prózamondó versenyekkel, kiállítások szervezésével, hangverseny, színház és múzeumok látogatásával. Az iskolai és helytörténeti hagyománykincs folyamatos továbbadása az iskolaközösség fiatalabb nemzedékének.
- Erősítsük tanulóinkban a lokálpatriotizmust. Ismertessük meg tanulóinkkal nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeit, hagyományait, hogy mindezek megbecsülése révén tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.
- Optimális kapcsolat kialakítása egyházi iskolákkal, a városunkban található iskolákkal és közművelődési intézményekkel. Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, családokkal. Több lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint városunk érdeklődő polgárai.
- Fontosnak tartjuk, hogy iskolánk képviseltesse magát a különféle városi rendezvényeken, megmutassa magát a megyében, az országban.
- Nagyobb figyelmet kapjanak mindazon nevelési értékek, tantervi elemek, amelyek a tanulók modern európai társadalomhoz való tartozásának tudatát erősítik.

Ezek érvényesítése küzdelmekkel, konfliktusokkal, sikerekkel és kudarccal jár a napi munkánkban. Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája arra irányul, hogy kitűzött céljainkat, feladatainkat legjobb tudásunk alapján megvalósítsuk Ezt szolgálják a nevelési program, különböző fejezeteiben meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli tevékenységek, valamint az ezekhez kapcsolódó folyamatos értékelés, a személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Reméljük nevelésünket kiegészíti a szülők önzetlen példája, alkalmankénti támogatása.

1.5. Kiemelt feladatunk:

- Színvonalas oktatási rendszer kialakítása, dinamikus, fejlődőképes, magas színvonalú alapképzést nyújtó iskola működtetése.
- Az alapvető készségek és képességek elsajátíttatása, a kulcskompetenciák fejlesztése.

- Az alapvető ismeretek nyújtásával felkészíteni a tanulókat a középiskolai tanulmányokra, nevelésükkel pedig az életre.

2. Az iskola képzési rendje

2.1. Erkölcsi elvárások

Erkölcsi elvárások a tanároktól:

A diákok nevelése felelős, örök életre szóló feladat. Üdvösségre nevelünk. Minden más ezután következik. A pedagógus nyitott legyen minden értékre, amelyet beépíthet saját életébe és nevelő-oktató munkájába. Elengedhetetlen az önképzés, az olvasás, a megmerítkezés a kultúra szépségeiben, amelyek lelki-szellemi töltést adnak a napi munkához. Ez a munka nagy önfegyelmet és önismeretet igényel, de ugyanakkor a pedagógusnak vállalnia kell a diákok előtt teljes személyiségét, korlátait is. Tudatában kell lennie annak, hogy saját életpéldájával nevel.

Erkölcsi elvárások a diákoktól:

Alapvető, hogy elfogadják és befogadják az iskola üdvösségre és felelős tudásra irányuló tevékenységét, és ezt tudatosan ne akadályozzák. Tartsák be az emberi kapcsolatok szabályait. Ehhez segíthetjük hozzá a fiatalt, ha megismertetjük vele a kereszténység alapelveit, megszerettetjük vele a csendes szemlélődést a természetben, értékes irodalmat, műalkotást, zeneművet adunk a kezébe.

Erkölcsi ajánlások a szülőknek:

Az iskola a szülőkkel igyekszik mindjobban megismertetni szellemiségét. A szülőktől is elvárja, hogy elfogadják az iskola katolikus jellegét, ne neveljenek, tegyenek az iskola ellen, az iskolával kapcsolatos problémáikat az érintettekkel beszéljék meg.

3. Az iskola vallási élete, ünnepei, hagyományok

Az iskola hagyományainak ápolása, elmélyítése minden tanuló joga és kötelessége, mely fontos eszköze a nevelésnek. Az iskola hagyományainak kialakításában a vallásos nevelésre törekszik.

3.1. A hagyományok továbbadásának módja:

Minden új növendékünkkel szeptemberben osztályfőnöke ismerteti az iskola rendjét, valamint történetét és hagyományait. Az ehhez szükséges írásos anyagot az iskolavezetés bocsátja rendelkezésre. A vallási ünnepkörök előkészítése, megélése fontos helyet foglal el az iskolai

nevelőmunkában. Rekollekció és lelkigyakorlat, elsőáldozásra és bér mátkozásra való előkészület katolikus iskolánk jellegéből adódik.

Nemzeti emléknapijainkról iskolai ünnepély keretében, és a tanítási órákon tartunk megemlékezést. A tanévet a tanévnyitó ünnepséggel és liturgiával kezdjük, és tanévzáró ünnepséggel és liturgiával. A tanév beosztása miniszteri rendelet alapján történik. A szorgalmi idő 180-185 tanítási napot tartalmaz, két félévre tagolódva. Az első félévnek január végén van vége. (Nevelőtestületi döntés alapján a tanítási szünetekben az igényeknek megfelelően gyermekfelügyeletet és foglalkozásokat biztosítunk. A tanítási napok: hétfőtől - péntekig (rendkívüli eset miatt kimaradt tanítási napokat előzetes egyeztetés után szombati napon is lehet pótolni). Tanítási napnak számít a munkaterv szerinti erdei iskola, a tanulmányi kirándulások napja, lelkinap és minden olyan nap, amelyen a tanulóknak kötelező részt venni (ezeken a napokon legalább 3, a témához kapcsolódó órát kell a naplóba bejegyezni). Az iskola által javasolt kirándulási tervet nem pontosan rögzítjük, mert ezek az alkalmak gyakran olyan anyagi terheket rónak a szülőkre, mely sokaknak erőn felüli költsékezést jelentene. Ennek tükrében számolunk a pályázati lehetőségek adta forrásokkal, s ezek változóak, tehát viszonylag nehéz velük tervezni. Az egyházmegye által rendszeresen támogatott kirándulás a gyermekbúcsú és a szeptemberi cigánybúcsú.

Minden hetet közösen hétkezdő imával indítunk a kápolnában.

Napi ima: a tanulók a tanítás kezdetén az osztályfőnökökkel, a tanítás végén az utolsó órát tanító pedagógussal közösen imádkoznak.

Az osztálymisen részt vevő gyerekek olvassák fel az olvasmányt. Előtte a hittanórán az osztály közösen készül a liturgiára. (A liturgikus énekeket gyakorolják, a könyörgésbe saját kérésüket is megfogalmazhatják.)

A katolikus iskolákban kitüntetett helyet foglal el a hitoktatás, a diákok személyes Istenkapcsolatra vezetése.

A tanév jeles napjai évről évre visszatérnek az iskola életében. Megünneplési módjuk szokásrendet, hagyományt alakít ki. Ezek kereszténységünk elmélyítésében és magyarságtudatunk kialakításában jelentős szerepet játszanak: megtanítanak az ünnep szerepére, az ünneplés módjaira, megerősítik gyökereinket, stabilitást adnak.

Az iskola éves munkatervében határozzuk meg:

- a tanítás nélküli munkanapokat;
- az ünnepélyek, közös liturgiák, versenyek rendjét;
- a szülői értekezletek, fogadóórák rendjét;
- a nevelési és osztályozó értekezletek rendjét;
- a nyílt napok rendjét.

3.2. A tanév jeles napjai

- Tanévnyitó ünnepély (elsősök köszöntése)
- Lelkinapok, lelkigyakorlatok (őszi, karácsonyi, húsvéti), gyónási alkalmak
- Csibeavató – nyakkendőátadás

- Mikulás – templombúcsú
- Karácsony – betlehemes
- Vízkereszt – házszentelés
- Húsvét
- Farsang, jótékonyági bál, majális, iskolanapok, nyílt nap
- Anyák napja
- Pünskösd
- Tanévzáró zárandoklat, gyermekbúcsú Máriapócson

3.3. Egyházi ünnepek, melyeken liturgiára megyünk:

• szeptember	08.	Istenszülő születése
• szeptember	14.	Szent.Kereszt felmagasztalása
• október	01.	Szűz Mária oltalma
• november	08.	Szent Mihály és Gábor főangyal
• november	21.	Az Istenszülő templomba vezetése (elsősök befogadása)
• december	06.	Szent Miklós püspök
• december	09.	Szent Anna csodálatos fogantatása
• december	25-26-27.	Karácsony
• december	26.	Mária Istenanyasága
• december	27.	Szt. István vértanú/egyházmegyénk védőszentje/
• január	01.	Jézus névadása, Nagy Szent Bazil, Újév
• január	06.	Vízkereszt / Iskolaszentelés /
• január	30.	Három szent főpap (Pedagógus lelki nap)
• február	02.	Gyertyaszentelő Boldogasszony (találkozás ünnepe)
• február-március		Nagyböjt
• március	25.	Gyümölcsoltó Boldogasszony
•		Húsvét
• ápr.	23.	Szent György nagyvértanú
•		Áldozócsütörtök – Mennybemenetel
•		PÜNKÖSD

Nyári ünnepek : alkalmak a templomban való találkozásra

• június	24.	Keresztelő Szent János születése
• június	29.	Szent Péter és Pál főapostolok
• július	20.	Szent Illés próféta
• augusztus	06.	Urunk színeváltozása
• augusztus	15.	Szűz Mária elhunytja és mennybevitele
• augusztus	20.	Szent István király
• augusztus	29.	Keresztelő Szent János feje vétele

3.4. Állami ünnepek, melyek egyben munkaszüneti napok is.

• október	06.	Aradi vértanúk

- október 23. Az 1956-os forradalom és szabadságharc
- november 01. Kegyeleti nap – halottak emlékezete
- január 22. A magyar kultúra napja – Szavalóverseny
- március 15. Az 1848-as forradalom és szabadságharc
- május 01. A munka ünnepe
- augusztus 20. Szent István király

Az év kiemelt ünnepein (szentmisén veszünk részt, majd tanítási szünet lévén iskolai keretben ünneplünk (vetélkedő, játék, beszélgetés, akadályverseny, film).

A két lelki napot ősszel, KARÁCSONYI böjt és NAGYBÖJT idejére tervezzük.

A lelki nap rendjét az osztályfőnökök és a hittanárok szervezik meg. Lehetőség van vagy osztályonként, vagy csoportokban részt venni a lelki napon. Általában külső lelki vezetővel.

Ünnepi műsort, hangversenyt szervezünk karácsony előtt, anyák napján, nemzeti ünnepeken, iskolanapokon stb.

A tanulók ünnepi viselete: A lányok ünnepi ruhája: fehér blúz, nyakkendő és sötét szoknya; a fiúké fehér ing, nyakkendő és sötét nadrág.

3.5. Az iskola élet- és munkarendje

Tanítási napokon:

A tanulók munkarendjét a Házirend tartalmazza.

- Iskolanyitás: 7 órakor
- A tanítás kezdete (hétfő- péntek) reggel : 8 órakor
- Tanulók megjelenésének időpontja: 7 óra 45 perc
- Ügyeletes nevelők megjelenésének időpontja: 7 órakor
- Nevelők (nem ügyeletes) : 15 perccel az órájuk kezdete előtt.
- A tanóra időtartama: 45 perces
- Óraközi szünet: 15 perc
- A tanulók tartózkodási helye a szünetekben: a folyosókon és az iskola udvarán.
- A foglalkozás befejezése napközi otthonban: 16 órakor
- Iskolazárás: 18:00 órakor

A tanítási szünetekben az intézmény telefonügyeletet tart –

Ügyfélfogadás: szerda 9^oo- 12^oo óráig.

Hétfőig az intézmény zárva tart.

Tanítási idő alatt tanuló csak az osztályfőnök, vagy az igazgató engedélyével hagyhatja el az iskola épületét.

A tanév szeptember 1 -től a következő év augusztus 31-ig tart.

Szorgalmi idő: szeptember 1-től - június 21-ig tart.

A tanév munkarendjét, a tanítás nélküli munkanapok felhasználását nevelőtestületi értekezlet határozza meg.

3.6. Az iskola tanórán kívüli foglalkozási:

- Alapfokú művészeti oktatás
Muzsika Zeneiskola és a Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskola szervezésében egyéni hangszeres zene, néptánc, képző- és iparművészet ágakon
- Kézműves kör
- Tömegsport
- Napközi
- Tanulószoza
- Tematikus alkalmak a nyári szünetben

3.7. Iskolai szolgáltatások:

- intézményi étkeztetés
- az iskolai könyvtár használata
- a számítástechnika tanterem használata
- az udvar, tornaterem használata

Szociális ellátások:

- étkeztetési támogatás (indokolt esetben ingyenes étkeztetés)
- használt tankönyvkölcsönzési lehetőség rászorulóknak
- használt ruhákból választási lehetőség
- tartós élelmiszerekből álló csomag nagyobb ünnepek előtt, a KARITASZ segítségével.

4. A fejlesztendő kulcskompetenciák

4.1. Anyanyelvi kommunikáció

Magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

4.2. Idegen nyelvi kommunikáció

Fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban, a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően.

4.3. Matematikai kompetencia

A matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak

alakulásában a folyamatok és tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben- felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását, valamint a törekvést ezek alkalmazására.

4.4. Természettudományos kompetencia

Készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

4.5. Digitális kompetencia

Felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

4.6. Hatékony, önálló tanulás

Azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és életpasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a tanulási és képzési folyamataiban, s későbbi munkája során egyaránt. A motiváció és magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

4.7. Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettséget és tevékenységet jelentik, felölelik a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúráról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, később aktívan vegyen részt a közügyekben.

4.8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Segíti az egyént a mindennapi életben abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

4.9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót és a mozgóképet.

A felsorolt kompetenciákat minden tanórán és tanórán kívüli foglalkozáson igyekszünk fejleszteni. Azonban közülük az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás még hatékonyabb fejlesztését helyezük előtérbe.

4.10. Módszerek, eljárások

Közvetlen (direkt) módszerek:

- amelyek alkalmazása során a nevelő közvetlenül személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
 - követelés
 - gyakoroltatás
 - segítségadás
 - ellenőrzés
 - ösztönzés

Közvetett (indirekt) módszerek,

- amelyekben a nevelői hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.
 - a tanulói közösség tevékenységének megszervezése
 - közös (közeli és távoli) célok fogadtatása
 - hagyományok kialakítása
 - követelés
 - ellenőrzés
 - ösztönzés

Alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

- Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek

Magatartási modellek bemutatása, közvetítése

Közvetlen módszerek

- elbeszélés
- tények és jelenségek bemutatása
- műalkotások bemutatása
- a nevelő személyes példamutatása

Közvetett módszerek:

- a nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében
- a követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből

Tudatosítás (meggyőződés kialakítása)

Közvetlen módszerek:

- magyarázat, beszélgetés
- a tanuló önálló elemző munkája

Közvetett módszerek:

- felvilágosítás
- vita

Az iskola tervszerű, tudatos nevelő-oktató munkáját a kitűzött célok megvalósítása jellemzi, elengedhetetlen az eredményesség mérése.

Nevelő-oktató munkánkat akkor tekintjük sikeresnek, ha végzős diákjainknak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén:

- Minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettantervben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint 50-60 százaléka a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk Helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)
- Rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen.
- Lelki élete rendezett, hitről való tudása életkorának megfelelő, saját egyházi közösségének aktív tagja, nyitott a további lelki előhaladásra.
- Ismeri a kulturált élethez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés és magatartásformákat.
- Határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

Ezek egyben nevelésünk sikerességének a kritériumai, melyeknek elérését ellenőrizni kell megfelelő gyakorisággal és módszerekkel.

5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A katolikus iskolának kötelessége vállalni a növendék személyiségének keresztény szellemű formálását: „ma különösen, hiszen számot kell vetnünk azzal, hogy a család és a társadalom e téren nem teszi meg, ami rajta áll.” (Kat.Isk.45.)

A nevelés célja, hogy tanulóinknak segítsünk felismerni Istentől kapott saját hivatásukat, értékeiket. Segítsük őket megtalálni életcéljukat, hogy boldog és kiegyensúlyozott emberek lehessenek. A keresztény nevelők által közvetített „személyiségideál” maga Jézus Krisztus. A nevelés során az ő személyét kell diákjaink elé legfőbb példaként állítani.

A tanuló személyiségét életkori és egyéni jellemzőinek alapos megismerését és sokoldalú fejlesztését csak tervszerűen kialakított nevelési rendszerrel, gondosan egymásra épített nevelési tartalmakkal lehet megvalósítani. Ez csak akkor teljesülhet, ha az iskola céljainak a megvalósításában teljes értékű partner a család, az egyház és a társadalmi élet számos fóruma is.

5.1. A megismerés alapelvei

- A tanuló személyiségének megismerése egy folyamat, amely a pedagógus-gyerek kapcsolat kialakulásának a kezdetén indul, és amíg ez az interakciós viszony létezik, a kölcsönösség elvén a megismerés is szakadatlanul működik.
- A megismerés folyamata elválaszthatatlan része a mindennapi pedagógiai munkának, beleépül a pedagógiai gyakorlat minden elemébe.
- Ahhoz, hogy viszonylag teljes képünk legyen a tanulóról, a teljes tanulói személyiség megismerésére kell törekednünk.
- A megismerés színtere csak a teljes tanulói tevékenységrendszer lehet, ahol a változatos megnyilvánulásokból lehetőség nyílik az átfogó ismeretszerzésre, az egyént leginkább jellemző, viszonylag állandó személyiségtulajdonságok körvonalazására. Erre lehetőséget biztosítanak a sportköri tevékenységek, a szabadidős tevékenységek, a játékok, stb.
- Az életkori és egyéni jellemzőket egységben, mint egyéni sajátosságot kell figyelembe venni.

A személyiség szerkezetének a megismerés szempontjából legfontosabb elemei:

Belső feltételek

- Öröklött és veleszületett tulajdonságai (testalkat, érzékszervek érzékenysége).

Külső feltételek

- Családi körülmények, modellek, társas környezetének hatásai.

Belső és külső feltételrendszer

- A tanuló idegrendszeri sajátosságai.
- Érzékszervei az átlagostól milyen jellegű eltérést mutatnak (érzékenység, működési zavarok).
- Milyen környezeti feltételek közegében él (a család szerkezete, testvérek száma, családi viszonyok, szociális körülmények, viszonyulások, értékrend)?
- Kik a barátai? Kik a modelljei, kikkel azonosul, kiket utasít el? Mi az elfogadás vagy az elutasítás oka? Milyen értéket képviselnek a modelljei?

5.2. A képességek fejlesztése, módszerek

Célunk

- Megfigyelőképesség és tartós figyelem fejlesztése.
- Az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, képesség következtetések levonására, ítéletalkotásra.
- A tanulók tartós emlékezetének fejlesztése, a bevésés módja, időtartama, rendszeressége.
- Tudjon eligazodni a mai társadalomban, tudjon választani az eléje táruló alternatívák közül, legyen képes önálló véleményalkotásra.
- Képzelőerő, fantázia fejlesztése.
- A logikus gondolkodás fejlesztése: megértés szintje, lényegmegragadás, összefüggések felismerése, rendszerezés, kreatív tendenciák: eredetiség, hajlékonyság, ötletgazdagság.
- Alakuljon ki a tanulóknál a vitakészség, legyen meggyőző, illetve meggyőzhető.
- Kommunikációs képességeinek fejlesztése: szókincse, kifejezőmódja, jellemző stílusa, tipikus nonverbális megnyilvánulásai, kapcsolatteremtése, a kapcsolatfenntartás és kapcsolat- megszakítás jellemzői, a beleélés módja.
- Pszichomotoros képességeinek fejlesztése: cselekvéseiben mennyire gyors, milyen ügyes, milyen erőbefektetéssel dolgozik, munkájában mennyire kitartó, milyen tevékenységformákat végez szívesen, mit sportol, mennyire rendszeresen, mióta, milyen eredménnyel?
- Irányultság:
 - Mi érdekli? Mi jellemzi az érdeklődésének tartalmát, terjedelmét, tartósságát, mélységét?
 - Mi jelent értéket számára? Honnan származnak értékei? Milyen értékmegvalósító törekvései vannak? (erkölcsi értékek: életszeretet, szabadság, igazság, szépség, boldogság, barátság, hazaszeretet,) Mik az életcéljai?
- Jellem:

- Akarati tulajdonságainak a fejlesztése (céltudatosság, határozottság, akarat erő, kitartás, önállóság, következetesség, önuralom).
- A helyes önértékelés, önkritika fejlesztése (milyen az önmagához való viszonya, milyen az énképe, milyen az igény szintje), és ez hogyan viszonyul a teljesítmény szintjéhez? Ahhoz, hogy felismerje, hogy a tulajdonságok fejleszthetőek legyenek, szükség van arra, hogy ismerje saját hibáit és erőit.
- Alkalmazkodóképesség fejlesztése: milyen a felnőttekhez, a kortársakhoz, a kisebbekhez való viszonya, milyen a baráti köre, milyen csoportpozíciói vannak, mennyire tud együttműködni, csoportkapcsolataiban mennyire kezdeményező, milyen mértékben vállal szervezési feladatokat, és milyen hatékonysággal teljesíti azokat?
- Törekedjen a konfliktusok feloldására.
- Legyen nyitott, pozitív beállítottságú.

Módszerek

- Személyes fejlődést segítő beszélgetések.
- Ön- és társismereti tréningek, (önjellemezés, önértékelés, szituációs játékok).
- Élménybeszámolók.
- Játék- és drámapedagógiai módszerek használata mind osztálytermi, mind nem formális tanulási környezetben, az informális tanulás sajátosságainak, lehetőségeinek folyamatos figyelembevételével (pedagógus mintaadás, spontán tanulási alkalmak tudatosítása. stb.)

A személyiség sikeres fejlődéséhez, a jó teljesítményhez minden gyereknek szüksége van arra, hogy érezze: nevelői megértik, együtt érzőek, segítőkészek. Ez csak akkor érhető el, ha az iskolai munka középpontjában a gyerek áll a maga életkori és egyéni sajátosságaival, személyiségével. Nem gyökerestől kell kiirtani a rossz irányba vivő tulajdonságokat, hanem átalakítva a jó szolgálatába kell állítani. A cél a krisztusi, azaz keresztény ember kialakítása.

6. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

„Az egészséget az ember teremti és éli meg mindennapi élete díszletei között, ott, ahol tanul, dolgozik, játszik és szeret.+

(Ottawa Charta, 1986)

Magyarországon az emberek véleménye szerint a legfőbb érték: az egészség. Ugyanakkor azt látjuk, hogy az egészségcélú kiadás nyolcadik a sorban. Viszont az egészség megőrzése nem elsősorban pénz kérdése! Az egészség az a jó közérzet, vagy másként: az egészség nem egy statikus állapot, hanem állandó változásban lévő kiegyenlítődési folyamat, amely a szervezeten belüli összhangban, illetve a szervezet és természeti- társadalmi környezete közötti dinamikus egyensúlyban nyilvánul meg. Az egészség az emberi lény minden irányú, biológiai, pszichológiai és szociális harmóniája.

Az egészségfejlesztés: magában foglalja a korszerű egészségnevelés, elsődleges prevenciók, mentálhigiéné, a testi fejlesztés és az önsegítés feladatait, módszereit. Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képesség teszi az egyént az egészségét meghatározó tényezők felügyeletére, és ez által egészségének javítására. Az iskola a szocializáció színtere, felelőssége az, hogy növendékeinek helyes és alapos felvilágosítást adjon az egészséggel kapcsolatos kérdésekről. Segítse növendékeit a helyes magatartás kialakításában és azon értékek megértésében, amelyek az egészséges választások mögött állnak, így segítve őket a teljes döntések meghozatalához. Az iskola, felelős azért is, hogy szervezetében és napi foglalkozásiban demonstrálja, hogy saját gyakorlatát is azok az értékek vezérlik, amelyeket hirdet és támogatni kíván. Mivel az iskola a szocializáló színtere, érdemi hatást akkor tud elérni, ha tárgyi és pszichoszociális környezete biztosítva van. Hatása elsősorban a tananyagok tartalmában nyilvánul meg. Lehetősége nyílik az iskolában az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.

A Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola a magas szintű oktató munka mellett feladatának tekinti a nevelő tevékenységet. A pedagógiai programban az iskola arculatát meghatározó alapelv: a sokoldalú műveltségközvetítő, elsősorban tehetséggondozó oktatás és gyermekközpontú nevelés közötti egység és egyensúly megteremtése. Értékrendjében emberközpontú, alapvető célja a humanista hagyományokra épülő erkölcsiség és szellemiség kialakítása a diákokban, továbbá az egészséges, értékalkotó élet magatartásformáival rendelkező fiatalok nevelése.

6.1. Az egészségnevelés alapelve, célja

- Segítse a tanulókat a testi és a lelki harmóniájuk megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában.
- Fejlessze az életvezetési képességeket.
- Fejlessze a tanulók felelősségérzetét egészségük megőrzéséért.
- Készítse fel a tanulókat a stressz-hatások feldolgozására.
- Segítse elő a környezeti és egészség-tudatosság erősítését.
- Valósítsa meg a mindennapi testedzést a tanulók számára.
- Terjedjen ki a mentálhigiéné nevelésre is.

Az egészségnevelés e fő területei nemcsak egymással vannak szoros kölcsönhatásban, de kihatnak a nevelés egyéb területére, több feladatára. Az egészségnevelés szoros kölcsönhatásban áll az értelmi képességek fejlesztésével, az erkölcsi neveléssel, az akarat, a kitartás, az önuralom fejlesztésével, a humanista magatartással, a gyakorlati életre neveléssel.

6.1.1 A szomatikus vagy testi nevelés

Célja: Az egyén és a közösség egészségének védelme és a külső-természeti és szociális környezetből származó ártalmak megelőzése.

6.1.2. Higiénés készségekre nevelés

Meglévő készségek megerősítése, szokások kialakítása. Igényességre nevelés a rend, a tisztaság dolgában saját magukkal és a környezetükkel szemben. Két nagy ágazata van: a személyi és a környezet higiénés védelem.

6.1.3. Személyi higiénés nevelés

Magába foglalja a bőrápolást, kéz, láb, test lemosását, tisztántartását, a haj, fejbőr, köröm ápolását, fogmosást, az orr, fül, szem ápolását, az egészséges ruházzkodást, táplálkozást, anális toalettet, szexuális szervek higiénéjára nevelést.

Mottó:

„A tisztaság fél egészség.”

6.1.4. Feladatok, tartalmak

- A test tisztasága, személyi higiéné.
- A tisztálkodás eszközei, módjai (étkezés előtti kézmosás, testnevelés óra utáni mosakodás stb.)
- A fogápolás szabályai.
- A szabad szemmel nem látható vírusok, baktériumok, betegséget okozók.
- A tisztálkodás fontossága, a fehérmemű napi cseréje.
- Időjárásnak megfelelő öltözködés.
- Testnevelés felszerelés tisztántartása.

6.2. A környezet-higiénés nevelés

Magában foglalja a lakás, a nevelési intézmény tisztaságának megóvását, az ivóvíz higiénéjét, fűtés-világítás biztosítását, a mellékhelyiségek takarítását.

Mottó:

„A tiszta környezet létfeltétel.”

Minden tanulót egyformán érintenek elemek

Példamutató iskolai hatás:

- A tantermek, folyosó, udvar tisztaságának, állagának megóvása, virágok, élősarok kialakítása.
- Orvosi szoba.
- Osztályok közötti tisztasági verseny és annak havonkénti értékelése.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Az iskola zöld övezetének védelme, gondozása.
- Pedagógusok, technikai dolgozók személyes példamutatása.

- A környezetszennyezés kérdései, hatása az emberi szervezetre (tisztaság, megfelelő mozgástér, fényviszonyok, a levegő tisztasága, hőmérséklete, páratartalma, zajártalmak, vízvédelem)
- Veszélyes hulladékok egészséget károsító hatása.

6.3. A betegségek megelőzésére nevelés

A betegségek megelőzésére nevelés alapfeladata a fertőző betegségek és a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére történő előkészítés, a szükséges ismeretek közlése és a helyes magatartás begyakorlása, amely képes a járványok idején az egyént és a közösséget a járványos betegségek továbbterjedésétől megóvni.

A fertőző betegségek megelőzésére nevelés:

- cseppfertőzéssel, fertőzött tárgyak közvetítésével történő fertőzések megelőzése.
- Élelmiszerekkel (mosatlan gyümölccsel, ivóvízzel terjedő fertőzések megelőzése).
- Védőoltások fontossága.
- Az egyszerűbb rendellenességek kifejlődésének megelőzése: magában foglalja az érzékszervi hibák kialakulásának megelőzését. (látás, hallás védelmét, a beszédhibák felfedezését, korrekcióját, a tartási rendellenességek felderítését, korrekcióját).
- A környezetben élő veszélyes betegségeket terjesztő állatok megismerése, (kullancs, idegen kutyák, macskák, róka) Kedvenc kisállatokkal való kapcsolat (tengeri malac, papagájok, hörcsög, ház körül élő kutyák, macskák) és veszélyei az emberre.

Család:

- A szülői gondolkodás helyes befolyásolása, védőoltások fontossága.

Iskola:

- Testnevelés: gerinc-, lúdtalptorna, tartásjavító torna,
- Testápolás szokásainak kialakítása, öltözködéssel kapcsolatos higiéné követelmények.
- Fogápolási program.
- A környezetben élő betegségeket terjesztő állatok megismerése.
- Kedvenc kisállatokkal való kapcsolat és veszélyei az emberre.

Egészségügyi szervek:

- iskolaorvos,
- védőnő,
- házi orvos.

Szűrővizsgálatok:

- A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magába foglalja a testi, érzelmi és az intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát
- Krónikus betegségek, kóros elváltozások korai felismerése (szekunder prevenció) gerincferdülés, elhízás, magas vérnyomás)
- Védőoltások időben történő beadása.

- Felvilágosító előadások, konzultációk a kiszűrt tanulókról.
- Kondicionálás, testi nevelés, testedzés, sportolás

6.4. A mozgások kialakítása:

a hideghez és meleghez való hozzászoktatást, fokozatos fizikai megterhelést foglalja magába. Megvalósítása három szinten történik:

- Testnevelés órán,
- Mindennapi testedzésen, tömegsport foglalkozásokon,
- Sportköri, sportegyesületi edzésen.

Mottó:

„Ép testben ép lélek.”

Cél: Az életkori sajátosságok figyelembevételével az egészséges tanulók fizikai, motoros képességeinek és keringési szervrendszerének fejlesztése.

Feladat:

A tanulók a fejlesztés során az egészség megőrzéséhez szükséges teljesítményt érik el, az aerob állóképességi és a fizikai képességekben. Mérés évente 2 alkalommal történik, ősszel és tavasszal a Hungarofit tesztsorozat gyakorlataiból. Alsó tagozatban: 4 motoros próba + Cooper teszt.

6.5. A testnevelés óra

Célja:

- A mozgások megszerettetése
- **Megedzés vagy kondicionálás:**
Az időjárás viszontagságaihoz, a szabad levegőhöz való alkalmazkodó képesség kialakítása.

Feladata:

- Minden órán szerepeljen gimnasztika, benne a mechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna
- Fokozott gondot kell fordítani a gerincoszlop és az ízületek védelmére, az iskolaorvos által kiszűrt tanulókkal való differenciált foglalkozásra, a gyógytestnevelésre utalt tanulók figyelemmel kísérésére.

Testedzés, tömegsport foglalkozások:

Célja:

- A rendszeres testmozgás belső szükségletből eredő igényének kialakítása
- A szabadidő hasznos eltöltésének, a helyes napirend kialakításának segítése.

Feladata:

- A testtartásért felelős izmok erejének, nyújthatóságának fejlesztése.

- A tanulók mozgáskoordinációjának, játékkészségének, együttműködési készségének, bátorságának, önbizalmának kialakítása.
- A játékok során erkölcsi tulajdonságok fejlesztése, mint önzetlenség, tisztelet egymás iránt, sikerek, kudarcok elviselése.

Edzések:

Célja: A teljesítmények növelése a szervezet károsodása nélkül.

Feladata:

A felmérések ismeretében az egyéni teljesítmények alapján magasabb szintű sportági képzés, versenyekre való felkészítés.

Megvalósítás: Szülői hozzájárulással megvalósított edzéseken (ökölvívás, labdarúgás).

Atlétika: „Kiút a sport által” projekt (Melléklet)

6.6. A balesetek megelőzésére, életmentésre nevelés

E terület egészségnevelési feladata:

- A baleseti helyzetek felismertetése, a közlekedési szabályok gyakorlása, azaz a baleset megelőzésre nevelés.
- A mérgezőszerek helyes tárolására, a háztartási kis gépek, konyhai eszközök használatára tanítás.

Célja: Alapvető ismeretek, szabályok megismertetése, gyakoroltatása a tanulókkal.

Feladata:

- Év eleji balesetvédelmi oktatás minden osztályban.
- A balesetveszélyesebb tantárgyak (technika, testnevelés, fizika, kémia) óráin előforduló balesetek és megelőzésük. Az eszközök, szerek rendeltetésszerű, figyelmes használata.
- Az iskolán kívüli baleseti veszélyekre való figyelem felhívás, (háztartás, gyalogos, kerékpáros túrák, kirándulások, nyári táborok alkalmával).
- Baleseti veszélyek: vízi balesetek, barlangok, magas várak, közúti közlekedés, elektromos áram, égés, vegyszerek).

Megvalósítás:

- Tanórákon ismeretterjesztés
- Kirándulások, táborozások előtt

6.7. Egészséges táplálkozásra nevelés

Mottó:

„Nem mindegy, hogy mit eszünk!”

Cél: helyes táplálkozási szokások, az egészséges táplálkozás kialakítása.

Feladatok:

- Táplálkozási szokások és ismeretek.
- Mennyiség, minőség.
- Teljesítmény és táplálkozás.

- Élvezeti szerek és károsító hatásuk.

Megvalósítás:

- Iskolai menza (táplálék minősége).
- Osztályfőnöki óra, természetismeret.

6.8. Pszichohigiénés vagy lelki, illetve mentálhigiénés nevelés

Célja: Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása: Szoros kölcsönhatásban áll a szomatikus neveléssel. Különösen a kondicionálás, edzés az aktív pihenés, relaxáció, autogén tréning hat kedvezően az idegrendszer pszichés állapotára.

Mottó:

„Minden ember legnemesebb öröme, ha valami olyant cselekedhetik, amelynek tisztaságában nem kételkedik. Sem a cselekedet idején, sem a cselekedet után.” Tamási Áron

Önismeretre, önkifejezésre nevelés

Cél: Reális önértékelés kifejlesztése

Feladatok:

- önmeghatározás, azonosságtudat (identitás)roma gyerekeknél a kettős identitás megélésének esetleges nehézségei, kezelési stratégiák.
- Ki vagyok én? Jól ismerem magam?
- Szubjektív, objektív önbecsülés.
- Önértékelés viselkedési, érzelmi, értelmi sávon.
- Önismeret fejlesztése. Igényszint kialakítása.

Célok megfogalmazása:

Tanulási tapasztalatok, akaraterő, konfliktuskezelő képesség fejlesztése.

Témák:

- önismeret, önértékelés, önkritika.
- Kire hasonlítok? Ki vagyok én?
- Serdülőkor küszöbén, (testi változások, hormonrendszer, lelki változások, megoldási lehetőségek).

6.9. Egészséges életvezetésre nevelés

Az egészséges életvezetés az életmód szabályainak megtartását, az interperszonális kapcsolatok zavarainak megelőzését jelenti. Tartalmazza a helytelen életmód, az egészségtelen szokásrend korrekcióját is. (Antiszociális viselkedési módok: düh, harag, agresszió). Az egészség napirend magában foglalja a megfelelő napirendet, hetirendet, étrendet és az alvás szabályozott váltakozását, a kiegyensúlyozott emberi kapcsolatok alakítását. A hibás viselkedési formák megelőzése olyan magatartászavarok megelőzését célozza, amelyek az egymás meg nem értéséből, antiszociális viselkedésmódokból (düh, harag, agresszió) fakadnak és a cselekvőt idegrendszeri feszültségben tartják.

Ilyen viselkedési formák:

- a felnőttek elnyomó magatartásai, büntetésformái
- a pszichoszexuális fejlődés zavarai
- a közlekedésben tanúsított agresszió
- baleseti helyzet teremtése

A családi életre nevelés kiemelt feladata a gyermek életkorának megfelelő szexuális felvilágosítása. Ugyancsak ide tartozik a családi munkamegosztásra való felkészítés, párválasztás előkészítés. Tudatos családtervezési stratégiák bemutatása.

Cél: a hibás viselkedési formák megelőzése

Környezeti hatások feldolgozása:

- A családban, óvodában, iskolában, utcán számtalan olyan inger éri az embert, amely stresszként megterheli az idegrendszert, viselkedési zavart okoz. A stressz tényezők teljes kiküszöbölése lehetetlen, de hatásuk csökkentése tudatos eljárással elérhető.
- Stresszorok kiküszöbölése: Feszültségek feloldása, urbanizációs ártalmak megelőzésére nevelés.
- Stressz hatások kompenzációja
- Feszültségek feloldása
- Aktív pihenés
- Relaxáció
- Autogéntréning

Cél: Külső-belső konfliktuskezelés

Feladat: A stresszt kiváltó okok felkutatása. Szorongás, harag, agresszió, frusztráció okai.

Témák: Szorongás, félelem hatása szervezetünkre.

6.10. Emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés**Abúzusok, devianciák megelőzésére nevelés:**

- Az egészségre káros szenvedélyek, indokolatlan gyógyszerfogyasztás
- Nyugtatók, altatók, fájdalomcsillapítók bevétele
- Kiemelt nevelési terület: dohány, alkohol, kábítószer, valamint energia italok és anabolikus szteroidok fogyasztásának megelőzése.

Cél:

- A deviáns magatartás kialakulásának feltárása.
- A családi érték közvetítés fontossága.
- Minták a családból. A kortárskapcsolatok pozitív-negatív hatása.
- A magatartászavarok felkutatása, kezelése.
- Szülők, ifjúságvédelem, pszichológus mentálhigiénikus segítségének igénybevétele.

Érzelmi nevelés:

- Harmonikus érzelmi élet kialakítása,
- félelmek, szorongások feloldása,
- kudarc elkerülése,
- az idegrendszeri-pszichés feszültségek feloldása.

Témák:

- Barátság, érzelmek, társas kapcsolatok.
- Szeretet, őszinteség, barátság.
- Előítéletek megelőzése.

A mentálhigiénés nevelés megvalósítása:

Osztályfőnöki-, biológia-, testnevelés-, dráma és hittanórákon, felvilágosító előadásokon. Szülők számára is külön előadás sorozat indítása lelki igazgató vezetésével.

6.11. Szociohigiénés nevelés, illetve közösségi mentálhigiéné

Az ember társas létéből fakad, hogy a társadalmi élet különböző területein tevékenykedik. Az ember egyszerre több szociális szerepet tölt be. Gyakori, hogy a szerepeiben zavar keletkezik. A társas-társadalmi élet tényezői egészségi tényezővé is átalakulnak, éreztetik hatásukat az egészség területén. Az egészségnevelésnek a társas-társadalmi együttéléséből adódó feladatait nevezzük szociohigiénés nevelésnek.

A szociohigiénés nevelés főbb területei az alábbiak:

- **Kedvező társas milió működtetése:
e nevelési körbe azon társadalmi intézmények zavartalan légkörének kialakítása tartozik, amelyben egy vagy több személy él, dolgozik.**

Ilyen az:

- Iskola,
- család
- Szülő-gyermek kapcsolat
- Anya- gyermek kapcsolat zavartalansága
- Személyiség kibontakozása

Cél: A gyermek közösségi környezetének megismerése.

Feladatok megvalósítása:

Az egyházi erkölcssetika fő irányvonala, hogy a gyermekek családban, párkapcsolatban, szeretetben, megbecsülésben nevelkedjenek.

A családtagok kapcsolatát, érzelmeit a közös tevékenység alakítja. Nagy jelentősége van annak, hogy a gyermek milyen példát lát maga előtt. Ez a zárt, hűségen alapuló kapcsolat megvédi őket a felelőtlen párkapcsolatoktól és az abból adódó betegségektől.

Témák:

- Helyes életmód.
- A serdüléssel járó biológiai változások.

- A család jelentése, működése, feladatai.
- Nemi szerepek.
- Szerelem, nemi élet elkezdésével együtt járó veszélyek.
- Fiatalkorúak szabados viselkedése.
- Nemi úton terjedő betegségek, az AIDS veszélye.
- A nemi élet higiénája, egészségtana.
- A férfi-nő kapcsolatán alapuló párkapcsolat vállalása, a gyermekek vállalása, az egészséges családtervezés.
- Generációk együttélése.
- Hagyományok, ünnepek, szokások megtartása.

Megvalósítása:

- Biológia-, hittan-, természetismeret és osztályfőnöki órákon.
- Alsó tagozaton természetismeret órán
- Kis közösségekben meghitt beszélgetések alkalmával.
- Kedvező társas kapcsolatok kialakításával.

6.12. Kommunikációs nevelés

Az egészségnevelés arra vállalkozhat, hogy a kommunikációs zavar okozta pszichés sérüléseket megelőzi. E feladatot két úton oldhatja meg: az interperszonális kapcsolatok alakításának higiénéje által: Az interperszonális kapcsolatok alakításának higiénéje magába foglalja azokat a nevelési eljárásokat, amelyeket a partnerkapcsolat, a baráti kapcsolat, a kortárskapcsolat alakításánál meg kell valósítani. A kommunikációs zavarok feloldása által: A kommunikációs zavarok feloldása olyan nevelési feladatokat tartalmaz, amelyek a személyiségpercepció zavarának feloldására irányulnak.

Cél: Kommunikációfejlesztés.

- **A játék, színjáték, dráma szerepe.**
- **A közösségi mércék megerősítése.**
- **Barátságok kialakulása.**

Feladat:

A gyermekek közösségbe illeszkedésének, zavarainak, nehézségeinek feltárása, a szociális zavarok megszüntetése.

A szerepfeszültségek feloldása:

Az életben viselt többféle szociális szerep feszültséget, pszichoszomatikus betegségi jegyeket produkál.

A családi és munkahelyi szerepek ütközése a családi élet kötelékének lazulásához vezet.

Megelőzésük egyszerűbb pszichoterápiás módszerek segítségével segíthető elő.

Cél:

A tanulóknak - az ellentmondások okait fel kell tárni, tisztázni kell bátran, nyíltan, nem sértően és nem sértődötten. De szükséges a szülők egészségpedagógiai ismereteinek, kulturáltságának emelése, nevelési tanácsadása.

Társadalmi izolációk megelőzése, közéletiségre nevelés

A pszichohigiénének ez a területe csak ritkán jelenik meg. Akkor, amikor különböző fogyatékos vagy etnikumú gyermekek közösségi „befogadásának” nehézsége jelentkezik. Azonban a pszichohigiénés nevelés teljessége érdekében mégis meg kell említenünk, hogy a társadalmi izolációnak sok nehezen kezelhető mozzanata ismeretes.

Ilyen például az, hogy az idős, rokkant, fogyatékos ember nehezebben tart kapcsolatot a társadalommal, barátokkal. Az élet „értelmének” elvesztése nem egyszer öngyilkossági kísérletbe torkollik. De ad nevelési feladatokat a gyermekek körében is, például a szívbetegek, mozgássérültek, csonkoltak esetében.

Az izoláció megelőzése a rehabilitációban áll, úgy a felnőttek, mint a gyermekek esetében. Cél: Az izoláció megelőzése betegek, rokkantak szociális és kulturális rehabilitációjában áll, de a kisebbségekhez tartozókkal kapcsolatos nevelési feladatokban is.

6.13. Szűrések, vizsgálatok:

A gyermekek testi fejlettségének, érzékszervek épségének, testalkati deformitásoknak a vizsgálata.

Felelős: iskolaorvos, védőnői hálózat, testnevelők

- A kiszűrt tanulók figyelemmel kísérése (gyógy-testnevelés, könnyített testnevelés, felmentés).
- Kötelező védőoltások.
- Általános tisztaságvizsgálat (hajás fejbőr, köröm, ruházat).
- Felelős: védőnő, szülő, osztályfőnök
- Fogászati szűrés.

A tanulási, pszichés zavarokkal küszködő tanulók kiszűrése.

Felelős: pedagógusok, fejlesztő pedagógusok, szülő, pszichológus, mentálhigiénikus

A túlsúlyos, nehezen mozgó, allergiás gyermekek szűrése.

Felelős: pedagógus, szakorvos, szülők

Diagnosztikai mérés

A gyermek megfigyelési, észlelési, gondolkodási képességeinek mérése.

Felelős: osztályfőnökök az alsó-felső tagozatban

Testi fejlettség mérése: testmagasság, testsúly, mellkas-kerület.

Felelős: védőnő

A tanulók fizikai és motoros képességeinek mérése, fitsségi mérés. (évente 2 alkalommal, ősszel és tavasszal).

Felelős: osztályfőnök

6.14. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, technika és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg, legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Cél:

- a veszélyhelyzetek felismertetése,
- a segítségkérés alapelveinek megismertetése.
- a sürgősségi szemlélet kialakítása,
- a baleset valamint a hirtelen bekövetkező egészségkárosodás alapszintű ellátásának elsajátítása.
- a felelősségteljes és szabálykövető magatartás kialakulásának megalapozása.
- a testi, lelki, szociális egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés, az egészséges életvezetésre való felkészítés.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

Elmélet:

- Vészhelyzet, sürgősségi- sürgős állapotok definíciója
- A sürgősségi betegellátás rendszere
- Baleseti mechanizmusok
- A sebzések fajtái, a sebellátás alapjai
- Mentőhívás
- A fájdalomcsillapítás alapjai
- A recept nélkül kapható gyógyszerek az elsősegélynyújtásban

Gyakorlat

- Keringési paraméterek vizsgálata: pulzustapintás, pulzus megítélése, vérnyomásmérés
- Légzési paraméterek vizsgálata: mellkas-vizsgálat, légzés megítélése
- A vérzéscsillapítás módszerei
- Sebellátás;
- Égések, fagyások helyszíni ellátása
- Fektetési módok: stabil oldalfekvés technikája
- szakember, mentő-szakápoló előadása, külsős óraszervezés

6.15. A mindennapos testnevelés szervezése

Diákjaink számára a pedagógiai programunk heti öt testnevelési órát tartalmaz, melyet órarend szerint a hét öt napjára tervezzük. Diáksportköreink minimálisan heti 2-2 óra időtartamban biztosítanak testedzési lehetőséget diákjaink számára. A sportfoglalkozások

megtartásához szükséges óraszámot a kötelező órák keretéből oldjuk meg. Biztosítjuk tanulóink számára az országos és a megyei, valamint a városi sportversenyeken, a diákolimpián történő részvétel feltételeit. Az iskola és a diáksportkör vezetése közötti kapcsolattartás alapja a diáksportkör munkaterve, amelyet az iskola igazgatója a tanév munkatervének elkészítése előtt beszerez. A feladatok megoldásához figyelembe veszi a diáksportkör munkatervét, biztosítja a szükséges erőforrásokat és a megvalósításhoz szükséges feltételeket. A diáksportkör elnöke a tanév végén beszámol a sportkör tevékenységéről, az eredményekről listát készít, amelyet az iskola vezetése beemel a tanévről szóló beszámolóba, megjelenít az iskola weblapján. Egyebekben a diáksportkör vezetőjével napi operatív kapcsolatot tart az intézmény vezetője.

7. A környezeti neveléssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

7.1. A környezeti nevelés fogalma:

Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, amelynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük (a természeti, az épített, a társas, társadalmi környezet) megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő- és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Környezettudatos életvitelt azok a személyek tanúsítanak, akik

- ismerik a fontosabb környezeti fogalmakat,
- az aktuális környezetvédelmi problémákat és tennivalókat, az adott probléma megoldásához használható cselekvési stratégiákat,
- hisznek a tevékenységük jelentőségében,
- elkötelezettek a cselekvésben,
- gyakorlatuk van az önálló cselekvésben.

7.2. Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk és környéke

Intézményünk "igazi" iskola, tágas, világos termekkel, folyosókkal, széles, nagy, fából készült ajtókkal, nemrég cserélt ablakokkal. A folyosók barátságosak, a tanulók munkái díszítik a falakat, a növények állapota változó. A termek otthonosak, barátságosak, de több zöld növényrel tovább fokozható ez a hatás.

Tágabb környezetünk

Iskolánk a Huszárvárban működik, mely egy dualizmus korabeli, műemléki jellegű épület. Ebből adódóan rendkívül szép, klasszicista jellegű intézményben éljük a mindennapjainkat, melyhez a „vár”-nak megfelelően egy hatalmas udvar is tartozik. Mivel kertvárosi részen fekszik az épület, a napi személyautó forgalom éppen elkerüli az iskolát, nem szennyezve környezetünket.

Történelmi, kulturális környezetünk nevezetességei közül kiemelkedőek:

Belvárosi Szent Miklós Görögkatolikus templom,

Római katolikus templom,
Zsidó templom,
Sóstói falumúzeum,
Megyei Múzeum gyűjteménye,
Püspöki palota

Az iskola környezeti nevelési hagyományai: Nevelőink közül főleg a reáltárgyakat tanítók foglalkoznak környezeti nevelési kérdésekkel. Vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésenként haladunk előre. A családok többsége háztartásaiban a környezet közömbös, részben környezetpusztító. A tanulók a környezeti nevelés során egészen más magatartási szokásokat vesznek át nevelőiktől, ez növelheti a családon belüli konfliktusok körét, de elősegítheti a családok környezettudatos életvitelének kialakulását is. Ugyanakkor azon családok példái, aki nagy rendet tartanak udvarukon, kifejezetten pozitív példaként szolgálhatnak a többi gyerekeknek, szülőknek egyaránt.

7.3. Tanórákon

- Az adott témákhoz kapcsoljuk a megfelelő környezetvédelmi tartalmakat.
- Kiemeltek a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások.
- Önálló gyűjtőmunka.
- Pontos elméleti alapok megszerzése.
- Tanórán kívül:
 - Versenyek (természettudományos versenyek)
 - Állatok világnapja - a Vadasparkban
 - Takarítási világnap: „Egy nap az iskoláért”
 - Víz világnapja - faliújság szerkesztése e témakörben.
 - Föld napja - plakátverseny, termék, folyosók növényeinek fürdetése.
 - az iskola környezetének, udvarainak takarítása.
 - Madarak és fák napja - vetélkedő a szabadban.
 - Papírgyűjtés
 - Kapcsolódás a városi civil szervezetek akcióihoz:
 - iskolaudvar zöldítése fák, bokrok ültetésével, túrák a természetben;
 - szelektív hulladékgyűjtés.

Erőforrások:

A környezeti nevelési munkánk feltétele, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki.

Humán erőforrások:

Tanárok:

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. Célszerű megalakítani a „zöld”

munkacsoportot a környezeti nevelés összefogására, koordinálására. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak. A közös munka áttekintése az iskolavezetés feladata.

Diákok:

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra,- iskolai diákönkormányzat, osztályközösségek szerepére.

Tanárok és diákok:

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el, fontosak a hulladékgyűjtési akciók, valamint a nyári táborok. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a kerettantervben rögzítik tantárgyanként. A tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek összefogása igazgatóhelyettesi feladat.

Tanárok és szülők:

Nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben a környezettudatos magatartást. Fontos, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak:

Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk.

7.4. Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó:

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghelyesebb helyzet megteremtése. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények:

A környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények: a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok meglátogatása. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Civil szervezetek:

A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat (előadások, továbbképzések). Szükséges, környezeti témájú előadás és

foglalkozás tartása. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás intézményvezetői feladat.

Hivatalos szervek:

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Saját erőforrások

Költségvetés: Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Külső erőforrások

Pályázat: A pályázat-megjelenések figyelése a pályázati felelős és az igazgató feladata. Ők tájékoztatják a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segítenek a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szólt.

7.5. Alapelvek, jövőkép, célok

Az egyetemes természetnek, (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével és kultúrájával együtt. A FÖLD egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés. A bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése.

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy;

- Elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti-válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.
- A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog, a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- A fenntartható fejlődés, erőforrás gazdálkodás, a fenntartható fogyasztás érdekében szükséges ismeretek, tudás, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása.

Pedagógiai célok:

- nyitott, önálló személyiséggé válás

- ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- összefüggések megértése, holisztikus szemlélet kialakulása
- az élet tisztelete, az értékek védelme
- rendszerszemléletre nevelés
- konfliktusok, problémák kezelése
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- kommunikáció, médiahasználat
- együttműködési stratégiák megismerése
- a sokféleség értékékként való elfogadása
- empátia, tolerancia fejlesztése
- egészséges életmód igénye
- globális gondolkodásmód
- a munka, a kiemelkedő teljesítmény megbecsülése
- cselekvési stratégia, cselekvési kultúra
- az állampolgári felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggései
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- helyes fogyasztói szokások
- lokális elkötelezettség

Legfontosabb cél: *saját, közvetlen környezetük értékeinek megismerése, szeretete!*

7.6. Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyományává válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

7.7. Az iskola jövőképe

Iskolánknban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy

- **a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.**
- **A belső terek hangulatosabbak lesznek, több növény lesz mindenütt.**
- **A tantermeket is barátságosabbá alakítjuk.**

- **Diákjaink, dolgozóink figyelnek az intézmény energia- és vízfelhasználására, tisztaságára.**
- **Szeretnénk, ha diákjaink harmonikusabb, stressz mentesebb környezetben tanulnának.**

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk.

Tanórán, túrák, kirándulások, táborok során:

- megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, a természetvizsgálatokat.
- Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket.

Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédőkké, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

7.8. Konkrét célok

- az egészségnevelési program elkészítése;
- a tantestület minden tagjának megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása;
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése;

Hagyományok ápolása:

- környékünk nevezetességeinek feltérképezése;
- az iskola névadójának megismerése
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi és egészségnevelési témában.

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg!	A helyi tantervben műveltségi területenként és a tanmenetekben is konkrétan jelöljük meg a feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket.	Az iskolai élet egészét átfogó környezeti nevelés valósul meg: - átdolgozott tanmenetek; - több környezeti nevelési tartalom a tanórákon; - változatosabb tanítási, tanulássegítési környezeti nevelési módszerek.

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket!	Projekt kidolgozása (pl. „Belefulladunk a hulladékba!”, „Egy pohár víz”, „Védeni kell!”).	A széttagolt ismeretek rendszerszemlélettel összekapcsolódnak, egyre több tanuló vesz részt tanulási projektben, a gyerekek örömmel készülnek a következő projektre.
A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői!	Képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása az adott témában.	A felnőttek rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak. Egyre több szülő, tanár vesz részt a programokon. Az iskolai programok tervezésekor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen a program.
Az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.	Tisztasági őrzőszolgálat szervezése (diákönkormányzat). - Szelektív hulladékgyűjtés - használt elemek gyűjtése - aludobozok gyűjtése - a helyes vásárlói szokások kialakítása.	Javul az iskola tisztasága. A tanulók és az iskola dolgozói szelektíven kezelik a papírhulladékot. Csökken az elszállított szemét mennyisége. Kevesebb a csomagolási hulladék a szemetekben.
Takarékoskodás a vízzel és a villannyal.	Rendszeres, majd alkalmankénti ellenőrzések. Mérések, számítások, következtetések – és ezek közzlése az iskolaújságban.	Nem lesznek nyitva felejtett vagy csöpögő csapok, égve felejtett villanyok. Észrevehetően csökken az iskola víz- és villanyszámláján szereplő összeg.
A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!	A természetben, környezetben végzett szemlélődés, vizsgálódás, kutatómunka; kiállítások, vetélkedők, előadások szervezése a „Jeles napokra”.	Ha ismeri környezetét, jobban szereti, kötődik hozzá és megóvjá. Egyre többet érdeklődnek, tudnak a helyi környezetről, és ezt a többieknek is szívesen

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
		elmondják.
Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői!	„Örökbefogadási” akciók: egy-egy fát, területet, szobrot, amihez rendszeresen visszajárnak, figyelik változásait, gondozzák. Faültetés, téli madáretetés.	Változik az osztály közvéleménye, morálja. Beszélgetéseken, osztályfőnöki órákon, kirándulásokon egyre többször téma a szülőföld értékei. A tanuló kötődik környezetéhez egy darabkához, és ezen keresztül átérzi környezetünk megővésének fontosságát.
Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét – megalapozva az élethosszig tartó tanulást!	„Zöld sarok” kialakítása az iskolai könyvtárban, szakkönyvek, folyóiratok, videó-anyag és CD-k beszerzése. Az iskolaújságban „zöld” rovat nyitása.	Egyre több gyerek kér feladatot, tart kiselőadást, „sürög-forog” a könyvtárban, ír cikkeket, tudja használni a szakirodalmat.

8. Tanulás-szervezési és tartalmi keretek

8.1. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A gyermek születésével a család, mint legfontosabb, meghatározó közösség tagjává válik. Gondolkodását, viselkedését, egész személyiségét alapvetően meghatározzák a család:

- szociális körülményei,
- életmódja,
- értékrendje,
- anyagi színvonala,
- a szülők foglalkozásának jellege és képzettségük szintje.
- A szülők által nyújtott tudatos, célirányos nevelés mellett a család belső atmoszférája is hat a gyerekekre, ami átértékelődve beépül a személyiségébe.

Az óvodai csoport után az osztályközösség, és tágabb értelemben az iskola közösségének tagjává válik a gyermek.

Alapvető feladatunk a tanuló közösségbe irányítása, illetve közösség által történő nevelésének megteremtése. Az iskolai osztály kialakításakor kettős hatás éri a gyermeket: az iskolát, az

osztályt a felnőttek hozzák létre és az azonos korúak hatása is fokozottan érvényesül. Az osztályközösség minden tulajdonsága az iskola hatására alakul vagy nem alakul ki. Értékrendjük, elvárásaik, kommunikációjuk erősen magán viseli az iskola (osztályfőnök, tanárok, hitoktatók, légkör, hagyományok, konfliktus) bélyegét. Fontos tehát, hogy az iskola olyan értékrendet, normákat, erkölcsöt, tudást hordozzon, amely elfogadásra méltó.

8.2. Célok, feladatok, módszerek

Célok:

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

A társadalomban lezajló változások átalakítják a megszokott értékrendet, próbára teszik a felnőttek alkalmazkodási képességét. A sok feszültség, bizonytalanság leginkább a családok életében csapódik le, a gyermekek sínylik meg legjobban ezeket a változásokat

Egyre több a csonka család, vagy az anyagi javak megszerzéséért erőn felül teljesítő, akik nem tudják a család alapvető feladatait (puha, meleg, biztonságot, szeretetet adó "fészek") nyújtani a gyermeküknek, közülük egyre többen küzdenek beilleszkedési, magatartási nehézségekkel. Ezeknek a problémáknak a kezelésére szoros kapcsolatot kell kiépíteni a Nevelési Tanácsadóval, a gyermekvédelmi szakemberekkel, hitoktatókkal és legfőképp a szülőkkel (családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet).

Problematikusak (nehezen nevelhetők) azok az ép értelmű gyermekek, akiknek magatartása gyakran kifogásolható, egyéni sajátosságaik, teljesítményeik jelentős mértékben eltérnek az adott életkori szakaszban megkívánható szinttől, és az általánosan használt pedagógiai módszerekkel nem lehet náluk kellő eredményt elérni, de nem igényelnek gyógypedagógiai, vagy javító nevelést.

Feladataink:

- Lehetőség szerint derítsük ki, mi a helytelen viselkedés háttere (figyelemfelkeltés, hatalom, tekintély megszerzése, feszültség levezetése, rossz modellkövetés, elkerülő viselkedés, tehetetlenség).
- Fontos a személyes kapcsolat kialakítása, a hiteles, őszinte kommunikáció, és következetesség a nevelésben - egyéni bánásmód, egyéni fejlesztés formájában.
- Segítségnyújtás az egyéni tanulmányi munkában, a napi testi-lelki problémák megoldásában bizalmas beszélgetések formájában.
- Egyszerű feladatok, megbízatások elvégzése után jusson sikerélményhez, kapjon dicséretet a tanuló ("kapjuk rajta" amikor jó, - tegyük dicsérhetővé!).
- Ismertessük meg a tanulókkal az emberi viselkedés, magatartás alapvető szabályait, gyakoroltassuk a pozitív magatartásformákat a mindennapi kapcsolatokban, erősítsük meg bennük a helyes viselkedésformákat („én-típusú” kommunikáció: nem a gyereket, a viselkedését utasítjuk el).
- Fejlődni kell a tanulóknak az empátiás képességeknek: azt nem csinálom, ami nekem sem jó ; valamint a kommunikatív metakommunikációs képességeket is fejleszteni kell: tudják kifejezni magát, és megérteni mások érzéseit.

- Erősíteni kell a tanulóknál társaik, a felnőttek előítéletek nélküli megismerésének képességét, legyen képes a másságot elfogadni (tolerancia, képesség fejlesztése).
- Váljon képessé a konfliktushelyzetek felismerésére, kezelésére, erőszakmentes megoldására.
- Képes legyen a közösségi és az egyéni értékrend meghatározására, megtartására.

Ennek érdekében legfontosabb teendőink:

Megelőzés:

- **A szülők felkészítése az otthoni bánásmódról, fejlesztésre (önismereti csoportok, családterápiák, csoportterápiák, stb., az elfogadó, szerető szülői magatartás érdekében) - szakemberek bevonásával (lelki igazgató, családvédelmi szakember, orvos, védőnő).**
- **Megküzdési stratégiák a gondok orvoslására:**
 - **A pedagógusok képzése, továbbképzése, felkészítése a felismerésre, a saját hatáskörük cselekvési lehetőségeinek tudatosítása.**
 - **Az érintett gyerekek törvény által biztosított jogainak ismerete, érvényesítése. A gyerekek fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált foglalkozás, felzárkóztatás, tehetséggondozás. Annak felismerése, hogy mikor kell a gyereket speciális szakemberhez, pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézményhez irányítani.**
 - **A lelki igazgatóhoz való irányítás.**
 - **Integrált oktatás-nevelés biztosítása a gyermek problémái szerint súlyossági foknak megfelelő ellátási formában**

A sikeres felnőtté válás érdekében:

- **Pályaválasztást elősegítő pályaaorientációs foglalkozás.**

Az előzőekben felsoroltak mellett időben fel kell készülni a deviáns magatartási formák előfordulására, és a korai felismeréssel, gondozással, felzárkóztatással lehetőleg elkerülni a súlyosabb megnyilvánulásokat (drog, bűnözés, öngyilkosság).

9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

"Hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok azok, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren."

Célok:

Hogy a hátrányok leküzdhetőek legyenek, és a későbbiek során ne halmozódjanak a problémák.

Elsődleges céljaink:

- A szociális háttér megismerése.

- A szociális hátrányok enyhítése, beilleszkedésük elősegítése.
- Szociális hátrányokból eredő zavarok leküzdése, helyes értékrend kialakítása.
- Kapcsolatfelvétel, együttműködés a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadó és Szakszolgálattal, hitoktatókkal.
- Felvilágosító munka szervezése, információk biztosítása, melynek segítségével a hátrányok enyhíthetők.

Feladatok:

- A szociális hátrányok okainak felmérése a gyermeki jogok tiszteletben tartásával.
- Családlátogatások, szülőkkel való beszélgetéskor adjunk felvilágosítást szociális juttatások lehetőségéről (tankönyvtámogatás, étkezési térítési kedvezmény, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, stb.).
- Olyan szemléletet alakítsunk ki a gyermekekben, melynek segítségével el tudják fogadni a szociális hátránnyal küzdő társukat. Tanulják meg a "másságot" elfogadni.
- Közvetítsünk pozitív értékeket a gyermekeknek személyes példaadással.
- A negatív nevelési szokásokat pozitív szokások kialakításával ellensúlyozzuk.
- Tanulóinknak biztosítjuk alsó tagozaton a napközis, felső tagozaton a tanulószobás foglalkozást.
- Felhívjuk figyelmüket a drog, alkohol, dohányzás káros hatásaira.
- Pályázatokat figyelve ösztönözzük őket arra, hogy vegyenek részt pályázatokon, segítjük őket ennek elkészítésében.
- Korrekciós és kompenzációs szervezeti formákban próbáljuk segíteni tanulásukat:
 - tanulás iránti motiváció kialakítása
 - tanulás fontosságának felismertetése
 - tanulási szokások kialakítása.
- Ismereteik bővítése érdekében olyan tevékenységek biztosítása, melyek enyhítik szociális hátrányukat:
 - könyvtárlátogatás
 - múzeum-, színház- és mozilátogatás
 - kirándulás
 - iskolai és osztályrendezvényeken való részvétel
 - szakkörökön, sportkörökön, versenyeken való részvétel.
 - Differenciált feladatok adása, egyéni bánásmód előtérbe helyezésével segítjük a korrekciót.
 - Rendszeres felzárkóztatással biztosítjuk a hiányosságok pótlását.
 - „Kiút a sport által” projekt megvalósítása. (Melléklet)
- Önismeret-, önértékelés fejlesztésével önbizalmukat fejlesztjük.

A segítségadáshoz nélkülözhetetlen az iskola és a család közreműködése.

Módszerek:

- Fogadóórák, ifjúságvédelmi fogadóóra.
- Előadások szervezése a gyermekeknek. (például: drog, bűnözés).
- Célzott beszélgetés.
- Tájékoztató kiadványok terjesztése.

10. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai módszerek

Tanulóink előképzettségében nemcsak a megszerzett ismeretek, készségek terén mutatkoznak jelentős – a lemaradók számára speciális segítség nélkül leküzdhetetlen hátrányt jelentő – különbségek, hanem a szocializáció fokában, viselkedésmódban, az udvariassági szabályok ismeretében, személyi higiénia terén, a katolikus vallás szertartásainak, a vallásgyakorlás külső formáinak ismeretében.

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése fontos feladatunk, amely speciális felzárkóztató programokkal, személyes törődéssel, beszélgetésekkel történhet. Kiváltképpen megkülönböztetett törődésben kell részesítenünk az érzelemszegény gyermekeket, akiket csak önmagunk, szeretetünk folyamatos ajándékozásával zárkóztathatunk fel. A felzárkóztatás egy komplex, nagy körültekintést, lelkiismeretességet és áldozatosságot kívánó pedagógiai tevékenység, mely az alábbiakat jelenti:

- a lemaradás fokának és okainak feltárását,
- a tanuló helyes önismeretre és küzdőképességre való nevelését,
- a tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások és a tanórai differenciált foglalkoztatás megtervezését, szervezését és kivitelezését.
- Arra törekszünk, hogy a tanulócsoport egységesen magasabb tudásszintje, a korábban lemaradó tanulók erőfeszítésének példája, valamint a folytonos kétirányú differenciálásra való törekvés a tanári munkában számukra is meghozza a kívánt eredményt.
- Nagyon fontosnak tartjuk a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátlójává válhat. Ennek érdekében fejleszteni szükséges a gyermek
 - önismeretét,
 - önbizalmát,
 - együttműködési, kapcsolatépítési képességét,
 - szerepelni tudását,
 - konfliktuskezelői képességét.

A fejlesztés színterei:

- az iskolai,
- az osztályközösségi,
- a hitéleti programok.

Az elérendő cél:

a tanulók felelősségtudatának, önfegyelmének, kezdeményezőkétségének, csoportmunkára való alkalmasságának kialakítása.

Iskolánk feladata tehát:

- szűrés, diagnosztizálás, okfeltárás,

- fejlesztést támogató eljárások, gyakorlatok, egyéni fejlődési napló készítése
- a tanító, tanár és gyógypedagógus állandó munkakapcsolata,
- értékelő esetmegbeszélés
- szoros kapcsolat az óvodával, a nevelési tanácsadóval, a gyógypedagógiai szakszolgálattal, az óvoda-iskola átmenet, szakmai együttműködés
- megfelelő beilleszkedés hatékony segítése
- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- egyéni, kiscsoportos foglalkozás szervezése, felzárkóztató jellegű korrepetálás,
- differenciált felzárkóztató foglalkozások,
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai,
- a tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása,
- családlátogatások, fogadóórák során személyre szóló segítség, tanácsadás,
- szülők és a családok nevelési konfliktusok gondjainak megoldásában segítése
- szükség esetén az osztályfőnök felveszi a kapcsolatot a gyermekvédelmi felelőssel, esetleg a Pedagógiai Szakszolgálat segítségét kéri.

11. A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

11.1. A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében és oktatásában iskolánk pedagógiai programjának, helyi tantervének elkészítésénél figyelembe vesszük:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Irányelvek

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az

adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az SNI és BTMN tanulók nevelés-oktatásának irányelvei

- Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.
- Személyre szabott pedagógiai eljárásokat, eszközöket, módszereket alkalmazunk.
- A tananyag feldolgozásánál figyelembe vesszük a tantárgyi tartalmak egyes SNI tanulók csoportjaira jellemző módosulásait.
- Egyéni fejlesztési tervet készítünk.
- Egyéni haladási ütemet biztosítunk.
- Együttműködünk a szakszolgálat szakembereivel.
- Félévente személyre szabott szöveges értékelés keretében összegezzük az adott időszak eredményeit.
- Fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus segít a fejlesztésben a törvény által meghatározott időkeretben.
- A tanulási-, magatartási- és beilleszkedési nehézséggel (BTM) küzdő gyermekek értékelését a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleményében leírtak alapján végezzük.
- Az új módszerek intézményi alkalmazása, elterjesztése, önálló intézményi innováció megvalósítása.
- Az intézmény saját innovációjának megvalósítása, amely a helyi igényekhez igazodva, egyéni fejlesztésre, a nevelés, oktatás eredményességének fokozására, az esélyegyenlőség kiteljesítésére hatékony és sikeres, az egyéni fejlődést támogató oktatási utak, programok, nevelési eljárások, tanulászervezési módok kidolgozására, azok gyakorlati megvalósítására vállalkozik. Pl.: oktatási projektek, fejlesztő programok, korszerű tanulászervezési eljárások stb. kidolgozása, önálló programok, módszerek létrehozása, alkalmazása.
- Az intézmények közötti horizontális tanulás elősegítése érdekében, iskolánk sajátosságainak megfelelő, a tervezett fejlesztésekhez illeszkedő, már kifejlesztett, kipróbált és jól bevált pedagógiai módszerek, eljárások megismerése, adaptációja ("Jó gyakorlatok" átvétele). A különböző intézményekben (és intézménytípusokban) dolgozó pedagógusok együttműködésének megteremtése.

Az intézményi fejlesztés alapja az oktató munka. A tanulási tevékenység önmagában rendszerességet követel, munkára szoktat, sikerhez juttat, tehát motivál is egyben.

A nevelő-oktató munka során természetesen megjelenik a tanulók ismeretinek bővítését és elmélyítését segítő hagyományos és modern módszerek többsége. A tanulási folyamat szervezésekor törekszünk arra, hogy a tanulókat koruknak megfelelő mértékben, s szellemi fejlettségükhöz igazodó eszközökkel terheljük.

Ennek érdekében folyamatosan kell kialakítani annak képességét, hogy a kezdeti néhány perces spontán figyelemből kialakuljon a közel teljes tanórára kiterjedő tudatos összpontosítás képessége, a felszínes spontán érzékelést felváltsa a tudatos és rendszerező megfigyelés, a konkrét gondolkodásból kialakuljon az általánosítás és következtetés képessége, majd később az elvont, fogalmi gondolkodás.

A nevelési módszer nem más, mint a kitűzött nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárás. Célja, hogy a tanulókat pozitív tevékenységre készítsük, valamint kiküszöböljük a negatív hatásokat. Az eljárás a módszer konkretizálását jelenti. Független a pedagógiai intuíciónál, a találékonyságtól, a nevelő aktivitásától. Eljárás egymagában nem létezik, mindig eljárások rendszerében gondolkodunk.

Tehát:

- a nevelés eszközei, eljárásai valamint a nevelés módszerei a nevelési folyamat – egymással összefüggő, egymást feltételező, nagyon fontos – elemei, tényezői,
- a nevelési módszerek elválaszthatatlanok a nevelés céljától,
- vagyis a nevelési módszereinket hozzá kell igazítani az előzőekben már leírt célokhoz.

Mivel a nevelés céljai között szerepeltek általános, konkrét fejlesztési szakaszokra lebontott célok, így az alábbiakban felsorolt (csoportosított) nevelési módszerek közül azokat kell kiválasztani, amelyek a nevelési célokon és feladatokon túl:

- igazodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez,
- igazodnak a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kulturáltságához, felkészültségéhez, vezetői stílusához,
- igazodnak a mindenkori szituációhoz és annak tartalmához, másrészt mivel nincs teljesen egyforma két szituáció, két egyforma gyerek, két egyforma pedagógus a nevelési módszereket úgy kell megválasztani, hogy:
- azok a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé.

Az eddigiekből következik, hogy szinte minden nevelési szituációt más-más módszer, illetve módszerkombináció alkalmazásával oldunk meg.

A módszerek alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja.

Ezt szem előtt tartva választhatunk az alábbi módszerek közül: **követelés, meggyőzés, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, elismerés, elmarasztalás és fegyelmezés.** De a legfontosabb a dicséret. Tanulóink egyéni fejlesztésére életkoronként eltérő módszereket alkalmazunk.

Az ismeretek átadásának legfontosabb jellemvonása a képzés teljes tartamában a szemléletesség, az érzékelés, a tevékenykedtetés lehető legteljesebb bevonása a megismerő tevékenységbe. Ezen belül a kezdeti vizuális eszközök helyét folyamatosan veszik át az

információhordozók, és a gyakorlati feladatok elvégzéséhez szükséges, infokommunikációs eszközök. A megismerés szervezeti keretei az irányított osztálymunkától a képességek szerint differenciált csoportmunkán keresztül vezetnek el az egyéni ismeretszerzés képességének kialakulásához.

Tanulóink képességeinek differenciált fejlesztése egyre fontosabb követelmény, hiszen az iskolába jelentős eltérésekkel érkeznek tanulók. Így a képzés teljes időszakában nagy gondot kell fordítanunk az alapkészségek (beszéd és kifejezőkészség, mozgáskultúra, állóképesség, erőnlét stb.) fejlesztésére, a lemaradások kompenzálására.

A tanulók személyiségjegyeinek, képességeinek, tudásának kialakításban a pedagógus személyéhez kötődő érzelmi motívum (szeretet, tekintély) szerepét folyamatosan veszik át az egyéb pedagógiai eljárások: a tanulók meggyőzése, felvilágosítása, az ismeretek, az ismeretszerzés, valamint az énkép tudatosítása, az iskolai közösségben szerzett személyes tapasztalatok.

Megfelelő önértékelésük, társaik megbecsülése, azok másságának elfogadása érdekében már az alsó évfolyamokon alkalmazzuk a bírálat, önbírálat – a kritika, önkritika – eszközét. Kezdetben konkrét tárgyakra vonatkoztatva (órai rajz, házi feladat értékelése, stb.), később elvont fogalmakra, jellemvonásokra alkalmazva azt (pl. magatartás, szorgalom értékelése, sikerek, vagy mulasztások megbeszélése).

Az iskola tanórán kívüli tevékenysége is része a tanulói személyiség fejlesztésének. A hátrányok leküzdését szolgáló új tanulásszervezési eljárások, kooperatív technikák, korrepetálás mellett a tehetség kibontakoztatását szolgáló foglalkozások, éppúgy a tanuló egészséges fejlődését szolgálják, mint a testi fejlődését segítő sport tevékenységek, a teljesítőképeség fokozását célzó versenyek, a közösségi szellemet erősítő osztályrendezvények és táborok.

A feladattudat, a felelősségvállalás mindennapi mérőeszköze a tanulási tevékenység értékelése, a kapott és vállalt feladatok ellenőrzésével való szembesülés. Ennek hagyományos módja az iskolai értékelés, osztályozás, melynek döntő célja nem a tanuló tudásának abszolút értelemben vett mérése, minősítése, hanem egyik eszköze a motiválásának – ösztönzéssel, vagy elmarasztalással. Az újszerű tanulásszervezési eljárások, korszerű módszerek bevezetésével egyidejűleg terveztük, -hiszen ettől elválaszthatatlan,- a tanulói teljesítmények egyénre szabott fejlesztő értékelésének bevezetését.

11.2 Céljaink

Célunk, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az

általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;

- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.
- Ennek érvényesítése érdekében:
- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosítunk, elhagyunk vagy egyszerűsítünk, illetve új területeket vonunk be.
- a sérült képességek, készségek, kompetenciák rehabilitációs, rehabilitációs, célú korrekciójának területeit a szakértői bizottságok javaslatai alapján egyénenként határozzuk meg.
- a nevelés-oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére adunk lehetőséget.

11.3. A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása

A tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket a helyi tantervek kialakításakor figyelembe vesszük

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett meghatározzuk a tehetséggondozás feladatainak.

11.3.1. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) értelmi fogyatékoságból, autizmus spektrumzavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.

- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

11.3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- A sajátos nevelési igényű tanuló
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
 - korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- az intézmény pedagógiai programjában,
- a helyi tantervben,
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- az egyéni fejlesztési tervben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, kompetenciája:

- a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
- a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
- a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

11.4. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés - oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket az alábbi többlétszolgáltatásokkal egészítjük ki:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk

A sikeres együttnevelést megvalósítása érdekében:

- Támogatjuk pedagógusaink részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremtünk a horizontális tudásátadásra.
- Iskolánk pedagógusait, valamennyi dolgozóját, gyermek- és szülői közösségeinket felkészítjük a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzunk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlat e-bank, iskolai „forrásközpont” működtetése – a pedagógusok által kidolgozott egyes differenciált tananyagok, feladatlapok stb. felhasználásával, melyeket az iskola minden pedagógusa használhat, illetve minden pedagógus gyarapítja az anyagokat.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, pedagógusok feladatai:
- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
 - egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
 - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a

tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;

- a neurodiverzitást figyelembe vevő oktatási módszerek, rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoz létre, melyben érvényesül a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

11.4.1. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, feladatai:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló

órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;

- alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit
- segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

11.5. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ. Fejlesztésük az egyéni szükségletek figyelembevételével a szülővel és a tanulóval, valamint a pedagógusokkal történő megbeszélést követően történhet. Kiegészítő szolgáltatás (pl. pszichológiai gondozás, családterápia, tehetségazonosítás) igényelhető a pedagógiai szakszolgálatban, a segítő szakemberek és az intézmény együttműködésével. Beilleszkedésük segítését intézményi pszichológus is támogathatja.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékkal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell:

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű:

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételével;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása esetén a pedagógiai programunk helyi tanterve (31. pont) tartalmazza a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot.

11.6. Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

12. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai nevelésének oktatásának alapelvei

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

12.1. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzői

- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:
- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukciónál is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó

ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

12.1.1. Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

- Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

12.1.2. Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.

- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

12.2. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.
- A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet

kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).

- Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségekben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.
- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.

- A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:
 - az ön- (esetleg köz-) veszélyes viselkedések kezelése,
 - a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
 - a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
 - az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

12.3. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.

- A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).

- A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

12.4. Tanulási környezet

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció akkor indokolt, ha egyértelműen a gyermek javát szolgálja. Az integráció szükségességének és lehetőségének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak:

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható: a tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

- A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.
- Az iskola részéről:
 - ba) a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
 - bb) jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
 - bc) speciális eszközök, módszerek és környezet;
 - bd) együttműködés a családdal és/vagy a diákokotthonnal;
 - be) a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
 - bf) szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
 - bg) az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

12.4.1. A tanulási környezet fizikai feltételei

Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.

A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.

Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és

eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

12.4.2. A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a habilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

12.5. A Nat alkalmazása az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok. Esetükben számolni kell azzal, hogy a Nat kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

A Nat nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval

Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

12.6. A kulcskompetenciák fejlesztése

12.6.1. Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompetenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

12.6.2. A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki.

A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során.

A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

12.6.3. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési

zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

12.6.4. A digitális kompetenciák

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában

12.6.5. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók erőssége lehet. Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben.

12.6.6. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmusspecifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, szexualitással, nemiséggel és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezzé teszi.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása.

12.6.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat által meghatározott ismeret, készség és attitűd az egyéni képességektől függően sajátítható el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus-specifikus egyéni fejlesztést. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

12.6.8. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

12.7. Az egyes tanulási területekre vonatkozó feladatok

12.7.1. Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.

Egyes alsó tagozatos gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.

Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.

Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.

Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

12.7.2. Matematika

Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.

Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál.

Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

12.7.3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során az erősségek közé tartozhat a tények, adatok precíz elsajátítása. Nehézséget okozhat ugyanakkor a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak önálló felfedezése, a lényegkiemelés, a történelmi személyiségek indítékainak intuitív megértése, többszemponú elemzése. Az idővel kapcsolatos fogalmak alkalmazása, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. Az időbeliséget és más absztrakt, társas megértést kívánó fogalmak megértését segítő vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése szükséges.

12.7.4. Erkölc és etika

Az erkölcsstan tanulása az autizmusban a társas megértés minőségi sérülése miatt kifejezetten nehezített. Számolni kell a társas együttműködés szabályainak merev, rugalmatlan értelmezésével és a különböző nézőpontok megértésének nehézségével. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Az érintett tanulók esetében a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani.

12.7.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példák, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzon ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

12.7.6. Idegen nyelv

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

12.7.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy

szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.

A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

12.7.8. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók.

A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkornak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.

A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

12.7.9. Testnevelés és egészségfejlesztés

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek mozgásfejlődése a tipikusan fejlődő kortársakéhoz képest jelentős elmaradást mutathat, ezért a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre kell szabni. Jellemző az adott életkorban elvártnál gyengébb mozgáskoordinációs képesség. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok (pl. tornateremben, uszodában a zajok, fények, szagok lehetnek az egyén számára extrém módon túlterhelők). A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek (pl. vizuális időmérő, az aktivitások sorrendjét és mennyiségét jelző algoritmusok).

12.8. Az iskolai fejlesztés szakaszai

12.8.1. Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Óvoda–iskola átmenet

Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent. Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg

Fontos, hogy az *óvoda* részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyerekekről a következő területeken:

- stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- szenzoros ingerekre adott reakció;
- szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
- érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
- kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).

Az iskolának meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismétlése.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.

- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

12.8.2. Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső tagozat között

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
- Kortárssegítő program működtetése.

- A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
- Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

12.9. Értékelés, célok, tanulási eredmény

A Nat-ban megjelölt célok elérésében az autizmus változatos spektrumának megfelelően igen nagy egyéni eltérések lehetnek. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóakra jellemző típusosan egyenetlen, ún. „csipkézett” képességprofil miatt egy tanulási területen belül is előfordulhatnak szélsőségesen eltérő teljesítmények. Az intuitív társas megértést és rugalmas gondolkodást kívánó célok elérése jóval hosszabb időt vehet igénybe a kortársakhoz képest, vagy módosítva érhetők el.

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

12.10. Állapotmegismerés – szakértői vélemény

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai ellátásának, rehabilitációs, fejlesztésének alapja a szakértői vélemény.

A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait.

A szakértői vélemény javaslatot tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy a tanuló együttnevelés vagy különnevelés keretében folytassa-e a tanulmányokat, valamint hogy tankötelezettségét iskolába járással vagy magántanulói jogviszony keretében teljesítse-e.

A szakértői vélemény kitér a szakemberszükségletre, a rehabilitációra vonatkozó időkeretre, valamint az egyéni mentesítésekre.

A szakértői vélemény tartalmazza továbbá a rehabilitációs javaslatot, mely általában a fejlesztés fő irányait, területeit jelöli ki hosszabb távra. Ezeket az irányokat a tanulót ellátó szakembereknek a részletes pedagógiai felmérést követően konkrét célokra kell bontaniuk.

12.11. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;

- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

12.12. Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A családdal és más partnerekkel való szoros partneri együttműködés az autizmus-specifikus ellátás alapja. Fontos, hogy a családtagok és az ellátásban részt vevő szakemberek kölcsönösen informálják egymást a tanuló fejlődésével kapcsolatban, és támogassák egymást a közös célok elérésében.

13. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei

13.1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

13.2. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását, nevelését, fejlesztését az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa látja el.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban,
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló

állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;

- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatok lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulás szervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a pedagógus-gyógy pedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

13.3. Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

13.3.1. Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketli tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni. A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

13.3.2. Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozatban is lehet építeni.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

13.4. A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

13.4.1. Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés.

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

- Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

- Fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

13.4.2. Kiemelt kompetenciaterületek

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez. Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvi fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási

észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnépek kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a

pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

13.4.3. Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.

- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
 - o vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - o akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - o a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
 - o Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
 - o A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
 - o A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
 - o Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
 - o Szövegalkotás szóban, majd írásban.
 - o A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;
- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika:

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.

- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának

nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználattal (pl. számológép) váltja ki;

- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatának bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

- Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önellfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonzyszavak pontos használata.
- A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni. A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül, amelynek során a tanulók bátorító nyelvi tapasztalatokra tesznek szert. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek képességeiknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos

szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A nyelvórákon érdekes, az életből vett gyakorlati tartalom jelenik meg.

A tanuló és a pedagógus tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. Az anyanyelv alkalmazása szükséges továbbá az idegen nyelv és az anyanyelv szókincsének, szórendjének, minimális nyelvtani ismereteinek magyarázatára, összehasonlítására. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az írás és az olvasás kismértékben jelenik meg az idegen nyelv oktatása során, célja pusztán a hallottak megerősítése, támogatása. A tanulóban erősödő igény alapján azonban az írás-olvasás tanítása, fejlesztése kívánatos.

Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben alkalmazott elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából. A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a memóriastratégiák kialakítására, amelyek segítik a szótanulást, illetve a minimális nyelvtani ismeretek elsajátítását és alkalmazását.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A receptív nyelvi készségek közül a hallásészlelés fejlesztése, a produktív nyelvi készségek közül a beszédfejlesztés az idegennyelv-tanítás leghangsúlyosabb területe.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítségével vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a

mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- Képzlet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátiás személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanítása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak e tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Érzékszervi megismerések.
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- Csoportosítások, következtetések.
- Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- Analízis, szintézis.
- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatokat, gyakorlatok elvégzésére.

- Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenciós és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

13.5. Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása,

hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

13.6. Értékelés (tanulási eredmény)

A szakértői bizottság a komplex diagnosztikát követően megállapítja a sajátos nevelési igényt, ezen belül az enyhe értelmi fogyatékossgot. Ezzel egyidőben – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, a gyakorlati képzést kivéve. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szóveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szóveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szóveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szóveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szóveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzithető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

13.7. Állapotmegismerés, szakértői vélemény

A szakértői bizottság komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít. A szakértői vizsgálat a szülő kérelmére, illetve ha az eljárást nem a szülő kezdeményezi, a szülő egyetértésével indul. Amennyiben a megyei illetékességű szakértői bizottság a vizsgálat alapján sajátos nevelési igényt, ezen belül enyhe

értelmi fogyatékoságot állapít meg, javaslatot tesz a tanuló különleges bánásmód keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

A szakértői véleménynek tartalmaznia kell:

- az ellátás intézményes módjára vonatkozó javaslatot: külön- vagy együttnevelés, együttnevelés esetében részleges vagy teljes integráció;
- a kijelölt nevelési-oktatási intézmény megjelölését;
- a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket, fejlesztési feladatokat;
- a fejlesztési feladatok ellátásának javasolt időkeretét;
- a kötelező felülvizsgálat idejét;
- a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatot; valamint
- tartalmazhatja a javaslatot az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésre.

13.8. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók mind a gyógypedagógiai, mind az együttnevelési folyamatban a kötelező tanórákon kívül részt vesznek egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket. A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során. A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a rehabilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus

készít el, együttműködve a partnerekkel. Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a reálisan megfogalmazott rövid és középtávú célokat, ezek elérésének lépéseit, a tervezett eszközöket, valamint a fejlesztés lehetséges helyszíneit. Funkciója a segítségnyújtás tervezése, koordinálása és ellenőrzése. Az együttműködő partnerek előre meghatározott időnként – például havonta, háromhavonta – ellenőrzik, értékelik a végrehajtás eredményességét, az akadályozó tényezőket, és új fejlesztési célokat tűznek ki. A fejlesztendő területek mellett figyelni kell a tanuló erősségeire is, és ezeket a kiemelkedő képességeket is be kell építeni a tervbe, illetve a foglalkozásokba. Az EFT segít, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló életét támogató különböző szakemberek összehangolják tevékenységüket, tudásukat; tapasztalatuk mindenki számára hozzáférhetővé és hasznosíthatóvá váljon.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

A kéttanáros modell során egy többségi pedagógus és egy gyógypedagógus dolgozik együtt azért, hogy közösen irányítsanak egy heterogén összetételű osztályt. Ahhoz, hogy ez sikeresen megvalósuljon, közösen kell tervezniük, közösen kell tanítaniuk, és ezt követően közösen is kell értékelniük. A megfelelő együttműködéshez a következő feltételek szükségesek:

- egyértelmű és nyílt kommunikáció;
- az osztályterem és az eszközök közös használata;
- a tantermi folyamatok közös tervezése;
- a tanórák közös megtartása;
- az osztály vezetését, szervezését segítő szabályok;
- közös értékelési normák.

14. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Minden gyermeknek meg kell kapnia a lehetőséget és a segítséget, hogy képességének megfelelően teljesítsen. Nem képessége alatt, hiszen felelős a talentumaiért, de nem is képessége fölött, mert attól neurotikus, szorongó lesz. Minden diáknak meg kell tapasztalnia, hogy nem a teljesítményéért fontos ő Istennek és nekünk, hanem saját magáért. Csak ebben a

légkörben értik meg, hogy a kudarc szükséges velejárója az életnek, s a helyes önismeret szempontjából rendkívül fontos.

Képesség:

- Általános képesség, ami minden feladatban megnyilvánul.
- Speciális képesség, ami egyes területeken - például: zene, matematika - nyilvánul meg.

Tehetség:

Egy-egy speciális tevékenység elvégzéséhez szükséges képességek halmozódása és az átlagosnál minőségileg magasabb foka, kreativitás, a feladat iránti elkötelezettség (szorgalom) együttes megnyilvánulása.

A kreativitás, a képesség, a tehetség fogalmak közös jellemzője a tudás. Tanulóinkat arra kell felkészíteni, hogy használható tudás birtokában kreatív felnőtté váljanak. A siker azon múlik, hogy biztosítjuk-e azokat a programokat, szervezeti formákat, amelyek keretében fel tudjuk ismerni, és tudatosan irányítani tudjuk a gyermekeinkben rejlő értékek kibontakozását.

Feladataink:

- Pedagógusok továbbképzése, módszertani ismereteik bővítése, speciális pedagógiai képességek megszerzése.
- A tanulók adottságainak, képességeinek felderítése, a tehetség felismerése és azonosítása. A kiváló képesség korai megnyilvánulását a szülők elmondása alapján, későbbi évfolyamokon kognitív módszerek (tantárgytesztek, intelligencia, - kreativitás - mérés, tanulási képesség, tanulási stílus mérése), nem kognitív eljárások (énkép, önértékelő teszt), valamint intuitív megítélések alapján (személyiségről, tevékenységről, roduktumról) tárjuk fel.
- Az intellektuális képességek fejlesztése, készség a kreatív önálló ismeretszerző képesség kibontakoztatására.
- Személyiségfejlesztés során a pozitív énkép erősítése.
- Az eredményes tanuláshoz szükséges képességek, attitűdök kialakítása.
- Differenciált fejlesztés tanórán és tanórán kívül az egyéni képességekhez mérten.
- Önálló könyvtár- és számítógép használat képességének kialakítása.

A tehetséggondozás színterei:

- Szakkörök, tehetségfejlesztő foglalkozások
- Városi sportkörökbe irányítás
- Könyvtár
- Énekkar
- Iskolai sportköri foglalkozások
- Külső intézmények, oktatók által, a szülők hozzájárulásával iskolánkban működő foglalkozások:

- Zeneoktatás
- Néptánc
- Képzőművészeti oktatás
- Futballedzések
- Atlétika
- „Kiút a sport által” projekt (Melléklet)

A tehetség megnyilvánulásának lehetőségei:

- Tanulmányi versenyek (iskolai, városi, megyei, országos).
- Írásbeli pályázatok különböző tantárgyakból.
- Ünnepek, gálaműsorok, farsangi műsorok.
- Hangversenyek.
- Előadó művészeti versenyek (vers- és prózamondó, szépkieltési, népdaléneklő).
- Képzőművészeti és technika bemutatók, kiállítások, rajzpályázatok.
- Sportversenyek.

A tehetségfejlesztés munkafázisai:

- Megfigyelés, kiválasztás.
- Képzés, differenciált fejlesztés a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Versenyeztetés, szerepeltetés.
- Folyamatos értékelés.
- Pozitív motiváció, útmutatás a jövőre.

15. A tanulói lemorzsolódás megelőzését támogató program

Az intézmény részt vett a A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatását szolgáló EFOP-3.1.5-16-2016 projektben, melynek alapvető célja a korai iskolaelhagyás megelőzése, a lemorzsolódás veszélyeinek feltárása, a kiváltó okok megszüntetése.

E tevékenység főbb területei:

- Szervezetfejlesztés
- Partnerkapcsolatok fejlesztése
- Esélyegyenlőség, méltányos oktatásszervezés
- Módszertani fejlesztés

	Intézményfejlesztési terület	Indikátor	Konkrét tevékenységek
1.	SZERVEZET- FEJLESZTÉS	1 .Kiemelt figyelmet	1. Kiemelt figyelmet fordítunk a

	Intézményfejlesztési terület	Indikátor	Konkrét tevékenységek
		fordítunk a belső partnerség kialakítására és az egymástól tanulás erősítésére	<p>nevelőtestületen belül a partneri, szakmai együttműködések, valamint az ezeket támogató gyakorlatok feltárására és rögzítésére.</p> <p>2. Külön anyagi ráfordítást nem igénylő közösségfejlesztést és közvetve a lemorzsolódás megelőzését és szolgáló tevékenységeket is tervezünk.</p> <p>3. Munkacsoportokat működtetünk, a szakmai munkánk fejlesztésére.</p>
2.	PARTNERKAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE TERÜLET	1. Kiemelt figyelmet fordítunk a szülőkkel, családokkal való partneri kapcsolat kialakítására, fejlesztésére a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében.	<p>1. Kiemelt figyelmet fordítunk a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók családjainak feltérképezésére, megismerésére a családlátogatások gyakoritásával</p> <p>2. Feladat ellátási helyünk rendszeresen (pl. tanévente két alkalommal) szervez a családokkal, szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítását, erősítését célzó közösségi napokat, családi napokat.</p> <p>3. A megtartott családi napokat kiértékeljük, tapasztalatainkat írásban is összegezzük (pl. beszámoló formájában).</p>
		1. Biztosítjuk a sikeres óvoda-iskola átmenetet támogató fejlesztések strukturálisgaranciáit.	<p>1. A sikeres átmenetet támogató programok kialakításával kapcsolatos tevékenységek végrehajtása és fejlesztése a munkatervben rögzített.</p> <p>2. Az ILMT alapján kidolgozott és végrehajtott programjaink kialakítása és fejlesztése, részét képezi a Hálózati munkacsoportokban való együttműködés.</p>

	Intézményfejlesztési terület	Indikátor	Konkrét tevékenységek
			<p>3. Az ILMT alapú sikeres átmenetet támogató programok kialakításával, fejlesztésével kapcsolatban rendszeres megbeszéléseket tartunk a feladatellátási helyünkön. Éves munkatervben határozzuk meg feladatainkat</p>
4.	ESÉLYEGYENLŐSÉG / MÉLTÁNYOS OKTATÁSSZERVEZÉS TERÜLET	<p>1. Intézményünk nyitott: minden tanuló értékes, a pedagógiai gyakorlatunkban 1 a tanulók értékeinek kibontása, megerősítése a domináns</p>	<p>1. Nem végzünk képesség besorolást.</p> <p>2. Az oktatási követelmények megállapítása és a követelménytámasztás az egyéni képességek objektív felmérésével és figyelembevételével történik.</p>
		<p>2. Biztosítjuk az intézmény szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, kiemelten a napközis foglalkozások szakkörök és az intézmény által szervezett kulturális és szabadidős programok tekintetében</p>	<p>1. Elősegítjük és a gyermekek körében szorgalmazzuk, hogy ismerjék meg és éljenek azokkal a kulturális és technikai lehetőségekkel, amelyeket családjuk nem, de intézményünk biztosítani tud.</p> <p>2. A napközis foglalkozás és az informatikai hozzáférések segítségével az iskolában megfelelő pedagógiai környezetet kínálunk a családi háttér kompenzálására a tanulás, a házi feladat elkészítéséhez</p>
4.	MÓDSZERTANI FEJLESZTÉS TERÜLET	<p>1. A teljesítményértékelés korszerű formáinak, valamint a formatív, metakognitív értékelési</p>	<p>A tudatos, kritériumorientált kompetenciafejlesztés támogatása, formatív értékeléssel és metakognitív értékeléssel.</p>

	Intézményfejlesztési terület	Indikátor	Konkrét tevékenységek
		formák bevezetése.	A matematika és a szövegértés kulskompetenciák kompetenciaalapú diagnosztikája, fejlesztési eszközeinek kialakulása, fejlesztése, mérése és kritériumorientált mérése.

16. Tanulói közösség, diákönkormányzat

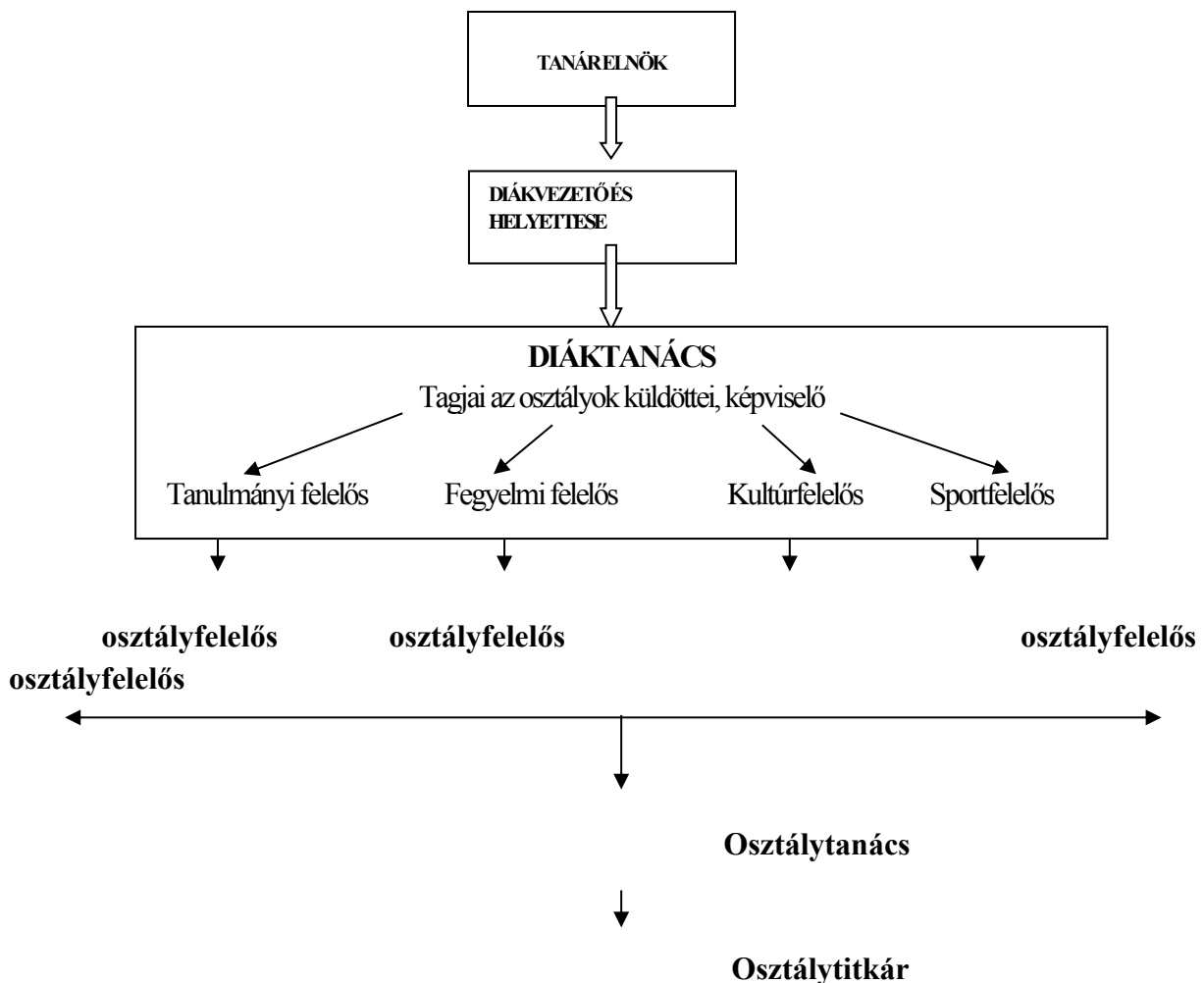
Feladatai:

- Összehangolja az iskolai és iskolán kívüli tevékenységeket.
- Figyelemmel kíséri az osztályok tanulmányi munkáját, magatartását, tisztaságát.
- Szervezi az ügyeleti munkát.

A tanulók önkormányzatának fejlesztése:

A diákönkormányzat létezése a demokráciára való nevelést szolgálja. Fontos dolognak tartjuk, hogy az önrendelkezés felelősségét, a döntések előkészítését, a többségi és a kisebbségi vélemények súlyozásának képességét, a kisebbségben lévők érdekeinek tolerálását, már gyermekkorban kiépítsük, gyakoroltassuk tanulóinkkal

Az önkormányzat szerkezete:

16.1. A diáktanács feladatai és jogkörei:

- Összegyűjti a tanulók véleményét és igényeit.
- Egyeztet a tanárennökkel.
- Részt vesz a programok szervezésében (ki-ki a maga területén).
- Értékeli a feladatok megoldásának szintjét.
- Értékeli a fegyelmi, tanulmányi helyzetet, fellép a rendbontók ellen.
- Tagot delegál a nevelőtestületi fegyelmi bizottságba.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, dicséretben részesülők személyére

Tagjait évente választják.

Fóruma:

- Önkormányzati tanácsülés.
- Felelősök értekezlete.
- Iskolagyűlés

A diákjogosítványok az alábbiak szerint bővülnek:

- Véleménynyilvánítási jog a tanulók életét érintő kérdésekben.
- Véleménynyilvánítási jog a tanulókkal kapcsolatos fegyelmi ügyekben.

16.2. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

- A diákok demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében osztályközösségenként vagy szakköri érdeklődés szerinti csoportonként, diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.
- A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.
- A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető biz meg ötéves időtartamra.
- A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
 - š az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
 - š a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
 - š az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
 - š a házirend elfogadása előtt.

17. A tanuló tanulmányi munkája ellenőrzésének és értékelésének módjai, a magatartás és szorgalom minősítésének elvei, a tanulók magasabb évfolyamba lépésének szabályai

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzését és értékelését. Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája, vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is. Kiemelten fontos, hogy a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében minél többször ellenőrizzük a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában is. Ennek érdekében minden tanuló legalább egyszer felel szóban:

- idegen nyelvek esetében egy-egy témakörön belül,
- az ének-zene, a dráma, a vizuális kultúra, a digitális kultúra, a technika és tervezés, tantárgyból havonta legalább egyszer
- a testnevelés tárgy követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

Kitűnő minősítést kap az a tanuló, aki minden tantárgyból példás, illetve jeles osztályzatot kap.

Jeles minősítést kap az a tanuló, akinek az év végi bizonyítványában legfeljebb két négyes osztályzata van.

A tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végezzük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, emellett azonban figyelembe vesszük azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak - fejlődtek-e vagy hanyatlottak - az előző értékelés óta.

17.1. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon

- Az 1. osztályban félévkor és év végén, minden tantárgy esetében szöveges értékelést alkalmazunk.
- A 2-8. évfolyamon félévkor és év végén osztályzattal minősítjük.
- A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

- jeles (5),
- jó (4),
- közepes (3),

- elégséges (2),
- elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból, minden tanulónak legalább három érdemjegyet kell szerezni félévente.

Ha a tantárgyóraszám több heti kettőnél, akkor minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az elektromos ellenőrzőn keresztül. (Ha az osztályfőnök indokoltnak látja, papír alapon is tájékoztathatja a szülőket)

Az ellenőrző könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik.

Alsó tagozat

Az első osztály alapozó jellegéből adódóan az értékelés eltér a következő évfolyamoktól:

1. évfolyamon:

Kiválóan teljesített	90 - 100%
Jól teljesített	76 - 90%
Megfelelően teljesített	36 - 75%
Felzárkóztatásra szorul	0 - 35%

2-8 évfolyamon

91 - 100%	jeles	(5)
76 - 90%	jó	(4)
56 – 75%	közepes	(3)
36 - 55%	elégséges	(2)
0 - 35%	elégtelen	(1)

17.2. A magasabb osztályba lépés feltételei

Az a tanuló, aki az év végén elégtelen osztályzatot kapott, csak eredményes javítóvizsga után folytathatja magasabb osztályban tanulmányait. Osztályát folytathatja az a tanuló, akinek hiányzása meghaladta az évi 250 órát, de mulasztását be tudta pótolni.

18. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
 - Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok
 - a tanórán feldolgozott ismeretek elsajátítását, alkalmazásuk gyakorlását,
 - az írásbeli és szóbeli beszámoltatások előkészítését szolgálják,
 - házi dolgozat esetén az írásbeli beszámoltatást helyettesítik.
 - Az írásbeli házi feladatok mennyiségének meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a tanulóknak naponta 5-7 órájuk van, és minden órán tűznek ki számukra feladatot.
 - Csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelynek megoldására valamennyi tanuló képes. Ha ez a csoport heterogén tudásszintje miatt nem lehetséges, akkor a házi feladatnak mindig legyen olyan része, amelynek elvégzésére mindenki képes.
 - A házi feladatot mindig ellenőrizni kell.
 - Az el nem készített, illetve hibás vagy hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint: Nem büntetjük a tanulót, ha a mulasztás hiány, hiba a feladat vagy annak alapjául szolgáló anyag nem értéséből fakad.
 - Meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét, ha önhibáján kívül (igazolt betegség) mulasztotta azt el. A hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat nem „értékelhető” elégtelennel. (Az el nem készített feladattal tudásszint nem mérhető.)
 - A házi feladat elvégzésének hanyagságából történő elmulasztását pedagógiai eszközökkel és módszerekkel lehet büntetni. Ez lehet feleltetés, a házi feladathoz hasonló feladat dolgozat formájában történő megíratása, pótfeladat kitűzése.
 - Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagot kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
 - A tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi az egyik órától a másikra szokásos.
 - A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladat kitűzésekor az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
 - A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket, kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.
 - A házi dolgozatok megírása kötelező.
 - A házi dolgozatot a szaktanár érdemjeggyel értékeli.
- A házi dolgozatok írásának rendje és korlátai a következők:
- A házi dolgozat témáját a szaktanár tanórán, legfeljebb kéthetes határidővel adja ki.

- A házi dolgozat beadási határidejét a szaktanár úgy határozza meg, hogy a beadási határidőt megelőző két hétre másik, már kiadott házi dolgozat határideje ne essék.
- A beadási határidő lejártát követő két héten belül a szaktanár a házi dolgozatokat kijavítja és kiadja a tanulóknak.
- Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli feladatok elvégzése kötelező, kivéve, ha a szaktanár a feladatot kifejezetten szorgalmi házi feladatként adja ki.
- A kötelező szóbeli feladatból a tanulót a szaktanár a következő tanórán beszámoltathatja.

A szóbeli feladatok kiadásának rendje és korlátai:

- A kötelező szóbeli feladatot a szaktanár tanórán adja ki.
- A kiadott feladatot a következő órán kéri számon.

Ha a tanuló a feladat kiadásakor igazoltan hiányzott, akkor a tanuló kérésére a kapott érdemjegyet az értékelésnél nem vesszük figyelembe.

19. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Az osztályba és csoportba sorolás elvei

Az osztályok tervezett létszáma: 15-20 fő

Tervezett osztályok: - általános tantervűek

Kizárólag szülői igények alapján, előjelentkezéssel, felvételi vizsga nélkül, elbeszélgetéssel, lelkipásztori ajánlással.

Az alsó tagozaton lehetőség van évfolyamonkénti napközis csoportok létrehozására. Fő feladat a másnapra való felkészülés, az önálló tanulásra nevelés.

A felső-tagozatosok részére tanulószobán biztosítjuk a zavartalan felkészülést, segítségnyújtást

Szakköri foglalkozások, sportkörök rendszere

Szakkörök tarthatók tantárgyanként vagy tantárgycsoportonként a tanulók önkéntes jelentkezése alapján

Kritériumok:

létszám: minimum 8 fő

a foglalkozás időtartama: 45 perc

a foglalkozások gyakorisága: heti 1-2 óra

beiratkozás - kiiratkozás módja:

Jelentkezni szülői engedéllyel, és osztályfőnöki hozzájárulással lehet. Kiiratkozás év közben csak indokolt esetben a szülő vagy az osztályfőnök írásbeli kérésére történhet a szaktanárnál.

Jelenlegi szakkörök:

- énekkar
- néptánc
- dráma, színjátészó
- kézműves

- egyéb sporttevékenységek:
- labdajátékok

20. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A köznevelésről szóló törvény 80.§ (1) bekezdése alapján országos mérés, értékelés keretében gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról. A vizsgálatot a tanév rendjéről szóló rendeletben meghatározott időpontban kell megszervezni a korábbi években rendelkezésre bocsátott, a fitness vizsgálatára alkalmas módszertani anyagok alapján.

A szempontok az alábbiak:

Tevékenység	Módszerek, eszközök	Mérésértékelés
Aerob álló képesség	Cooper - teszt	12 perces futás, 10 méteres pontossággal
Gyorsasági erő	Helyből távol ugrás Tömött labdadobás hátra	Centiméteres pontossággal 5 cm-es pontossággal
Erő	Karhajlítás, nyújtás fekvő támaszban	Hány db-ot tud a tanuló szabályosan megcsinálni
Erő-állóképesség	Hanyattfekvésből felülés Hason fekvésből törzsemelés	Négy perc alatt mennyit tud megcsinálni a tanuló

Értékelésnél figyelembe vesszük a tanuló önmagához képesti fejlődését.

Általános vizsgálati szempontok

- A vizsgálat megkezdése előtt a próbázónak tisztában kell lenni a vizsgálat céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.
- A teljes próbarendszert egy (max.) két héten belül kell elvégezni.
- A vizsgálati módszert, az erre a célra elkészített mérési útmutató alapján kell elvégezni. A próbákat az év folyamán kétszer, ősszel és tavasszal kell elvégezni.
- Az általános fizikai teherbíró-képesség pontértékeinek meghatározása a táblázatok alapján történik.
- A motorikus próbákat sportöltözetben, jól szellőző, nagy teremben, illetve szabadtéren célszerű végrehajtani.
- Minden motorikus próba elvégzését általános és speciális bemelegítés előzze meg.
- Az általános testi erő, erő-állóképesség mérésére alkalmazott próbák közül a dinamikus erő mérésére alkalmazott próbák közül több, (legalább három) kísérleti lehetőséget kell biztosítani, melyből a legjobb teljesítmény alapján kell a pontértékeket a táblázatban megkeresni és az adatlapra feljegyezni.
- A pontérték táblázatok a szakminisztérium kiadványában találhatóak.

21. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

21.1. Általános célok:

- Intézményi szinten az összetartó, szolidáris, hátrányos megkülönböztéstől mentes iskola működése.
- Az együttműködések megtartása, fejlesztése a hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók érdekében az iskola komplex tevékenységrendszerében.
- Az egyenlő bánásmód biztosítása a hátrányos helyzetű tanulók számára.
- A szociális háló működtetése, a mindenkori jogszabályoknak megfelelő juttatásokhoz való hozzájutás biztosítása.
- A tervezett esélyegyenlőségi célok elérése érdekében kommunikációs terv elkészítése.
- A minőségi nevelés-oktatás biztosításával a hátrányos és **halmazottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.**

21.2 . Szakmai célok

- Az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése a minőségelvű nevelő-oktató munkában.
- A partnerség továbbépítése, bővítése és kapcsolattartás a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.
- A köznevelési intézmény tartalmi szabályozó dokumentumainak áttekintése és az esélyegyenlőségi szempontok koherenciájának megteremtése a város hasonló tartalmú dokumentumaival.
- A pedagógusok szakmai képzettségének tovább emelése a módszertani kultúrát, tanítási gyakorlatot megújító, kompetencia alapú oktatást elterjesztésével.
- A tehetséggondozás folyamatában a hátrányos helyzetű tanulók részvételi arányának szinten tartása lehetséges növelése szakköri munkában, megyei/országos tanulmányi versenyeken, az iskolán kívüli segítő programokba.

21.3. Az infrastrukturális fejlesztés céljai

- A kötelező taneszköz jegyzékben előírt felszerelések beszerzésének folytatása az ütemezésnek megfelelően, az elhasznált, elvavult eszközök folyamatos cseréje
- Az infrastrukturális fejlesztések, felújítások bővítések, korszerűsítések folytatása.

Intézkedések:

Évenkénti feladatok:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók adatainak pontosítása egyeztetése, domináns területeken bontása és elemzése különös tekintettel a tanévvégi eredményekre.
- Gyermekvédelmi felelősök felkészítése az esélyegyenlőségi programból adódó feladatokra
- Intézményi továbbképzési tervek megvalósulásának vizsgálata
- Együttműködések felülvizsgálata a társszervezetekkel, társadalmi és civil szervezetekkel.

Középtávú feladatok:

- A kompetencia alapú oktatás-nevelés elterjesztésének támogatása az intézmény egészében óvodától felmenő rendszerben
- A partneri kapcsolatok továbbépítése, bővítése és kapcsolattartás a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.
- A pedagógusok szakmai továbbképzése, a módszertani képzettség pedagógiai kultúra növelése a bázis intézményi szerep megtartásával
- A hátrányos helyzetű és tehetséges tanulók segítőprogramokhoz való csatlakozásának támogatása
- Az időben megkezdett fejlesztés biztosítja a gyermekek eredményes iskolai munkáját, a sajátos nevelési igényű, részképesség zavarral küzdő gyermekek fejlesztését.

Hosszú távú feladatok:

- A fent jelzett célok megvalósítása a napi munka részeként pedagógiai gyakorlattá válik, az intézmény teljes körű befogadó szemlélettel rendelkezik.
- A tehetséggondozás folyamatában a hátrányos helyzetű tanulók részvételi arányának szinten tartása lehetséges növelése művészetoktatásban, szakkörökben, megyei/országos tanulmányi verseny.
- A kötelező taneszköz jegyzékben előírt felszerelések beszerzésének folytatása az ütemezésnek megfelelően, az elhasznált, elvavult eszközök folyamatos cseréje.
- Az infrastrukturális fejlesztések, felújítások bővítések, korszerűsítések folytatása.
- A szociális háló működtetése, a mindenkori jogszabályoknak megfelelő juttatásokhoz való hozzájutás biztosítása.

22. Tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

22.1. A magatartás értékelésének elvei

Magatartási normák

Példás a magatartása annak, aki:

- a házirend előírásainak pontosan és maradéktalanul eleget tesz,
- a közösségi, ügyeleti munkában tevékenyen részt vesz,
- a nevelő utasításait pontosan betartja, segíti őt munkájában,
- a felnőttekkel és társaival szemben udvarias, tisztelettudó,
- részt vesz környezete kialakításában, értékeinek megóvásában,
- az iskolán kívüli magatartása is példamutató.

Jó a magatartása annak, aki:

- a házirend szabályait betartja,
- a nevelő utasításainak eleget tesz,
- a felnőttekkel, s társaival szemben jó magatartású,
- a közösségi, ügyeleti munkában tevékenyen részt vesz,
- környezete berendezéseit megbecsüli,
- az iskolán kívüli magatartása megfelelő.

Változó a magatartása annak, aki:

- a házirend szabályai ellen többször vét és csak nevelői kényszer hatására tartja be azokat,
- a nevelő utasításainak nem mindig tesz eleget,
- a felnőttekkel és társaival szembeni magatartása időnként kifogásolható,
- nem törődik környezete berendezési tárgyaival, a tulajdon védelmével,
- magatartása, beszédmodora időnként durva, rendbontó,
- az iskolán kívüli viselkedése időnként kifogásolható,
- több szaktanári és/vagy osztályfőnöki figyelmeztetése van,
- igazolatlan hiányzása van.

Rossz a magatartása annak, aki:

- a házirend szabályait gyakran és durván megsérti,
- rendbontó magatartásával zavarja a tanítási órán folyó munkát,
- fegyelmezetlen; durva magatartásával, megjegyzéseivel, közbeszólásaival rombolólag hat a közösségre,
- tiszteletlen a felnőttekkel, társaival; rendbontást, veszekedést, verekedést kezdeményez,
- a közösség vagyionát szándékosan rongálja,
- iskolán kívüli rossz magatartásával intézményünk rossz hírét kelti,
- közösségi és/vagy ügyeleti munkában nem vesz részt,
- igazgatói figyelmeztetése van, vagy fegyelmi eljárás utáni büntetésben részesült,
- több igazolatlan hiányzása van.

22.2. A szorgalom jegyek megállapításának elvei

A szorgalmi érdemjegy normái

Példás a szorgalma annak, aki:

- a tanítási órákra legjobb képességei szerint mindig pontosan felkészül, ott figyel, érdeklődik, és erre ösztönzi társait is, órán aktív,
- az önképzésben példamutató,
- a tanulásban segíti társait.

Jó a szorgalma annak, aki:

- a tanítási órákra felkészül,
- a felszerelését hiánytalanul magával hozza,
- a tanárai munkába bekapcsolódik,
- az önképzésben részt vesz,
- segít társainak.

Változó a szorgalma annak, aki:

- a tanítási órákra pontatlanul, rendszertelenül készül,
- a tanítási órákon alkalmanként passzív, önellenőrzése hiányos,
- egy-két tárgyból romlott a tanulmányi eredménye,
- felszerelése, házi feladata hiányos.

Hanyag a szorgalma annak, aki:

- nem készül fel a tanítási órákra, megbízhatatlan, nem önálló, közönyös,
- nem kapcsolódik be a tanárai munkába,
- tanulmányi eredménye jelentősen romlott,
- passzív, rendetlen, hanyag munkájával másokra is rossz hatással van,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányos,
- bukott.

22.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

A dicséret fokozatai és formái:

Jutalmazás a tanév során

- Írásbeli szaktanári dicséret: kiemelkedő szaktárgyi munkáért
- Írásbeli osztályfőnöki dicséret: kiemelkedő közösségi munkáért, iskolai programon nyújtott kiemelkedő teljesítményért
- Igazgatói dicséret: kiemelkedő szakmai és/vagy közösségi munkáért, eredményekért

Év végi jutalmazás:

- a kiemelkedő tanulmányi és/vagy közösségi munkát könyv és/vagy tárgyjutalommal díjazzuk a fenntartó anyagi támogatásából

Büntetések

A házirendben foglaltak megsértése fegyelmező intézkedést, súlyosabb esetben fegyelmi eljárást von maga után.

A fegyelmező intézkedés fokozatai és formái:

A fokozatok betartása nem kötelező, azonban két osztályfőnöki figyelmeztetés után a következő adható büntetés az osztályfőnöki intő, majd rová és igazgatói majd nevelő testületi figyelmeztetés.

Írásbeli szaktanári figyelmeztetés: szakórán, óraközi szünetekben, iskolai programokon a házirend megsértéséért.

- Programról eltiltás.
- Írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetés: szóbeli figyelmeztetés után több előfordulás esetén, különösen a házirend alábbi pontjainak megsértéséért:
- I/10. A nevelők, útmutatásának megsértéséért.
- I/11. Az iskolát a foglalkozások alatt engedély nélkül elhagyja.
- I/12. Az iskolát a foglalkozások után nem hagyja el.
- I/15. Trágár beszédért.
- II/2. Az iskola épületének, helyiségeinek használati rendjét nem tartja meg.
- II/4. Társai testi épségét gondatlanságból veszélyezteti.
- III/3. Gondatlanságból okozott kárért.
- IV/1. A tanórákról történő rendszeres késésért.
- Írásbeli osztályfőnöki intő:
- II/7. Mások testi épségét veszélyeztető durvaság esetén.
- II/12. Veszélyt hordozó tárgy birtoklásáért.
- II/15. Bejáró tanulóként a buszmegállóban vagy buszon tanúsított fegyelmezetlen magatartásért.
- III/3. Szándékosan okozott kárért. (Anyagi kártérítéssel is tartozik.)

Osztályfőnöki rová:

az előzők ismételt előfordulása esetén

Igazgatói figyelmeztetés:

az előzőkben felsorolt durva, ismételt, másokat sértő, iskolánk jó hírének ártó magaviselet előfordulása esetén.

Nevelő testületi figyelmeztetés:

az előzőekben felsoroltaknak megfelelően a nevelő testület határozata alapján.

23. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

23.1. A nevelőkkel kapcsolatos általános elvárások, tevékenységükkel kapcsolatos feladatok:

- Minden tanár legyen tudatában annak, hogy elsősorban saját élete példájával nevel.
- Az iskolai élet egészére figyelve segítse a közösség tagjainak emberi és hitbéli kibontakozását.
- Személyi ügyekben a szeretetről és a diszkrécióról ne feledkezzen meg.
- Rendszeres önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel fejlessze szakmai és pedagógiai műveltségét.
- Törekedjen a hitben és szeretetben való növekedésre.
- Tartson rendszeres kapcsolatot diákjai osztályfőnökével, nevelőtanáraival, szüleivel, többi tanárával.
- Az iskola tanulóitól - a mindennapi életben szokásos figyelmelességek kivételével - ajándékot, kölcsönt, jogtalan előnyt nem fogadhat el.
- A katolikus egyház tanításának elfogadása, a hivatali titok megőrzése az iskola minden tanárára nézve kötelező.
- Tantárgyanként, osztályonként, illetve csoportonként megtervezi egész tanévi munkáját, azt tanmenetben vagy témaköri tantervben rögzíti, s szeptember 20-ig a munkaközösség-vezetőnek benyújtja. A megtartott órák sorszámát, anyagát, az óráról hiányzó tanulókat bejegyzzi a haladási naplóba.
- Szakmailag és módszertanilag alaposan felkészül. Óráját pontosan kezdi és fejezi be.
- Saját órájáról indokolt esetben az osztályfőnökkel folytatott megbeszélés után tanuló elengedhet. Az osztályfőnök akadályoztatása esetén ideiglenesen jogaiba lép.
- Szakmai munkaközösségével egyetértésben megszervezi a tehetséggondozás és felzárkóztatás teendőit.
- Alkalmazkodik ahhoz a szabályhoz, hogy egy osztály egy napon legfeljebb kettő dolgozatot írhat.
- A dolgozatokat legfeljebb két héten belül kijavítja, értékeli és kiadja a tanulóknak.
- A szülői házzal való kapcsolattartás érdekében fogadóórákat tart. Az órarendben beállított helyettesítőként az iskolában tartózkodik.
- Részt vesz a nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken. Az intézmény működési rendjében felmerülő tevékenységekbe, foglalkozásokba /ügyelet, felvételiztetés/ bekapcsolódik.
- A munkatervben előírt tanulmányi kirándulásokon, iskolai rendezvényeken részt vesz.
- A tantermekben, szertárban, tornateremben rendet biztosít, a leltározásban részt vesz.

A következő feladatokkal az igazgató megbízhatja:

- klub vezetése,
- nagyobb iskolai rendezvény /pl. színi előadás/ rendezése,
- tanulmányi, kulturális, sportversenyeken való felügyelet,
- a tanulók versenyekre való utaztatása, táboroztatás, a tanulmányi kirándulásokon kísérőtanárként való részvétel.

23.2. Az osztályfőnökök tevékenységével kapcsolatos elvárások és feladatok:

Az osztályközösség élén, mint pedagógus-vezető, az osztályfőnök áll.

Az osztályfőnököt az igazgatóhelyettesek és az osztályfőnöki munkaközösség-vezető javaslatát figyelembe véve az igazgató bízza meg. Az osztályfőnök jogosult az egy osztályban tanító pedagógusok mikro-értekezletének összehívására.

- A keresztény pedagógia elvei és gyakorlata szerint nevelik tanítványaikat.
- Célzatosan összehangolják osztályukban a nevelési tényezőket, mindent megtesznek azért, hogy osztályuk jó közösséggé váljon, amelyben minden tanuló otthon van.
- Az intézmény nevelési céljainak megfelelően, azokkal mélyen azonosulva formálják személyiségüket, segítik önismeretük, hivatástudatuk fejlődését.
- Tanítványaik családi hátterének és személyiségének alapos megismerésére törekedve, aminek érdekében ajánlatos a családlátogatás, amelyről feljegyzést készít.
- Megkülönböztetetten figyelnek azokra, akik képességeik alatt teljesítenek, felderítik az okokat és segítenek kiküszöbölni azokat.
- Keresik a hátrányos helyzetű tanulókon való segítség módjait, gondoskodnak a hivalkodó öltözködés, viselkedés elkerüléséről.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- Törekedjen arra, hogy alaposan megismerje tanítványait.
- Az intézmény pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve.
- Igyekszik folyamatos jelenlétével is kifejezni az osztályával való törődést (szünetekben, lelkigyakorlatokon, miséken való részvételével).
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Koordinálja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját és látogathatja óráikat.
- Aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői közösségével, a tanítványaival foglalkozó tanárokkal és a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (beszédfejlesztő, gyógy-testnevelő, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, családgondozó munkatárs).
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét (ellenőrzi, hogy be van-e írva minden osztályzat az ellenőrzőbe, tájékoztató füzetbe), az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Mikro- és szülői értekezletet tart, szükség esetén családot látogat, az ellenőrző könyv útján rendszeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat (az osztálynapló precíz vezetését, a félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatását, a továbbtanulással kapcsolatos adminisztrációt).

- Saját hatáskörében - indokolt esetben - évi 10 nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának, igazolja a gyermek hiányzását.
- Gondoskodik osztálya kötelező orvosi vizsgálatáról.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az előttük álló iskolai feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Az érdekeltekkel egyetértésben javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, büntetésére.

23.3. A nevelőtestület

Az intézmény pedagógusai szakmai tevékenységüket, szakmai közösségekben, munkaközösségben végzik a munkaközösség-vezetők irányításával.

A munkaközösségek folyamatos szakmai fejlesztőműhelyként működnek, véleményezik az iskola vezetésével kapcsolatos szervezeti kérdéseket. Folyamatos információáramlással biztosítják az egységes eljárások érvényesülését.

A munkaközösségeink:

Alsós munkaközösség:

Tagjai az alsó tagozatban tanító pedagógusok.

Felső munkaközösség:

Tagjai az osztályfőnökök felső tagozatban tanító pedagógusok.

Napközi otthonos munkaközösség:

Tagjai a napközi otthonos és tanulószobai csoportokat vezet pedagógusok.

A nevelőtestület az egységes nevelői hatás és az egységes eljárások érdekében értekezletet tart. Ezek lehetnek:

- Munkaértekezlet: (szükség szerint, információcsere, egyeztetés, céljából).
- Nevelőtestületi értekezlet, mely lehet:
 - alakuló,
 - tanévnnyitó,
 - nevelési (évente 2 alkalommal),
 - tanévzáró,
 - osztályozó konferenciák (félévkor és tanév végén).

A nevelőtestület döntési kompetenciái:

- osztályozás,
- házirend elkészítése,
- tanítás nélküli munkanapok felhasználása,
- a nevelési értekezletek, továbbképzések témája,
- a szülői értekezletek ideje, száma,
- fogadóórák ideje, száma,
- felmérések időpontja, tartalma,
- éves munkaterv,

- helyi minősítő rendszer elkészítése, módosítása;
- a helyi tanterv elkészítése,
- pedagógiai program elfogadása, módosítása.

Munkaközösség döntési kompetenciái:

- szakmai értekezletek témája,
- az oktatásban alkalmazott taneszközök kiválasztása,
- számonkérések, felmérések ütemezése,
- a munkaközösség munkaterveinek elfogadása.

24. A szülőkkel, a tanulókkal, az iskolapartnereivel való együttműködés formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola igazán egyházi szelleme csak akkor születhet meg, ha a szülők is közösséget alkotnak, hiszen a keresztény hit is egy közösség ölen születik és növekszik. Ez hatalmas garancia arra, hogy a gyerekeket az iskola után nem sodorja el az élet sokszínű áramlata.

Az iskola a szülőktől is elvárja, hogy elfogadják az iskola katolikus jellegét, ne neveljenek, tegyenek az iskola ellen, hanem erkölcsileg, támogassák. Iskolával kapcsolatos problémáikat az érintettekkel beszéljék meg. Az iskola feladata, hogy jogos problémák esetén a szülőkkel együtt megkeresse azok mindenki számára megnyugtató megoldását.

Az iskola a szülőkkel igyekszik mindjobban megismertetni szellemiségét, nevelési alapelveit. Ezt a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartással igyekszik elérni.

Az iskola elvárja, hogy a szülők ezeken aktívan részt vegyenek, hogy maguk is fejlődjenek hitben és tudásban ezzel példát mutatva gyermekeiknek.

Az iskola nevelési stratégiájának legfőbb partnere a család; az iskola célja, hogy a családdal együttműködve egységes nevelési szemléletet alakítson ki a nevelés hatékonyságának növelésére. Mivel a családból hozott nevelés meghatározó a kisgyermek személyiségfejlődése szempontjából, erősíteni kívánjuk az otthon kialakított pozitív értékrendet, és arra törekszünk, hogy a szülők is elfogadják az iskola által megfogalmazott nevelési elveket és követelményeket.

A szülőknek és a pedagógusoknak egyaránt célja a kölcsönös kapcsolattartás a gyermek fejlődése érdekében. Az együttműködésnek kölcsönös bizalomra, megértésre kell épülnie, hogy a tanulók a családban és az iskolában egyaránt jól érezzék magukat, a követelményeket teljesíteni tudják, hogy a nevelő-oktató munka minél eredményesebb legyen. Ehhez a nevelőnek meg kell ismernie a gyermek otthoni, családi körülményeit, mert csak annak ismeretében javíthatja az otthonról hozott helytelen beidegződéseket. Így pótolhatja az esetleges nevelési hiányosságokat, melyeknek többféle oka is lehet (szociálisan hátrányos helyzet, szülői hanyagság, túl elfoglalt szülők, stb.).

A közös célok elérése érdekében a szülőknek is meg kell ismerniük az iskola életét, a gyermeküket tanító nevelőket, az iskola Házi rendjét, Pedagógiai programját, az iskola által nyújtott lehetőségeket, az iskola értékrendszerét, a tanulókkal szemben támasztott követelményeket.

A kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezlet évi 4 alkalommal (az osztály közösségi magatartásával kapcsolatos nevelési témák megvitatása; az osztály neveltségi szintjének megbeszélése; a tanév folyamán szervezett programok, tervek, ünnepek, kirándulások stb.)
- Réteg szülői értekezlet például az 1. évfolyamosok szüleinek előzetes tájékoztató, táborozók szüleinek tartott tájékoztató, a SZMK vezetőinek tartott tájékoztató.
- Fogadóóra tanévenként 2 alkalommal (a tanulók egyéni tanulási, magatartási problémáinak megbeszélése, segítségnyújtás a szülőknek az otthoni neveléshez és tanulást segítő tevékenységekhez).
- „1 délután a gyermekemért”- gondolatébresztő előadások és beszélgetések nevelési kérdésekről az lelki igazgató szervezésében.
- Az ifjúságvédelmi felelős tanár fogadóóráján igény szerint szintén segítséget kaphatnak a szülők egyedi nevelési problémájuk megoldásához.
- A nyílt nap konkrét lehetőséget nyújt arra, hogy a szülők az iskolában folyó mindennapi életbe, a tanítási órákon folyó munkába betekintést nyerjenek, és megnyerjük őket az iskolai nevelőmunka tényleges támogatására, egyúttal ők is látják a gyermekekre háruló terheket, a tananyag tükrében.
- A családlátogatás (1. évfolyam osztályfőnökének és az intézményvezetőnek kötelező) lehetőséget nyújt a pedagógusnak arra, hogy felmérje a család szociális háttérét, lakásuk egészségügyi helyzetét, a gyermek helyét a lakásban, szüleikhez, testvéreihez való viszonyát, helyét a családi munkamegosztásban, otthoni tanulási szokásait, kedvenc játékait, foglalatosságait.
- Ugyanakkor jó alkalom a szülőkkel való kötetlen beszélgetésre, amely során feltárhatjuk a szülők nevelési módszereit, ismereteket szerezhethünk a gyermek korábban szerzett élményeiről, betegségeiről, esetleges fejlődési rendellenességeiről, stb.
- Segítséget nyújtunk a szülőknek a nevelési lelki problémák keresztény elvek alapján történő megoldásában.
- Tisztelettel és szeretettel fogadjuk a szülők kritikai észrevételeit, és elfogulatlanul megvizsgáljuk igazságtartalmukat, törekszünk az esetleges hibák kijavítására.
- A szülőket meghívjuk az iskolai és osztályrendezvényekre (tanévnyitó, tanévzáró, állami és egyházi ünnepélyek, rendezvények, szabadidős programok: színház- és mozilátogatás, kiállítások, kirándulások, táborozás, stb.), ezzel is bővítve az együttműködés és a közös munka lehetőségeit.

A szülőkkel való napi kapcsolattartás lehetőségét biztosítják az üzenetek is.

Ezek formái:

- Az E-KRÉTA rendszerben elektronikus üzenet.

- Telefon, levél - Sürgős esetben telefonon kell értesíteni a szülőt (például: ha gyermekét baleset éri vagy az iskolában megbetegszik), hosszabb terjedelmű közlendőkre pedig a levél alkalmas.

Képviselési fórumok :

- Szülői Munkaközösség választmánya

24.1. Az iskola kérése, elvárásai a szülőktől:

- Az iskola Pedagógiai programjában megfogalmazott célok, alapelvek megvalósításának segítése.
- Az iskola Pedagógiai programjában és a Házirendben foglaltak összehangolása a családi neveléssel.
- Együttműködés, partneri kapcsolat, kapcsolattartás, a szülői értekezletek, fogadóórák látogatása, az ellenőrző bejegyzéseinek aláírása.
- A gyermekek iskolai munkájának, magatartásának figyelemmel kísérése, ellenőrzése.
- Segítségnyújtás az iskolai rendezvények lebonyolításához (farsang, kirándulás, klubdélután, színház-, mozi látogatás, stb.).
- Bekapcsolódás a gyermekvédelmi munkába.

A továbbfejlesztés lehetőségei:

- Partnereink igényeinek kielégítésére törekszünk. Felmérjük, mit várnak el tőlünk, hogy képzelik el a kölcsönös, folyamatos együttműködés módjait.
- Tudatosítjuk a szülőknél, hogy az iskolában folyó nevelőmunka és az otthoni nevelés csak akkor hatékony, ha azonosak értékrendjeink, törekvéseink, céljaink.
- Gyermekeink helyes nevelése, egészséges testi és szellemi fejlődése közös célunk, amelyért közösen kell cselekednünk.
- Lehetővé tesszük, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei is bekapcsolódjanak az "1 délután a gyermekemért" sorozatba, melyen egy-egy vitaindító kiselőadás után a szülők választ kapnak kérdéseikre. (Például: drogfogyasztás, magatartászavarok, tanulási nehézségek, pályaválasztás, stb.)
- Pszichológus (tanár) tarthat a tanulási típusokat, módszereket elemző foglalkozásokat, melyek elősegíthetik a gyermekek eredményesebb tanulását.

24.2. Az intézmény partneri kapcsolatai

Az intézmény épít a környezetében lévő szervezetekkel való kapcsolatokban rejlő erőforrásokra. Ezeket a kapcsolatokat együttműködési megállapodásban rögzítjük a felekkel.

24.2.1. Fontosabb partnereink

- Fenntartónkkal, a Nyíregyházi Egyházmegye Görögkatolikus megyéspüspökével, valamint az Oktatási Iroda vezetőjével és oktatási bizottságával fontosnak tartjuk az élő kapcsolat ápolását.
- A városkörnyéki görögkatolikus egyházközségekkel kölcsönös kapcsolattartásra törekszünk.
- A Katolikus Pedagógiai Intézet szervezésében nevelő-testületünk részt vesz a szakmai és lelki továbbképzéseken. Az Intézet munkatársai segítenek bennünket szakmai és gazdasági tanácsadással is.
- A Városi- és Vármegyei Önkormányzattal, valamint a Pedagógiai Oktatási Központtal törekszünk jó kapcsolat kialakítására.
- A görögkatolikus egyházi iskolákkal való kapcsolattartás révén iskolánk mintát, tapasztalatokat, a jobb megismerést szolgáló összehasonlítási alapot nyer, intézményi és személyes emberi kapcsolatokban gyarapszik. A tanulóikkal rendezett találkozások az ökumené szellemét erősítik. Ezen kívül versenyeken is rendszeresen összemérik diákjaink képességeiket, tudásukat.
- Városunk állami fenntartású iskoláival alkalmi kapcsolatokat ápolunk: sport- és szellemi vetélkedőkön való találkozás, más iskolák által meghirdetett versenyeken való részvétel.
- Nevelőmunkánk támasza a Szülői Munkaközösség. A szülők segítenek rendezvényeink szervezésében és lebonyolításában.
- A kapcsolatok rendszerében sajátos helyet foglal el a tömegkommunikációval való kapcsolatrendszerünk: sajtó, rádió, televízió. Segítenek céljaink, iskolánk tevékenységrendszerének széleskörű megismertetésében.
- A tanulóink fejlesztése érdekében rendszeres kapcsolatban állunk a Magvető Görögkatolikus Tanoda szakmai vezetőivel, közös programokat szervezünk.
- A tanulóink alapfokú művészeti képzése érdekében a Muzsika és a Vásárhelyi László Református Alapfokú Művészeti Iskolák telephelyeinek biztosítunk működési feltételeket.
- A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőrkapitányság munkatársai a bűnmegelőzés és a közlekedésbiztonság területén nyújt szakmai segítséget
- A megyei Egészségfejlesztési Iroda munkatársai az egészség-nevelésben rendszeresen adnak szakmai segítséget
- Jó kapcsolatot ápolunk a Roma Kisebbségi Önkormányzattal.
- A kulturális hátrányok leküzdésében jelentős segítséget ad a Jósza András Múzeum és a Falumúzeum valamint a Móricz Zsigmond Színház is.

Megragadunk minden alkalmat, hogy az intézmény jó hírnevét növeljük, ennek része a kapcsolatok kiépítése, ápolása. A kapcsolatokból származó materiális és immateriális haszon szerzése. A jó partnerkapcsolat alapja, az odafigyelés, segítség abban, amiben tudunk. Csak ekkor várhatunk mi is megértést, megbecsülést. Egyházi intézményünk specifikus (katolikus)

identitásának megőrzése, erősítése és hatékony képviselete értékzavarodott társadalmunkban csak szűkebb és tágabb környezetünkkel való bölcsen megfontolt, sokoldalú kapcsolattartás révén valósítható meg.

Partnereink elvárásainak való minél teljesebb megfelelés érdekében:

- az intézményben a neveltségi szintet emeljük,
- rendszeres tehetséggondozást és felzárkóztatást folytatunk,
- a testnevelésórák hatékonyságát megfelelő hely biztosításával elősegítjük,
- lelki gazdagodást szolgáló napokat szervezünk,
- hétköznapra eső ünnepekhez kapcsolódóan hagyományokat teremtünk,
- közösséget kovácsoló rendezvényeket, kirándulásokat szervezünk.

Ezért:

- rendszeresen vizsgáljuk partnereink igényét, elégedettségét,
- a kapott információk alapján minőségcélokat tűzünk ki, intézkedési tervet készítünk,
- jobbitó intézkedéseket hozunk, és ezeket megvalósítjuk.
- Arra törekszünk, hogy:
- munkatársaink minőségi munkavégzését megfelelő környezettel és a szükséges erőforrásokkal segítsük,
- a munkatársak fejlődése érdekében szakmai továbbképzéseket szervezünk.

Fontosnak tartjuk, hogy munkatársaink megismerjék, megértsék, és munkájukban érvényesítsék minőségpolitikánkat, minőségcéljainkat. Munkatársainktól elvárjuk, hogy lelkiismeretesen, partnerközpontú szemlélettel, a fent megfogalmazottak szellemében, felelősséggel végezze feladatait.

25. A tanulmányok alatti vizsga szabályzata

25.1. A vizsgaszabályzat célja

A tanulmányokkal kapcsolatos vizsgakötelezettségek:

Az intézményben lefolytatandó állami vizsgák értékelésének és ügyvitelének rendelkezéseit a vizsgakövetelmények, valamint a vizsgaszabályzat határozzák meg.

A helyi vizsgák lebonyolítási rendjét az intézmény helyi vizsgaszabályzata tartalmazza.

A helyi vizsgák:

- osztályozó
- javító
- különbözeti
- pótló

A helyi vizsgák időpontját az intézmény éves munkaterve tartalmazza. A vizsgáztató bizottságokat az igazgató jelöli ki. A bizottság elnöke felelős a jegyzőkönyvek vezetéséért. A vizsgák eredményét az osztályfőnök írja be az anyakönyvbe és a bizonyítványba. A záradékot az igazgató is aláírja. Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012.(VIII.31.) EMMI-rendelet 64-73.§ bekezdéseiben foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása. A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati), és az értékelés rendjét a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni;
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Általános szabályok

- Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz osztályozó, különbözeti, javító és pótló vizsgákra vonatkozik.
- Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli, vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai Programja alapján.

25.2. Osztályozó vizsga

- Az intézményi osztályozó vizsgát a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.
- A félévi és év végi tanulmányi osztályzatok megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
 - az igazgató felmentette a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
 - az igazgató engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
 - egy tanévben 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,
 - ha a tanuló hiányzása egy adott tantárgyból az évi tanítási órák 30%-át meghaladta és a nevelőtestület nem tagadta meg az osztályozó vizsga letételének lehetőségét,
 - átvételnél az iskola igazgatója előírja,
 - a tanuló független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Az első három pont esetben, ha a tanuló kérésére jön létre, akkor a tanuló köteles az osztályozó vizsga kitűzött időpontja előtt legalább 10 nappal az igazgatóhelyettesnél a

vizsgára jelentkezni. Az igazgatóhelyettes a jelentkezések összegzése után kijelöli a vizsgabizottságot, meghatározza a vizsga idejét és helyét.

A vizsgázónak az írásbeli vizsgák megválaszolásához rendelkezésre álló idő vizsgatárgyanként 45 perc. Szóbeli vizsga egy vizsgázónak egy vizsganapra legfeljebb három vizsgatárgyból szervezhető. A tanulmányok alatti vizsgán a köznevelési törvény 47.§ (1) bekezdésének hatálya alá tartozó tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az intézmény nem a Pedagógiai Programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta. ***Az osztályozó vizsga követelménye megegyezik a Pedagógiai Program Helyi tantervében meghatározott követelményekkel.***

Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsga elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

25.3. Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg. Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az iskola vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

25.4. Javítóvizsga

Ha a tanuló tanév végén – legfeljebb 3 tantárgyból - elégtelen osztályzatot kap, javítóvizsgát tehet. Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető. A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

25.4. Pótló vizsga

Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/ /különbözeti vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

25.5. Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A köznevelési törvény 46.§ (6) bekezdés m pontja a tanuló alapvető jogaként mondja ki, hogy tanulmányai során pedagógusaitól független bizottság előtt, tanulmányok alatti vizsgát tehet, amely lehet osztályozó-, és javítóvizsga.

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a kormányhivatal szervezi.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a félév, vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, amennyiben hiányzás miatt nem értékelhető és osztályozó vizsga letételére kap engedélyt, az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha független vizsgabizottság előtt kíván vizsgát tenni.

A tanuló amennyiben a tanév végén valamely tantárgyból / tantárgyakból megbukott, s javítóvizsgát tehet, a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy a javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehesse le.

25.6. Tanulmányok alatti vizsgák szervezésének legfontosabb alapelvei

- A vizsgabizottság minimum három főből áll: elnök, kérdező tanár, ellenőrző tanár
- Az elnök: felel a szabályok betartásáért, ellenőrzi a vizsgázók adatait, vezeti a jegyzőkönyvet, ha kell szavazást rendel el.
- Kérdező tanár(ok): csak megfelelő tanári végzettséggel lehet.
- Ellenőrző tanár: lehetőség szerint szakos tanár, felel a vizsga szabályszerűségéért.

Írásbeli vizsgák általános szabályai:

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet,
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot,
- a feladatlap megoldásának ideje 45 perc a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával.
- Egy vizsganapon két írásbeli vizsga tehető le, de közöttük 10 perc pihenőidőt kell biztosítani, kivétel, pótló vizsga esetén, három írásbeli vizsga tartható.
- Ha a vizsgázó az írásbelin szabálytalanságot követ el, a felügyelő tanár e tényt jegyzőkönyvben rögzíti, és felvezeti a feladatlapra és jelenti az igazgatónak.

Az írásbeli vizsga javítása:

- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot,
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapja és értesíti az igazgatót.

A szóbeli vizsga általános szabályai:

- egy napon három szóbeli vizsga tehető le
- a vizsgázónak a vizsga előtt minimum 15 perccel kötelező megjelennie,
- a vizsgák ideje alatti várakozáshoz lehetőség szerint pihenőhelyiséget kell biztosítani,
- a szóbeli vizsgán minden vizsgázó tételt húz, a tantárgyakhoz kapcsolódó segédeszközökkel készül az önálló feleletre,
- a felkészülési idő legalább 20 perc, kivétel az idegen nyelv ahol nincs felkészülési idő,
- a felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja,
- a felelet maximum 10 percet tarthat,
- ha a vizsgázó az adott tételtől teljes tudatlanságról tesz tanúbizonytságot, egy alkalommal póttételt húz,

- két tantárgy között a vizsgázó pihenőidőt kérhet.
- Ha a szóbelin a vizsgázó szabálytalanságot követ el, az elnök figyelmezteti, jegyzőkönyvet készít és a vizsgabizottság a dönt a szóbeli eredményéről
- Szabálytalanságok esetében a vizsgabizottság elnöke értesíti az igazgatót, aki a törvények alapján dönt.

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje:

- Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

26. Az iskolaválasztás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Nkt.51. § (1) Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A további felvételi kérelmekről az intézmény pedagógiai programjában foglaltak szerint kell dönteni. Intézményünk a Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működik. Egyházi jellegénél fogva előnyt élveznek a felvétel és átvétel során, azon családok gyermekei, akik görögkatolikusok és lelkészi ajánlással rendelkeznek. A tanuló átvételére a tanév során bármikor lehetőség van, ha a tanuló a fenti rendelkezésnek megfelel, és a törvény által előírt szükséges tanúsító igazolásokat be tudja mutatni.

Feltételei:

- Az átadó iskola elbocsátója: "Értesítés iskolaváltoztatásról".
- Érvényes iskolai bizonyítvány. Jó tanulmányi eredmény és magatartás, hitoktatásban való részvétel.

Az átlépők beilleszkedésének segítése:

- 1 hónap türelmi idő,
- szükség esetén korrepetálás, felzárkóztatás, a tananyag különbözőségének kompenzálása.

26.1. A felvételi eljárás különös szabályai

Nkt. 31.§. (2) A nevelési – oktatási intézményvallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működhet, és ennek megfelelően a tanulók felvételénél előfeltételként kikötheti valamely vallás elfogadását, és ezt felvételi eljárás keretében vizsgálhatja. Intézményünkben a felvételi eljárás keretében vizsgáljuk a görögkatolikus hitéletet a családban, papi, lelkészi ajánlás alapján. Felvétel során elsőbbséget élveznek a görögkatolikus gyerekek. A beiratkozáshoz szükséges dokumentumokon túl minden esetben szükséges bemutatni a hivatalos lelkészi ajánlást.

26.2. Belépés az iskola első évfolyamára

Feltételei:

- Legalább hatéves életkor. (adott év augusztus 31-ig betölti a hat évet)
- Problémás esetben, vagy ha a gyermek nem járt óvodába, szükséges az iskolai érettségi vizsgálat eredménye a Pedagógiai Szakszolgálattól. Figyelembe vehető döntés: "Beiskolázható az általános iskola első évfolyamára".
- A beiskolázást az igazgató a fenntartóval egyeztetve végzi. A tanulók felvételéről az igazgató dönt.
- Felvételi vizsgát nem tartunk, csak elbeszélgetés van a szülőkkel és gyerekekkel.

A beiratkozás módja:

- A szükséges iratok, dokumentumok:
- a szülő személyi igazolványa,
- a gyermek születési anyakönyvi kivonata, személyi azonosító okirat,
- a törvényes képviselő és a tanuló lakcímének, tartózkodási helyének igazolása.
- lelkeszi ajánlás felekezeti szerint.

26.3. Kilépés, a tanulói jogviszony megszüntetése

Az általános iskolai tanulmányok bejezése előtt:

- Más iskolába való távozáskor.
 - A tanuló mindaddig nyilvántartásunkban marad, amíg a fogadó iskola az „Értesítés beiratkozásról” című nyomtatvánnyal érkezését vissza nem igazolja.

Átlépés más iskolatípusba:

- a 4. évfolyam elvégzése után nyolcosztályos gimnáziumba
- a 6. évfolyam elvégzése után hatosztályos gimnáziumba

Feltétele:

- sikeres felvételi vizsga a választott intézménybe
- érvényes tanév végi bizonyítvány

Az általános iskolai tanulmányok befejezésekor:

- A 8. évfolyam elvégzése után átlépés négyosztályos gimnáziumi képzésbe, vagy szakképző intézménybe a 9. évfolyamra.

Az átlépés feltétele:

- sikeres felvételi vizsga a választott intézményben
- a felvétel visszaigazolása
- sikeres tanévvégi bizonyítvány
- a bizonyítvány záradéka a „9. évfolyamra léphet”

27. A pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

A Pedagógiai programot évente felül kell vizsgálni. Törvényi változások, fenntartói elvárások esetén kötelező módosítani. Egyéb esetben az alábbiak szerint járunk el.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására az iskola igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a nevelők szakmai munkaközösségei, a szülői szervezet, a szülői munkaközösség, az iskola fenntartója, tehet javaslatot, illetve törvényt szabályozhatja. A tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül a diákönkormányzat és a szülői tanács képviselői útján javasolhatják. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. Amennyiben törvény másként nem rendelkezik, szakértő véleménye szükséges az elfogadáshoz. A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola fenntartójánál;
- az iskola igazgatójánál;
- az iskola honlapján

28. Helyi tanterv

28.1. Jogi háttér

- 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- [110/2012. (VI. 4.) Korm. rend. mell.].

28.2. Célok és feladatok az alpfokú nevelésben - oktatásban

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei kisebb módosításokkal megegyeznek a NAT alapján készült, az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott tananyaggal és követelményekkel, megjelenítve ebben a keresztény értékrendet és a helyi sajátosságokat.

28.3. Alsó tagozat

1-4. évfolyam

Az alapfokú nevelés-oktatás első négy évre terjedő pedagógiai szakaszának alapvető jellemzője az alapozás.

Gyermekre figyelő fokozatossággal vezet át az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás szervezeti kereteibe, tevékenységrendszerébe és szokásrendjébe. Felhasználja és továbbfejleszti az iskolába kerülő gyerek természetes tanulási motiváltságát, a megismerés és a megértés iránti érdeklődését, nyitottságát. Széles teret enged játék- és mozgásigénynek kielégítéséhez. Kedvező feltételeket teremt a természetes fejlődési, érési folyamatok kiteljesedéséhez. Előkészíti, megalapozza a kulcskompetenciák kifejlődésének folyamatát. A tanító feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. A gyerekek közötti különbségeket természetesként fogadja el. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréshez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához, az egységes műveltségbeli alapok megszerzéséhez. Egyre inkább előtérbe kerülnek a teljesítményelvárások által meghatározott tanulási feladatok, a fejlesztési követelményeknek való megfelelés igénye. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákkal operál. A tanulók fejlettségére és fejlesztési szükségleteire figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a tanító a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Éléményszerű tanulóssal, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit: az alapvető rutinokat, képességeket és alapképességeket, formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, tanulási és magatartási szokásokat alakít. Megtapasztaltatja az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítja és gyakoroltatja az elemi tanulási módszereket és technikákat. A tanulók fokozatosan gyarapodó ismereteit rendszerbe szervezi. Aktivizálja a már megszerzett tudást az új tanulási feladatok megoldásához. A tanító egészséges egyensúlyt teremt a nevelési és oktatási feladatok rendszerében. Kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség fejlődését, érését, a felelős állampolgári magatartás megalapozását. Az esélyteremtés érdekében támogatja az egyéni képességek, a tehetség kibontakozását, tervezetten segíti a tanulási nehézségekkel küzdő, a sajátos nevelési igényű tanulókat. Kiemelten törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szokásostól eltérő ütemű fejlődéséből adódnak. A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók.

28.4. Értékközvetítő szerep

A gyerekek nemcsak az iskolában tanulnak. Sokféle más forrásból is bőséges tapasztalatok, ismeretek birtokába jutnak. Ezeket az iskolának számon kell tartania, fel kell használnia nevelő munkájában. Különösen fontos feladata, hogy sajátos eszköz- és hatásrendszerével olyan értékrendet közvetítsen, amelyik segít a gyerekeknek a spontán hatások és az őket érő információáradat kezelésében, értékelésében, az elfogadásukról való döntésekben. Az iskola célirányosan meghatározott értékrendjének közvetítésében - a kisiskolások nevelésében - kitüntetett szerepe van:

- az iskola légkörének, információforrásokkal kapcsolatos nyitottságának,
- a tanító és a tanulók érintkezésének és együttműködésének,
- a kortársakkal kialakított magatartási kultúrának,
- a gyerekek nevelésében a szülői házzal kiépített partneri viszonyinak, függetlenül a szülők társadalmi és kulturális háttérétől,
- az irányított társadalmi tapasztalatszerzésnek, mely kiterjed a társadalom minél szélesebb spektrumára, a spontán szerzett tapasztalatok és tudás feldolgozásának (elemzésének, értékelésének) és felhasználásának,
- különféle élethelyzetek tanulmányozásának (feladathelyzetek, tanulási szituációk, konfliktushelyzetek, veszélyhelyzetek, versengések, önkiszolgálás, másság jelenléte stb.),
- az oktatás kultúraközvetítő, értékőrző hatásának, mely kultúra reprezentálja az országban lakók sokszínűségét.

E csatornákon keresztül valósulhat meg már kisiskolás korban olyan értékek megtapasztalása és - az ismétlődő helyzetek újbóli átélése során - belsővé válása, amelyek alapozzák:

- az aktív és felelős - nemzeti és uniós – állampolgárt létre,
- a modern gazdálkodásban való hasznos részvételre és
- a közös nemzeti érdekek szolgálatára való eredményes felkészítést az intézményes nevelés keretein belül.

Ilyen értékek például:

- az emberi együttélés és kapcsolattartás értékei: egymás megbecsülése, a személyiség belső értékei iránti fogékonyság, az önértékek felismerése, az érdekérvényesítés, a kölcsönösség, a másság természetesként való elfogadása, a közösség ügyei iránti érdeklődés és feladatvállalás, a szabad véleménynyilvánítás, az önállóság;
- a tanulás és a munka világához kapcsolódó értékek: a tevékenységmotiváció, a megismerés és az alkotó tevékenység iránti igény, a feladatért vállalt egyéni és közös felelősség, a feladat és a munka megosztása, együttműködés, megbízhatóság, kitartás a feladatok teljesítésében, tapasztalatok az erőfeszítés, a teljesítmény, a sikeresség összefüggéseiről, a vállalkozó kedv, a sikerek és a kudarcok elviselése, az újrakezdés képessége, a tervszerűség, gazdaságosság, igényesség a tevékenységek megvalósításában, önellenőrzés;

- az értékőrző magatartás jellemzői: nyitottság, érdeklődés a saját és más népek kultúrája iránt, hagyományőrzés, a természeti, a társadalmi és a technikai környezet értékeinek és veszélyeztetettségének felismerése és tudatos védelme.

28.5. Kiemelt fejlesztési feladatok

28.5.1. Énkép, önismeret

Az első négy iskolai év bevezető időszakában az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet- és tevékenységváltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni a gyerekek számára. A tanító biztonságérzetet fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, megtalálják helyüket az iskolai közösségekben, egész életre szólóan megszeressék a tanulást. A társakkal és a tanítóval való együttműködés során kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják a feladatokkal való megküzdés élményét, próbára tehetik fejlődő önállóságukat, s nem végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulással élhetik meg sikertelen próbálkozásaikat is. A reális énkép és a jó önismeret a szociális és állampolgári kompetencia egyik fontos pillére.

28.5.2. Hon- és népismeret

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában. Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget - pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést - célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltse tartalommal, gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására és a hazaszeretet példáinak megmutatása mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is feltételeket teremtsen. Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása, a kulturális értékekkel való ismerkedés, és az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás, a sztereotípiák és előítéletek kialakulásának megelőzése. A fejlesztéshez felhasznált műalkotásokkal való foglalkozás feltételt teremt az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciáinak fejlesztéséhez, valamint a szociális és állampolgári kompetenciák gyakorlásához.

28.5.3. Az európai azonosságtudat

A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az a fogékonyság és nyitottság, mely befogadóvá tesz más kultúrák iránt, ösztönzést ad a külföldi kortársakkal való kapcsolatépítéshez. Mindez azért fontos, mert olyan kitekintés, élmény és tapasztalás

birtokába juttat, amelyik a későbbiekben utat nyithat, és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez, az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadásához, a szociális és állampolgári kompetenciák tartalmi gazdagításához. A sikerességet befolyásoló tényező az idegen nyelvi kompetencia eredményes fejlődése.

28.5.4. Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A sokféle közös tanulási és szabadidős iskolai tevékenységben való részvétel a szociális és állampolgári kompetenciák kiváló gyakorlóterepe. A gyerekek többféle szerephelyzetben próbálhatják ki magukat, tapasztalatokat szerezhetnek a gyermeki jogok gyakorlásáról, a szabad véleménynyilvánításról, az együttélés, az alkalmazkodás, a társas érintkezés formáiról és működéséről, a másság elfogadásáról, valamint a rasszizmus, előítéletek elutasításáról. Elsajátíthatják azokat az alapvető ismereteket, magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív attitűdjeiket, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét. E nevelési feladat fontos tartalmi eleme a veszélyhelyzeti magatartáskultúra fejlesztése (katasztrófavédelem). A megvalósításban a hangsúly ebben az életkori szakaszban az adekvát magatartásformák kialakításán van. Különböző magatartási stratégiák megismertetésével és gyakoroltatásával fel kell készíteni a kisiskolást a veszélyhelyzetek (árvíz, tűz, veszélyes anyagokkal való találkozás, szélsőséges időjárási jelenségek, járványok, erőszakos és környezetpusztító magatartási megnyilvánulások) felismerésére és arra, hogy mit tegyen a megelőzés érdekében, illetve a már kialakult katasztrófa szituációkban. E folyamatban tanító kitüntetett feladata az is, hogy megalapozza a tanulóknak a veszélyhelyzetek megelőzéséhez szükséges felelősséget, cselekvőkészséget és elkötelezettséget. (A nevelési feladat megvalósításához különösen az ember és társadalom, az ember a természetben, valamint az életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület tartalmainak feldolgozása kínál széleskörű lehetőséget.)

28.5.5. Gazdasági nevelés

A gyerekek általános műveltségének megalapozásához, állampolgári kompetenciáik fejlesztéséhez tartozik, hogy már kisiskolás korukban tisztában legyenek a munka értékteremtő és létfenntartó szerepével, és korosztályuknak megfelelő szinten bánni tudjanak a pénzzel. Ismerjék a fizetőeszközöket, azok nagyságrendjét. Szerezzenek tapasztalatokat családjuk pénzfelhasználásáról, annak tervezhetőségéről és a pénzzel, az idővel, az anyaggal, az erővel stb. való takarékoságról, a közösség vagyonának keletkezéséről és megbecsüléséről.

A gazdasági nevelés fontos területe a tudatos fogyasztói szemlélet megalapozása. Eredményességében meghatározó a kisiskoláskori szemléletformálás szerepe. Ezért korán el kell kezdeni a gyerekek környezetkímélő, helyes vásárlási szokásainak alakítását, a reklámok szerepeinek és káros hatásainak tudatosítását, a termékek racionális kiválasztási szempontjainak megismertetését, a szükségletek kielégítésében a takarékosági szempontok jelentőségének felismertetését és gyakoroltatását.

28.5.6. Környezettudatosságra nevelés

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az alsó tagozat tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos és felelős állampolgári magatartás formálásához.

A kisiskolásoknak a természet értékei és problémái iránti fogékonyságának, környezetkímélő magatartásának továbbfejlesztésében kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételten átélt élethelyzeteknek, ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a vélemények ütköztetésének és a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk, válságjelenségek megoldására szervezett - a gyerekek öntevékenységre, ötleteire építő - kreatív feladatok és projekt-jellegű tevékenységek.

28.5.7. A tanulás tanítása

Kisiskolás korban a hatékony önálló tanulási kompetencia leginkább az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - felnőtt kori munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.), melyek az élethosszig tartó tanulás eredményességét is meghatározzák. Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem szabadon választható témákban, kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is kipróbálhassák képességeiket a tanulók, s ismerjék meg és használják a tanulás korszerű eszközeit, iskolán kívüli színtereit és lehetőségeit (pl. könyvtári szolgáltatások, IKT, múzeum, színház, művelődési központ) is. Az önálló tanulás képességének megalapozásához eszközként szolgál az anyanyelvi kompetencia és a digitális kompetencia fejlettsége. Elengedhetetlen, hogy a gyerekek már ebben az életkorban elemi szintű tapasztalatokat szerezzenek arról, hogy hogyan lehet az IKT eszközöket az önálló ismeretszerzés szolgálatába állítani. A tanulás eredményességet befolyásoló gondolkodási műveletek és értelmi képességek fejlesztése mellett a tanító fontos feladata, hogy fejlessze a tanulás belső motívumait és teremtsen lehetőséget az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében az alapvető tanulási technikák tapasztalati megismerésére, kipróbálására és aktivizálására, valamint időben kezdje el a tanulási szokásrend alakítását (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) mind a tanórai, mind pedig az egész napos nevelésben.

28.5.8. Testi és lelki egészség

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra

célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játékra és a szabad levegőn szervezett mozgásra. A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérni a testi-lelki egészség védelmében - a gyermekek testi fejlődését és otthoni nevelését is, hogy adott esetben teljesíthesse védősegítő feladatait. A felvilágosító munkának ki kell terjednie az egészséges életmód, a helyes táplálkozás, az egészséges napirend, a test, a ruházat és a környezet ápolása iránti érdeklődés és igény felkeltésére, a kapcsolódó szokások alakítására és az ismeretek tudatosítására. A tanító modell szerepe ezen a területen megkülönböztetett jelentőségű. A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítsége, indirekt irányítása is szükséges. Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangneme, a kölcsönös megbecsülés.

28.5.9. Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az alapozás igényével már a kisiskolások nevelésében is megjelenik az állampolgári nevelés. Itt elsősorban a társadalmi tapasztalatok szerzése (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák, személyközi kapcsolatok elemzése, modellezése konkrét esetek kapcsán), az attitűdformálás, a magatartási minták közvetítése a cél. A nevelés fontos, új területe a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia összetevőinek fejlesztése. Olyan személyiségvonások formálása, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. érdekérvényesítés kockázatvállalás, kreativitás, probléma-felismerés, a tervezés és végrehajtás végig vitele, megbízhatóság, precizitás, felelősségvállalás, kitartás, újrakezdés). A fejlesztés keretét a célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek és a természetes élethelyzetek adják.

28.6. Felső tagozat, 5–8. évfolyam

28.6.1. Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozatos szakasza szervesen folytatja az alsó tagozatos szakasz nevelő-oktató munkáját. Ez a szakasz a készségek és képességek fejlesztésével olyan pedagógiai munkát igényel, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a tanulók életének és tevékenységének számos más színtere, fóruma is. Az 5–6. évfolyamon – az 1–4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók

gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a 7–8. évfolyamon, a serdülőkor kezdetétől viszont hangsúlyossá válik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás fejlesztése. Az általános iskola az 1–4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5–8. évfolyamokon is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú tanulókat. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középfokú nevelés-oktatás szakaszában történő továbbtanulásra, illetve az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszára, összességében ezzel is támogatva a társadalomba való beilleszkedést. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket. Kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetenciaterületek és koncentrációs képességek, akarat tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

Fejlesztési területek – nevelési célok

28.6.2. Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt köteleességeket. A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása poszt-konvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosan benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

28.6.3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait, valamint több, az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományt. Egyre rendszeresebben részt vesz szűkebb közösségében nemzeti hagyományaink ápolásában, megismer ezekhez kapcsolódó műalkotásokat. Annak érdekében, hogy erősödjön benne saját népe és kultúrája értékeihez való kötődés, megismeri azok legfontosabb értékeit, kiemelkedő személyiségeit és szimbólumait. Fel tud sorolni néhány, lakókörnyezetére jellemző sajátosságot, megismeri a hungarikum fogalmát. Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi ismereteihez is kapcsolja. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri,

hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiség, kisebbség kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

28.6.4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

28.6.5. Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megfelelő szókinccsel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stressz-kezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípiák megnyilvánulásait.

28.6.6. A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

28.6.7. A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéne ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénejét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

28.6.8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberekben egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttéléstről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

28.6.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet-harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

28.6.10. Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet

felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karriercél elérésének összefüggéseit.

28.6.11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatiba. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

28.6.12. Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

28.6.13. A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

28.7. Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

28.7.1. Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására különböző szövegtípusokban és műfajokban. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére. Gyakorlott a helyesírási kézikönyvek használatában, törekszik a normakövető helyesírásra. Képes művek önálló befogadására és ennek szöveges interpretálására. Képes egyes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására.

28.7.2. Idegen nyelvi kommunikáció

A tanuló felfedezi, megérti és alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat, ami tudatosabbá és gyorsabbá teszi a nyelvtanulást. A beszédkészség és a hallott szöveg értése mellett törekszik a célnyelvi olvasásra és írásra is. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát. Próbálkozik önálló nyelvtanulási stratégiák alkalmazásával, és elindul a tudatos nyelvtanulás és az önálló nyelvhasználat útján. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

28.7.3. Matematikai kompetencia

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. A tanuló felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. A tanuló képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. A tanuló képessé válik konkrét tapasztalatok alapján az általánosításra, matematikai problémák megvitatása esetén is érvek, cáfolatok megfogalmazására, egyes állításainak bizonyítására.

28.7.4. Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind

önállóbban hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóbban alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

28.7.5. Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóbban képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóbban képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

28.7.6. Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló nyitott más kultúrák, más népek hagyományainak, szokásainak megismerésére, megérti és elfogadja a kulturális sokszínűséget. Ismeri és helyesen használja az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért, ennek figyelmen kívül hagyása pedig akár súlyos következményekkel is járhat. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

28.7.7. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Képes a korának megfelelő élethelyzetekben felismerni a számára kedvező lehetőségeket és élni azokkal. Terveket készít céljai megvalósításához, és – esetenként segítséggel - meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

28.7.8. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai, továbbá képzőművészeti elemek alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is.

28.7.9. A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

28.7.10. Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket.

A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél.

Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatása során a NAT-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít.

A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés. A fentiekre vonatkozó konkrét javaslatokat minden fogyatékosági területre vonatkozóan A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve [2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 21. § (11) bekezdés] tartalmazza. Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt (integráltan) és a tőlük elkülönítetten (gyógypedagógiai intézményekben) történő nevelésére, oktatására.

28.8. A képzés szakaszai

- Bevezető szakasz: 1-2. évfolyam;
- Kezdő szakasz: 3-4. évfolyam; Kilépési lehetőség a nyolcosztályos gimnáziumba.
- Alapozó szakasz: 5-6. évfolyam; Kilépési lehetőség a hatosztályos gimnáziumba.
- Fejlesztő szakasz.: 7-8. évfolyam.
Továbbtanulás négyosztályos gimnáziumba, szakközépiskolába, szakképző intézménybe.

29. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

Pedagógia feladatok:

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, a mozgásigény kielégítésével.
- A mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.
- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- Az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban; a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele.
- Az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, a kreativitás fejlesztése.
- Az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.
- A tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük; a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával.
- A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával.

- A mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulószervezési módokat

30. Az intézmény tantárgyi és óratervi szerkezete

A választott kerettanterv megnevezése

A módosított Nemzeti alaptantervet 2020. szeptember 1-jén kellett bevezetni általában az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamokon. A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumokban azonban a bevezetés nem a kilencedik évfolyamokon történik, hanem az ötödik, illetve hetedik évfolyamokon. A továbbiakban a bevezetés tanévenként felmenő rendben történt.

A módosított Nemzeti alaptanterv *”Fejlesztési területek, nevelési célok”* című részében az előző alaptantervhez képest nem történt lényeges módosulás, a szövegben az egyetlen változás az állampolgárságra és a demokráciára történő nevelésről szóló alcímben van, ahol a „kritikai gondolkodás” helyett a „mérlegelő gondolkodás” kifejezés került a szövegbe.

Az egységességről és a differenciálásról, valamint a módszertani alapelvekről szóló fejezetben azonban számos lényeges változást találunk, amelyek egy részében kifejezetten korszerű pedagógiai módszerekkel találkozhatunk:

- az aktív tanulás, a tanulói kompetenciafejlesztés, az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítási kötelezettsége,
- a tanulói együttműködésen alapuló tanulás, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kapnak a differenciált tanulószervezési eljárások,
- ajánlatos több multidiszciplináris óra megszervezése, azaz olyan foglalkozások szervezése, amelyek megvalósításakor a tanulók egyszerre több tudományterülettel foglalkoznak, a tudnivalók integrálásával ismerkednek meg,
- konkrét új előírás, hogy a módosított pedagógiai programban egyértelműen meg kell határozni és nyilvánossá kell tenni az értékelés minden formájának szempontjait, valamint az ehhez kapcsolódó eljárásokat,
- a team tanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg, tehát arra is van elvi lehetőség, hogy egy-egy órát több pedagógus egyidejűleg tarthasson,
- a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek rendszeres alkalmazása.

A korábban 10%-ban deklarált szabad időkeret már csak „szabad időkeret”-ként jelenik meg, az óraszámok 80%-át a kerettantervben foglaltak megtanítására kell fordítani, de szükség esetén az óraszámok 100%-a is felhasználható a törzsanyag elsajátítására,

A törzsanyag megtanítását követően az órakeret megmaradó 20%-a szabadon választott témák feldolgozására használható föl.

Az intézmény tantárgyi és óratervi szerkezete

Tantárgy/évfolyam	1	2	3	4	5	6	7	8
magyar irodalom	4	4	3	3	2	3	2	2
magyar nyelv	4	4	3	3	2	2	2	2
matematika	5	5	5	5	4	4	4	4
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
hon- és népismeret						1		
hittan	2	2	2	2	2	2	2	2
környezetismeret			1	1				
természettudomány					2	2		
kémia							2	1
fizika							1	2
biológia							1	2
földrajz							2	1
német nyelv				2	3	3	3	3
éneke-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
dráma és színház					1			
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
Kötelező alapóraszám:	22	22	22	23	28	26	29	28
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	1	1	1	2
ebből: magyar irodalom	1	1	1	1		1	1	1
matematika	1	1	1	1				1
dráma és színház					1			
Óraszám összesen:	25	25	25	26	29	29	30	30
hittan	1	1	1	1	1	1	1	1
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
összes óraszám	25	25	25	26	29	29	30	31
maximális óraszám	24	24	24	25	28	28	30	30

A hon- és népismeret tantárgy a felső tagozat bármelyik évfolyamán választható. Mi a 6. évfolyamra építettük be.

A dráma és színház a felső tagozat valamely évfolyamán kötelezően választandó, mi csak az 5. évfolyamon építettük be, tantárgyi keretek között.

A természettudomány tantárgyak a 7–8. évfolyamon diszciplináris bontásban vagy egy integrált természettudomány tantárgy moduljaiként is oktathatók. Mi a diszciplináris bontást alkalmaztuk.

A hittan tantárgyat a 110/2012. Korm. rendelet (NAT) 9. § (1) bekezdés a) pontja szerint a tanuló napi és heti terhelésével összefüggésben meghatározottak alkalmazásakor figyelmen kívül kell hagyni. Ezért csak az első 8 évfolyamon (az etika/ Hit- és erkölcsstan) heti 1 óraszámát vettük az alapóraszámnál figyelembe, a másik hittanóra nem számít bele a napi terhelés óraszámába.

Iskolánk helyi tanterve az emberi erőforrások minisztere által kiadott kerettantervek közül az alábbi kerettantervekre épül:

„Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára”, valamint: „Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára”

.Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel. A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készség fejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson.

Helyi tanterveink tartalmi részét a Katolikus Pedagógiai Intézet ajánlásai alapján állítottuk össze.

31. Fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók speciális fejlesztéséhez

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegíti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált –oktatásuk. Intézményünk az együttneveléssel többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezőkkel kívánjuk biztosítani:

- Pedagógusaink és a szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a habilitációs, rehabilitációs szemléletet érvényesítjük és a sérülés-specifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában alkalmazkodunk a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási-tanulási folyamatban olyan tevékenységet kívánunk megvalósítani, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai -

esetenként egészségügyi - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell:

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételére;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

31.1. Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így

irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik:

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek

váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

31.1.1. Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;
- stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- szövegértési stratégiák kialakítása;
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.
- A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
 - fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
 - verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
 - modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
 - különböző észlelési funkciók fejlesztése.

31.1.2. Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az

írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.
- A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

31.1.3. Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- a fő helyesírási szabályok begyakorloltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.
- A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;

- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

31.1.4. Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

31.1.5. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az

ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

31.1.6. Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelemfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

31.2. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetencterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

31.3. Kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompetenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (készség szintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), téri-vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompetenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogathatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arckifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;
- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszerzésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analízáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortársközösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati hálók kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésmenet következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátoltság, visszahúzódság (különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya alakulhat ki, valamint a végrehajtó működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatépítés

facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az asszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szakmatanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, az innovációs készség kialakítására.

31.4. Egyes tanulási területekre vonatkozó feladatok

31.4.1. Magyar nyelv és irodalom

A grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén kiemelten fontos.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése szükséges a dekódolás tanítása előtt. Az olvasás, írás kognitív bázisképességeinek megalapozása elengedhetetlen előfeltétele az olvasástanulás megkezdésének. A szódekódolás tanítása, a betű-hang asszociációk kialakítása kellő módszertani tudatossággal és a gyermek haladásához igazított idői ütemezéssel történjen!

A grafomotoros ügyetlenség gyakran okoz technikai értelemben nehézséget az írástanulás során, a lassú írástempó mellett a nehezen olvasható vagy olvashatatlan íráskép is jellemző lehet. Éppen ezért lényeges, hogy a késleltetett, elnyújtott írástanítást grafomotoros alapozás előzze meg, a finommotoros tevékenységek számtalan lehetőségét kiaknázva. Az íráskép zavarában érintett gyermekeknél a szépírás, külalak és fűzetvezetés értékelése a rendezettségre való törekvés és a gyermek képességeinek, önmagához mért haladásának figyelembevételével történjen! Hasonlóképp az olvasás és szövegértés értékelésekor is az önmagához mért fejlődést figyelembe vevő fejlesztő értékelés kerüljön előtérbe! Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésére, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére (pl. házi feladatok, beadandók nyomtatott vagy elektronikus formában való leadására), folyóírás helyett nyomtatott betűvel való írás jóváhagyására.

Az olvasás gördülékenységének, fluenciájának elősegítése szükséges változatos szövegek páros, közös, paralel, ill. váltott hangos olvasásával.

A tanulási zavarral és figyelemzavarral küzdő tanulóknál szükséges lehet a szöveg adaptálása (nagyobb, eltérő színű betűk, a szöveg egyszerűsített, rövidített verziójának elkészítése). A szövegértés fejlesztése elősegíti a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való tovább dolgozást, tovább gondolkodást.

31.4.2. Matematika

A matematika területén az érintett tanulók heterogenitása miatt nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló esetén pont ezen a területen jelentkezik a gyermek kiemelkedő képessége, tehetsége, miközben súlyos olvasási zavarral küzd. Más esetben a matematikai képességek érintettsége olyannyira jelentős, hogy szükséges lehet a tantárgy vagy az aritmetikai tantárgyrész alóli felmentés vagy segédeszköz-használat, pl. számológép biztosítása, szorzó- és bennfoglaló tábla, korong, rehabilitációs foglalkozásokon használt eszközök, számológép (esetenként nagyobb kialakítású négyzethálós füzet) használata (szükség esetén más tanórákon is, pl. fizika, kémia, történelem, természettudomány). Ajánlott lehet ezeken a tanórákon – a tanuló egyéni sajátosságaihoz igazodva – a képletek, esetleg definíciók számonkérése (pl. a megfelelő nyelvi, emlékezeti kompetenciákra támaszkodva), illetve szükség esetén bizonyos tantárgyrészek értékelése alóli mentesítés biztosítása.

31.4.3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

Az olvasás és szövegértés nehézsége hátráltathatja a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak megértését.

Az idővel kapcsolatos fogalmak, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. A gyenge verbális emlékezet miatt problémát jelenthet egyes gyermekeknél az évszámok precíz bevésése, az idegen szavak (történelmi személyek, helynevek, fogalmak) pontos memorizálása. A vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése segítheti ezen nehézségek minimalizálását. A nyelvi érintettség miatt bizonyos absztrakt fogalmak megértése és használata is nehézséget jelenthet. Érdemes a tananyag-feldolgozás előtt fogalomlistát, ill. vázlatot adni a tanulóknak. A tanulás további támogatásához képek, az összefüggéseket szemléletesen ábrázoló gondolattérképek használata is kiemelt jelentőségű, magasabb szinten azok készítésének a megtanítása is célul tűzhető ki az önálló tanuláshoz.

Külön figyelmet kell fordítani a térképhasználat tanítására és gyakoroltatására, mivel a tanulók ezen csoportjának sok esetben nagy kihívást jelent az absztrakt ábrákon való tájékozódás. Ide tartozik a grafikonok, táblázatok, diagramok értelmezése is, melyek a történelmi, társadalomismereti tananyag szerves részét képezik, és elemzésük a tantárgyi követelményrendszerhez tartozik.

Fontos a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, a dramatizálás, az érzelemdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalathoz köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a

feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében véleményének megfogalmazására és az önképviselőre!

31.4.4. Erkölc és etika

Csakúgy, mint a Történelem és állampolgári ismeretek tanulási terület esetében, a szövegértési és figyelmi nehézségek hátráltathatják az összefüggések megértését, a tanulságok generalizálását. Figyelmet kell fordítani a tanuló szükségleteihez igazodó szövegmenyiségre, tagolásra, a magyarázatok részletezettségére, a megértés ellenőrzésére. A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékoságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos az érintett tanulók szempontjából, egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyos, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

31.4.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományok gyakran az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók erősségei közé tartoznak, ez a terület különösen az ADHD-ban érintett gyerekek esetében a kíváncsiság, kreativitás és alkotó fantázia kiteljesedésének terepe lehet. A tanuló érdeklődése és figyelve könnyebben felkelthető és fenntartható, motoros aktivitása kevésbé kifejezett, amikor számára is motiváló tartalmak kerülnek átadásra. A Természettudományok tanulási terület a témák gazdagsága és sokszínűsége okán támogathatja a kiemelt fejlesztési célok megvalósítását.

Mindemellett külön figyelmet kell fordítani a szakszavak bevésésére, a térképen való tájékozódás gyakorlására, az összefüggések logikájának megértésére. A kémia és fizika tantárgyak során elsősorban a szöveges, illetve számításos feladatok során szorulhatnak külön megsegítésre a számolási és/vagy olvasási zavarral küzdő tanulók, valamint a kísérletek, mérések kiemelt figyelemkoncentrációt és pontosságot igényelnek, a szerialitás (sorrendiség) figyelembevételével, ami szintén nehezített feladat lehet.

31.4.6. Idegen nyelv

Fontos célkitűzés az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve az egyéb pszichés fejlődési zavar következtében érintett nyelvi funkciókat. A nyelvi zavar esetenként olyan súlyosságú, hogy szükségessé válhat a tanulót a tantárgy vagy tantárgyrész értékelése alól mentesíteni. Az élő idegen nyelv ismeretének jelentősége egyre erőteljesebb, így ezt a lehetőséget alapos mérlegelés, szakmai megfontolás után ajánlott biztosítani.

Az idegen nyelvek tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt. A tudásátadás során szükséges a figyelemfenntartás, a feladatszerzés és a motiváció felkeltésének vizuális támogatása, a párhuzamosan több csatornán történő szemléltetés. Javasolt a memoriterek kisebb részletekben való kérdezése szóbeli beszámolók során.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos alkalmazásának elsajátítása a cél. Ennek során sok esetben méltányosan, az egyéni fejlődési lehetőségeket figyelembe véve kell megítélnünk a kiejtési és nyelvhelyességi kérdéseket; elsősorban a beszédbátorság elérése lehet a célunk. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, az IKT-alapú olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

31.4.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

A Művészetek tanulási területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Bizonyos tanulók a művészetek terén kimagasló képességgel bírnak. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben. Más gyermekeknél a grafomotoros ügyetlenség nehezítheti a kreatív alkotás kifejeződését.

31.4.8. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása lehet a tanulók erőssége. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet játszhat az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknál. A digitális technológia nyújtotta lehetőségek egyfelől kiemelt jelentőséggel bírnak a tudásterületek, tananyagok egyéni szükségletekre, preferenciákra szabásában, adaptálásában. Másrészt a sokszor jól működő algoritmikus, komputációs gondolkodás fejlesztésének eszközei is. Az életpálya-építés, pályaorientáció szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Fokozott jelentőséggel bír a hétköznapi életet, ismeretszerzést és -elsajátítást, valamint a tanulást könnyítő alkalmazások készség szintű használatának elsajátítása.

31.4.9. Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során javasolt a szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása, ill. azok elemeinek megvalósítása a tanórán, továbbá ajánlott a kiegészítő egészségügyi ellátáson belül gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

31.5. Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

31.6. Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

32. Projektoktatás

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (1) bekezdés szerinti tanórai foglalkozások megszervezhetők a hagyományos, tantermi szervezési formáktól eltérő módon, így különösen projektoktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításához kapcsolódó foglalkozás formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása. A projekt fogalma: a projekt olyan feladategység, amelynek középpontjában a mindennapi élet valamelyik komplex problémájának önálló feldolgozása áll.

A projekt általában az alábbi szakaszokból áll:

- témaválasztás,
- tervekészítés,
- adatgyűjtés,
- a téma feldolgozása,
- a termék, produktum összeállítása,
- a projekt értékelése,
- a termék, produktum bemutatása.

32.1. Projekt munka az integráció szolgálatában

- A projekt olyan munka, ahol a gyerekek hozzáadják saját tapasztalatukat, munkájukat a közöshöz, miközben egymástól is nagyon sokat tanulnak.
- Az osztályteremben a nem aktív gyerekek is kitűnhetnek ügyességükkel, gyorsaságukkal, szervezőkészségükkel, döntésképeségükkel, életre-valóságukkal.
- Segíti a tanárok és a diákok együttműködését.
- Nagy a közösségfejlesztő szerepe, fejleszti az együttműködést.
- Megvalósul az egymás segítése, elfogadása.

A projektoktatás kritériumai

- A kiindulópont, egy probléma felvetés, amely lehet tananyagban szereplő vagy az iskolai életben felmerülő illetve a tágabb környezetben jelentkező.
- Közös tervezés
- Tevékenységeken keresztül kapcsolódjon a valóságos problémákhoz
- Adjon módot a csoportmunkára
- Tanár-diák kapcsolat: egyenrangú, ám eltérő kompetenciákkal bíró partnerek
- Pedagógus szerep: stimuláló, szervező, tanácsadó funkciók
- Önálló és felelős tanulói döntések
- Erős és kommunikatív tanulói kapcsolatok

32.2. A témahét, mint a projektoktatás egyik formája

A témahét: a tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges módja, amikor az adott tárgykört:

- a tanulók 3-5 napon keresztül,
- iskolai és iskolán kívüli helyszíneken,
- rugalmas időkeretek között,
- változatos tevékenység típusokon és sokszínű módszertani eszközökkel dolgozzák fel.

32.3. Intézményünkben tervezett projektek:

- A karácsonyi készülétek
- A húsvéti készülétek
- Egészséges életmód
- Környezetünk védelme
- Diákhét
- Sója- hét

33. Az informális tanulás színterei

Intézményünk alkalmazza az EFOP-3.2.15 projekt keretében megvalósított „Csodaszarvas iskolai közösségi program” keretében megalapozott tematikus informális és nem formális tanulási alkalmakhoz kapcsolódó tanulási formák módszertanát.

Pedagógiai cél:

- A tanulók ismeretei, készségei, képességei, attitűdjei tapasztalati tanuláson alapuljanak.
- A tanulók személyisége minél teljesebben bontakozzon ki a nem formális/informális tanulási környezet és alkalmak adta lehetőségek tudatos pedagógiai kihasználásával.
- A nem formális – tanórán, tantermen kívüli – tanulási alkalmak változatos módszertannal valósuljanak meg, melyekben döntő szerepe van a saját élményeken, tapasztalatokon alapuló aktív tanulásnak, a saját tanulási folyamataiért felelős tanulói magatartásnak és a pedagógus szerepváltásának.
- Az élmény-, kaland- és játékpedagógiai módszerek tudatos, tervszerű használata a tanítási-tanulási folyamatban.
- A tanulók a tanulást közösségi élményként élik meg, azaz tanulási folyamatuk páros, csoportos munkavégzésben is megvalósul.
- A tanulók megértik, hogy a munka világába, tágabban a társadalomba való beilleszkedésük mértéke attól függ, hogy mennyire képesek a közösségért tenni, annak tagjaként dolgozni, és társaik támogatásával a közösség erejét, hatékonyságát növelni.
- Az intézmény koncepciózusan használja a nem formális tanulási környezetet – osztálykirándulások, diáknapok, diák önkormányzati működés, önkéntes munka, nyári táborok stb. – mint a közösség fejlődésének lehetőségeit.

A megújuló pedagógiai eszköztár hatásai

- Javul a tanulási folyamat résztvevőinek motiváltsága, elkötelezettsége,
- hatékonyabbá válik együttműködésük.
- A kidolgozott tartalmak és módszerek kreatív eszköztára és munkaformái hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulás közösségi élménnyé váljon a gyermekek számára.
- Javítják a tanulók eredményességét,
- támogatják kompetenciáik fejlesztését,
- elősegítik az iskolai lemorzsolódás csökkenését és az esélykülönbségek mérséklődését.

Kiemelt figyelmet fordítunk a szabadidős tevékenységre. Ennek értelmében az informális tanulás erősítése érdekében tanév végét követően 2 alkalommal 1-1 hetes tematikus tábort szervezünk játék, sport és életvitel témakörökben, Nyaranta 1 hetes bentlakásos tábort szervezünk nemzeti identitás, hagyományápolás témakörben.

34. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A 2020/2021-es tanévtől a köznevelés valamennyi nappali rendszerű alap- és középfokú nevelés-oktatásban résztvevő tanulója térítésmentes tankönyvellátásban részesül. A támogatás teljes körű kiterjesztésével a tankönyvrendelési felületen megszűnik a tanulók fizetős státusza, valamennyi tanuló a költségvetési törvényben meghatározott keretösszeg mértékéig tankönyvtámogatásra jogosult.

Az iskola helyi tantervét az állam által központilag szabályozott tantervek alapján alakítja ki, saját igényei érvényesítésével, majd ehhez választ a tankönyvkiadók által kínált és a hivatalos tankönyvjegyzéken található kiadványokból tankönyvet. A tankönyvekről az oktatási államtitkár évente jegyzéket ad ki.

A szakmai munkaközösségek minden év február 20-ig döntenek arról, hogy milyen tankönyveket rendelnek, és ezt írásban közlik a tankönyvrendelés elkészítésével és lebonyolításával megbízott kollégával. A tankönyvrendelést március utolsó munkanapjáig úgy készíti el az iskola, hogy tankönyvtámogatás, illetve tankönyvkölcsönzés révén minden tanuló részére biztosítsa a tankönyvhöz való hozzájutás lehetőségét.

A tankönyvrendelés az iskolába belépő új osztály tanulóinak várható, becsült létszámát is tartalmazza. A tankönyvekről való gondoskodás az igazgató, a szakmai munkaközösségek, osztályfőnökök, valamint a megrendelésért felelős személy együttes feladata. Az iskola biztosítja az ingyenes tankönyveket az erre vonatkozó törvényi szabályozásoknak megfelelően. Részben iskolától történő tankönyvkölcsönzéssel, illetve használt tankönyvek biztosításával bocsátja a tankönyveket az intézmény a jogosultak számára.

Az iskola olyan árösszetételben rendeli meg a tankönyvcsomagot az egyes évfolyamok számára, hogy biztosítani tudja az ingyenes tankönyvet. Az igazgató felelőssége, hogy a munkaközösségek ellenőrzésén keresztül a tankönyvcsomagok ára közelítsen az egy főre jutó normatív tankönyvtámogatás összegéhez.

Az állam által biztosított ingyenes tartós tankönyveket az iskola könyvtári állományába kell venni, és a tanuló részére a tanév feladataihoz rendelkezésre kell bocsátani az iskola házirendjében meghatározottak szerint. A tartósként nem használható munkafüzetekre, feladatlapokra nem vonatkozik ez a rendelkezés. Abban az esetben, ha adott tantárgyhoz nem adtak ki új kerettantervet, vagy az új kerettantervhez nem szerepel tankönyv a hivatalos tankönyvjegyzéken, az iskola a régi könyvek közül választ.

Az országos és iskolai szintű tankönyvellátásról a következő jogszabályok rendelkeznek:
A Kormány 1265/2017. (V.29.) határozata értelmében az általános iskolák minden tanulója térítésmentesen kapja meg a tankönyveket.

Az ingyenes tankönyvellátást iskolánk

- tankönyvkölcsönzéssel,
- használt tankönyvek biztosításával,

az állami normatíva felhasználásával biztosítja.

Az állam által térítésmentesen biztosított tartós tankönyveket a tanuló köteles az utolsó tanítási napon visszaszolgáltatni az intézmény könyvtárának. Megrongálódás esetén a könyv beszerzése és könyvtárba történő visszajuttatása a szülő feladata.

A szülőket és diákokat érintő, tankönyvrendeléssel, szállítással és számlázással kapcsolatos legfontosabb tudnivalói:

- Az iskolák április 1-jétől április 30-ig adják le alaprendeléseiket.
- Az újonnan beiratkozó tanulók rendeléseinek rögzítésére, és az esetleges módosítások elvégzésére az iskoláknak május 15. és június 30. között van lehetőségük.
- Az iskolák augusztus hónapban kapják meg az alaprendelés során igényelt könyveket.
- Iskolánkban a tankönyvek kiosztása az első tanítási napon történik.
- A tankönyveket szállító KELLO Könyvtárellátó Nonprofit Kft. honlapján elérhető a „Szülői felület”, itt egy regisztráció után lehetőség van a diákok adatainak szülők általi ellenőrzésére,
- az iskolai tankönyv rendelések szülők általi jóváhagyására (a felület használata nem kötelező, az iskolák továbbra is kérhetik a szülői jóváhagyást a korábbiakban megszokott módon),
- Ha gyermeke iskolát vált: az iskolával egyeztetve kell a váltásból következő, a tankönyveket esetlegesen érintő teendőkről egyeztetni.

Lakcímváltozás: amennyiben (szuloifelulet.kello.hu) weboldalon keresztül kérik személyes adataikban történt változások rögzítését, az iskola erről értesítést kap, de a változást az iskola tankönyvfelelősével is közölniük kell.

34.1. A tankönyvválasztás, taneszköz választás elvei

- A tankönyvek egyaránt feleljenek meg a kerettantervi követelményeknek.
- Legyenek korszerűek ugyanakkor a jól bevált tanítási módszereket is alkalmazzák.
- Tárgyalják kellő részletességgel az ismereteket az eredményes felkészüléshez, segítsék logikus és közérthető magyarázatokkal a tanár és a diák munkáját.
- Kínáljanak számtalan változatos típusú, különböző nehézségi fokú feladatot a rögzítéshez és a készségfejlesztéshez.
- A diákok az érdeklődési körükhöz közelálló témákon keresztül gyakorlati oldalról is elsajátíthassák az ismereteket.
- A tankönyvek minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére. Jellemezze őket a 21. század tanulóinak elvárásaihoz igazodó fiatalos stílus, színes, ötletes formavilág.
- Legyenek formai és tartalmi szempontból is egységes felépítésűek, áttekinthetőek.

- A tankönyvek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai legyenek.
- Amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkatankönyv, munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló).
- Amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel.
- Amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

34.2. A változtatással kapcsolatos elvek:

- a tankönyv változtatása minden esetben csak felmenő rendszerben történhet
- az SZMK jóváhagyásával.
- A tankönyvek megrendelése a szaktanárok és munkaközösség- vezetők javaslata és egyeztetése után az igazgató jóváhagyásával történik.

35. Befejező gondolatok

Iskolánk eddigi működése sok vitát gerjesztett a szűkebb és tágabb környezetünkben. A szegregáció és az önszegregáció sajnos létező jelenség szerte a világban. Sok idő kell ahhoz, hogy az integráció ideája megvalósuljon. Addig is, hitünk és keresztyén elhivatottságunk alapján fel kell vállalnunk, a mélyszegénységben élő gyermekek segítségét, felemelését. Közvetíteni egy szebb-jobb élet reményét, lehetőségét. Elhítenni velük és szüleikkel, hogy van kiút a nyomorból, a szegénységből. A felemelkedés egyik záloga a tudás útja. Ezt az utat a szorgalom, kitartás, akarat kövei alapozzák. A szülők és a pedagógusok aggódó és segítő szeretete övezi árnyas fasátorként kétoldalt, enyhét adva a menetelő kisdiaáknak. Legfontosabb segítője, útítársa a Mi Urunk Jézus Krisztus, aki életünk alapja, bizodal munk, reménységünk. Hiszen maga mondta:

”Én vagyok az út, az igazság, és az élet”(Jn 14.6)

III. KÉPESSÉG-KIBONTAKOZTATÓ ÉS INTEGRÁCIÓS FELKÉSZÍTÉS PROGRAM

1. Az alkalmazás feltételei

1.1. Az integrációs stratégia kialakítása

Intézményünk számára kiemelt cél az egyéni különbségekre alapozott nevelés-oktatás kialakítása. Mindezt indokolja gyermekeink és tanulóink szociokulturális háttere, az ingerszegény környezet, valamint a kiemelt figyelmet és ezen belül is a különleges bánásmódot igénylő gyermekek magas aránya. .

Az integrációs stratégia kialakításának kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le, s nem korlátozhatók valamely tantárgyban elért iskolai eredményekben megmutatkozó különbségekre.

A differenciálás nem azonosítható csupán a felzárkóztatással és a tehetséggondozással, tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik. A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve az előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit.

A nevelés-oktatás igazodik a gyermekhez, s ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek a gyermek részese. Ha az integrációs nevelés ezt a célt eléri, működőképessé válik.

1.2. Helyzetelemzés

Települési környezet

Intézményünk Nyíregyháza leghátrányosabb helyzetű területén, a Huszár lakótelepen található. A város „síneken túli” peremvidéke többségében roma származású családok lakóhelye. Az itt élő családok mélyszegénységben élnek, jellemzően 3 vagy több gyermeket nevelő szülőkkel, akik többsége munkanélküli, nyugdíjas vagy rokkanttámogatásban részesül. Általában alkalmi munkából vagy a gyermekek után járó támogatásokból élnek.

A hátrányos anyagi helyzetet súlyosítja a szülők alacsony iskolázottsága. Az iskola tanulóinak 90 %-ánál a szülők iskolai végzettsége nem haladja meg az általános iskola 8 osztályát. A sokgyermekes családoknál tapasztalható, hogy hiányzik a motiváció a munkahely keresésére, mivel életmódjuk fő elve a szabad élet, s kielégíti őket a gyermekek után kapott anyagi ellátás is. Ebből következik, hogy a szülők gyermekeik otthoni felkészülésében nem tudnak elvárható minőségű segítséget nyújtani, emellett sokaknál az otthoni munka, a feladatok elkészítésének ellenőrzése sem valósul meg. Nem ösztönzik gyermekeiket a jobb eredmény elérésére, megelégednek az elért teljesítménnyel. Nem támasztanak gyermekükkel szemben követelményt. Nem érték a tudás, nem tűznek ki célokat a gyermekeik elé, nincs kialakított jövőképük. Idővel a gyermek is a szülők életvitelét követi. A családok lakáskörülményei gyakran nem teszik lehetővé a nyugodt tanulást, pihenést.

A tanulási kudarcok sokszor magatartási problémákat is előidéznek. A tanuló fegyelmezetlen viselkedésével próbálja felhívni magára a figyelmet. Az iskolai szabályokat, szokásokat ismerik, legtöbbször elfogadják. Sajnos vannak kivételes tanulók is, akik a szabályokat durván megszegik. A családban kialakult napirend többnyire nincs. Ennek jelei: kialvatlanság, figyelemlkoncentráció zavara, éjszakai tévénézés. .

E problémák léte miatt vált szükségessé az integrációs képesség-kibontakoztató pedagógiai rendszer, hogy ezen tanulók is megkapjanak minden segítséget képességeik kibontakoztatására, megfelelő kompetenciák elsajátítására.

Intézményi környezet:

Intézményünk többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény, mely Nyíregyháza leghátrányosabb helyzetű területén, a Huszár lakótelepen található. Fenntartónk a Nyíregyházi Egyházmegye, mely a görögkatolikus hitéletet közvetítve minden támogatást megad gyermekeinknek, hogy képességeiket kibontakoztassák.

Intézményünknek nincs beiskolázási körzete: egyaránt fogadjuk a lakótelepen élő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, valamint a város távolabbi részéből érkezőket. Jellemző, hogy több Nyíregyházán kívüli településről bejáró tanulónk is van.

Óvodánk és iskolánk két különböző helyszínen, de egymáshoz közel található. Az épületek önkormányzati tulajdonban vannak, a fenntartó használatba kapta azokat. Az épületek régiek, de az utóbbi években külső-belső felújításon mentek keresztül. Az óvodában 3 csoportban fogadják a gyermekeket, míg az iskolában minden osztálynak külön osztályterme van. Az iskolában két szaktanterem, könyvtár, fejlesztő szoba, tomaterem áll a tanulók rendelkezésére, míg az óvodában is található fejlesztő szoba és tomaszoba is.

Az épületek akadálymentesítettek, az iskolában mozgássérültek számára készült lift is felszerelésre került. Minden tanteremben megtalálható az interaktív tábla vagy okostévé, melynek használatát beépítjük a tanórákba, foglalkozásokba, valamint tanulói laptopok is rendelkezésre állnak a digitális kultúrát tanuló osztályok számára.

A tanítási-tanulási folyamat hatékonyságát szemléltető és fejlesztő eszközök, játékok támogatják. Több tanulást segítő eszközt, feladatlapot a kollégák együtt készítenek el. Az SNI, BTMN, HH, HHH tanulók szakszerű ellátása biztosított.

Személyi feltételek:

Szakos ellátottságunk 98 %-os. Hiányzó szakosaink: technika és tervezés, ének-zene. Jelenleg tanító szakos kollégákkal orvosoljuk a problémát, illetve igyekszünk motiválni őket arra, hogy végezzék el a hiányzó tanári szakokat. A fejlesztésre szoruló tanulók számára rendelkezésre áll 1 fő gyógypedagógus és 1 fő fejlesztőpedagógus. Az óvodában logopédus is segíti az óvodapedagógusok munkáját, valamint az óvodában és iskolában egyaránt jelen van óvoda/iskolapszichológus szakember. Az iskolában gyógytestnevelő végzi a fejlesztésre szoruló tanulók ellátását gyógytestnevelés óra keretein belül.

Intézményünk személyi feltételei biztosítottak az integrációs nevelés eredményes megvalósítására. Több diplomával, szakvizsgával rendelkező pedagógusok végzik a nevelő-oktató munkát, akik között van szociálpedagógus, inkluzív nevelés tanára, preventív és korrekatív pedagógiai-pszichológiai szakvizsgával tanító kolléga is, valamint köznevelési szakértő munkatársunk is.

Nevelőtestületünk minden tagja nagy gondot fordít az önképzésre és a továbbképzésre. Közösségünk elhivatott, megújulásra kész kollégákból áll, akik vállalják a kihívásokat gyermekeink, tanulóink fejlődése, valamint intézményünk megújulása érdekében.

Gyermekeink/tanulóink nagy része (kb. 60 %-a) rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül, s magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók aránya is, akik határozattal rendelkeznek (kb. 30 %) . Nagy hangsúlyt fektetünk a fejlesztő munkára a tantárgyi órákon, közösségi nevelés órákon, a kiscsoportos foglalkozásokon, a tanórán kívüli tevékenységek során. Módszertani kultúránk megújításával, egyéni fejlesztéssel, mentorálással, tehetséggondozással, egyéni és kiscsoportos beszélgetésekkel, közösen szervezett programokkal, a szülőkkel történő rendszeres konzultációkkal igyekszünk minél jobb eredményt elérni.

Az utóbbi években jelentősen megnőtt a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók, valamint a sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulók aránya, így az integrált oktatás is egyre nagyobb odafigyelést kíván. Óvodai intézményegységünkben az integrált nevelés már hosszú évek óta megvalósul a „Lépésről lépésre program” által.

A tanórán kívüli tevékenységek jellemzői, különös figyelemmel a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részvételére.

Tanórán kívüli tevékenységeink: felzárkóztató és fejlesztő foglalkozások, napközis foglalkozások, tanulószoba, énekkar, hangszeres zene (furulya, fuvola, dob, gitár), néptánc, szakkörök (kézműves, dráma) sportfoglalkozások (futball, ökölvívás, atlétika), kirándulások, tanulmányi séták, színház-, múzeum- és mozilátogatások.

A foglalkozások többségére a jelentkezés önkéntes alapon történik. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szinte 100 %-ban részt vesznek a felzárkóztató vagy fejlesztő foglalkozások valamelyikén, illetve napköziben vagy tanulószobában készülnek fel a másnapi tanítási órákra. Mivel közel áll hozzájuk az ének-zene, a néptánc és a sport, sokan járnak énekkarra, sportfoglalkozásra és szívesen tanulnak hangszeres zenét. Tehetségüket rendszeresen bizonyítják sportversenyeken, iskolai, városi és egyházmegyei megmérettetések, fellépéseken.

Hagyományos rendezvényeinken (Csibeavató, Szent Miklós napja, karácsonyi ünnepség, Jótékonyági bál, farsang, Sója –napok, Országos Diákolimpiai versenyek, DÖK nap stb.) maximálisan bevonjuk hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóinkat.

A szülőkkel való kapcsolattartás jellemzői

Minden lehetőséget igyekszünk kihasználni, hogy a szülőket bevonjuk az intézmény életébe, mivel valljuk, hogy a siker záloga a hatékony együttműködés. A szülők elmondhatják véleményeiket, ötleteiket (Szülői fórum, SZMK értekezlet stb.) és részt vehetnek iskolai rendezvényeken. Láthatják gyermekeiket szerepelni, büszkék lehetnek rájuk.

Kiemelt szerepe van a rendszeres családlátogatásoknak. Az osztályfőnökök és napközis nevelők a tanév kezdetén minden családot meglátogatnak, s szükség esetén év közben is élnek ezzel a lehetőséggel. A gyermek fejlődéséről rendszeresen konzultálunk a szülővel.

Igény szerint a gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi alapellátás helyi rendszeréről, s az intézmény szociális segítője is támogatja őket a problémák megoldásában.

Rendszeresen a szülői értekezletek és fogadóórák, illetve minden tanévben nyílt napok keretein belül betekintést nyerhetnek a szülők a tanítási órák menetébe.

Támogatjuk a családokat azzal, hogy a szorgalmasan tanulók ösztöndíj pályázatban vehetnek részt, mely egyben kitorési lehetőséget is jelent a számukra. Öröndetes, hogy az Erasmus+ Program keretein belül tanulói mobilitást is megvalósíthatunk, melynek előfeltétele a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás.

Napi problémák esetén telefonon konzultálunk a szülővel, illetve személyes megbeszélésre invitáljuk őket. Gyakoriak az esetmegbeszélések is, melyet igyekszünk úgy lezárni, hogy a felmerülő problémára megoldást találjunk.

A szociális intézményekkel való kapcsolattartás jellemzői

Intézményünk szorosán együttműködik a helyi szociális intézményekkel, illetve azokkal is, ahonnan bejáró tanulónk van. Minden problémás esetet jelzünk, amihez minden esetben megkapjuk a segítséget. Kapcsolatot tartunk a Család- és Gyermekjóléti Központtal személyesen, telefonon, e-mailben, illetve esetjelző lapok továbbításával. Leghatékonyabb módszer a szakmai kerekasztal megbeszélés, valamint rendkívüli esetekben az esetkonferencia.

Az iskola gyermekvédelmi felelős napi kapcsolatban van a szolgálat munkatársával. A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók feltérképezése minden tanév elején megtörténik, majd az okok folyamatos feltárása és a teendők megszervezése közös feladat. A gyermekvédelem helyzetéről a gyermekvédelmi felelős éves beszámolót készít. Az írásos dokumentum anyagát az óvodai intézményegység-vezető is megkapja. A gyermekvédelmi munka további résztvevői: szülő, osztályfőnökök, védőnő, iskolaorvos, szociális segítő, akik szükség szerint tartják a kapcsolatot a családgondozóval.

Az intézmény gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki: prevenció, a gyermek fejlődését veszélyeztető okok feltárása és a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megszüntetése.

2. Alapelvek, célok, eljárások

Minden tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő nevelés-oktatásban részesüljön. Ennek érdekében az intézménynek a fenntartóval, a családokkal, a szakmai és civil szervezetekkel együttműködve kell megteremtenie ennek feltételeit.

Alapelvek:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1-6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése a 7-8. évfolyamon;
- tanulási nehézségek feltárása, a problémák megoldásának segítése;
- a tanulási esélyegyenlőség biztosításához a tanulói személyiség megismerése, s az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók kiemelkedő képességeinek feltárása, a tehetségjegyek fejlesztése a tanórákon és a tanórákon kívüli foglalkozások során;
- adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott követelmények, valamint ellenőrzési-értékelési módszerek alkalmazása.

Hosszú távú célok

- Befogadó intézményi környezet kialakítása.
- A tanulói képességek kibontakoztatása személyiségközpontú nevelés-oktatás által.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók szociokulturális eredetű hátrányaiból származó esélykülönbségeinek csökkentése.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási esélyének, társadalmi beilleszkedésének támogatása.
- Az intézményi szervezeti kultúra fejlesztése.
- Az intézmény SWOT analízisét felhasználva kiemelt figyelem a humán és tárgyi erőforrásokra, figyelembe véve a belső és külső környezet sajátosságait.
- A befogadó környezet kialakításához szervezet- és közösségfejlesztési beavatkozások végzése.
- A nevelőtestület elköteleződése a lemorzsolódás megelőzésére.
- Rendszeres közösségfejlesztő programok szervezése.
- Pályázatok lehetőségek további kihasználása.

Rövidtávú célok

- Az ismeretközlő oktatás helyett a képességek és kompetenciák fejlesztését célzó módszerek előtérbe helyezése a mindennapi gyakorlatban.
- A tanulók elemi magatartási és tanulási kultúrájának kialakítása.
- Az iskolai kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása, a tanulói lemorzsolódás csökkentése.
- Az Országos kompetenciamérés eredményeinek javítása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében.
- A tanulói tolerancia fejlesztése, a másság elfogadtatása a személyiség- és közösségfejlesztés eszközeivel.
- Az integrációs program módszereinek beépülése az intézmény pedagógiai kultúrájába.
- Folyamatos visszacsatolás biztosítása.
- Csoportos felzárkóztató foglalkozások szervezése minden évfolyamon.
- Differenciált tanulásszervezés, tevékenységközpontú ismeretközvetítés, kooperatív és projektoktatás, drámapedagógia alkalmazása a mindennapi gyakorlatban.
- Info–kommunikációs eszközök intenzív tantermi használata.
- Gyermekvédelmi protokoll megvalósítása, szakmai kerekasztal, belső és külső tudásmegosztás.
- Képességek kibontakoztatása, képességfejlesztés, tehetséggondozás.
- Társadalmi beilleszkedés, integrálódás iránti motiváció erősítése, fenntartása.
- Önmaguk, egymás elfogadtatása, ezáltal a másság elfogadtatása, tudatos vállalásának erősítése. a keresztény hitélet segítségével.
- Az intézmény és a szülő nevelési elveinek egymáshoz közelítése.

3. Feladatok

- Az óvoda-iskola átmenet biztosítására kidolgozott program megvalósítása, fejlesztése.
- Beiskolázás előkészítése, vizsgálatok elvégzése.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók feltérképezése.
- Minden évfolyamon bemeneti és kimeneti mérés elvégzése (1. o.: DIFER mérés, 2-8. o.: Kognitív Profil Teszt).
- Eredmények elemzése, egyéni fejlesztési terv készítése.
- Tevékenységközpontú, élménypedagógián alapuló tanulás.
- Háromhavonkénti fejlesztő értékelés a szülőkkel konzultálva.
- Az értékelés eredményeinek beépülése a fejlesztés folyamatába.
- Intézményi munkacsoportok kialakítása.
- A társadalmi-szakmai környezettel való együttműködés erősítése, rendszeres kapcsolattartás.
- Új pedagógiai módszerek alkalmazása, életpálya-építő programok.
- Differenciált tanulásszervezés, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkozások, műhelyek szervezése.
- A tanórán kívüli programokon egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Gyermek/tanulóbarát környezet biztosítása.
- Lemorzsolódás csökkenése (évfolyamisméltések csökkenése, iskolából kimaradók arányának csökkenése, tanulmányi eredmények, mérési eredmények és továbbtanulási mutatók javulása).
- Közös rendezvények szervezése magas szülői részvétellel.
- A különböző kultúrák ismerete és elfogadása.
- Együttműködések-partnerségi kapcsolatok kiépítése.
- Tehetséggondozás minden évfolyamon a művészetek és a sport terén (ének-zene, néptánc, képzőművészet, atlétika, futball, ökölvívás).
- „Kiút a sport által” projekt megvalósítása (alsó és felső tagozat).
- Szabadidős programok, kirándulások szervezése.
- Részvétel 7. és 8. évfolyamon az Útravaló Ösztöndíjprogramban. Tanulók mentorálása.
- Továbbtanulásra felkészítő program 7-8. évfolyamon.

Eljárások

- A képességfejlesztés hangsúlyosabbá tétele az ismeretátadás mellett.
- Az a pedagógus tudja eredményesen megoldani a tanulásszervezéssel kapcsolatos feladatait, aki jól ismeri tanítványait, azok képességeit, érdeklődését, motivációit és tanulási szokásait.
- A hatékony kompetenciafejlesztés egyik feltétele a fejlesztési célokkal adekvát tanulási folyamat, tevékenység. Intézményünk vallja, hogy a tanítás a tanulók tanulásának szervezése, mely tervezésből, irányításból, szabályozásból, ellenőrzésből és értékelésből tevődik össze.
- A tanulási folyamatban kiemelt fontosságú a játékoság, a tevékenykedtetés, a tapasztalat- és élményszerzés.

4. Eredményességi mutatók

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében csökken az évfolyamismétlők száma.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók igazolatlan hiányzása csökken.
- A tanórán kívüli programokon résztvevő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma nő.
- Az intézményi programokba egyre több hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek/tanuló szülei kapcsolódnak be.
- Az érintett szülők legalább 50 %-a részt vesz a szülői értekezleteken, s 70%-uk pedig a szülői értékelő beszélgetéseken.
- Az Országos kompetenciaméréseken csökken a különbség a halmozottan hátrányos helyzetű és a nem HHH tanulók eredményei között.

5. A rendszer elemeihez kapcsolt feladatok (1.)

5.1. Az iskolába való bekerülés előkészítése

- Az „Óvoda-iskola átmenet program” megvalósítása, továbbfejlesztése.
- Évfolyamonként 1-1 osztályunk van, így osztályaink heterogének.
- Nem végzünk képességbesorolást.

Felelős: igazgató

Az óvoda és az iskola közötti együttműködés célja a nevelési folyamat zökkenőmentes átmenetének biztosítása.

Intézményünkben az iskola és az óvodai intézményegység között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során. A kölcsönös tájékozottság az együttműködés feltétele. Az együttműködés formái: munkaértekezleteken az alapidokumentumok tanulmányozása, a nevelési programban meghatározott célkitűzések összehangolása, közös értekezletek tartása, a leendő 1. osztályos tanító néni látogatása az óvodában.

Az iskolában és az óvodában dolgozó pedagógusok tapasztalatot szereznek a nevelési program megvalósításának hatékonyságáról. Az így szerzett tájékozottságot az óvodapedagógusok felhasználják arra, hogy beszélgetések során konkrét útbaigazítást adjanak a gyermekeknek és szüleiknek az iskolai élet várható követelményeiről az osztályban, a napközi otthonban.

A tanító és a napközis nevelő építhet a már kialakított szokásokra (tisztálkodás, étkezés, napos-rendszer, névnapok, játékok stb.) és ezzel töretlenül vezethetik tovább az óvodában kialakult közösségeket. Valamennyi pedagógus számára fontos a leendő 1. osztályos személyiségének, a közösségben elfoglalt helyének, családi körülményeinek ismerete.

A gyermekek alapos megismerését célzó programok: munkaértekezletek februárban a leendő első osztályosok ellátogatnak az iskolába (tájékoztató, közös játék és kézműves foglalkozás) a leendő első osztályos tanító néni részvételével az óvodai szülői értekezleteken, a leendő 1. osztályos tanító néni látogatása az óvodában az óvodapedagógusok és a leendő első osztályosok részvételével egy tanítási órán.

Kooperatív részvétel a munkaértekezleteken, szakmai megbeszéléseken Aktív részvétel az óvodások és az alsó tagozatosok közös programján Látogatásaik az óvodai csoportokban, mely látogatások a kialakult tevékenységi

fomák és a gyermekek megfigyelésére irányul. Nagycsoportos óvodások részéről séta alkalmával ismerkedés az iskolával, környezetével Közös kulturális, sport és kézműves foglalkozásokon való részvétel.

Kapcsolat az óvodás gyermekek szüleivel

Az óvodai intézményegység-vezető az első szülői értekezleten tájékoztatást nyújt a nagycsoportos óvodások szüleinek az egyeztetett éves programról. Februárban az óvodás gyermekek szüleinek az iskola igazgatója bemutatja az iskola szervezeti felépítését, humánerő forrásait, oktatási- és fejlesztő eszközeit, ismerteti a tanórán kívüli szabadidős foglalkozásokat. A leendő első osztályos tanító néni és a napközis nevelő szeptemberben szülői értekezleten a pedagógusok tanácsot adnak a nagycsoportos óvodások szüleinek, hogy mit tehetnek az iskolára való előkészítés érdekében, javaslatot tesznek az óvodából az iskolába való átmenetet segítő játékokra, mesékre, beszélgetési témákra, közös sétákra. Részt vesznek az óvoda tanévzáró ünnepélyen. Átadják a taneszközök listáját

Felelős: óvodai intézményegység-vezető, óvodapedagógusok, leendő első osztályosokat tanító pedagógusok

Kiemelt pedagógiai feladatok

Szülői igény, de a nevelés-oktatás feladata is, megteremteni azokat a feltételeket, amelyek biztosítják a gyermekek egyenletes fejlődését. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nincsenek birtokában azoknak az alapkészségeknek, amelyek a személyiség fejlődéséhez létfontosságúak. Az alábbi elemi alapkészségek fejlesztése közös célunk az iskolára készül és az iskolába lépés időszakában: szocializáció, írásmozgás koordináció, beszédhanghallás, relációszőkincs, elemi számolási készség, tapasztalati következtetés, tapasztalati összefüggés megértés, finommozgás koordináció, kultúrtechnikák, téri tájékozódás fejlesztése, nagymozgások koordinációja. Logopédus, fejlesztőpedagógus alkalmazása, a hátrányok gyors és hatékony csökkentése érdekében.

5.2. Együttműködések-partnerségi kapcsolatok kiépítése

Kiemelt figyelmet fordítunk partneri kapcsolatok kialakítására, fejlesztésére a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében. Évente pályaaorientációs napot szervezünk, ahová különböző szakmák képviselőit és a szülőket is meghívjuk.

Együttműködés a szülői házzal

Az eredményes nevelő– oktató munka fontos feltétele a szülőkkel való kapcsolattartás. Elvárják, hogy partnerként kezeljük őket, s hogy az iskola életéről, gyermekükről széleskörű tájékoztatást kapjanak. Mindez az együttműködési készségük záloga. Fontos, hogy elvárásaikat, javaslataikat, kéréseiket és véleményüket közölni tudják az iskolával. Érezniük kell, hogy érdekeink közösek. A jó együttműködés feltétele, hogy a szülő bizalommal fordulhasson az iskolához. Pedagógusok mindennapi feladatai e közös munka érdekében: Kezeljék partnerként, nevelőtársaként a családot, a szülőt, alakítsanak ki vele jó kapcsolatot (fogadóóra, nyílt nap, családlátogatás) Ismerjék tanulóik családi háttérét, életmódját, értékrendjét benne a gyermek helyzetét, szerepét (családlátogatás, személyes beszélgetések). Osszák meg a szülővel a gyermekéhez kapcsolódó megfigyeléseiket, tapasztalataikat. Vita esetén szakmailag indokolják véleményüket, intézkedéseiket. Tartsanak rendszeres kapcsolatot a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet gyermekek szüleivel, lehetőségeikhez mérten próbálják kedvező irányba terelni az általuk hibásnak vélt nevelési gyakorlatot. Adjanak szakmailag indokolt tanácsot a gyermekkel kapcsolatos nevelési, magatartási és tanulmányi problémák megelőzésére.

Tájékoztassák a szülőt rendszeresen a gyermek előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról. Törekedjenek bevonni a szülőt közvetlen iskolai, nevelési feladatok megoldásába is. Az iskolahasználók legszélesebb autonómiáját biztosítja intézményünkben a Szülői Munkaközösség, amely a szülői véleménynyilvánítás hivatalos fóruma. Az intézmény biztosítja a szülőknek a gyermek nevelési és tanulmányi előmenetelének figyelemmel kísérését a törvényben előírtaknak megfelelően.

A szeptemberi szülői értekezleteken kerül sor az osztályonkénti két SZMK tag megválasztására vagy megerősítésére, akik tagjaik közül megválasztják a vezetőséget. Az SZMK elnökével az intézmény vezetése rendszeres kapcsolatot tart. Az SZMK ülésein az igazgató tájékoztatást ad a tanítási év céljairól, feladatairól, programokról, valamint a szülőket, tanulókat érintő kérdésekről.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- fogadóórák,
- nyílt tanítási napok,
- személyre szóló írásos tájékoztató,
- háromhavonkénti értékelő megbeszélés.

Felelős: osztályfőnökök

Együttműködés a Család- és Gyermekjóléti Központtal

- Rendszeres kapcsolattartás telefonon és személyesen.
- Az intézmény tájékoztatja a Központ munkatársait az integrációs felkészítésben résztvevő tanulókról.
- Szükség esetén közös családlátogatások (a Központ munkatársai, osztályfőnök, gyermekvédelmi felelős).
- Védőnői szolgálattal való kapcsolattartás.

Felelős: gyermekvédelmi felelős

Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Szakértői Bizottsággal

- logopédiai ellátás
- gyógytestnevelés ellátás
- konzultációk
- pályaválasztási tanácsadás

Intézményünknek saját gyógypedagógusa van, illetve a Fenntartó biztosítja számunkra az óvoda- és iskolapszichológus ellátást.

Felelős: gyógypedagógus

Együttműködés középfokú oktatási intézményekkel

- Iskolák bemutatkozása: nyílt napok, tájékoztató szülői értekezletek, írásos tájékoztató anyagok, prospektusok, pályaválasztási kiállítások.
- Az Útravaló Ösztöndíj Program és a mentori rendszer segítségével felkészülés a középiskolai tanulmányokra.

Az általános iskola befejezése után is nyomon követjük tanulóink tanulmányi eredményét, az iskolák visszajelzést küldenek volt tanulóink félévi osztályzatairól. Közös fórumon is érdeklődünk kollégáktól volt tanítványaink előmeneteléről.

Felelős: szakmai igazgatóhelyettes, 8. osztály osztályfőnöke

Együttműködés civil szervezetekkel

- Nyíregyházi Roma Kisebbségi Önkormányzat
- Vidék Kincse Egyesület
- Tempus Közalapítvány

Nem civil szervezet: Magvető Görögkatolikus Tanoda

Intézményünk a civil szervezeteket és a tanodát szabadidős tevékenységeinek szervezésébe, lebonyolításába is bevonja. Közös programokat szervezünk, egymás programjain részt veszünk. A civil szervezetek által nyújtott programokon, általuk szervezett szakkörökön ingyenes részvételt biztosítanak az intézmény gyermekei/ tanulóinak számára. A nagyobb ünnepeket közösen szervezzük és bonyolítjuk le. A hátrányos helyzetű, nehéz körülmények között élő családok természetbeni megsegítésében is részt vesznek ezek a szervezetek.

A Tempus Közalapítvánnyal az Erasmus+ Program által vagyunk kapcsolatban.

Felelős: igazgató

6. A rendszer elemeihez kapcsolt feladatok (2.)

6.1. Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek

Az önálló tanulást segítő fejlesztés

- A tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok: a prevenciós programok, DIFER és Kognitív Profil Teszt mérések, egyéni és csoportos felzárkóztatások, személyiségfejlesztő foglalkozások, tanulói viselkedések, képességek, szocialitás elemzése (pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, szakértői vélemény).
- Mivel a tanulók olyan szociokulturális környezetből jönnek, ahol nem érték a tudás, ezért legfőbb feladatunk a tanulás iránti motiváció erősítése. A programba bekerülő gyerekek nyelvi fejlettsége az átlagosnál alacsonyabb szintű. Ezért hosszabb nyelvi fejlesztésre, valamint a beszédmozgások megfigyelésére és tudatosítására van szükségük. Gondolkodásuk konkrét, ismeretszerzésre csak közvetlen tapasztalat útján képesek. Ezért használjuk az 1. és 2. osztályokban Meixner Ildikó dyslexia prevenciós módszerét. A többi osztályban előtérbe helyezzük a kooperatív tanulási technikákat, a differenciált tanulásszervezést, valamint a projektmódszert is szeretnénk beépíteni a mindennapi gyakorlatba.

- Vizuális kultúra és technika és tervezés órákon a változatos kézműves technikák alkalmazásával lehetőséget biztosítunk a kreativitásra, a drámapedagógiai foglalkozásokon pedig az önkifejezésre, az alkotókedv felébresztésére. A sikeres alkotások, produkciók elismerésével, a dicsérettel erősítjük a tanulás iránti pozitív érzelmi viszonyulás kialakulását.

Feladat: Egyéni segítségnyújtás, odafigyelés, fejlődés figyelemmel kísérése.

Felelősök: tanítók, szaktanárok

- Otthoni kutatómunka: Az iskolai könyvtárban található szakirodalmi és szépirodalmi könyvállomány, valamint a számítógép szabadidőben való használatának lehetősége hozzásegíti a tanulókat, hogy önállóan szerezzenek ismereteket, végezzenek kutató és gyűjtőmunkát, készüljenek kiselőadásokra.

Feladat: Érdeklődési kör szélesítése a motiváció hatásos alkalmazásával. Egyénre szabott segítségnyújtás.

Felelősök: tanítók, szaktanárok

- Napközis foglalkozások: A tanórán kívüli személyiségfejlesztés egyik színtere a napközi. A napközi otthonban a tanulás, az ismeretek megszilárdítása áll a központban. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók közül legtöbben napközisek vagy tanulószobai foglalkozáson vesznek részt. Mivel a szülők nagy része gyermekeik otthoni felkészülésében nem tud megfelelő szintű segítséget nyújtani, ezért fő feladatunk a délelőtti tananyag megerősítése, felkészítés a másnapi tanórákra. Célunk a helyes tanulási szokások kialakítására, az önálló tanulási képesség fejlesztésére, a szóbeli tanulási technikák elsajátíttatása.

Felelősök: napközis nevelők

Iskolánk az éves munkatervben a Diákönkormányzattal egyeztetve rögzíti, hogy a hagyományápolás jegyében milyen programokat szervez.

Feladat: A programokban való teljes részvétel biztosítása.

Felelősök: munkaközösség-vezetők, DÖK segítő pedagógus

- Tehetséggondozó foglalkozások: Intézményünkben a tehetséggondozást szolgálják a különböző tanórán kívül szervezett szakkörök és foglalkozások. Járhatnak a tanulók ének-zene, tánc, kézműves foglalkozásokra. A mozgásos tevékenységet igénylők foci, ökölvívás és atlétika edzésekre. A különböző versenyekre való felkészülés, felkészítés teljes mértékben ingyenes tanulóink részére. A többletfoglalkozások mellett a jól felszerelt könyvtár, ingyenes internet használata segíti a felkészülést. A versenyek nevezési díját a költségvetésből fizetjük. A tanulók utaztatását minden esetben iskolai költség terhére oldjuk meg.

Feladat: A versenyeken való részvétel minél teljesebb biztosítása.

Felelősök: pedagógusok

A felzárkóztatás legfőbb feladatai: segítségnyújtás a tanulói részképesség zavarok feltárásában, az egyéni képességeket figyelembe vevő felzárkóztató program kidolgozása és végrehajtása, a tanuláshoz szükséges motivációk megteremtése, a szociokulturális hátrányok kompenzálása, a kommunikációs és kapcsolatteremtő készség fejlesztése, a helyes tanulási módszerek kialakítása, a helyes magatartási és viselkedési szokások kialakítása

A felzárkóztatást segítő tevékenységformák iskolánkban:

- A tanítási órák keretein belül tanórai differenciálás megvalósítása egyénre szabott feladatokkal, különböző tanulási technikák tanulói elsajátíttatása lehetőségek függvényében egyes tananyagrészek projekt módszerrel való feldolgozása.
- A tanítási órákon kívül felzárkóztató foglalkozások szervezése.

- Teljesíthető, reális követelmények támasztása.
- Az osztályközösség segítő erejének mozgósítása.
- A folyamatos (háromhavonkénti) értékelés során a kialakult foglalkozási rendszer a tapasztalatok alapján továbbfejlesztésre kerül.
- Könyvtári foglalkozások, egyéni elbeszélgetések.
- A közös iskolai és iskolán kívüli programokba hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók bevonása.

Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése

- Kompetenciaalapú programcsomagok alkalmazása.
- Drámapedagógiai módszerek alkalmazása.
- Művészetek és sport területén tehetséggondozás.

Szociális kompetenciák fejlesztése

- Szociális, életviteli és környezeti programcsomagok alkalmazása.
- DÖK rendezvények
- Iskolai sportrendezvények
- Mentálhigiénés programok
- A világgal szembeni pozitív beállítódás, tolerancia, önbizalom, empátia, kommunikációs és együttműködési készség, konfliktuskezelő képesség, alkalmazkodási készséget fejlesztő foglalkozások, szabadidős programok, tréningek.

6.2. Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

- Részvétel az Útravaló Ösztöndíj Programban.
- Civil szervezetekkel közös programok szervezése.
- Részvétel az Erasmus+ Programban.
- Részvétel kulturális és sportversenyeken, rendezvényeken.
- Kulturális programokon való részvétel.

6.3. Az integrációt elősegítő módszertani elemek

- Kooperatív tanulásszervezés.
- Beszélgetőkörök, vitakörök alkalmazása.
- Drámapedagógiai módszerek alkalmazása.
- Egyéni haladási ütemet támogató differenciált tanulásszervezés.

6.4. Műhelymunka - a tanári együttműködés formái

- Háromhavonta, a szöveges értékelő megbeszélés előzményeként értékelő esetmegbeszélés a programban érintett pedagógusok részvételével.
- Problémamegoldó fórumok, kerekasztal megbeszélések a szülők és a szakmai szervezetek bevonásával.

- Hospitálás, tapasztalatcsere, belső tudásmegosztás a nevelőtestület tagjai között.

6.5. A háromhavonta kötelező kompetencia-alapú értékelési rendszer eszközei

- Ön- és társértékelési technikák megtanítása, alkalmazása

6.6. A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

- Pályaorientáció: életpálya-építés programcsomag alkalmazása, szülői értekezletek, továbbtanulási lehetőségek ismertetése, bemutatók, tájékoztatók, nyílt napokon való részvétel, pszichológusi tanácsadás, pályaválasztási kiállításon való részvétel.
- Továbbtanulásra felkészítő program: felvételi előkészítők szervezése magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból.

7. Elvárható eredmények

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében csökken az évfolyamismétlők száma.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók igazolatlan hiányzása csökken.
- A tanórán kívüli programokon résztvevő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma nő.
- Az intézményi programokba egyre több hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek/tanuló szülei kapcsolódnak be.
- Az érintett szülők legalább 50 %-a részt vesz a szülői értekezleteken, s 70%-uk pedig a szülői értékelő beszélgetéseken.
- Az Országos kompetenciaméréseken csökken a különbség a halmozottan hátrányos helyzetű és a nem HHH tanulók eredményei között.
- Javul a szülői elégedettség (szülői kérdőívek: intézményi önértékelés: 10%-kal).

8. Intézményi önértékelés

Az előírt önértékelési adattáblák kitöltése, az intézményi önértékelés elkészítése az éves feladatellátásról.

MELLÉKLET

Sója Miklós

Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola

Nyíregyháza

„KIÚT A SPORT ÁLTAL”

Projekt

A hátrányos helyzetű sporttehetségek fejlesztésének lehetőségei

Készítette:

Kurucz Miklós

Testnevelő tanár (erőnléti edző)

Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola

Barta Imre

Testnevelő tanár (atlétika sportedző)

2022

Tartalom

Bevezetés.....	2
A helyi utánpótlásedzés nehézségei	2
A helyi utánpótlás edzés megvalósításának lehetőségei a Sója Miklós Általános Iskolában	3
Kiválasztás típusai és megvalósítása.....	4
A tehetség fogalmi meghatározása.....	4
A sportfoglalkozások megvalósításának előnyei	5
A kiút a sport által projekt SWOT-elemzése	7
A kiút a sport által projekt hosszú távú terve	8
A gyerekek projektbe való bevonásának terve.....	10
Hetiterv.....	11
Összegzés, konklúzió	11
Felhasznált irodalom	12

„A tehetséget magaddal hozod, de a gondolkodásod határozza meg a jövődet!”
/Dárdai Pál/

Bevezetés

Testnevelő tanárként és edzőként is fontosnak tartjuk az utánpótláskorú tehetségek felismerését, kiválasztását és gondozását. Mindennapos munkánk során gyakran találkozunk olyan gyermekkel, akik kitűnnek társaik közül. Ezen túlmenően küldhetjük őket helyi sportszervezetekhez, különböző sportspecifikus területekre, ahol az iskolai testnevelésen kívül megkaphatják az adott sportághoz szükséges ingereket, amik a versenysportra készíthetik elő egyéni vagy csapat szinten.

A helyi utánpótlásedzés nehézségei

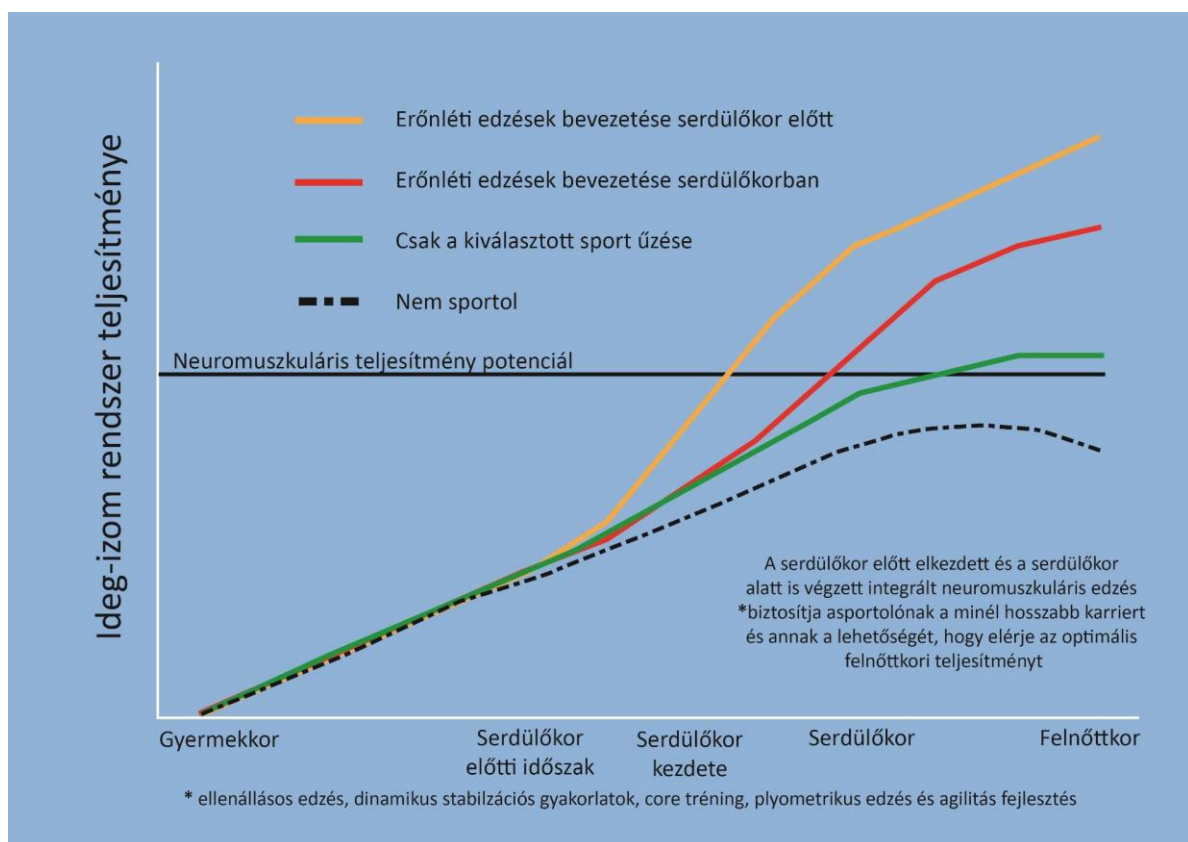
A különböző sportegyesületekhez tartozásnak nagyon sok pozitív előnyét ismerjük, mint például azt, hogy új emberekkel ismerkedhetnek meg a gyerekek. Az új közeggel új impulzusok érik őket, új szabályrendszert, normákat kell követniük. Tapasztalatunk az, hogy a hátrányos helyzetű diákoknak ez az alkalmazkodás nagyon nehezen sikerül. Ennek több összetevője is lehet, például az edzésre járás fontossága, anyagi háttér, valamint a család és az edző-sportoló kommunikációja.

Nyíregyházán, a Sója Miklós Görögkatolikus Óvodában és Általános Iskolában tanítok testnevelést nyolcadik éve és már számos, általam tehetségesnek ítélt gyereket küldtem tovább helyi sportegyesületekhez. A gyerekek a kezdeti lelkesedés után sorra hagyták abba az edzésre járást. Az egyesületek edzői rendszeresen kerestek meg a gyerekek hiányzásai miatt, mivel a környezeti változásokat nehezen tolerálták és kimaradtak az edzésekről. Próbáltam megoldást találni, milyen okok vezethetnek ahhoz, hogy befejezték az általuk szeretett sportág magasabb fokon való tanulását. Leggyakoribb volt, hogy nehezen tudnak eljutni az adott edzés helyszínre. Eleinte busszal vagy kerékpárral tették ezt, aztán pedig már ezekkel sem. Sokszor a családi háttér sem segíti a helyzetüket, szülő sem látja át igazán, hogy valamiben jó, esetleg kiemelkedő lehet a gyereke, ezért nem motiválja. Általános iskolás szinten, házi versenyeken, diákolimpiai területi és megyei versenyeken szerzünk jó eredményeket, sőt országos döntőbe jutás is sikerült már többször is, de ahogy továbblépnek nyolcadik osztályból, nagyon kevés kivétellel, de abbahagyják a sportolást. Valószínűleg ennek is több oka lehet.

A helyi utánpótlás edzés megvalósításának lehetőségei a Sója Miklós Általános Iskolában

Az említett befolyásoló tényezőket figyelembe véve, arra a következtetésre jutottunk, hogy az utánpótlás foglalkozásokat, fejlesztéseket a lakóhelyükön vagy a lakóhelyük közelében volna szerencsésebb megoldani. Erre reális lehetőségek is adódtak, mivel a Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola testnevelőjeként a helyi tornaterem kapacitását még jobban ki tudjuk használni, valamint a Városi Atlétikai Centrum külső pályáit, ami számos lehetőséget biztosít. Az atlétikai sportágak azért is fontosak, mivel a diákjaink ebben érik el a legtöbb sikert, valamint számos sportág alapja, mivel magában foglalja a futást, dobást és ugrásokat.

A sporteredmények maximalizálása érdekében elengedhetetlen továbbá, hogy az atlétikai edzések technikai képzését Barta Imre testnevelő kollégám biztosítsa, aki gyerekkorától kezdve vesz részt versenyeken, így rengeteg tapasztalatot ad át, én pedig az erőnléti edzés feladatait látom el, mivel a serdülőkor előtt elkezdett és a serdülőkor alatt is végzett integrált és neuromuszkuláris edzés biztosítja a sportolónak az optimális felnőttkori teljesítményét.

(Myer és mtsai., 2014, idézi Benkovics és mtsai., 2019).

Ha szervezett keretek közötti sportolásra alkalmas a gyermek, akkor a korának megfelelő erőfejlesztést is elkezdheti, nincs minimum korhatár (NSCA állásfoglalás, 2009).

Az erőfejlesztő edzések mellett fontosnak tartjuk még kiemelni, hogy ismerjük a gyerekeket, a szülőket, családokat és napi szinten rálátásunk van a tanulókra. Személyünk is pozitívan hathat erre a projektre, valamint a tanulóknak sem kell beutazni a város messzebb lévő pontjaira, így helyi környezetben készülhetnek.

Egy ilyen tehetséggondozáshoz szükséges egy bemeneti mérést végezni, amelyhez a Netfit őszi adatai rendelkezésre állnak, így nem kell minden iskolába járó gyermeket lemérni. Mivel az alsó tagozatban még nincs ilyen mérés, ott célszerű megnézni a tehetségesnek gondolt gyerekeket, amire alkalmasak lehetnek a testnevelés órák, valamint különböző képességfejlesztő órák is.

Kiválasztás típusai és megvalósítása

A kiválasztásnak, bármilyen tehetséggondozó programról van szó, jelentős szerepe van, ezen alapul a projekt sikeressége, hiszen ha megfelelő gyerekek kerülnek a programba, hosszú távon is sikeresek lehetünk. A kiválasztásnak több típusát ismerjük:

1. természetes,
2. közvetett,
3. sikeren alapuló,
4. tudományos.

Manapság a tudományos kiválasztásnak van leginkább létjogosultsága, bár a „jó szemű” szakember a sportoló képességeinek és körülményeinek ismeretében képes felismerni a tehetséget. A mi esetünkben a természetes típus is jó szempont, mivel, nap mint nap látjuk őket a lakóhelyükön, iskolában, testnevelés órákon, szünetekben és képességfejlesztő órákon.

A tehetség fogalmi meghatározása

A tehetség kifejezést nagyon eltérően értelmezhetik a hétköznapi szóhasználatban. Van, aki csak a kiugró, zseniális személyekre, nagy alkotókra, híres emberekre gondol, ha ezt a kifejezést meghallja, és van, aki sokkal tágabban értelmezi a fogalmat, és szinte mindenkire kiterjeszti, aki ügyes valamiben.

A tehetség tudományos meghatározásainál is találkozhatunk eltérő nézetekkel, a definíciók többsége azonban közel áll egymáshoz, és a megfogalmazások különbségeivel ráirányítják figyelmünket a tehetség komplex és árnyalt értelmezésére.

Czeizel Endre (1997) szerint a tehetség egy lehetőséget, potenciált, ígéretet jelent arra, hogy valamelyik emberi tevékenységi körben olyan kiemelkedő teljesítményt hozzon létre, amely társadalmilag hasznos, és amely meglepedettségel, sikerélménnyel jár elérője számára.

A teljesítőképesség az a részterület, ami edzések során fejleszthető, jól tanulható (fizikai és koordinációs, ill. egyéb képességek fejlesztése révén). A teljesítőképesség elsősorban képzési feladat, így fejlesztése az edző állandó célfeladata.

A teljesítőkészségen a sportoló követelményekhez, társakhoz, edzőhöz, munkához való érzelmi viszonyát, feltárulkozó viselkedését, magatartását értjük (Nádori, 2005).

Korai specializáció	Sokoldalú fejlesztés
Gyors fejlődés a teljesítményben.	Lassabb fejlődés a teljesítményben.
15-16 évesen már a csúcson a gyors adaptáció miatt.	Csúcs teljesítmény 18 éves kortól, amikor a fizikai és pszichés érési folyamatok már befejeződtek.
Változó versenyteljesítmény.	Folyamatosan javuló sporteredmények.
Nagy a kiegészés/abbahagyás aránya 18 éves korra.	Hosszabb sportpályafutás.
Megnövekedett sérülési hajlam, mivel a gyors adaptáció háttérbe szorította a fizikai fejlesztést.	Kevesebb sérülés a szilárdabb alapot adó általános fiziológiai fejlesztés következtében.

(Bompa és Carrera, 2015)

A legtöbb sportban a jó versenyzők jó atléták is, köszönhetően a sokoldalú felkészítésnek.

A sportfoglalkozások megvalósításának előnyei

Az iskolai sportfoglalkozásoknak számos pozitív előnye van, de a környezeti hatások miatt iskolaidő után is hasznos, főleg a mi esetünkben.

- Szabadidő hasznos eltöltése.
- Jó helyen van a gyerek, nem keveredik bajba a telepen.

- A sport által az a gyermek is megtapasztalhatja a sikerélményt, aki a tanulásban gyengén teljesít (motiváció) (a dicsőségtáblára az ő nevük is felkerülhet):
 - o gyerek: hajlandóság arra, hogy kiemelkedjen a hátrányos helyzetéből,
 - o szülő: előmozdíthatja a hajlandóság arra, hogy jobb életet biztosítson gyermekeiknek (megértetni velük, hogy ezt a tanulás lehetőségével tudják a legjobban biztosítani a számukra <- a sport segít ebben).
- Pozitív megítélés a város részéről, hogy igenis lehet a hátrányos helyzetű tanulókkal is hatékonyan dolgozni.

Mindenkinek vannak értékei. A mi feladatunk pedig az, hogy ezeket az értékeket felszínre hozzuk, és sikeres utánpótlást neveljünk függetlenül attól, hogy ki honnan jött, vagy éppen milyen a bőre színe. Ebben a tanévben nagyon sokat léptünk előre mentálisan, küzdelemben, akaratban. A gyerekek várják a különböző versenyeket, készülnek rá, beszélnek róla egymás között, és ami talán a legfontosabb, hogy értékelik az elért eredményt. Látják, miben kell fejlődniük a jobb eredmények érdekében, jobban figyelnek a testnevelés órákon, kérdéseket tesznek fel, hogyan lehetnek jobbak. Csapatversenyekben már nem hibáztatják a másikat, ha valaki valamit elront, hanem biztatják a másikat. Azonban eddig eljutni egy hosszú folyamat eredménye.

Fontos, hogy a diákok is lássák a saját fejlődésüket, ami például jelentheti a szezon kezdete és vége közötti különbséget. Minden gyerek más és más, különböző ingerek érhetik őket nap, mint nap, ami nem az iskolában és edzéseken történik. Ezeket a helyén kell kezelni, beszélgetni velük, meghallgatni őket. Nem csak jó edzőnek, de jó pedagógiai tulajdonságokkal is rendelkezünk kell, hogy hatékonyak legyünk. Ezek mind az edző-diák kapcsolatokat is erősíthetik. Az elért eredményeket fontos egyénenként megbeszélni, miben fejlődött, mire kell az azt követő időszakban jobban odafigyelni. Edzéseken is lehetséges mérni a teljesítmény fejlődését, de az igazán értékmérő az, hogy versenyen mit képes magából kihozni a sportoló. Fontos megérteniük, hogy utánpótláskorban nem az eredmény az elődleges, hanem az hogy az adott mozgásminták helyes technikáját megtanulják, megszokják azokat a normákat, amiket egy edzés/verseny adhat, valamint, hogy mindig úgy fejezzék be az adott versenyt, hogy azt mondhassák: „megtettem mindent”. Tehát szezon elején és végén is szükséges a szinteket, eredményeket felmérni, honnan hová jutott a sportoló. Fontos az adott versenyszám sportági ismereteit elsajátítani, automatikussá, rutinszerűvé tenni.

Hosszú távú célkitűzés is lehet, hogy aki befejezi általános iskolai tanulmányait és a városban marad, az folytathassa az edzéseket, lehetőséget biztosítani a számukra, hogy még inkább megkapják ezeket az ingereket.

A kiút a sport által projekt SWOT-elemzése

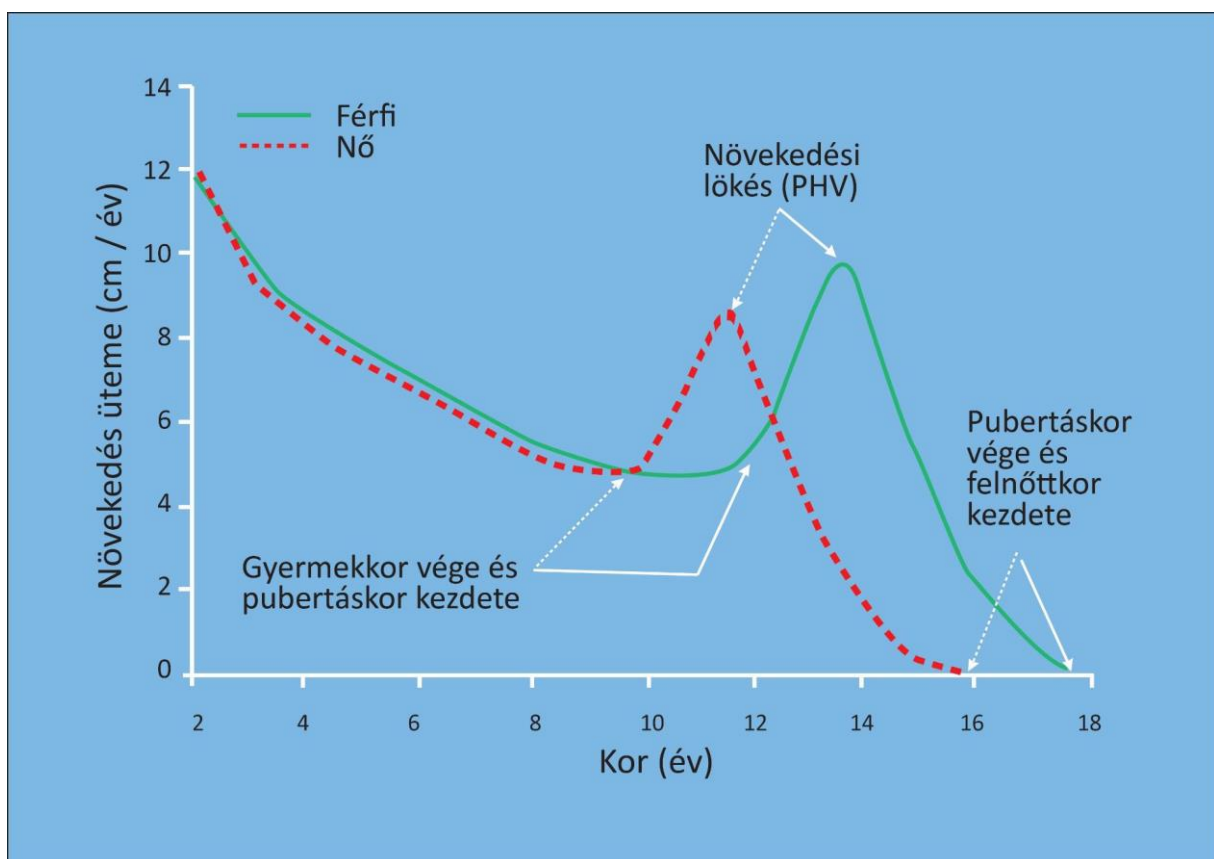
SWOT-elemzés	SEGÍTIK a célok elérését	GÁTOLJÁK a célok elérését
BELSŐ TÉNYEZŐK	<p>Erősségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ az edzők személye (ismerik a környezetet, kapcsolat az iskola - szülő-diák között) ➤ szakmai felkészültség ➤ empátia, következetesség, határozottság 	<p>Gyengeségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a diákok szociális háttere ➤ a szülő esetleg nem partner, nem érzékeli, hogy a gyermekében milyen potenciál rejlik ➤ motiváció (folyamatos fejlesztést igényel)
KÜLSŐ TÉNYEZŐK	<p>Lehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kitörési lehetőség a sport által ➤ több országos versenyre való eljutás ➤ mentális tudat erősítése ➤ lehetőség, hogy a diák iskola idő után is foglalkoztatva legyen és ne az utcán legyen ➤ hosszú távú tervként, pedig eljuthat egy magyar bajnokságra is 	<p>Fenyegetettségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ lemorzsolódási veszély ➤ rossz családi háttér vagy baráti társaság hatására edzészlátogatás csökkenése ➤ edzés helyett dolgoznia kell ➤ esetleges sérülés

A kiút a sport által projekt hosszú távú terve

Hosszú távon az alsó tagozatos (1-4.osztályos) diákok atlétikai programba való fokozottabb bevonását szeretnénk megvalósítani, ami már gyerekkorban megalapozhatja a mozgás iránti szeretetet. Ezekben a korcsoportokban, a szenzitív korszakokat (fiúknál, leányoknál) figyelembe véve kell az alapokat megteremteni. Ha már ilyen fiatalon bekerülnek a programba, sokkal hatékonyabban lehet velük dolgozni a későbbiekben, valamint eredményességben is nagyobb eredményeket érhetnek el, mint az idősebb társaik.

Az alábbi grafikonból az látható, hogy a fiúk és a leányok körülbelül 10 éves korukig egységesen fejlődnek, aztán a leányok hamarabb érik el a csúcsnövekedési időszakukat, mint a fiúk (lányoknál 11-12, fiúknál 12-14 éves kor között várható). A másik kettő ábrán pedig a fiúk és leányok szenzitív időszakai láthatóak, kiemelve az erőedzések fontosságának idejét.

Csúcsnövekedési időszak (PHV)

(Lloyd és munkatársai, 2014. 15. oldal)

YPD modell fiúk esetében																							
Életkor (év)	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21+			
Életszakasz	Kisgyermekkor			Középső gyermekkor							Serdülőkor							Felnőttkor					
Növekedés üteme	gyors növekedés			↔			egyenletes növekedés				↔			serdülőkori növekedési lökés				↔			növekedési sebesség csökkenése		
Érettségi szint	PHV-t megelőző évek										←			PHV			→			PHV-t követő évek			
Edzés adaptáció	Elsősorban idegrendszeri (korfüggő)										↔			Kombináltan idegrendszeri és hormonális (érettségfüggő)									
Fizikai képességek	AMK	AMK			AMK			AMK															
	SSK	SSK			SSK			SSK															
	Mobilitás	Mobilitás							Mobilitás														
	Agilitás	Agilitás							Agilitás			Agilitás											
	Gyorsaság	Gyorsaság							Gyorsaság			Gyorsaság											
	Teljesítmény	Teljesítmény							Teljesítmény			Teljesítmény											
	Erő	Erő							Erő			Erő											
	Izomtömeg növelés										Izomtömeg növelés			Izomtömeg növelés				Izomtömeg növelés					
	Állóképesség & MK				Állóképesség & MK							Állóképesség & MK			Állóképesség & MK								
Edzésfelépítés	Strukturálatlan			Kissé strukturált				Közepesen strukturált				Nagyon strukturált				Magasan strukturált							

(Lloyd és Oliver, 2014. 38. oldal)

YPD modell lányok esetében																							
Életkor (év)	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21+			
Életszakasz	Kisgyermekkor			Középső gyermekkor							Serdülőkor							Felnőttkor					
Növekedés üteme	gyors növekedés			↔			egyenletes növekedés				↔			serdülőkori növekedési lökés				↔			növekedési arány csökkenése		
Érettségi szint	PHV-t megelőző évek										←			PHV			→			PHV-t követő évek			
Edzés adaptáció	Elsősorban idegrendszeri (korfüggő)										↔			Kombináltan idegrendszeri és hormonális (érettségfüggő)									
Fizikai képességek	AMK	AMK			AMK			AMK															
	SSK	SSK			SSK			SSK															
	Mobilitás	Mobilitás							Mobilitás														
	Agilitás	Agilitás							Agilitás			Agilitás											
	Gyorsaság	Gyorsaság							Gyorsaság			Gyorsaság											
	Teljesítmény	Teljesítmény							Teljesítmény			Teljesítmény											
	Erő	Erő							Erő			Erő											
	Izomtömeg növelés										Izomtömeg növelés			Izomtömeg növelés				Izomtömeg növelés					
	Állóképesség & MK				Állóképesség & MK							Állóképesség & MK			Állóképesség & MK								
Edzésfelépítés	Strukturálatlan			Kissé strukturált				Közepesen strukturált				Nagyon strukturált				Magasan strukturált							

(Lloyd és Oliver, 2014. 39. oldal)

Úgy gondoljuk, hogy az első évben az alapokat, szabályrendszereket kell létrehozni és megszilárdítani. Alsós korban sokrétű képességfejlesztés szükséges, felsős tagozatban már 2022 decemberére képet kell kapnunk arról, hogy melyik gyerek milyen versenyszámban fejleszthető. Ez persze függ a gyerek érettségi faktorától is. Ha megvan az adott tanulóhoz az adott versenyszám, ami akár lehet több is, azt szisztematikusan lehet fejleszteni, a követelményeinek megfelelően.

A gyerekek projektbe való bevonásának terve

Osztályok	Bevont gyerekek száma (kb.)	Megjegyzés
1-2. osztály	5-10 fő	Függ az első osztályba beiratkozottak számától, valamint az év eleji felmérésektől.
3-4. osztály	5-10 fő	Itt a tanulói létszámok jók, viszont szintén függ az év eleji felmérésektől.
5-6. osztály	8-10 fő	Ebben a 2 évfolyamban a legmagasabb tanuló létszáma.
7-8. osztály	5-6 fő	Ebben a 2 évfolyamban alacsony a tanulók száma, ezért is kisebb a becsült tanulók száma.
Összesítés	23-36 fő	

Ezek a számok egyelőre csak becslések, konkrétumok körülbelül szeptemberre és októberre lesznek, mivel az alsó tagozatban meg kell alaposan ismerni a gyerekeket, a felsőbb tagozatban pedig már tapasztalati szempontok is szerepet játszhatnak. A nagyobb gyerekeket jobban ismerjük, tudjuk, hogy kitől mire számíthatunk. Elmondható, hogy az őszi és téli hónapokban kevés verseny van, így ezeket a hónapokat a kiválasztásra, szabályrendszerek kialakítására és megszilárdítására kell fordítani, valamint a hangsúlyt fektetni a technikai követelményekre és az alap mozgásminták megtanítására. A tavaszi hónapokban számos diákolimpiai versenyszám van, előbb a városi, körzeti, majd megyei és országos döntők. Egy országos döntőre eljutni már nagy teljesítmény, de ezt már célként kell megjelölnünk. Főleg a

Kis iskolák országos sportversenyén lehetünk eredményesebbek, mivel oda csak a 200 fő alatti iskolák nevezhetnek.

Hónap	Esemény
Szeptember	Kiválasztás,
Október	Kiválasztás, mezei futóverseny
November	Házi bajnokságok, alapozás
December	Házi bajnokságok, alapozás
Január	A tanulók versenyszámának, versenyszámainak kiválasztása
Február	Diákolimpia, házi bajnokságok
Március	Diákolimpia, városi, körzeti versenyek, meghívásos versenyek
Április	Diákolimpia, atlétika megyei döntők, meghívásos versenyek
Május	Diákolimpia, atlétika országos bajnokság
Június	Diákolimpia, atlétika kis iskolák országos bajnoksága, Év értékelése

HETITERV

Heti 6 óra (4x1,5 óra) pedagógusonként.

Barta Imre az atlétikai versenyszámok technikai elsajátítását végzi, Kurucz Miklós pedig az erőnléti edzéseket.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
14:30– 16:00	Atlétika (5-6.o.)	Kondi (5-6.o.)	Atlétika (5-6.o.)	Képességfejlesztés (1-4.o.)	
16:00– 17:30	Kondi (7-8.o.)	Atlétika (7-8.o.)	Kondi (7-8.o.)	Egyéni képzés	

Összegzés, konklúzió

A „Kiút a sport által” projekt azért fogalmazódott meg bennünk, mivel sok, a sportban tehetséges, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diák él a Huszár- telepen, akik többségében a Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskolába járnak. Évről évre érünk el ebben a kis iskolában nagy eredményeket megyei és országos szinten is atlétikában.

Tapasztalatunk az, hogy lakóhelyüktől távolabb, a város más pontjain a kezdeti edzészátogatások után felhagynak a mozgással és nem járnak többet az adott helyre. Ennek több oka is lehet, mint például a családi háttér, szociális környezet, motiválatlanság, edző-sportoló kapcsolat. Úgy gondoljuk, hogy ezen tudunk változtatni, mivel a lakóhelyükön, az iskola tornatermében is tudunk foglalkozásokat tartani, valamint a közeli Atlétikai Centrumban is. Fontos szempont még, hogy ismerjük a gyerekeket és a családokat is, tehát egy többszörösen erősebb kapcsolatról írunk. Hosszú távú projektként tervezünk, szeretnénk egy maradandó, értékes és hasznos programot véghezvinni, példát mutatni, következetesen dolgozni és szívünk- lelkünk beleadni!

Felhasznált irodalom

Czeizel, Endre (1997): Sors és tehetség. Fitt Image és Minerva Kiadó, Budapest.

Nádori, László (2005): Edzés, versenyzés címszavakban. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs.

Bompa, T. O.; Carrera, M. (2015): Conditioning Young Athletes. Human Kinetics.

[https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=SPR6DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=T.+Bompa,+M.+Carrera+%E2%80%93+Conditioning+Young+Athletes+\(2015\).&ots=Yg_ZZV7j_d&sig=OGxmTSah_KMYJDgUxic1NEodC94&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=SPR6DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=T.+Bompa,+M.+Carrera+%E2%80%93+Conditioning+Young+Athletes+(2015).&ots=Yg_ZZV7j_d&sig=OGxmTSah_KMYJDgUxic1NEodC94&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

Benkovics Edit, Ivicsics-Dienes Viktória, Dr. habil Fritz Péter, Dr. Marczinka Zoltán, Dr. Ökrös Csaba, Pozsonyi Zsolt, Schandl Gábor, Schuth Gábor (2019): Erőnléti edzés a kézilabdázásban. Magyar Kézilabda Szövetség, Budapest.

Lloyd, Rhodri S and Oliver, Jon L and Faigenbaum, Avery D and Howard, Rick and De Ste Croix, Mark B and Williams, Craig A and Best, Thomas M and Alvar, Brent A and Micheli, Lyle J and Thomas, D. Phillip and Hatfield, Disa L and Cronin, John B and Myer, Gregory D (2015). Long-Term Athletic Development - Part 1: a pathway for all youth. Journal of Strength and Conditioning Research, 29 (5), 1439-1450. ISSN 1064-8011

<https://eprints.glos.ac.uk/3535/1/LongTerm%20Athletic%20Development%20Part%201%20a%20pathway%20for%20all%20youth.pdf>

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK

A nevelőtestület a Pedagógiai Programot a 2023. augusztus 30-án tartott nevelőtestületi értekezletén megtárgyalta és elfogadta.

Nyíregyháza, 2023. augusztus 30.

Szatmárié Tímea

a nevelőtestület képviselője

Sója Miklós

az óvodai intézményegység képviselője

A Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működő Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola Pedagógiai Programját jóváhagyom.

Nyíregyháza, 2023. augusztus 30.

Kovács Ibolya

Fenntartó

